

VLAAMS PARLEMENT

stuk **36** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 19 oktober 2009 (2009-2010)

Verslag

van het Rekenhof

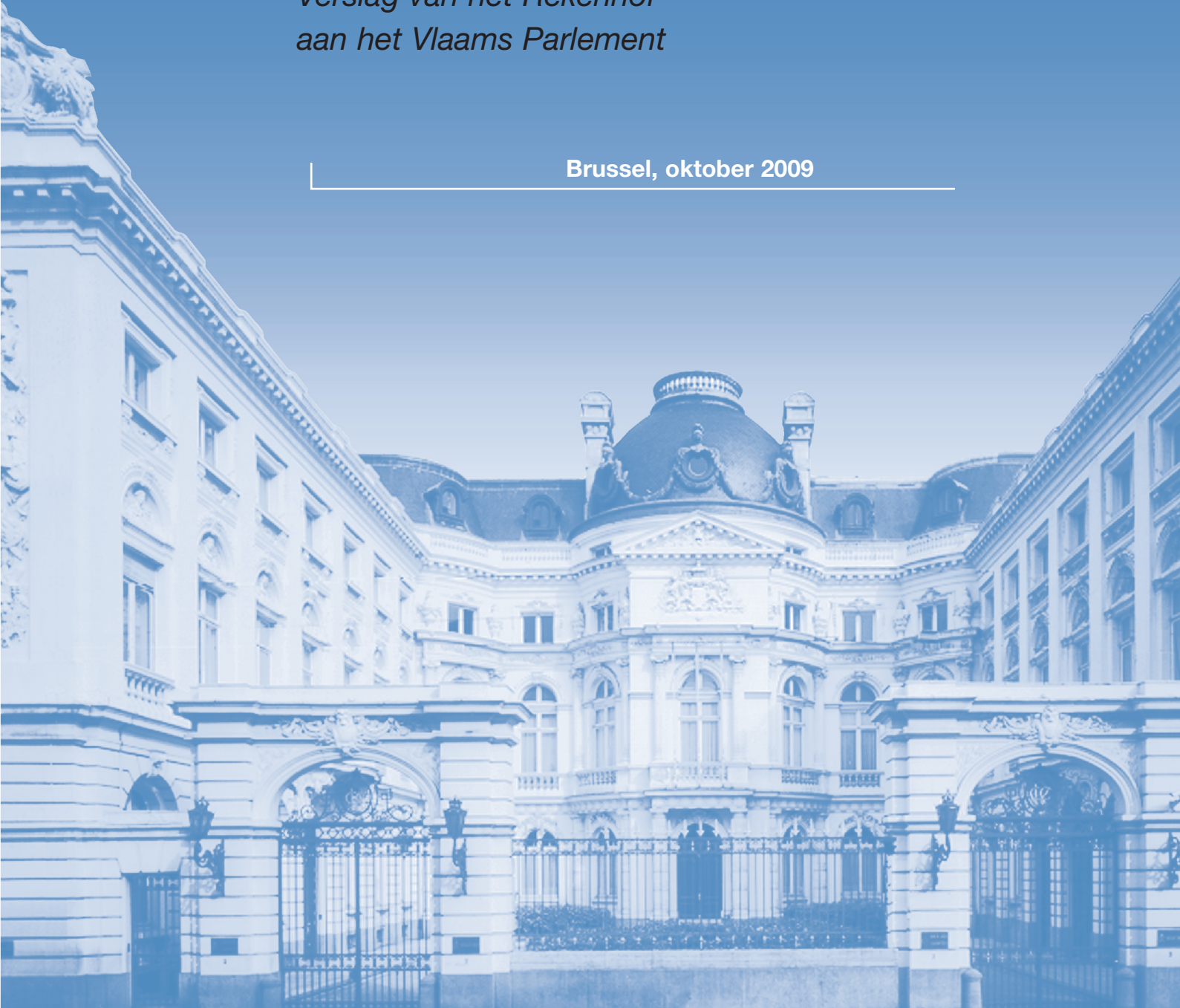
Rekeningenboek over 2007

R E K E N H O F

Rekeningenboek over 2007

*Verslag van het Rekenhof
aan het Vlaams Parlement*

Brussel, oktober 2009

REKENHOF

Rekeningenboek over 2007

***Verslag van het Rekenhof
aan het Vlaams Parlement***

*Goedgekeurd in de
Nederlandse kamer van het Rekenhof
op 13 oktober 2009*

Inhoud

Samenvatting	6
1 Inleiding	9
2 Begrotingsuitvoering 2007	11
2.1 Kerncijfers	11
2.1.1 Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis	11
2.1.2 Resultaat op kasbasis	12
2.1.3 Vorderingsaldo	13
2.1.4 Evolutie van de schuld van de Vlaamse Gemeenschap ...	15
2.1.5 Conclusies	20
2.2 Centrale middelen en ontvangsten 2007	22
2.2.1 Ontvangsten 2007	22
2.2.2 Evolutie 2002-2007	25
2.3 Centrale uitgaven 2007	35
2.3.1 Ordonnancerings	35
2.3.2 Vastleggingen en vastleggingsmachtigingen	38
2.3.3 Begrotingsfondsen in 2007	40
2.3.4 Conclusies	42
2.4 Diensten met afzonderlijk beheer	43
2.4.1 Overzicht van de begrotingsuitvoering 2006-2007	43
2.4.2 Voorlegging en controleverklaring	47
2.4.3 Bijzondere controleresultaten	48
2.4.4 Conclusies DAB	53
2.5 Vlaamse openbare rechtspersonen	54
2.5.1 Overzicht van de rekeningen 2007	54
2.5.2 Rekeningvoorstelling en controleverklaring	63
2.5.3 Bijzondere controleresultaten	65
2.5.4 Conclusies VOR's	81
2.6 Controle van de algemene rekeningen 2007	83
2.6.1 Inleiding	83
2.6.2 Uitvoeringsrekening van de begroting	83
2.6.3 Rekening van de thesaurie	87
2.6.4 Rekening van de vermogenswijzigingen	87
2.6.5 Conclusies	88
3 Thematisch financieel onderzoek	89
3.1 Defiscalisering van het wetenschappelijk onderzoek in hogescholen	89
3.1.1 Onderzoek	90
3.1.2 Maatregel	90
3.1.3 Opbrengst en boekhoudkundige verwerking	91
3.1.4 Toepassingsgebied	96
3.1.5 Besteding van de middelen	100
3.1.6 Vergelijking tussen hogescholen en universiteiten	100
3.1.7 Besluit	101
3.1.8 Aantal gedefiscaliseerden per hogeschool	102
3.1.9 Antwoord van de minister	103

3.2	Aanrekening van subsidiebetalingen door het Vlaams Fonds voor de Letteren	104
3.2.1	Onderzoek	104
3.2.2	Boekhoudkundige verwerking	104
3.2.3	Conclusie	105
3.2.4	Aanbevelingen	105
3.2.5	Antwoord van de minister	105
3.3	Alternatieve financiering bij het VIPA	107
3.3.1	Inleiding	107
3.3.2	Boekhoudkundige verwerking	109
3.3.3	Interne controle	111
3.3.4	Conclusie	113
3.3.5	Aanbevelingen	114
3.3.6	Antwoord van de minister	114
3.4	Fonds Culturele Infrastructuur: alternatieve financieringen	115
3.4.1	Inleiding	115
3.4.2	Erfpacht met wederinhuring	115
3.4.3	Antwoord van de minister	116
3.4.4	Conclusie	116
3.5	Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening: herstructurering en herwaardering van het leidingennet	117
3.5.1	Inleiding	117
3.5.2	Onderzoek van het Rekenhof	118
3.5.3	Herstructurering	118
3.5.4	Herwaardering	118
3.5.5	Besluit	119
3.5.6	Antwoord van de minister	119
3.6	Regeringscommissarissen, regeringsafgevaardigden en gemachtigden van Financiën	120
3.6.1	Inleiding	120
3.6.2	Vlaamse overheid	121
3.6.3	Regeringsafgevaardigde	122
3.6.4	Regeringscommissaris	123
3.6.5	Opdrachten en statuut	123
3.6.6	Vergoeding en bezoldiging	124
3.6.7	Andere aspecten van het statuut	125
3.6.8	Conclusies	127
3.6.9	Antwoord van de minister	127
4	Visumcontrole door het Rekenhof	128
4.1	Controlemethodiek	128
4.2	Resultaten van de controle 2007	129
4.2.1	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid en de ministeriële kabinetten	129
4.2.2	Bestuurszaken	130
4.2.3	Internationaal Vlaanderen	131
4.2.4	Onderwijs en Vorming	131
4.2.5	Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie	132
4.2.6	Cultuur, Jeugd, Sport en Media	133
4.2.7	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	134
4.2.8	Werk en Sociale economie	134
4.2.9	Mobiliteit en Openbare Werken	135
4.2.10	Landbouw en Visserij	136

4.2.11	Leefmilieu, Natuur en Energie.....	136
4.2.12	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	137
4.3	Aanbevelingen	138
5	Kleine gereguleerde subsidies	139
5.1	Controlemethodiek.....	139
5.2	Subsidies voor de Regionale Technologische Centra	139
5.2.1	Onderzoek	139
5.2.2	Subsidieregeling	139
5.2.3	Controleresultaten.....	140
5.2.4	Conclusies	141
5.2.5	Aanbevelingen	141
5.2.6	Antwoord van de minister.....	141
5.3	Investeringsubsidies aan de beschutte werkplaatsen.....	143
5.3.1	Subsidieregeling	143
5.3.2	Subsidiebeheer	143
5.3.3	Controleresultaten.....	144
5.4	Subsidies voor amateurkunsten.....	145
5.4.1	Oogmerk en onderwerp van de controle.....	145
5.4.2	Juridisch kader en toepassing	145
5.4.3	Subsidiëring van erkende organisaties	146
5.4.4	Subsidiëring van projecten.....	149
5.4.5	Forum voor Amateurkunsten (FvA).....	151
5.4.6	Vlaams Centrum voor Amateurkunsten	151
5.4.7	Conclusies	152
5.4.8	Aanbevelingen	153
5.4.9	Antwoord van de minister.....	153
6	Controle van rekenplichtigenrekeningen.....	154
6.1	Inleiding.....	154
6.2	Beleidsdomein Financiën en Begroting	155
6.3	Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen	156
6.4	Beleidsdomein Onderwijs en Vorming	157
6.5	Beleidsdomein Landbouw en Visserij	160
6.6	Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie.....	165
6.7	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.....	170
6.8	Conclusies	175
6.9	Aanbevelingen	176
7	Rekeningen Vlaamse universiteiten	177
7.1	Controle Rekenhof op universiteitsrekeningen	177
7.1.1	Regelgeving en controle	177
7.1.2	Controle van de uitvoering van de begroting	178
7.1.3	Uitgaven in de afdeling werking	178
7.1.4	Financiële afhandeling van inkomsten uit onderzoeksprojecten.....	180
7.1.5	Overzicht van de universiteitsrekeningen 2005-2006	181
7.2	Toepassing door de UA van de wetgeving op de overheidsopdrachten	185
7.2.1	Onderzoek	185
7.2.2	Richtlijnen en procedures	185
7.2.3	Opvolging	185
7.2.4	Conclusie	186

7.2.5	Aanbevelingen	187
7.2.6	Antwoord van de minister.....	187
7.3	Interne controle op de aankoopcyclus bij de Universiteit Gent	188
7.3.1	Inleiding.....	188
7.3.2	Interne richtlijnen en procedures.....	188
7.3.3	Initiatief tot aankoop	188
7.3.4	Aanvraag van offerten en aankoopbeslissing	189
7.3.5	Bestelling	189
7.3.6	Ontvangst van goederen en behandeling van retouren ..	189
7.3.7	Ontvangst, goedkeuring en registratie van facturen	189
7.3.8	Controle en betaling van facturen	190
7.3.9	Aankoopcyclus in SAP	190
7.3.10	Werking van de cel overheidsopdrachten	190
7.3.11	Conclusies	191
7.3.12	Aanbevelingen	191
7.3.13	Antwoord van de minister.....	192
8	Europa: subsidiëring van bedrijfsadviessystemen voor land- en tuinbouwers	193
8.1	Onderzoek	193
8.2	Europees kader.....	193
8.3	Vlaamse regelgeving.....	194
8.4	Budgettair kader.....	195
8.5	Erkenning van de adviesdiensten	196
8.6	Subsidiëring	197
8.7	Controle door de administratie	199
8.8	Conclusies	200
8.9	Aanbevelingen	200
8.10	Antwoord van de minister.....	201
9	Algemene conclusies van het rekeningenboek.....	202

Samenvatting

Volgens de uitvoeringsrekening, die de uitvoering betreft van de middenbegroting en titel 1 van de algemene uitgavenbegroting (dus zonder consolidatie met de uitgaven en ontvangsten van de Vlaamse openbare rechtspersonen), heeft de Vlaamse Gemeenschap in 2007 een positief begrotingsresultaat geboekt van 38,6 miljoen EUR (ontvangsten minus ordonnanceringen). Zij sloot het begrotingsjaar ook af met een kasoverschot van 674,7 miljoen EUR. Met, onder meer, deze overschotten heeft de Vlaamse Regering de directe schuld doen dalen met 183,7 miljoen EUR tot 243,9 miljoen EUR. De schuld is dus, na sterke dalingen in vorige begrotingsjaren, in 2007 nog eens bijna gehalveerd. Aan de andere kant staat wel een jaarlijkse groei van de gewaarborgde schuld, vooral die van de Vlaamse openbare instellingen en van de NV's BAM en Liefkenshoektunnel. Deze schuld steeg van 7.044,3 miljoen EUR eind 2006 tot 7.207,0 miljoen EUR eind 2007. Voor het begrotings- en kassaldo worden nog steeds geen concrete normen opgesteld. Het Rekenhof kan zich dan ook moeilijk uitspreken over de deugdelijkheid van de begrotingsuitvoering 2007.

De normering voor de evaluatie van de budgettaire prestatie van de Vlaamse Gemeenschap wordt bepaald op een geconsolideerd niveau (samen met de Vlaamse rechtspersonen), met name door de bepaling van het vorderingensaldo. Wat het vorderingensaldo betreft, beschikt het Rekenhof nog steeds over onvoldoende informatie om het verschil met het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en de naleving van de norm die de Hoge Raad van Financiën stelde, te controleren.

De Vlaamse Gemeenschap inde in 2007 21.695,3 miljoen EUR algemene en toegewezen ontvangsten (exclusief leningopbrengsten). De inningsgraad van de ontvangsten benaderde daarmee in 2007 de begrote bedragen (99,7%).

Op een totaal van 23.933,8 miljoen EUR beleidskredieten ordonnanceerde de Vlaamse Gemeenschap in 2007 21.656,7 miljoen EUR. De aanwending op het totaal van de beleidskredieten bedroeg zodoende 90,5%.

De DAB's, die in 2007 een budgettaire massa vertegenwoordigden van 1.386,5 miljoen EUR ontvangsten, en 1.090,3 miljoen EUR uitgaven, hadden, in tegenstelling tot het vorige jaar, weer veel problemen met de rekeningaflegging over 2007: het Rekenhof ontving slechts vijf op de 23 DAB-rekeningen op tijd. De rekeningencontrole leverde weinig opmerkingen op die aanleiding geven tot een gedetailleerde rapportering aan het Vlaams Parlement.

De totale budgettaire massa van de VOR's nam in 2007 licht toe (8.430,5 miljoen EUR ontvangsten en 7.801,0 miljoen EUR uitgaven). De dotaties stegen tot in totaal 5.826,2 miljoen EUR. De rekeningaflegging over 2007 kende een nog grotere vertraging dan in 2006: liefst 37 rekeningen werden pas in september 2008 of later voorgelegd aan het

Rekenhof. Deze vertraagde voorlegging heeft mede de controle van het Rekenhof en een tijdige rapportering van de controleresultaten in dit boek bemoeilijkt. De rekeningencontrole van het Rekenhof leverde voor een aantal VOR's opmerkingen van uiteenlopende aard op: inventarisatieproblemen, het niet weergeven van toekomstige verplichtingen, trage betalingen, gebrekkige debiteuren- en crediteurenadministraties, reconciliatieproblemen, problemen bij de aanleg van reservefondsen, rechtsopvolgingskwesties, discontinuïteit van financiële dienstverlening, gebrekkige subsidieboekingen, laattijdige contractregistratie, materiële fouten, inbreuken tegen het boekhoudbesluit, een weinig transparante voorstelling van oninbare vorderingen, langdurig openstaande vorderingen, enz. Het GO! legt nog altijd geen consolidatierekening van de schoolengroep voor, ondanks herhaald aandringen van het Rekenhof. Het VIZO wacht nog op zijn definitieve juridische ontbinding.

De algemene rekening 2007 werd tijdig voorgelegd. De controle ervan bracht echter verschillen met de onderliggende staten (o.a. bij DAB's en VOR's) aan het licht, die nopen tot een herziening van de rekening en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2007. Het Rekenhof wijst er andermaal op dat de Vlaamse overheid afwijkt van de wetgeving op de vermogenscomptabiliteit. De vermogensrekening geeft nog geen betrouwbaar beeld bij gebrek aan een regelmatige inventariscontrole.

In het voorliggende boek rapporteert het Rekenhof ook over enkele van zijn recente thematisch financiële onderzoeken:

- De toepassing van de defiscaliseringsmaatregel bij de hogescholen verloopt, in tegenstelling tot bij de universiteiten, boekhoudkundig uniform. Rechtmatigheidsproblemen deden zich niet voor.
- De wijze waarop het VFL uitbetaalde subsidies boekt, brengt de toekomstige subsidieverplichtingen van het fonds niet tot uiting.
- Het VIPA brengt de reële kosten die aan alternatieve financiering zijn verbonden, niet in zijn jaarrekening in beeld. Bovendien schiet het administratief dossierbeheer tekort.
- De Vlaamse minister van Financiën heeft bevestigd dat de Vlaamse overheid de duurdere techniek van alternatieve financiering door het FoCI louter gebruikte voor het evenwicht van de begroting.
- De VMW heeft het resultaat van de herwaardering van haar leidingennet in haar resultatenrekening gedeeltelijk gecompenseerd met de aanleg van pensioenvoorzieningen. Dat zal haar resultaten in de komende jaren verfraaien.
- Het is onduidelijk hoeveel regeringsafgevaardigden en -commissarissen er in de Vlaamse overheid actief zijn. Bovendien bestaat voor deze vertegenwoordigers nauwelijks generieke regelgeving.

In 2007 heeft het Rekenhof de ordonnanceringen en vastleggingen op een selectie van basisallocaties aan een grondige visumcontrole onderworpen. Het merkte in het algemeen op dat de administraties subsidiebestedingen onvoldoende opvolgen en dat het in dossiers vaak aan controlesporen ontbreekt. Bij overheidsopdrachten hebben zij ook te weinig oog voor de borgstelling en het beroep op de mededinging. Ten slotte besteden zij te weinig zorg aan de volledigheid van de verantwoordings-

bundels. Een meer doorgedreven interne controle kan het aantal tekortkomingen beperken.

Buiten zijn visumcontrole voerde het Rekenhof ook a-posterioriconroles uit op de betalings- en vastleggingsdossiers voor enkele kleine gereguleerde subsidies:

- Het decreet dat de subsidies aan de Regionale Technologische Centra regelt, vertoont enkele lacunes, maar de administratie controleert de subsidieverstreking en -verantwoording op een degelijke wijze.
- De dossiers voor investeringssubsidies aan beschutte werkplaatsen bevatten geen fouten.
- Het reglementair kader van de subsidiëring van de amateurkunsten vertoont tal van gebreken en de overheid past dit kader evenmin altijd nauwgezet toe.

Het Rekenhof controleerde voorts een selectie van rekenplichtigenrekeningen grondig. Het concludeerde dat het rekenplichtig beheer vrij degelijk is, op een aantal meer rekeningsspecifieke problemen en enkele gemeenschappelijke problemen na. Veel van die problemen hebben te maken met een gebrekkige informatiedoorstroming tussen de betrokken actoren en een vaak ondermaatse interne controle.

Het Rekenhof heeft bij zijn grondige controle van de jaarrekeningen 2005 en 2006 van de Vlaamse universiteiten opgemerkt dat bijna alle universiteiten limitatieve kredieten overschreden. De universiteiten leggen voorts bepaalde uitgaven ten onrechte ten laste van hun werkingsuitkering en de financiële afhandeling van inkomsten uit onderzoeksprojecten bij universiteiten vertoont regelmatig formele gebreken.

Het Rekenhof heeft bij zijn grondige controle op de jaarrekeningen van de UA bijzondere aandacht gehad voor de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten. Het concludeerde dat de UA beschikt over duidelijke procedures en de overheidsopdrachtendossiers doorgaans goed opvolgt.

Het Rekenhof heeft ook een onderzoek verricht naar de interne controle op de aankoopcyclus bij de UGent. Ook die bleek vrij degelijk georganiseerd te zijn, hoewel het soms ontbreekt aan een uniforme uitvoering.

Ten slotte onderzocht het Rekenhof de toepassing van het Europees subsidiestelsel tot promotie van bedrijfsadvisering bij land- en tuinbouwers door het Agentschap Landbouw en Visserij. Het stelde vast dat deze uitvoering met vertraging van start ging en dat de regelgeving op de erkenning van adviesdiensten enkele hiaten vertoont. De administratie heeft wel reeds de vereiste controleprocedures uitgewerkt.

1 Inleiding

Het publicatiebeleid van de Nederlandse kamer van het Rekenhof ten aanzien van het Vlaams Parlement bestaat in een driedelige communicatiestroom:

- afzonderlijke, gedrukte rapporten doorheen het jaar met actuele rapportering over belangrijke, afgeronde rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoeken;
- een rekeningenboek dat alle informatie bundelt over de uitvoering van de begroting van het vorige jaar en de algemene rekening daarover, alsook over onderzoeken met een sterk financiële inslag;
- een activiteitenverslag, dat elk jaar een overzicht biedt van de werking van het Rekenhof in het voorgaande jaar.

De algemene rekening over 2006 was de eerste algemene rekening na die over 2000 die de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, na een inhaalbeweging, tijdig voorlegde. Het Rekenhof heeft die algemene rekening op 25 juni 2008 gecontroleerd verklaard. De minister heeft ook de algemene rekening over 2007 tijdig voorgelegd, namelijk op 30 juni 2008. Dit rekeningenboek bevat de resultaten van de controle van het Rekenhof daarop.

De implementatie van de nieuwe organisatiestructuur van de Vlaamse overheid heeft sinds 2006 de voorlegging van de rekeningen van verscheidene openbare rechtspersonen vertraagd. Deze vertraging had een impact op de controle van deze rekeningen en van de algemene rekening. Ook bracht de vaststelling van de eindregeling van de begroting van een aantal VOR's problemen mee. De invoering van de nieuwe vereffeningsprocedure *vereffenaar kort* bij de Vlaamse overheid heeft mede de controlewerkzaamheden op de algemene rekening bemoeilijkt. Zoals vorig jaar, koos het Rekenhof er andermaal voor alle rekeningen 2007 in één rekeningenboek samen te brengen. Het heeft dan ook de publicatiedatum van dit rekeningenboek aangepast.

Het eerste luik van dit verslag geeft de bevindingen weer van de controle op de algemene rekening 2007, de cijfers over de begrotingsuitvoering 2007 en de resultaten van de controle op de rekening 2007 van de Vlaamse openbare rechtspersonen (Vlaamse openbare instellingen en hun rechtsopvolgers) en de diensten met afzonderlijk beheer. Het Rekenhof geeft in dit luik ook een globale benadering van de ontvangstenrealisatie en de kredietaanwending in 2007. Het blijft echter van oordeel dat het in de eerste plaats de Vlaamse Regering zelf toekomt het Vlaams Parlement detailanalyses voor te leggen.

Een tweede luik van dit verslag bundelt de resultaten van enkele thematische financiële onderzoeken die het Rekenhof heeft uitgevoerd. Het overziet ook de resultaten van de visumcontrole, de controle op de kleine gereguleerde subsidies en de controle op de rekenplichtigenrekeningen. Nieuw in dit boek zijn de rapporteringen over de controle op

de Vlaamse universiteiten en over de verstrekking van Europese subsidies.

Aan zijn rekeningenboeken over voorgaande begrotingsjaren koppelde het Rekenhof in het verleden telkens bijlagen met een meer gedetailleerd overzicht van de resultaten van de controle op de rekeningen van de Vlaamse openbare rechtspersonen, overzichten van de ontvangsten en kredietvorming, lijsten met de aanwendingscijfers van de ordonnanceringskredieten, overgedragen kredieten en gesplitste vastleggingskredieten, en overzichten van de begrotingsfondsen. Een enquête bij de leden van het Vlaams Parlement over de producten van het Rekenhof toonde aan dat bijna 60% van de respondenten er niet meer op stond deze gegevens in gedrukte vorm te kunnen lezen. Het Rekenhof heeft daarom beslist de bijlagen voortaan op zijn website te publiceren. Dat bood overigens de gelegenheid een aantal van deze gegevens in een meer gedetailleerde vorm ter beschikking van het Vlaams Parlement te stellen.

2 Begrotingsuitvoering 2007

2.1 Kerncijfers

2.1.1 Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis

De onderstaande tabel vat de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2007 samen en vergelijkt ze met de cijfergegevens voor 2006. De gegevens steunen op de door het Rekenhof gecontroleerde algemene rekeningen 2006 en 2007.

<i>(in duizenden EUR)</i>						
	2006	2006	% t.o.v. begroting	2007	2007	% t.o.v. begroting
	Begroting	Uitvoering		Begroting	Uitvoering	
ONTVANGSTEN						
- algemeen	20.130.682	20.141.382	100,1%	21.388.885	21.427.423	100,2%
- toegewezen	107.732	102.183	94,8%	246.734	267.898	108,6%
TOTAAL	20.238.414	20.243.565	100,0%	21.635.619	21.695.321	100,3%
UITGAVEN⁽¹⁾						
kredieten eigen aan het begrotingsjaar	21.445.260	19.286.320	89,9%	23.462.277	21.230.410	90,5%
– niet-gesplitste kredieten ⁽²⁾ ⁽³⁾	17.708.344	16.057.202	90,7%	19.354.707	17.772.208	91,8%
– gesplitste ordonnanceringskredieten	3.230.096	3.078.626	95,3%	3.483.343	3.179.917	91,3%
– variabele kredieten	506.820	150.492	29,7%	624.227	278.285	44,6%
kredieten overgedragen van het vorig jaar	405.091	374.011	92,3%	471.505	426.287	90,4%
TOTAAL	21.850.351	19.660.331	90,0%	23.933.782	21.656.697	90,5%
RESULTAAT	-	583.234			38.624	
TITEL III						
opbrengst leningen	0	0		131.479	0	
aflossing leningen	352.747	323.600	91,7%	118.340	108.010	91,3%

De Vlaamse Gemeenschap heeft in 2007 een positief boekhoudkundig resultaat geboekt van 38.624 duizend EUR. Dit is het resultaat van alle in 2007 geboekte ontvangsten en ordonnanceringen (betaalopdrachten).

Het lagere begrotingsresultaat in 2007 van 38.624 duizend EUR is het gevolg van een grotere stijging van de uitgaven dan de ontvangsten ten opzichte van het voorgaande jaar.

¹ Beschikbare betaalkredieten.

² Inclusief bijkredieten vorige jaren.

³ Het kredietbedrag houdt geen rekening met 1.369,28 EUR gevraagde aanvullende kredieten in het rekendecreet 2007 ten gevolge van kredietoverschrijdingen.

Meer informatie over de evolutie van de ontvangsten en uitgaven 2007 is opgenomen in de hoofdstukken 2.2 en 2.3.

2.1.2 Resultaat op kasbasis

Het kasresultaat omvat alle kasverrichtingen van de Vlaamse Gemeenschap, ongeacht het begrotingsjaar waartoe zij behoren. Het is bijgevolg ruimer dan het begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis: behalve van de begrotingsverrichtingen, ondergaat het ook de invloed van verrichtingen die budgettair bij het vorige jaar horen, van verrichtingen op orden thesaurierekeningen met kaseffect, doch zonder budgettaire weerslag, en van verrichtingen van de diensten met afzonderlijk beheer, die niet financieel, maar wel budgettair gescheiden zijn van de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap maakt in haar maandelijks samenvatting van de schatkisttoestand geen volledige uitsplitsing van haar resultaat op kasbasis over deze onderscheiden onderdelen. Sinds 1999 vermeldt zij alleen het gedeelte van de onroerende voorheffing bestemd voor de provincies en de gemeenten, in een afzonderlijke rubriek thesaurieverrichtingen. Herfinancieringen van directe schuld zijn niet in het kasresultaat vervat, aflossingen van de indirecte schuld wel. De onderstaande tabel geeft de evolutie van het netto-kasresultaat over de jaren 2006-2007 weer⁽⁴⁾:

	<i>(In duizenden EUR)</i>	
	2006	2007
<i>kasontvangsten</i>	20.948.026	23.056.731
<i>thesaurieverrichtingen</i>	1.997.084	2042.373
totaal ontvangsten	22.945.110	25.101.111
%-wijziging	2,66%	9,40%
<i>kasuitgaven</i>	20.436.145	22.354.286
<i>thesaurieverrichtingen</i>	2.011.018	2.070.071
totaal uitgaven	22.447.163	24.424.357
%-wijziging	1,97%	8,81%
netto-kasresultaat	497.947	674.746
%-wijziging	33,71%	35,51%

De verbetering van het kasoverschot in 2007 is vooral te danken aan het positieve begrotingsresultaat in 2007, dat naar boven toe werd gecorrigeerd door een aantal factoren, o.a. de variaties op de lei (234.541 duizend EUR) en een verhoging van de wachtrekening van het CFO⁽⁵⁾ (54.966 duizend EUR). De intering van de DAB's (35.330 duizend EUR) heeft het begrotingsresultaat naar beneden gecorrigeerd.

⁴ Bron voor deze cijfers zijn de samenvattingen van de maandelijks schatkisttoestand in het Belgisch Staatsblad, aangevuld met informatie van de administratie.

⁵ Het betreft de wachtrekening in de kas van de Vlaamse Gemeenschap. Aan de andere kant namen de reserves van het CFO (buiten de kas van de Vlaamse Gemeenschap) volgens de gegevens van de administratie in 2007 af met 24.273 duizend EUR.

De Vlaamse Regering heeft de kasoverschotten van de voorbije jaren aangewend voor schuldafbouw. De onderstaande tabel overziet de aflossingen van de schuld op titel III en het effect op het bruto te financieren saldo (BFS). De tabel geeft ook de aflossingen weer die al in het netto te financieren saldo (NFS) vervat zitten en de aflossingen die het FFEU overnam. In 2007 werd wel het debetsaldo van het Investeringsfonds Lokale Besturen voor een bedrag van 59.914 duizend EUR in de directe schuld opgenomen.

<i>(In duizenden EUR)</i>						
jaar	NFS	aflossing titel III	BFS	aflossing binnen NFS	FFEU	totale aflossing
2006	497.947	323.600	174.347	164.559	0	488.159
2007	674.746	108.010	566.736	134.542	0	242.552

Het kassaldo volstond in 2007 op zich voor de aflossingen van de schuld. De onderstaande tabel schetst deze evolutie voor de jaren 2006 en 2007.

<i>(In miljoen EUR)</i>		
	2006	2007
Stand zichtrekening op 31.12 vorig jaar	-45,7	-1,1
Beleggingen op 31.12 vorig jaar	234,6	364,3
Nettokasoverschot verrichtingen van het jaar	497,9	674,7
Thesaurie- en ordeverrichtingen zonder invloed op het NFS	0	-5,0
Nettoafname LT directe schuld (titel III)	-323,6	-108,0
Stand zichtrekening op 31.12 einde jaar	-1,1	20,9
Beleggingen op 31.12 einde jaar	364,3	904,1

2.1.3 Vorderingsaldo

Sinds 2003 hanteert de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën (HRF) het ESR 95 als referentiekader voor de evaluatie van de budgettaire prestaties van de gemeenschappen en de gewesten. De HRF- en de ESR-methodologie stellen het begrip vorderingsaldo centraal. Dat saldo wijkt in belangrijke mate af van de bestaande saldi volgens de huidige comptabiliteitsreglementering, zoals het begrotingsaldo of het netto te financieren saldo:

- Het vorderingsaldo steunt op de notie vastgestelde rechten, die de grondslag vormt van de aanrekeningsregels voor macro-economische materies. De huidige comptabiliteitsreglementering rekent echter voor de ontvangsten met de werkelijke inningen en voor de uitgaven met de ordonnancerings⁶. Daardoor dienen

⁶ Bij ontstentenis van een vermogensboekhouding volgens het systeem van het dubbel boekhouden, blijft in het vorderingsaldo de ordonnanciering de basis voor de aanrekening van de uitgaven.

vooral voor de ontvangsten correcties van het aanrekeningsmoment plaats te vinden⁽⁷⁾.

- De ESR-methodologie gaat uit van geconsolideerde cijfers (van de Ministeries van de Vlaamse Gemeenschap, inclusief de te consolideren Vlaamse openbare rechtspersonen), terwijl het begrotings-saldo alleen het verschil maakt tussen de kasontvangsten en de uitgaven op ordonnanceringsbasis van de Vlaamse Gemeenschap, zonder rekening te houden met resultaten van de DAB's. Het netto te financieren saldo is weliswaar ruimer. Het vermeldt alle financiële tegoeden waarover de Vlaamse Gemeenschap kan beschikken in de vorm van liquiditeiten en tegoeden op rekeningen (inclusief die van DAB's), ongeacht of ze die beheert voor eigen rekening of voor rekening van derden. Het bevat echter niet de saldi van de VOR's.

Het Rekenhof kan op dit ogenblik de naleving van de begrotingsnorm en het verschil tussen het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en het vorderingensaldo moeilijk controleren. Het heeft op het ogenblik van zijn controle onvoldoende toegang tot de macrobudgettaire gegevens die leiden tot de samenstelling van het vorderingensaldo. De Vlaamse overheid publiceert voorlopige cijfers over het afgelopen jaar in het begin van het volgende jaar. In april levert het vervolgens cijfers aan de algemene gegevensbank. Die gegevens laten het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en de HRF toe hun werkzaamheden uit te voeren. Het is uiteindelijk de HRF die in juni of juli een jaarverslag publiceert met een meer concreet resultaat van de naleving van de begrotingsnorm. De onderliggende gegevens, berekeningen en correcties die aan de basis liggen van het gepubliceerde resultaat, worden niet systematisch aan het Rekenhof voorgelegd⁽⁸⁾. Het Rekenhof voert zijn controles uit op andere momenten (na indiening van de algemene rekening en de rekeningen van de VOR's), wat vergelijkingen (rekening houdende met correcties na publicatie van cijfers) bemoeilijkt. Bovendien is de consolidatieperimeter ruimer dan de rekeningen die aan het Rekenhof worden voorgelegd.

De architecten van het ESR hebben de te consolideren instellingen overigens niet ingedeeld volgens juridische criteria, maar classificeerden ze op grond van hun werkelijke intenties en economische realiteit. Dat heeft het voor het Rekenhof onmogelijk gemaakt in sommige grensgevallen vooraf te weten of ze al dan niet onder de sector van de overheid zullen vallen.

⁷ Het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies en de controle van het Rekenhof (het Vlaams comptabiliteitsdecreet) voert vanaf zijn inwerkingtreding een boekhouding in met de vastgestelde rechten als basis. Het programmadecreet 2007 heeft echter de inwerkingtreding, die oorspronkelijk voorzien was voor 1 januari 2007, uitgesteld. Het Vlaamse comptabiliteitsdecreet vormt eigenlijk de verdere uitvoering van de algemenebepalingenwet. Wat de Vlaamse Gemeenschap betreft heeft een koninklijk besluit van 7 juni 2007 ook de inwerkingtreding van de algemenebepalingenwet uitgesteld tot 1 januari 2010.

⁸ Sinds september 2006 ontvangt het Rekenhof trimestrieel de briefwisseling over de beslissingspunten die het INR heeft gevoerd met de verschillende actoren.

2.1.4 Evolutie van de schuld van de Vlaamse Gemeenschap

2.1.4.1 Voorafgaande opmerking

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft niet voldaan aan de decretale rapporteringsverplichting de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement voor 15 mei een verslag voor te leggen over het kas-, schuld- en waarborgbeheer van het voorafgaande jaar⁹). De minister heeft een dergelijk verslag voor het jaar 2007 niet opgemaakt.

2.1.4.2 Directe schuld

De onderstaande tabel overziet de evolutie van de directe schuld in de periode 2006-2007.

	<i>(In duizenden EUR)</i>	
	2006	2007
Uitstaande directe schuld, financiering NFS, op 31 december	-970.347	-1.079.437
Indirecte schuld omgezet in directe schuld, uitstaand op 31 december	1.397.931	1.323.303
Totale uitstaande directe schuld op 31 december	427.584	243.866
Nominale afname/groei t.o.v. vorig jaar	-52,70%	-42,97%
Uitstaand op 31 december: korte termijn (< 1 jaar)	1.079	0
Uitstaand op 31 december: lange en middellange termijn (> 1 jaar)	426.505	243.866
Positieve kastoestand op 31 december	0	20.884
Beleggingen op 31 december	364.322	909.091

De totale uitstaande directe schuld nam in 2007 met 183.718 duizend EUR af. Die vermindering van de directe schuld met 42,97% was het gevolg van:

- een positief kasresultaat (NFS) van 674.746 duizend EUR, dat sterk steeg ten aanzien van 2007 (+176.799 duizend EUR);
- 134.543 duizend EUR aflossingen binnen de begroting;
- de evolutie van de negatieve kastoestand van 1.079 duizend EUR eind 2006 naar de positieve kastoestand van 20.884 duizend EUR eind 2007;
- een verhoging van de beleggingen met 544.769 duizend EUR;

⁹ Artikel 21 van het decreet van 7 mei 2004 houdende de bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

- de overname van 59.914 duizend EUR schuld van het Investeringsfonds Lokale Besturen.

In 2007 situeerde de wijziging van de schuld zich bij de afname van lange- en middellange-termijnschuld. De schuld van het Investeringsfonds Lokale Besturen steeg licht.

De onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen vaste en vlottende directe schuld. Het grootste deel van de directe schuld bestaat uit schuld tegen een vaste rentevoet.

	2006	2007
vaste rentevoet	86,3%	75,1%
vlottende rentevoet	13,7%	24,9%

Als gevolg van de veel snellere afbouw van de schuld tegen vaste rente t.o.v. die met vlottende rente is de ratio vast-vlottend binnen de directe schuld verder afgenomen.

Een aantal resterende swaps die schuld tegen vaste rentevoet omzetten in schuld tegen vlottende rentevoet, en de overname van het Investeringsfonds Lokale Besturen, veroorzaakten de verschillen over de jaren heen. In de bovenstaande periode werden geen nieuwe afgeleide producten verhandeld. De bestaande swapovereenkomsten genereerden in de periode 2004-2007 wel altijd een positief saldo op de begroting (respectievelijk 7.882, 4.527, 2.960 en 2.372 duizend EUR).

De schulddaling deed de interestlasten op de directe schuld in reële cijfers dalen van 41,1 miljoen EUR tot 29,8 miljoen EUR. Ook rekening houdend met de creditrente in het kader van het autonoom kas- en schuldbeheer⁽¹⁰⁾, slaat de balans om in positieve zin. Het absolute bedrag en het percentage van de interestlasten in verhouding tot het uitgaantotaal op ordonnanceringsbasis is in 2007 dan ook negatief.

	<i>(In duizenden EUR)</i>	
	2006	2007
Interestlasten	17.586	-28.253
% t.o.v. ordonnanceringen	0,09%	-0,15%

Sinds 2004 is de overname in de directe schuld van het debetsaldo van de centralisatierekening van het Investeringsfonds Lokale Besturen (m.b.t. de geprefinancierde trekkingsrechten) een belangrijk element⁽¹¹⁾. De decreetgever voorzag in een maximumbedrag van 288.000 duizend

¹⁰ De creditrente in het kader van een autonoom kas- en schuldbeheer steeg van 23,6 miljoen EUR in 2006 naar 58,1 miljoen EUR in 2007 (inclusief de opbrengsten van de swapovereenkomsten).

¹¹ Op grond van artikel 4 van het decreet van 24 juni 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2005.

EUR. In 2007 werd bijkomend 59.914 duizend EUR opgenomen en 57.478 duizend EUR afgelost langs titel III van de uitgavenbegroting⁽¹²⁾. Op het einde van 2007 bedroeg het saldo van nog niet afgeloste opnames 11.116 duizend EUR (tegenover 8.680 duizend EUR eind 2006). Voor het begrotingsjaar 2008 was nog een extra opname mogelijk tot ongeveer 9 miljoen EUR.

2.1.4.3 Indirecte schuld

De onderstaande tabel geeft de evolutie van de indirecte schuld weer over de jaren 2006-2007.

	(In duizenden EUR)			
	2006		2007	
	K+I	(I)	K+I	(I)
Kunst	8.057		2.589	
Leefmilieu	9.074		0	
Watervoorziening (VMW)	0		0	
Gemeenschappelijk vervoer	3.299		3162	
Amortisatiefonds (ALESH)				
Huisvesting		1.598.620		1.669.403
Studietoelagen en financieringen		1.701		1.316
Universitaire sector (Sociale sector)		46.505		42.571
Volksgesondheid (VFBZ)		27.795		25.146
Totaal ⁽¹³⁾	20.430	1.674.621	5.751	1.738.436

De eigenlijke uitstaande indirecte schuld⁽¹⁴⁾, waarbij het kapitaal en de interesten volledig ten laste zijn van de Vlaamse Gemeenschap, daalde van 20,4 miljoen EUR in 2006 tot 5,8 miljoen EUR in 2007, volledig tegen vaste rentevoet. De oneigenlijke indirecte schuld, waarvan alleen het geheel of een gedeelte van de interestlasten ten laste vallen van de Vlaamse Gemeenschap steeg met 63,8 miljoen EUR tot 1.738,4 miljoen EUR, waarvan 58 miljoen EUR (3,3%) tegen vlottende rentevoet.

Het lage niveau van de indirecte schuld zorgde voor beperkte interestlasten in reële cijfers en in verhouding tot het uitgaventotaal op ordon-

¹² Zoals het Rekenhof al in zijn verslag over de aangepaste algemene uitgavenbegroting 2005 (Stuk 20-A (2004-2005) - Nr. 1, p. 18) heeft gesteld, geeft de aflossing langs titel III een verkeerd beeld van het NFS (aangezien de aangroei of afname van het NFS in principe dient te corresponderen met de wijzigingen van de directe schuld die wordt afgelost langs titel III) en van de eigenlijke directe schuld (ter financiering van het NFS). Zoals bij eerdere overnames van indirecte schulden in de directe schuld, hadden de aflossingen moeten worden aangerekend op titel I van de uitgavenbegroting.

¹³ Totalen op niet-afgeronde bedragen.

¹⁴ Het Rekenhof kan de juistheid van de oneigenlijke indirecte schuld niet bevestigen doordat de administratie geen zicht heeft op de werkelijke aflossingen door de betrokken instellingen.

nanceringsbasis. Die lasten houden al rekening met het door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij verschuldigd aandeel in de rentelasten van leningen die deze maatschappij aanging. In 2007 bedroeg dat aandeel 14.152 duizend EUR.

	(In duizenden EUR)	
	2006	2007
Intrestlasten	20.482	19.557
% t.o.v. ordonnancerings	0,10%	0,09%

2.1.4.4 Evolutie van de totale schuld

De schuld daalde in 2007 verder tot 249.617 duizend EUR⁽¹⁵⁾. De positieve kastoestand eind 2007 maakte van die schuld een overschot van 680.358 duizend EUR. De schuldratio werd daardoor in 2007 negatief (-3,1%).

	(In duizenden EUR)	
	2006	2007
Directe schuld	427.584	243.866
Indirecte schuld	20.430	5.751
Eindstand schuld zonder kastoestand	448.014	249.617
Debet kastoestand (uit schatkistoestand)	-364.322	-929.975
Eindtoestand rekening houdende met de kastoestand	83.692	-680.358
Jaarlijkse vermindering	609.955	764.050
Schuldratio	0,4%	-3,1%

Voor de directe schuld bepaalde de verhouding tussen vaste en vlottende schuld.

	2006	2007
vaste rentevoet	87,0%	75,7%
vlottende rentevoet	13,0%	24,3%

De onderstaande tabel overziet de totale rentelasten. Door de hoge opbrengst uit het autonoom kasbeheer (zie *directe schuld*), waren de rentelasten lager dan de -opbrengsten.

	(In duizenden EUR)	
	2006	2007
intrestlasten	38.068	-8.696
% t.o.v. ordonnancerings	0,19%	-0,04%

¹⁵ Inclusief de *oneigenlijke* indirecte schuld wordt dat 1.988 miljoen EUR.

2.1.4.5 Gewaarborgde schuld

De onderstaande tabel overziet de evolutie van de uitstaande schuld met een gemeenschap- of gewestwaarborg. Die waarborgen dienen in ruime zin te worden begrepen: zij omvatten behalve de waarborgen die aan die instellingen zelf worden toegekend, ook de waarborgen die het Vlaams Gewest pas in de tweede graad verleent en die in de eerste plaats zijn verstrekt door de Vlaamse openbare rechtspersonen zelf. Ze bevatten ook de waarborgen verstrekt aan naamloze vennootschappen. De lijst vermeldt ook de uitstaande schuld waarvan de Vlaamse Gemeenschap maar een gedeelte van de interestlasten op zich neemt: die van de universitaire sector (sociale sector), Volksgezondheid (VFBZ), Huisvesting (het VWF) en studietoelagen en financieringen (de Gezinsbond).

<i>(In duizenden EUR)</i>		
Uitstaand op	31/12/2006	31/12/2007
Economische expansie wetten van 17/07/59 en 30/12/70	11.076	6.947
Sociale Huisvesting sociale en middelgrote woningen	706.180	653.580
Scheepskredieten	1.499	597
VMW	98.983	88.152
Domus Flandria	184.477	170.930
Kind en Gezin	4.527	3.687
VVM	317.492	290.061
VMSW (VHM)	1.406.332	1.605.814
GIMV	0	0
Vlaams Woningfonds	1.552.735	1.632.194
Studieleningen B.G.J.G.	1.701	1.316
Universiteiten (sociale sector)	46.505	42.570
Universitair Ziekenhuis Gent	19.267	20.340
FNSV-lening	55.056	0
Gimvindus	0	0
VFBZ	27.795	25.146
KMDA	3.500	3.000
VIB	7.199	6.908
IMEC	36.479	33.297
SYNTRA	8.740	6.411
VRT	363	201
Subtotaal	3.772.650	3.930.624
Stad Antwerpen		
1 ex Fonds 208	556.618	529.386
2 ex Vlaams Financieringsfonds	354.477	337.134
Stad Gent		
1 ex Fonds 208	51.418	39.074
2 ex Vlaams Financieringsfonds	2.657	1.976
Subtotaal	965.170	907.570
AGION (DIGO)	165.510	164.419
VIPA	634.498	634.530
FIVA	6.012	4.423
VLIF	227.083	207.767
Waarborgfonds Microfinanciering	69	67
NV Waarborgbeheer	131.882	228.755
Subtotaal	1.165.054	1.239.961
Liefkenshoektunnel NV	108.902	153.102
BAM NV	193.170	193.170
NGO's	1.549	1.549
ARKimedesfonds	120.530	120.530
Subtotaal	424.151	468.351
TOTAAL	7.044.282	7.207.035

De gewaarborgde schuld nam in 2007 toe van 7,0 miljard EUR tot 7,2 miljard EUR (+162,8 miljoen EUR). Die stijgingen situeren zich vooral bij de VMSW (de vroegere VHM), het Vlaams Woningfonds, de NV Waarborgbeheer en de NV Liefkenshoek-tunnel, die de lichte dalingen bij de andere instellingen en het wegvallen van de FNSV-lening⁽¹⁶⁾ compenseren.

De administratie verkrijgt de gegevens over de uitstaande gewaarborgde schuld rechtstreeks van de betrokken instellingen. Voor sommige categorieën van waarborgen, zoals de waarborgen die de Vlaamse openbare rechtspersonen verlenen, is het beheer gedecentraliseerd. De centrale administratie kan bij gebrek aan basisinformatie onvoldoende controle uitoefenen op de gerapporteerde gegevens.

2.1.5 Conclusies

Aangezien voor het begrotingsresultaat, buiten de projecties opgenomen in de begrotingsdocumenten, geen normen worden gedefinieerd, is het moeilijk de behaalde resultaten te evalueren. Bovendien kunnen, onder meer, beslissingen over de overdracht van kredietsaldi naar het FFEU en fluctuaties in de kredietaanwending de resultaten beïnvloeden.

Net zoals voor het begrotingsresultaat worden evenmin voor het resultaat op kasbasis normen opgesteld. Een positief resultaat is wel noodzakelijk om toe te laten de schuld verder af te bouwen. Dat kan echter ook gedeeltelijk gebeuren door de afbouw van bestaande financiële reserves (de toestand van de zichtrekening en de beleggingen). Zoals met enkele voorbeelden aangetoond, hebben verschillende interne verrichtingen (transfers tussen de Vlaamse Gemeenschap en het CFO, toestand van de wachtrekening van het CFO, evolutie van de saldi bij de DAB's, doorstorting naar derden, ...) een impact op het resultaat op kasbasis.

De normering die de HRF gebruikt om de budgettaire prestaties van de Vlaamse Gemeenschap te evalueren, is gebaseerd op het vorderingsaldo. Dat saldo gebruikt andere aanrekeningsmomenten dan die van de klassieke overheidscomptabiliteit en wordt op geconsolideerde basis opgesteld. Het Rekenhof beschikt op het ogenblik van zijn controle vooralsnog niet over voldoende gegevens om de naleving van de HRF-norm en het verschil tussen het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en het vorderingensaldo te controleren.

Aan de ene kant is de schuld tot een laag peil gedaald. Aan de andere kant is er echter een gestage groei van de gewaarborgde schuld, vooral van waarborgen gekoppeld aan schulden van Vlaamse openbare rechtspersonen en rechtspersonen die de Vlaamse Gemeenschap niet onder

¹⁶ De FNSV-lening werd in 2007 vervroegd terugbetaald.

de VOR's catalogeert (de NV's BAM en Liefkenshoektunnel). Buiten een vrij algemene doelstelling in het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest, die stelt dat de Vlaamse Regering zuinig moet omgaan met het verlenen van waarborgen om de verplichtingen beheersbaar te houden, werden voor de gewaarborgde schuld nog geen specifieke doelstellingen of normen opgelegd.

2.2 Centrale middelen en ontvangsten 2007

2.2.1 Ontvangsten 2007

De middelenbegroting 2007 kende één aanpassing⁽¹⁷⁾. De onderstaande tabel vergelijkt voor de grote categorieën van ontvangsten de reële inningen in 2007⁽¹⁸⁾ met die van 2006. De cijfers steunen op de ingediende algemene rekeningen. De website van het Rekenhof bevat een uitgebreide tabel met de ontvangsten 2007 per artikel. Schijnbare afwijkingen in de totalen zijn te wijten aan afrondingen.

Middelen	(In duizenden EUR)				
	Inning 2006	Inning 2007	Aandeel in totaal 2007	Inningsgraad 2007	Evolutie (2006 = 100)
<i>Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten)</i>	20.141.382	21.427.423	98,8%	100,2%	106,4
Gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld	15.613.591	16.601.962	76,5%	99,9%	106,3
Andere transfers en dotaties van de federale overheid	410.078	338.552	1,6%	100,0%	82,6
Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid inclusief nalatigheidsinteressen	3.869.888	4.188.887	19,3%	100,2%	108,2
Gewestbelastingen, eigen inning	80.678	82.335	0,4%	100,3%	102,1
Andere niet-fiscale ontvangsten	167.146	215.686	1,0%	126,4%	129,0
<i>Toegewezen ontvangsten</i>	102.183	267.892	1,2%	108,6%	262,2
Totaal algemene en toegewezen ontvangsten	20.243.565	21.695.321	100,0%	100,3%	107,2
Leningopbrengsten	0	0			
Algemeen totaal	20.243.565	21.695.321	100,0%	99,7%	107,2

In vergelijking met 2006 zijn de twee belangrijkste inkomstenbronnen, de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld* en de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid*, gestegen met respectievelijk 6,3% en 8,2%. Beide categorieën beslaan samen 95,8% van de middelenbegroting. Ook de *andere niet-fiscale ontvangsten* en de *toegewezen ontvangsten* zijn in 2007 gestegen, respectievelijk met 29% en 162,2%. Die beide categorieën maken echter samen maar 2,2% van de Vlaamse middelenbegroting uit. De *andere transfers en dotaties van de federale overheid*, 1,6% van de ontvangsten, vielen terug op hun normaal bedrag.

¹⁷ Decreet van 22 december 2006 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2007, decreet van 29 juni 2007 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2007.

¹⁸ Een deel van de heffingen die de Vlaamse Gemeenschap invoerde, is niet opgenomen in de middelenbegroting en wordt rechtstreeks op de begroting van de Vlaamse rechtspersonen en diensten met afzonderlijk beheer geboekt (bv. Minafonds).

De gebudgetteerde ontvangsten, exclusief de leningopbrengsten, bedroegen 21.635.619 duizend EUR, en werden met 59,7 miljoen EUR overtroffen (inningsgraad 100,3%). De inning van de *gedeelde en samengevoegde belastingen* benaderden daarbij de raming (-15,1 miljoen EUR, inningsgraad 99,9%). De raming van de *nog door de federale overheid geïnde belastingen* werd licht overtroffen (+8,4 miljoen EUR, inningsgraad 100,2%). Het surplus vloeit vooral voort uit de *andere niet fiscale ontvangsten* (+45,1 miljoen EUR, inningsgraad 126,4%) en uit de *toegewezen ontvangsten* (+21,2 miljoen EUR, inningsgraad 108,6%).

De commentaar die nu volgt, gaat verder in op de belangrijkste ontvangstencategorieën.

De aangepaste Vlaamse middelenbegroting 2007 raamde het totaal van de *gedeelde belastingen en de samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld* op 16.617.063 duizend EUR. Die aangepaste raming 2007 bestaat uit de som van twee componenten: de definitieve afrekening voor 2006 en het aangepaste bedrag voor 2007. Omdat geen federale aanpassing van de rijksmiddelenbegroting 2007 plaatsvond, bleven de federale stortingen beperkt tot het initieel voor 2007 vastgestelde bedrag, verhoogd met de vermoedelijke afrekening voor 2006. Daardoor was de Vlaamse raming voor 15.101 duizend EUR overschat (inningsgraad: 99,9%).

Middelen	(In duizenden EUR)				
	Rijksmiddelenbegroting		Vlaamse begroting		
Gedeelde en samengevoegde belastingen	Raming 2007 ⁽¹⁹⁾	Uitvoering ⁽²⁰⁾	Aangepaste raming 2007	Inning 2007	Inningsgraad
- Dotatie kijk- en luistergeld (art. 82.20 - 45.21)	506.550	506.550	504.972	506.550	100,3%
- Gedeelde belastingen (art. 82.20 - 49.21)	10.680.674	10.680.674	10.679.555	10.680.674	100,0%
- Samengevoegde belastingen (art. 83.30 - 49.22)	5.414.738	5.414.738	5.432.536	5.414.738	99,7%
Totaal	16.601.962	16.601.962	16.617.063	16.601.962	99,9%

Het werkelijk geïnde bedrag van 16.601.962 duizend EUR, 6,3% meer dan in 2006, stemt overeen met de federale stortingen. Het ontbreken van de aangepaste rijksmiddelenbegroting had ook tot gevolg dat in 2007 geen ritme- en saldi-intresten werden berekend of betaald.

De ontvangsten uit *andere transfers en dotaties van de federale overheid* bedroegen 338.552 duizend EUR, een inningsgraad van 100,0% (raming: 338.611 duizend EUR). De terugval tegenover 2006 met 17,4% is het gevolg van de achterstallige betalingen in 2006 voor 2005, die de

¹⁹ Wet van 28 december 2006 houdende de rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2007, *BS 29/12/2006*, p. 76310; de federale overheid heeft die initiële raming tijdens het begrotingsjaar niet aangepast.

²⁰ 165^e Boek van het Rekenhof, Volume I - Commentaar, p. 127.

ontvangsten voor 2006 hebben vertekend. Het betreft de volgende ontvangstenartikelen:

<i>(In duizenden EUR)</i>				
Middelen	Inning 2006	Inning 2007	Inningsgraad 2007	Evolutie (2006= 100)
<i>Andere transfers en dotaties van de federale overheid</i>	410.078	338.552	100,0%	82,6
Ontvangsten van federale middelen in het kader van het samenwerkingsakkoord 2005-2008 tussen de Federale Staat, het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de meerwaarden economie (art. 52.40 – 49.43)	7.205	8.420	97,1%	116,9
Dotatie ter bevordering van het rationeel energieverbruik (art. 81.20 – 49.01)	5.926			0,0
Financiering van het universitair onderwijs voor buitenlandse studenten (art. 62 BFW) (art. 82.20 – 49.01)	33.930	31.824	100,0%	93,8
Aandeel in de winst van de Nationale Loterij (artikel 62bis BFW) (art. 82.20 – 49.22)	36.067	36.748	100,5%	101,9
Ontvangsten voortvloeiend uit art. 35 BFW (te-werkstellingsprogramma's) (art. 83.30 – 49.18)	326.949	261.560	100,0%	80,0

De opbrengst van 4.188.887 duizend EUR van de *gewestbelastingen*, nog geïnd door de federale overheid, kwam nagenoeg overeen met de aangepaste raming van 4.180.459 duizend EUR (inningsgraad 100,2%). Die opbrengst is aangerekend op de volgende artikelen.

<i>(In duizenden EUR)</i>				
Middelen	Inning 2006	Inning 2007	Inningsgraad 2007	Evolutie (2006= 100)
<i>Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid</i>	3.869.888	4.188.887	100,2%	108,2
Belasting op de spelen en weddenschappen (art. 83.30 – 36.03)	19.030,7	19.706	100,5%	103,5
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen (art. 83.30 – 36.04)	30.895,7	31.816	85,0%	103,0
Openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken (pro memorie) (art. 83.30 – 36.05)	212,0	102		47,9
Registratierechten (art. 83.30 – 36.06)	1.561.235,6	1.687.364	100,4%	108,1
Hypotheekrechten (art. 83.30 – 36.07)	148.202,2	139.661	96,1%	94,2
Verkeersbelasting op de autovoertuigen (art. 83.30 – 36.08)	769.431,5	853.001	101,4%	110,9
Belasting op de inverkeersstelling (art. 83.30 – 36.09)	191.255,7	219.579	104,5%	114,8
Eurovignet (art. 83.30 – 36.10)	71.643,1	76.678	105,7%	107,0
Schenkingsrechten (art. 83.30 – 56.50)	207.908,7	228.106	106,1%	109,7
Successierechten en recht van overgang bij overlijden (art. 83.30 – 56.51)	870.072,6	932.875	97,3%	107,2

De toename tegenover 2006 bedroeg gemiddeld 8,2% en deed zich voor bij alle belastingen, behalve de registratierechten op de hypotheekvestigingen. De stijging was het meest uitgesproken voor de drie mobiliteitsbelastingen (verkeersbelasting 10,9%, belasting op de inverkeersstelling 14,8%, eurovignet 7%) en de drie vermogensbelastingen (registratierechten 8,1%, schenkingsrechten 9,7%, successierechten 7,2%). De geïnde bedragen stemmen overeen met de door de federale overheid gestorte gewestelijke belastingen⁽²¹⁾.

Het procentueel aandeel van deze middelen in de ontvangsten steeg in 2007 verder tot 19,3% tegenover respectievelijk 17,3%, 18,3% en 19,1%, in 2004, 2005 en 2006.

2.2.2 Evolutie 2002-2007

Voorts geeft een vergelijking 2002-2007 een beeld van de evolutie van de ontvangsten sinds de inwerkingtreding van het Lambertmontakkoord. De onderstaande tabel vergelijkt de inningen 2002 tot 2007 per grote categorie van ontvangsten.

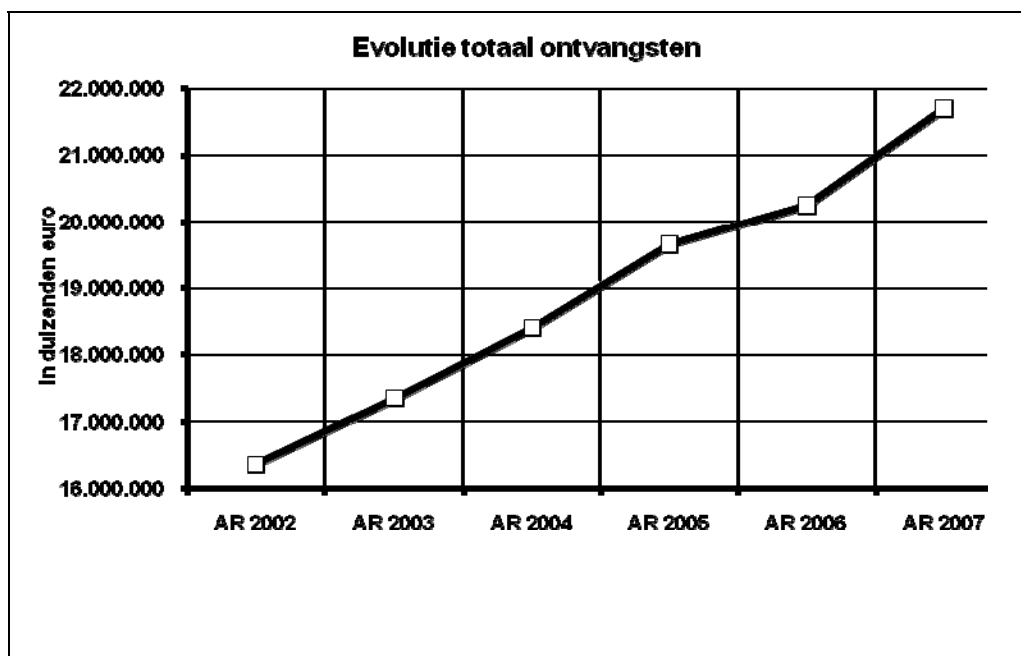
<i>(In duizenden EUR)</i>						
Middelen	Inning 2002	Inning 2003	Inning 2004	Inning 2005	Inning 2006	Inning 2007
<i>Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten)</i>	16.282.780	17.253.590	18.311.427	19.350.566	20.141.382	21.427.423
Gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld	13.139.159	13.822.179	14.214.320	15.094.195	15.613.591	16.601.962
Andere transfers en dotaties van de federale overheid	282.902	350.637	503.800	305.553	410.078	338.552
Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid	2.510.616	2.795.617	3.183.955	3.587.744	3.869.888	4.188.887
Gewestbelastingen, eigen inning	173.849	139.657	88.504	81.150	80.678	82.335
Andere niet-fiscale ontvangsten	176.254	145.500	320.848	281.923	167.146	215.686
<i>Toegewezen ontvangsten</i>	69.962	89.279	84.311	299.068	102.183	267.898,2
Totaal algemene en toegewezen ontvangsten	16.352.742	17.342.869	18.395.738	19.649.634	20.243.565	21.695.321
Leningopbrengsten	0	0	0	0	0	0
Algemeen totaal	16.352.742	17.342.869	18.395.738	19.649.634	20.243.565	21.695.321

In de periode 2002-2007 realiseerde de Vlaamse overheid geen leningopbrengsten. Zij financierde de lasten van de lopende leningen, zowel de interesten als de vermindering van de schuld, dus volledig met ge-

²¹ 165^e Boek van het Rekenhof, Volume I – Commentaar, p. 135.

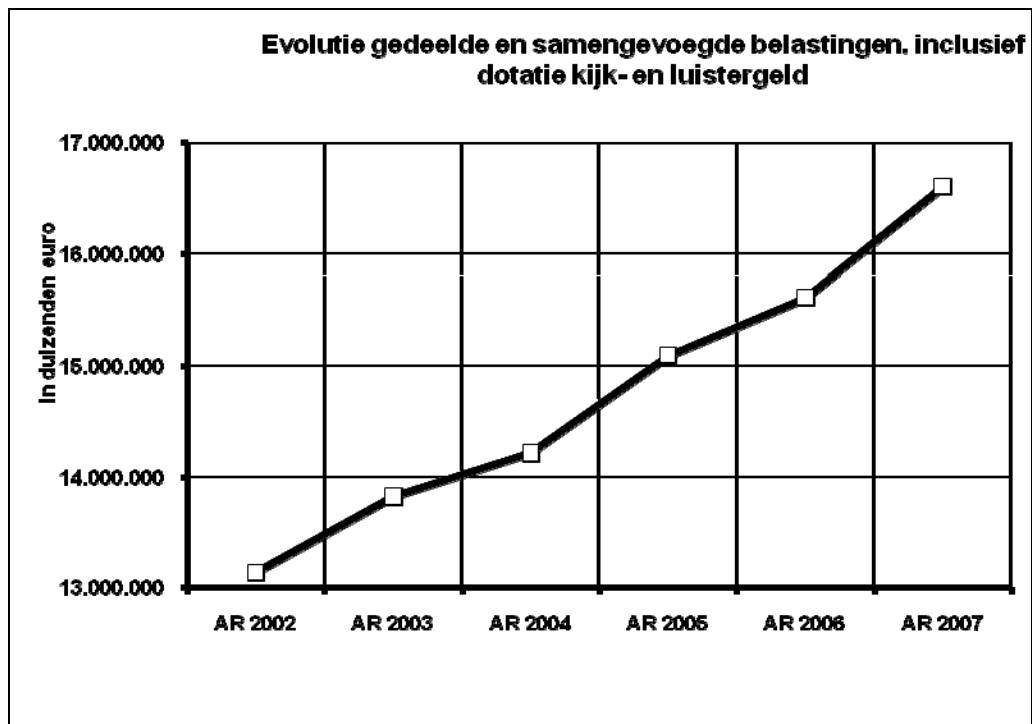
wone middelen, zij het in het verleden soms ook met eenmalige opbrengsten.

De onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van de geïnde totale ontvangsten 2002-2007.

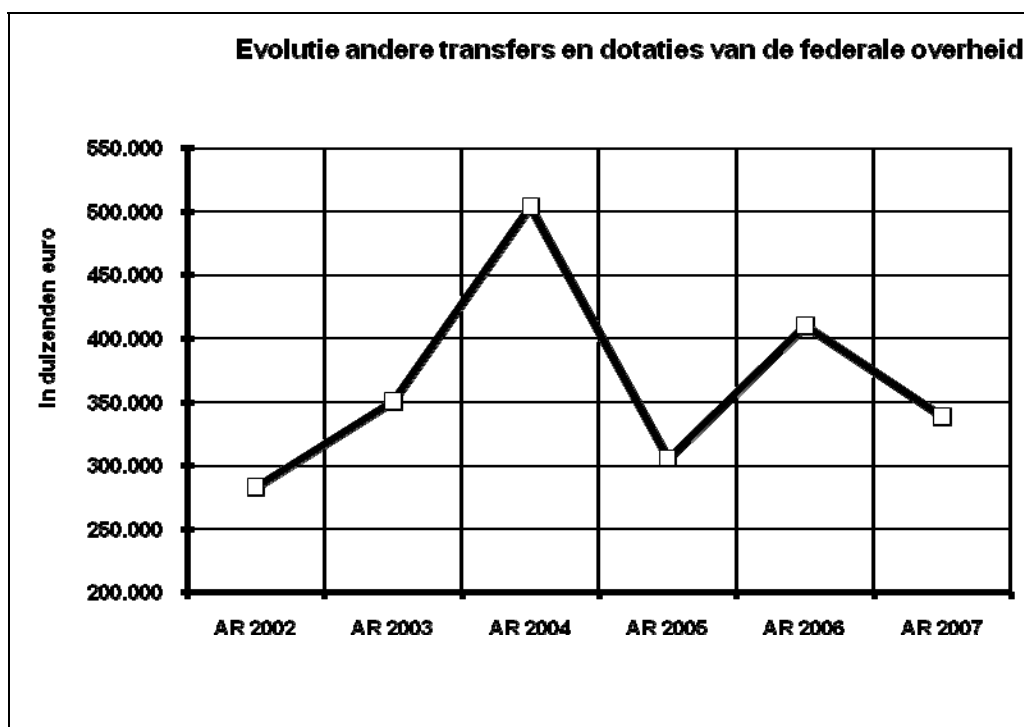
De vergelijking van de inningen 2002-2007 toont een nominale stijging van 32,7%. De groei bedroeg ongeveer 6% in de periode 2002-2005, halveerde in 2006 (nog 3%), maar hernam in 2007 (+7,2%).

De jaarlijkse stijging van de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld*, viel van 5,2% in 2003 terug tot 2,8% in 2004. In 2005 was de stijging 6,2%. In 2006 zakte zij weer naar 3,4%. In 2007 was er opnieuw een stijging van 6,3% (zie de onderstaande grafiek).

De overige (kleinere) transfers en dotaties vanwege de federale overheid evolueerden als volgt:

Middelen	Inning 2002	Inning 2003	Inning 2004	Inning 2005	Inning 2006	Inning 2007
Andere transfers en dotaties van de federale overheid	282.902	350.637	503.800	305.553	410.078	338.552
Terugstorting van teveel betaalde afcantiemen (art. 24.10 – 49.01)		0	14.816		0	0
Aandeel van het Vlaamse Gewest in de liquidatie van het Amortisatiefonds voor Leningen voor de Sociale Huisvesting (Alesh, art. 24.10 – 69.01))			138.462		0	0
Aandeel van het Vlaamse Gewest in de opbrengst van de Eenmalige Bevrijdende Aangifte (EBA) (art. 24.10 – 69.02)			0	39.254	0	0
Aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de verkoop van schoolgebouwen van de Belgische Strijdkrachten in Duitsland (art. 24.10 – 76.02)			1.414		0	0
Ontvangsten van federale middelen in het kader van het samenwerkingsakkoord betreffende de (sociale) meerwaarden-economie (art. 52.40 – 49.43)	3.452	13.897	7.098		7.205	8.420
Dotatie ter bevordering van het rationeel energieverbruik (art. 81.20 – 49.01)					5.926	
Financiering van het universitair onderwijs voor buitenlandse studenten (art. 62 BFW (art. 82.20 – 49.19)	28.778	26.717	32.271	28.227	33.930	31.824
Aandeel in de winst van de Nationale Loterij (art. 62bis BFW) (art. 82.20 – 49.22)	17.027	27.222	48.178	41.903	36.067	36.748
Ontvangsten voortvloeiend uit art. 35 BFW (tewerkstellingsprogramma's) (art. 83.30 – 49.18)	233.646	282.800	261.560	196.170	326.949	261.560

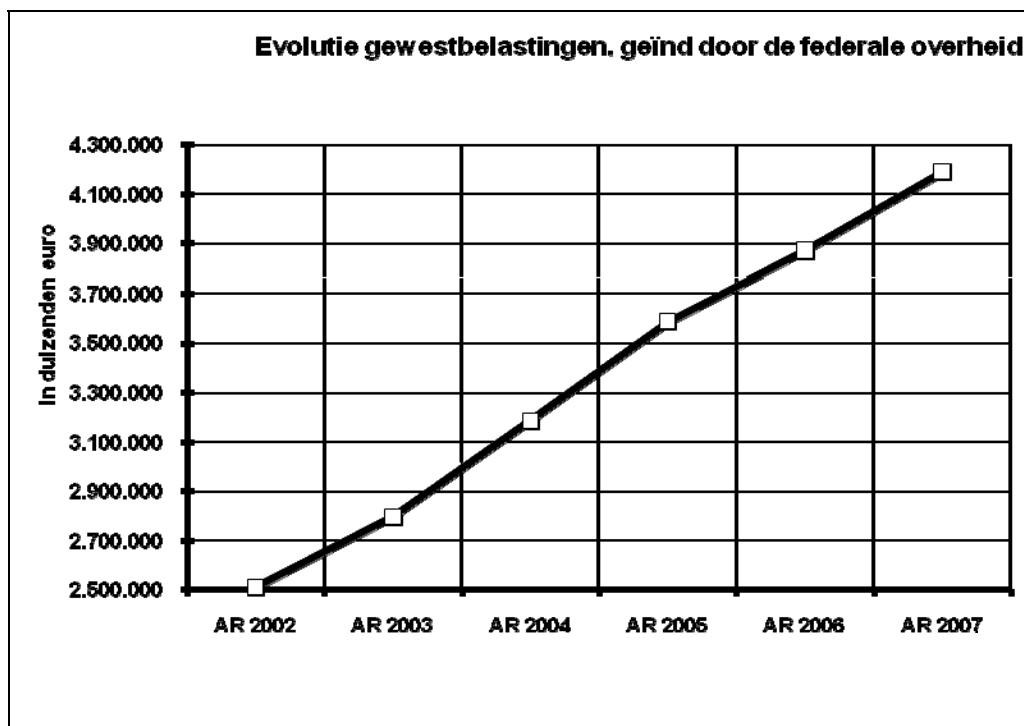
Met uitzondering van eenmalige transfers en betalingen over de jaren heen verliep de evolutie normaal.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de evolutie 2002-2007 van de inning van de gewestbelastingen.

De categorie *gewestbelastingen, geïnd door de federale overheid*, omvat de belastingen waarover de Vlaamse overheid naargelang het geval zelf regels kan bepalen over grondslag, tarief en vrijstellingen. De inning gebeurt nog altijd federaal. De categorie *gewestbelastingen, eigen inning*, bevat de belastingen waarvan de opbrengst door de Vlaamse overheid zelf wordt geïnd.

Middelen	Inning 2002	Inning 2003	Inning 2004	Inning 2005	Inning 2006	Inning 2007
<i>Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid</i>	2.510.616	2.795.617	3.183.955	3.587.744	3.869.888	4.188.887
Belasting op de spelen en weddenschappen (art. 83.30 - 36.03)	17.279	16.596	16.737	19.444	19.031	19.706
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen (art. 83.30 - 06.04)	29.176	27.265	28.209	28.936	30.896	31.816
Openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken (pro memorie, art. 83.30 - 36.05)	528	280	246	173	212	102
Registratierechten (art. 83.30 - 36.06)	912.748	1.003.187	1.152.265	1.348.911	1.561.236	1.687.364
Hypotheekrechten (art. 83.30 - 36.07)	93.427	110.799	119.219	151.430	148.202	139.661
Verkeersbelasting op de autovoertuigen (art. 83.30 - 36.08)	594.744	736.124	710.106	799.766	769.431	853.001
Belasting op de inverteersstelling (art. 83.30 - 36.09)	137.284	158.284	163.125	178.694	191.256	219.579
Eurovignet (art. 83.30 - 36.10)	54.224	59.302	68.239	82.200	71.643	76.678
Schenkingsrechten (art. 83.30 - 56.50)	32.918	41.278	122.559	184.878	207.909	228.106
Successierechten en recht van overgang bij overlijden (art. 83.30 - 56.51)	629.363	642.502	803.250	793.313	870.073	932.875
Nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen (art. 83.30 - 26.02)	8.924					
<i>Gewestbelastingen, eigen inning</i>	173.849	139.657	88.504	81.150	80.678	82.335
Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 18.12.95) (art. 24.10 - 36.01)	6.889	12.637	4.177	3.134	1.974	2.471
Kijk- en luistergeld (gemeenschapsbelasting) (art. 82.10 - 07.01)	3.207	718	0	0	0	0
Kijk- en luistergeld (gewestbelasting) (art. 83.10 - 07.01)	39.148	1.348	4.367	328	75	52
Onroerende voorheffing (art. 83.10 - 37.01)	124.604	124.604	79.959	77.688	78.629	79.812
Totaal gewestbelastingen	2.684.464	2.935.274	3.272.459	3.668.895	3.950.566	4.271.222

De stijging van de opbrengst van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid*, zette zich door in 2007. De opbrengsten namen van 2002 tot 2007 (nominaal) toe met 66,8%.

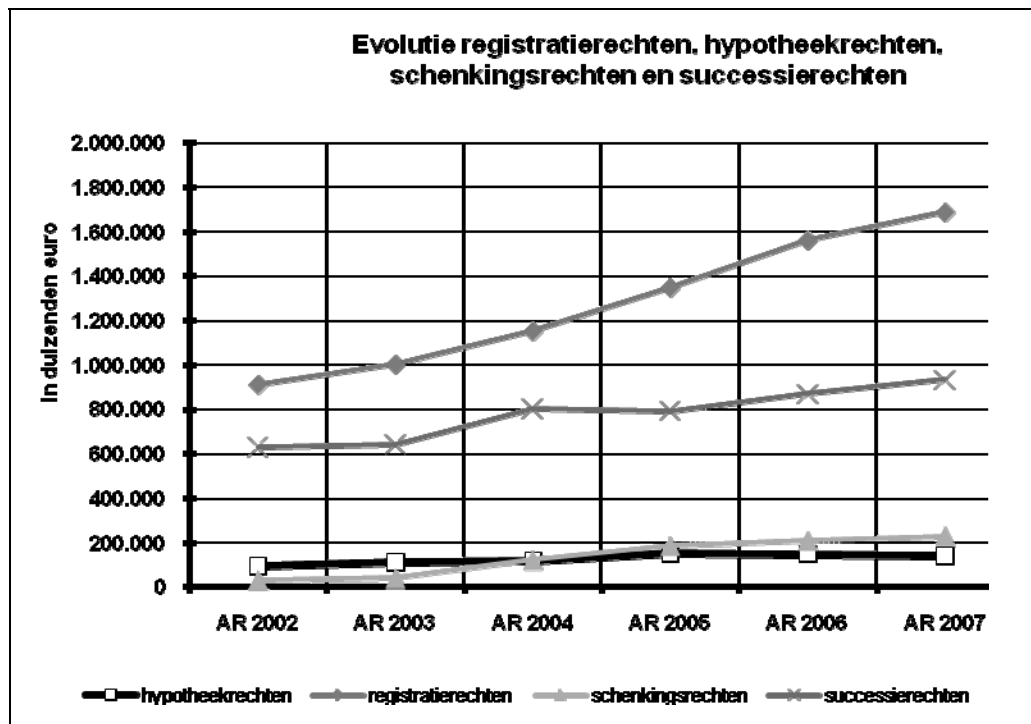

De stijging heeft zich vooral verder doorgezet bij de indirecte belastingen op het vermogen:

- het registratierecht op de overdrachten ten bezwarende titel van in België gelegen onroerende goederen en het registratierecht op de gedeeltelijke of gehele verdelingen van in België gelegen onroerende goederen (in de begroting *registratierechten*, +84,9%);
- het registratierecht op de schenkingen onder de levenden van roerende of onroerende goederen (in de begroting *schenkingsrechten*, +592,9%);
- de successierechten (+48,2%).

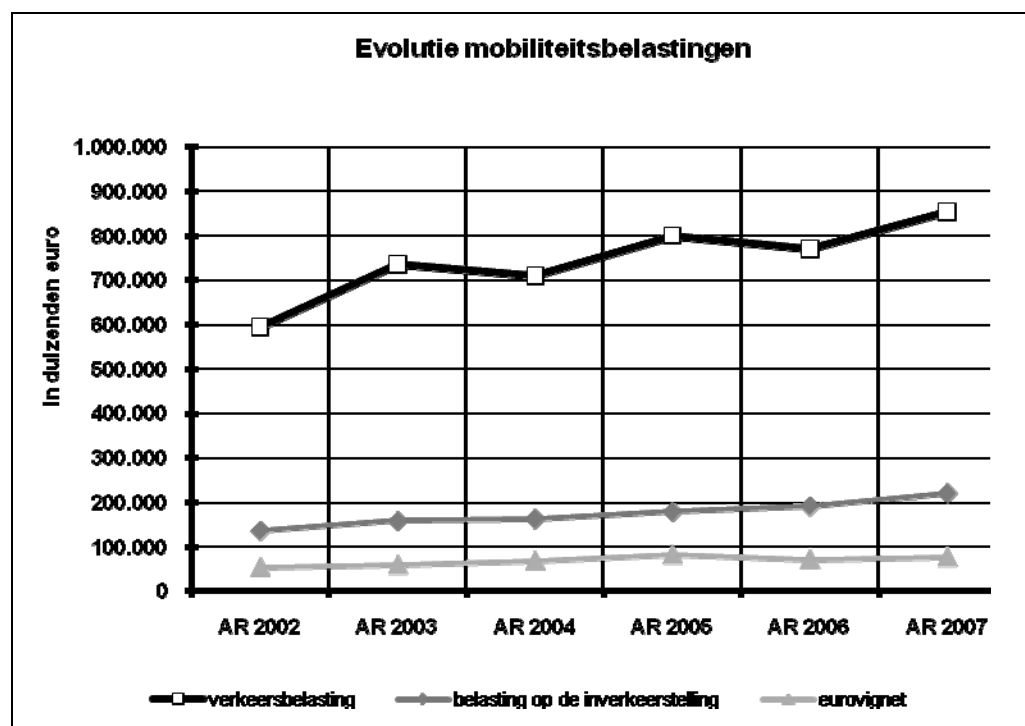
De stijging van de opbrengsten van het registratierecht op de vestiging van een hypotheek op een in België gelegen onroerend goed (in de begroting *hypotheekrechten*), +58,6% in de periode 2002-2006, viel door de daling met 5,8% in 2007, terug tot +49,5% voor de periode 2002-2007.

De onderstaande grafiek geeft een overzicht van de evolutie 2002-2007 van die belastingen.

Die evolutie was het gevolg van beleidsmaatregelen en externe factoren. De belangrijkste maatregelen waren de verlaging van de registratierechten (van 12,5% naar 10%), de instelling van een verrekening of teruggave (bij wederverkoop binnen de twee jaar) en de invoering van een laag tarief (ook bevrijdend voor de successierechten, zelfs bij overlijden binnen de drie jaar) voor geregistreerde schenkingen van roerende goederen (geld). De belangrijkste externe factoren waren de hoge vlucht van de vastgoedprijzen, die de belastbare basis van de registratierechten uiteraard rechtstreeks beïnvloedde, en de federale eenmalig bevrijdende aangifte, die heeft geleid tot een toevloed van geld. De daling van de hypotheekrechten wijst erop dat er minder hypothecair wordt geleend, ook al wordt er voor hogere bedragen gekocht. De opbrengst van de successierechten volgt de trend van de immobiliënmarkt in meer beperkte mate. Toch blijven de opbrengsten van de successierechten veel belangrijker dan die van de schenkingsrechten.

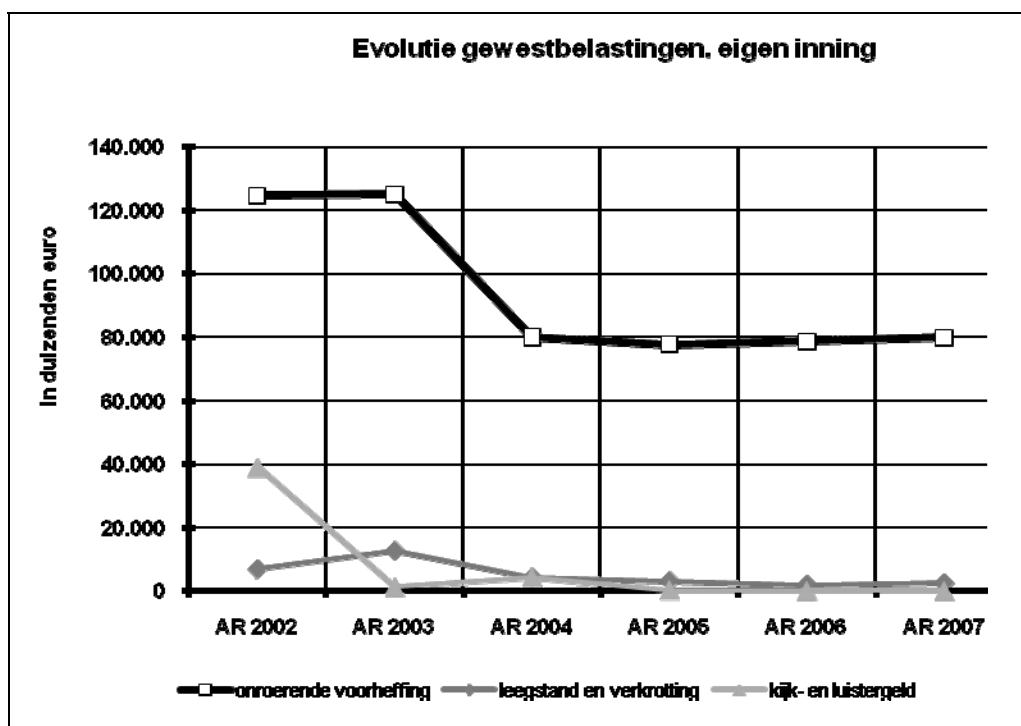
De opbrengst van de mobiliteitsbelastingen stijgt traag maar gestaag onder invloed van de toename van het wagenpark.

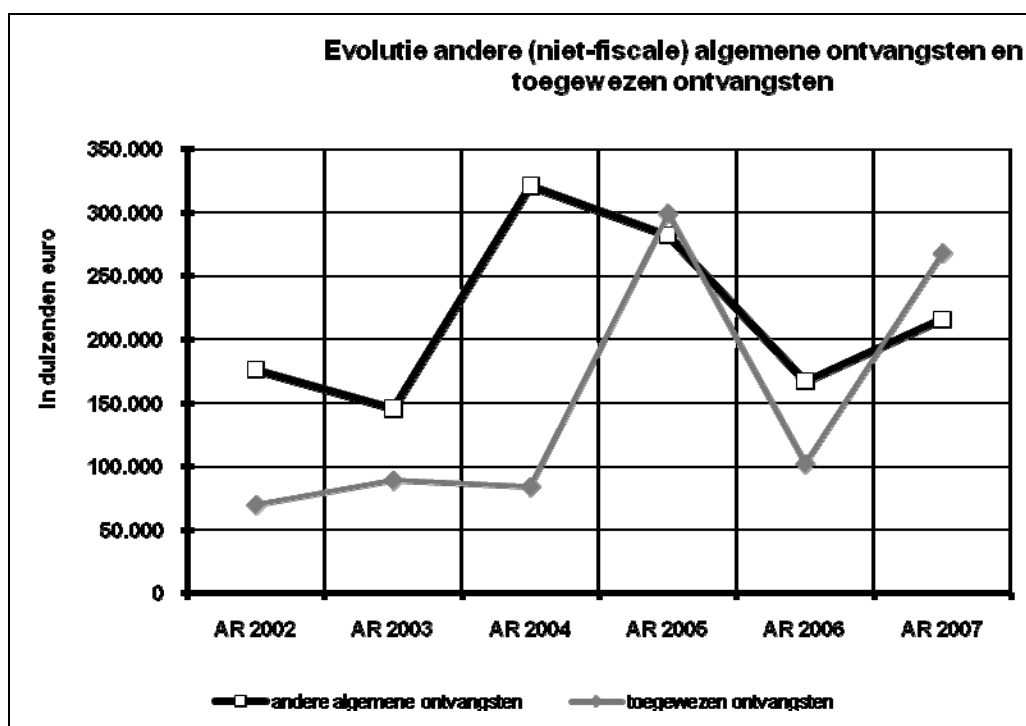
De gewestbelastingen die de Vlaamse overheid zelf int, brengen steeds minder op. De lagere opbrengst in 2004 en daarna was het gevolg van het beleid (fiscale stimuli in de onroerende voorheffing, afschaffing van het kijk- en luistergeld), maar ook van moeilijkheden in het verleden bij de vestiging en inning van de heffingen leegstand en verkrotting. De gevolgen van het decreet van 7 mei 2004 werden pas vanaf 2006 zichtbaar. In 2007 nam de opbrengst van de leegstandsheffing⁽²²⁾ (leegstand en verkrotting woningen) opnieuw licht toe.

De onderstaande grafiek geeft een overzicht van de evolutie 2002-2007 van die belastingen.

²² De leegstandsheffing voor de bedrijfsruimten is opgenomen onder de toegewezen ontvangsten (programma 62.10, artikel 36.90) en komt toe aan het Vernieuwingsfonds (raming 2007: 3.925 duizend EUR, inning 2007: 5.253 duizend EUR).

De *andere algemene (niet-fiscale) ontvangsten* en de *toegewezen ontvangsten* maken slechts een klein deel uit van de middelenbegroting (respectievelijk 1% en 1,2%). De onderstaande grafiek toont de evolutie van die gerealiseerde ontvangsten.

De jaarlijkse toename van de belangrijke ontvangstencategorieën zorgde ervoor dat de Vlaamse Regering de schuld verder kon afbouwen én beperkte nieuwe initiatieven kon nemen. De stijging van de opbrengst van de gewestbelastingen is opmerkelijk.

2.3 Centrale uitgaven 2007

2.3.1 Ordonnanceringen

De onderstaande paragrafen schetsen de evolutie van de ordonnanceringskredieten en de aanrekeningen voor het jaar 2007.

2.3.1.1 Kredieten lopend jaar

De kredieten voor de ordonnanciering van uitgaven kunnen worden onderverdeeld in niet-gesplitste kredieten (initiële kredieten en bijkredieten vorige jaren), (gesplitste) ordonnanceringskredieten en variabele kredieten. De *niet-gesplitste kredieten* (NGK), eigen aan het begrotingsjaar, resulteren uit de initiële begrotingskredieten, de aangepaste begrotingskredieten, een aantal fusioneerbare overdrachten⁽²³⁾ en transfers binnen de begroting.

In de loop van het jaar worden in de aanpassingsbladen ook *bijkredieten vorige jaren* (BVJ) gestemd, die dienen voor de ordonnanciering van uitgaven van vorige jaren. Ze gedragen zich als gewone niet-gesplitste kredieten en zijn dus maar eenmaal overdraagbaar.

De (*gesplitste*) *ordonnanceringskredieten* (GOK) omvatten zowel de nieuw toegestane ordonnanceringskredieten op grond van de oorspronkelijke begroting en de aanpassingsbladen, als de overgedragen ordonnanceringskredieten van het vorige begrotingsjaar⁽²⁴⁾.

De *variabele kredieten* (VK) bestaan enerzijds uit de ongebruikte kredietsaldi op het einde van het vorige jaar en anderzijds uit de nieuwe ontvangsten toegewezen aan die kredieten. Ook hier zijn transfers mogelijk.

Ten slotte is er een onderscheid tussen de kredieten eigen aan de beleidsuitvoering (de som van de bovenstaande kredieten (titel I)) en de kredieten voor de aflossing van de schuld van de Vlaamse Gemeenschap (titel III).

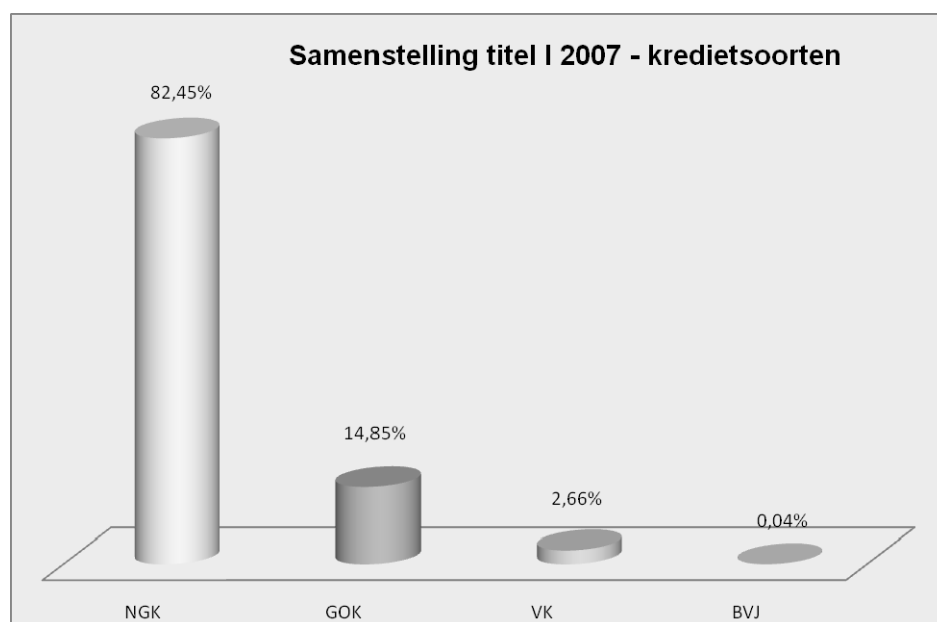
²³ In afwijking van artikel 34 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Deze overdrachten zijn in feite afkomstig van het vorige begrotingsjaar, maar worden samengevoegd met de kredieten van het lopende jaar. De NGK overgedragen van het vorige begrotingsjaar (gewone overdrachten in kader van artikel 34) worden niet samengevoegd met de kredieten van het lopende jaar en maken daarvan dus geen deel uit. Ze worden afzonderlijk gecomptabiliseerd.

²⁴ De overdrachten zijn uitzonderingen die de decreetgever op grond van artikel 35, §1, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit machtigt in de begroting en fusioneert met de voor dat jaar gestemde kredieten. Ook voor deze kredieten zijn transfers mogelijk.

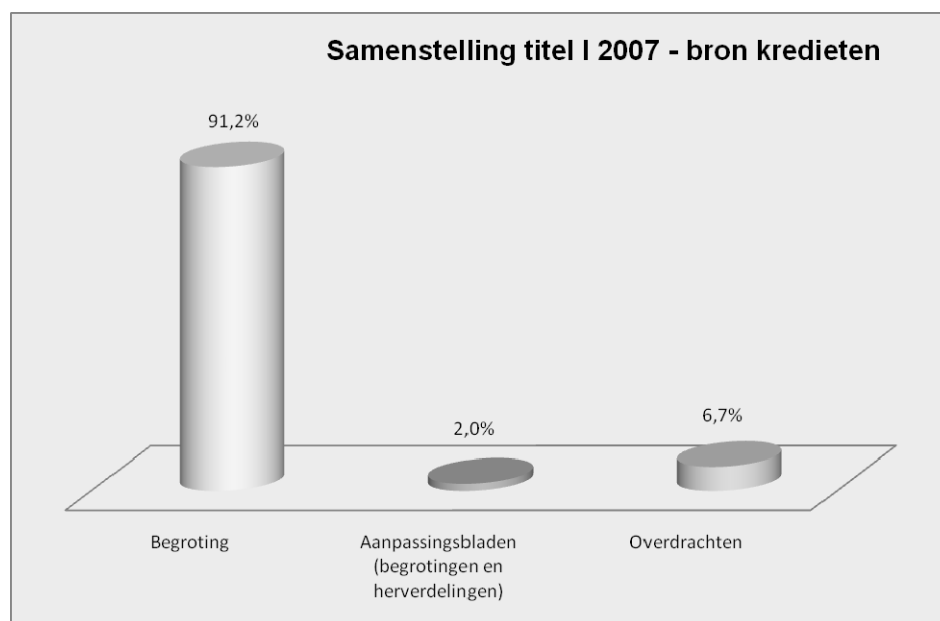
(In duizenden EUR)

2007-cijfers algemene rekening						
Kredietsoort	Begroting	Aanpassings- bladen	Overdrachten	Herverde- lingen	Herverdeling FFEU	Totaal
NGK	18.020.772	132.124	1.175.673	-4.759	21.236	19.345.048
GOK	3.382.216	69.643	51.342	1.378	-21.236	3.483.343
VK	0	267.898	356.329	0	0	624.227
BVJ	0	9.527	132	0	0	9.659
TOTAAL TITEL I	21.402.988	479.192	1.583.476	-3.381	0	23.462.275
TITEL III NGK aflossing schuld	118.340	0	0	0	0	118.340

De onderstaande diagrammen tonen de samenstelling van het totale krediet van het lopende jaar per kredietsoort en -bron.

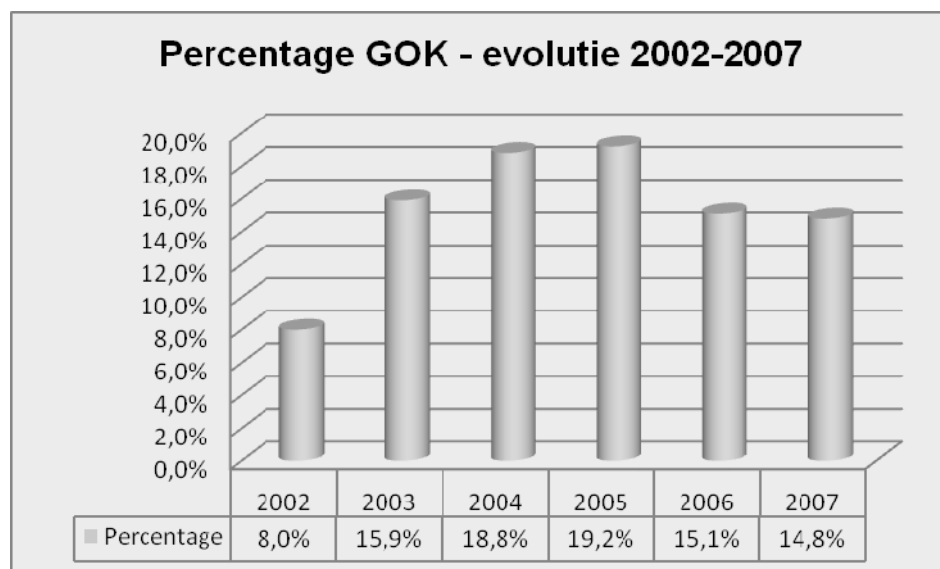

Ten opzichte van 2006 waren er geen grote schommelingen in de samenstelling van de kredieten. Alleen is het belang van de BVJ toegenomen. In het totaal van de kredieten bleven de BVJ echter marginaal.

In vergelijking met 2006 nam het aandeel van de overdrachten toe van 5,9 % tot 6,7 %. Het aandeel van de initiële begroting zakte licht van 92,6 % tot 91,2 %.

De trendbreuk die zich al in 2006 voor de GOK heeft voorgedaan, zette zich door in 2007, zoals blijkt uit onderstaande grafiek.

De impact van de overgedragen en samengevoegde kredieten bedroeg in 2007 6,7 %, een verdere verhoging ten opzichte van 2006. Deze kredieten vormen een uitzondering op de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en betreffen voornamelijk inkomens- en kapitaaloverdrachten binnen de institutionele groep Vlaamse overheid en haar rechtspersonen (o.a. dotaties aan VOR's).

In 2007 legde de Vlaamse overheid 112 herverdelingsbesluiten aan het Rekenhof over. Daarvan was er één besluit met herverdelingen naar het

Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU). Meestal ging het om decretale kredietherverdelingen die steunden op begrotingsbepalingen die herschikkingen over de programma's heen mogelijk maakten. Daarbuiten waren er gewone herverdelingen, waarbij kredieten konden worden herschikt op grond van artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit binnen de decretaal vastgestelde programmagrenzen. De voorgelegde herverdelingen werden door het Rekenhof aanvaard.

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de begrotingsuitvoeringen 2007.

<i>Kredietsoort</i>	<i>(In duizenden EUR)</i>		
	<i>Totaal krediet zonder FFEU</i>	<i>Geordonnanceerd</i>	<i>Gebruiksgraad</i>
<i>2007 - cijfers algemene rekening</i>			
<i>NGK</i>	19.323.810	17.766.829	91,9
<i>GOK</i>	3.504.579	3.179.917	90,7
<i>VK</i>	624.227	278.285	44,6
<i>BVJ</i>	9.659	5.379	55,7
<i>TOTAAL TITEL I</i>	23.462.275	21.230.410	90,5
<i>TITEL III NGK aflossing schuld</i>	118.340	108.010	91,3

Als de basisallocatie met de verrichtingen van het FFEU uit de bovenstaande cijfers wordt weggelaten, als met andere woorden alleen de *eigenlijke* begrotingsbasisallocaties bij de berekening worden betrokken, stijgt de gebruiksgraad van de NGK tot 94,1%.

Overgedragen kredieten

De onderstaande tabel toont het gebruik van de overgedragen ordonnanceringskredieten in 2007.

<i>Kredietsoort</i>	<i>(In duizenden EUR)</i>		
	<i>Totaal krediet</i>	<i>Geordonnanceerd</i>	<i>Gebruiksgraad</i>
<i>2007 - cijfers algemene rekening</i>			
<i>NGK</i>	471.082	425.885	90,4
<i>BVJ</i>	423	402	95,2
<i>TOTAAL</i>	471.505	426.287	90,4

2.3.2 Vastleggingen en vastleggingsmachtigingen

Kredieten voor werken of leveringen met een uitvoeringstermijn van meer dan twaalf maand, kunnen worden gesplitst in een vastleggingskrediet en een ordonnanceringskrediet²⁵). Het vastleggingsbedrag bepaalt dan het bedrag van de verbintenissen die tijdens het begrotingsjaar mogen worden aangegaan; het ordonnanceringskrediet het bedrag

²⁵ Artikel 7, §2, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

dat daadwerkelijk mag worden betaald in het begrotingsjaar. Een organieke wet kan bovendien toestaan vastleggingen aan te gaan ten laste van een in de wet toegestane vastleggingsmachtiging⁽²⁶⁾. De controleurs van de vastleggingen moeten het Rekenhof maandelijks op de hoogte stellen van het gebruik van de vastleggingen en vastleggingsmachtigingen⁽²⁷⁾.

Ook bij de variabele kredieten is er sprake van een gesplitst vastleggingskrediet. Het Rekenhof rapporteert in dit rekeningenboek niet over het gebruik van vastleggingen ten laste van niet-gesplitste kredieten⁽²⁸⁾.

2.3.2.1 Gesplitste vastleggingskredieten en variabele kredieten

De gesplitste vastleggingskredieten omvatten de nieuw toegestane kredieten op basis van de oorspronkelijke begroting en de aanpassingsbladen, evenals de overgedragen ordonnanceringskredieten. De overdrachten zijn uitzonderingen die op basis van artikel 35, §1, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit decretaal worden gemachtigd in de begroting en worden gefusioneerd met de voor het betrokken begrotingsjaar gestemde kredieten. Daarbuiten zijn ook transfers mogelijk.

De *variabele kredieten* (VK) bestaan enerzijds uit de ongebruikte kredietsaldi op het einde van het vorige jaar, inclusief mogelijke desaffectaties en annuleringen van openstaande verbintenissen⁽²⁹⁾, en anderzijds uit de nieuwe ontvangsten toegewezen aan die kredieten. Ook hier zijn transfers mogelijk.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van de gesplitste vastleggingskredieten voor 2007⁽³⁰⁾.

	(In duizenden EUR)					
	Begroting	Aanpassingsbladen	Overdrachten	Herverdelingen ⁽³¹⁾	Herverdeling FFEU	Totaal
GVK	3.519.331	82.624	78.492	-48.169	-21.236	3.611.042
VK	93.877	174.090	307.569	0	0	575.536

²⁶ Artikel 45, §4, tweede lid, van de wetten op de rijkscomptabiliteit.

²⁷ Artikel 52 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

²⁸ In de praktijk kan ook voor de niet-gesplitste kredieten een afzonderlijke opgave worden gedaan van de vastleggingskredieten (waarvan de bedragen in principe gelijk moeten zijn aan de ordonnanceringskredieten) en de vastleggingen daarop. De algemene rekening noch het ontwerp van rekeningdecreet rapporteren daarover.

²⁹ Verminderen van overgedragen openstaande verbintenissen geven aanleiding tot een verhoging van beschikbaar krediet.

³⁰ Zie voor de variabele kredieten ook punt 2.3.3, Begrotingsfondsen.

³¹ Alleen het nettobedrag van de herverdelingen werd berekend; niet de bedragen binnen de kredietsoort die elkaar compenseren.

In vergelijking met 2006 stegen de gesplitste vastleggingskredieten met 7,6%, maar in 2006 waren deze kredieten dan ook gedaald met 10,2% ten opzichte van 2005. De variabele vastleggingskredieten stegen met 21,7%.

De onderstaande tabel toont de vastleggingen op de vastleggingskredieten.

<i>(In duizenden EUR)</i>			
	Totaal krediet (excl. FFEU)	Vastgelegd	Gebruiksgraad
GVK	3.632.278	3.449.595	95,0%
VK	575.536	363.471	63,2%

Voor een duidelijker beeld van het werkelijke gebruik houden de totalen in de tabel geen rekening met de verdeling naar het FFEU. Ten opzichte van 2006 is ook het aanwendingspercentage van de gesplitste vastleggingskredieten toegenomen, namelijk van 92,8% naar 95,0%. Voor de variabele vastleggingskredieten is er dan weer sprake van meer dan een verdubbeling van het vastgelegde bedrag en een stijging van de gebruiksgraad van 35,1% naar 63,2%.

2.3.2.2 Vastleggingsmachtigingen

De onderstaande tabel geeft de bedragen weer van de vastleggings- en leningsmachtigingen en hun aanwending. De vastleggingsmachtigingen van sommige DAB's, zoals het Vlaams Infrastructuurfonds, die niet meer centraal worden opgevolgd, komen in de tabel niet meer voor. De gegevens over de aanwending van die machtigingen kunnen in de rekening van betrokken DAB's worden teruggevonden. Meer details over de machtigingen 2007 staan in hoofdstuk 2.6 (controle van de algemene rekeningen 2007).

<i>(In duizenden EUR)</i>		
Jaar	2007	
<i>Machtigingen</i>	<i>Toewijzing</i>	<i>Aanwending</i>
Opgevolgd in de boekhouding	2.829.249	2.775.095

Het aanwendingspercentage van 2007 bedraagt 98,1%.

2.3.3 Begrotingsfondsen in 2007

De onderstaande paragrafen geven een globaal overzicht van de veranderingen die zich in 2007 bij de begrotingsfondsen voordeden⁽³²⁾.

³² De opbouw van de kredieten en de uitvoering van de begroting, zowel wat de ordonnancerings- als de vastleggingskant betreft, werden al behandeld in de bovenstaande paragrafen, bij de variabele kredieten.

In 2007 werden een aantal nieuwe begrotingsfondsen (her)opgericht, terwijl er voor andere aanpassingen aan hun decretale regeling werden aangebracht. Hieronder volgt hiervan een overzicht.

Nieuwe begrotingsfondsen

- Het *Fonds Ontwikkelingssamenwerking*, opgericht door artikel 99 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007.
- Het *Begrotingsfonds Studiedienst Vlaamse Regering*, opgericht door artikel 80 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007.
- Het *Fonds ter Bevordering van de Sociale Economie in Vlaanderen*, opgericht door artikel 53 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007.
- Het *Fonds voor Landbouw en Visserij*, opgericht door het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij.
- Het *Fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid*, opgericht door artikel 34 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007.
- Het *Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht*, opgericht door artikel 92 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007.
- Het *Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie*, opgericht door artikel 2 van het decreet van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2002 en opgeheven door het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, opnieuw opgericht door artikel 87 van het decreet houdende bepalingen van de begroting 2007. Artikel 88 van het laatstgenoemde decreet stelt dan weer dat het beschikbare saldo van het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie op 1 januari 2007 wordt overgedragen aan het Fonds voor Landbouw en Visserij.

Desaffectaties

- Leegstandsfonds en Vernieuwingsfonds.
Volgens artikel 41 van het decreet van 27 juni 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2003, diende het Vernieuwingsfonds op 1 juli 2003 alle rechten en plichten en het beschikbare saldo van het Leegstandfonds over te nemen. Een klein saldo bleef echter sedert eind 2003 staan, zonder overdracht. Dat saldo is in 2007 overgedragen aan het Vernieuwingsfonds.

Aanpassingen – nieuwe bepalingen

- Artikel 90 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007 en artikel 26 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007 hebben de bepalingen aangepast van het *Fonds voor de Subsidiëring van Zorgvernieuwingprojecten*, opgericht door artikel 24 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2004.

De onderstaande tabel toont voor 2007 zowel voor de vastleggingskredieten als voor de ordonnanceringskredieten een relatief sterke stijging, respectievelijk met 21,5% en 23,2%. De aanwending nam echter nog sterker toe, respectievelijk met factor 2,2 en 1,8. Net als vorig jaar was er daardoor in 2007 een daling van de saldi, vooral bij de vastleggingskredieten.

	(In duizenden EUR)		
	2005	2006	2007
Variabele vastleggingskredieten			
Beschikbare middelen	443.786	473.554	575.467
Vastleggingen	73.211	165.985	363.471
Saldo op 31 december	370.575	307.569	212.404
Variabele ordonnanceringskredieten			
Beschikbare middelen	480.623	506.820	624.227
Ordonnanceringen	75.986	150.492	278.285
Saldo op 31 december	404.637	356.329	345.942

Bij de saldobepaling van de variabele vastleggingskredieten moet rekening worden gehouden met een annulatie van 407.119,54 EUR uitstaande vastleggingen. Dat bedrag verhoogt het saldo.

2.3.4 Conclusies

In vergelijking met 2006 steeg de totale aanwending van 89,9% tot 90,5%. Dat lag vooral aan de gebruiksgraad van de niet-gesplitste kredieten, die steeg van 90,8% tot 91,9%. De aanwending van de gesplitste ordonnanceringskredieten daalde van 94,9% tot 90,7%.

2.4 Diensten met afzonderlijk beheer

2.4.1 Overzicht van de begrotingsuitvoering 2006-2007

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitvoering van de begrotingen van de DAB's. Die diensten hebben een zekere autonomie op budgettair vlak, maar geen rechtspersoonlijkheid. Sommige IVA's overkoepelen verschillende DAB's. Zo bestaan de DAB's Schoonmaak en Catering onder de koepel van het agentschap voor Facilitair Management. Over het begrotingsjaar 2007 dienden in de praktijk alleen de diensten met afzonderlijk beheer afzonderlijke rekeningen af te leggen. Het Vlaams Parlement keurt de begrotingen van de DAB's jaarlijks goed.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de begrotingen en uitvoeringscijfers van de verschillende DAB's voor 2006 en 2007. Het gaat, met één uitzondering, steeds om gecontroleerde cijfers.

De tabel maakt voor de ontvangsten een onderscheid tussen de dotaties en andere inkomsten. Om op het eerste gezicht afwijkende overdracht-bedragen te vermijden, wordt de transfer naar het reservefonds in de kolom uitvoeringscijfers beschouwd als een negatieve ontvangst, met gevolgen voor het totaal van de rubriek andere ontvangsten. Een aanwending van het reservefonds wordt beschouwd als een verhoging van de ontvangsten. Minus de uitgaven, geeft dit een saldo voor het begrotingsjaar dat samen met de overdracht van het saldo van vorige jaren, de overdracht naar het volgende begrotingsjaar oplevert.

Sommige DAB's nemen de transfer naar het reservefonds op aan de uitgavenzijde van hun begroting, andere doen dit niet. Dat heeft als gevolg dat het ene geval het geraamde over te dragen saldo voor toewijzing aan het reservefonds toont en het andere geval het geraamde over te dragen saldo na toewijzing aan het reservefonds. De cijfers zijn die vermeld in de verschillende begrotingen. Voetnoten geven aan in welke gevallen de transfer naar het reservefonds wordt weergegeven aan de uitgavenzijde van de begroting.

Eventuele afwijkingen in de tabel (bijvoorbeeld bij overdrachten van het ene begrotingsjaar naar het andere) zijn te wijten aan afrondingsverschillen.

	2006		2007	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
MINAFONDS				
ontvangsten	584.281	580.410	629.461	631.080
dotatie	429.521	409.521	471.327	491.327
andere	154.760	170.889	158.134	139.753
uitgaven	805.523	581.007	850.614	717.039
saldo jaar	-221.242	-597	-221.153	-85.959
saldo vorige jaren	221.242	221.570	221.153	220.973
overdracht	0	220.973	0	135.014

	2006		2007	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
HOGERE ZEEVAARTSCHOOL				
ontvangsten	1.711	1.680	1.726	1.757
dotatie	1.094	1.094	1.109	1.109
andere	617	586	617	648
Uitgaven ⁽³³⁾	2.218	1.682	2.218	1.860
saldo jaar	-507	-2	-492	-103
saldo vorige jaren	507	465	492	464
overdracht	0	463	0	361
LUCHTHAVEN ANTWERPEN				
ontvangsten	6.811	6.818	6.612	5.800
dotatie	4.531	4.528	4.332	3.436
andere	2.280	2.290	2.280	2.364
uitgaven	6.811	7.559	6.612	5.103
saldo jaar	0	-741	0	697
saldo vorige jaren	1.026	1.026	285	286
overdracht	1.026	285	285	983
LUCHTHAVEN OOSTENDE				
ontvangsten	12.840	11.465	13.132	11.705
dotatie	7.560	7.463	7.852	6.985
andere	5.280	4.002	5.280	4.720
uitgaven	12.840	9.740	13.132	10.281
saldo jaar	0	1.725	0	1.424
saldo vorige jaren	0	3.441	0	5.166
overdracht	0	5.166	0	6.590
VLAAMS INSTITUUT ONROEREND ERFGOED				
ontvangsten	5.842	5.610	6.163	5.852
dotatie	4.363	4.364	4.566	4.566
andere	1.479	1.246	1.597	1.286
uitgaven	6.040	5.273	6.488	5.783
saldo jaar	-198	337	-325	69
saldo vorige jaren	427	535	885	787
overdracht	229	872	560	856
VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS				
ontvangsten	296.012	287.093	479.058	481.820
dotatie	241.224	241.224	435.161	435.161
andere	54.788	45.869	43.897	46.659
uitgaven	526.169	467.907	500.623	456.439
saldo jaar	-230.157	-180.814	-21.565	25.381
saldo vorige jaren	346.999	345.725	164.918	164.911
overdracht	116.842	164.911	143.353	190.292
GAASBEEK				
ontvangsten	522	475	560	557
dotatie	259	259	400	400
andere	263	216	160	157
uitgaven	522	469	⁽³⁴⁾ 567	531
saldo jaar	0	6	-7	26
saldo vorige jaren	138	138	145	144
overdracht	138	144	138	170
KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN ANTWERPEN				
ontvangsten	3.177	2.912	3.484	3.462
dotatie	2.367	2.367	2.514	2.514
andere	810	545	970	948
uitgaven	3.749	3.092	3.658	3.167
saldo jaar	-572	-180	-174	295
saldo vorige jaren	572	558	374	378
overdracht	0	378	200	673

³³ De transfer naar het reservefonds werd opgenomen aan de uitgavenzijde van de begroting.

³⁴ De transfer naar het reservefonds werd opgenomen aan de uitgavenzijde van de begroting.

	2006		2007	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
FONDS FINANCIERING URGENTIEPLAN SOCIALE HUISVESTING				
ontvangsten	35.715	35.715	35.679	35.679
dotatie	35.715	35.715	35.679	35.679
andere	0	0	0	0
uitgaven	36.385	35.559	35.679	34.659
saldo jaar	-670	156	0	1.020
saldo vorige jaren	697	697	853	853
overdracht	27	853	853	1.873
SCHOONMAAK				
ontvangsten	8.511	8.442	8.712	8.782
dotatie	8.291	8.306	8.532	8.655
andere	220	136	180	127
uitgaven	8.817	8.348	9.141	8.491
saldo jaar	-306	94	-429	291
saldo vorige jaren	335	395	429	489
overdracht	29	489	0	780
ALDEN BIESEN				
ontvangsten	1.046	1.025	1.054	977
dotatie	272	272	276	276
andere	774	753	778	701
uitgaven	1.046	925	1.151	997
saldo jaar	0	100	-97	-20
saldo vorige jaren	159	159	259	259
overdracht	159	259	162	239
BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE KEMPEN				
ontvangsten	1.273	1.280	0	81
dotatie	1.123	1.123	0	0
andere	150	157	0	81
uitgaven	1.380	1.312	0	290
saldo jaar	-107	-32	0	-209
saldo vorige jaren	241	241	0	209
overdracht	134	209	0	0
BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE ZANDE				
ontvangsten	1.317	1.308	0	118
dotatie	1.102	1.102	0	0
andere	215	206	0	118
uitgaven	1.616	1.454	0	271
saldo jaar	-299	-146	0	-153
saldo vorige jaren	299	299	0	153
Overdracht	0	153	0	0
CENTRUM VOOR INFORMATIE, COMMUNICATIE EN VORMING IN DE WELZIJNSSECTOR				
ontvangsten	296	212	377	378
dotatie	256	205	362	362
andere	40	7	15	16
uitgaven	481	195	459	454
saldo jaar	-185	17	-82	-76
saldo vorige jaren	185	185	82	201
overdracht	0	202	0	125
LINKERSCHELDE-OEVER				
ontvangsten	5.555	5.694	6.147	5.846
dotatie	5.460	5.458	5.597	5.597
andere	95	236	550	249
uitgaven	6.176	4.883	7.682	5.087
saldo jaar	-621	811	-1.535	759
saldo vorige jaren	2.308	2.308	3.120	3.119
overdracht	1.687	3.119	1.585	3.878
GRONDFONDS				
ontvangsten	6.049	6.049	0	1
dotatie	0	0	0	0
andere	6.049	6.049	0	1
uitgaven	3.000	1.905	3.700	2.710
saldo jaar	3.049	4144	-3.700	-2709
saldo vorige jaren	0	0	4.145	4.145
overdracht	3.049	4144	445	1436

	2006		2007	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
CATERING				
ontvangsten	7.921	7.607	7.883	7.771
dotatie	5.471	5.471	5.283	5.344
andere	2.450	2.136	2.600	2.427
uitgaven	8.180	7.563	8.307	7.201
saldo jaar	-259	44	-424	570
saldo vorige jaren	288	503	424	547
overdracht	29	547	0	1.117
LOODSWEZEN				
ontvangsten	68.430	65.402	74.095	74.063
dotatie	0	0	0	0
andere	68.430	65.402	74.095	74.063
uitgaven	69.201	66.291	(³⁵)74.095	71.796
saldo jaar	-771	-889	0	2.267
saldo vorige jaren	1.021	1.020	116	131
overdracht	250	131	116	2.398
AUTONOME VLAAMSE FISCALE INNING⁽³⁶⁾				
ontvangsten	0	0	0	0
dotatie	0	0	0	0
andere	0	0	0	0
uitgaven	142	143	0	0
saldo jaar	-142	-143	0	0
saldo vorige jaren	142	143	0	0
overdracht	0	0	0	0
VLAAMS KENNISCENTRUM PPS⁽³⁷⁾				
ontvangsten	0	0	0	0
dotatie	0	0	0	0
andere	0	0	0	0
uitgaven	622	622	0	0
saldo jaar	-622	-622	0	0
saldo vorige jaren	622	622	0	0
overdracht	0	0	0	0
VLOOT				
ontvangsten	45.652	44.328	48.992	48.706
dotatie	28.161	28.161	29.516	29.501
andere	17.491	16.167	19.476	19.205
uitgaven	48.354	43.063	(³⁸)51.846	44.949
saldo jaar	-2702	1265	-2854	3757
saldo vorige jaren	17.200	16.927	18.192	18.192
overdracht	14.498	18.192	15.338	21.949
WAARBORGFONDS				
ontvangsten	223	223	248	201
dotatie	248	248	248	248
andere	-25	-25	0	-47
Uitgaven ⁽³⁹⁾	0	0	25	0
saldo jaar	223	223	223	201
saldo vorige jaren	0	0	223	223
overdracht	223	223	446	424
HERSTELFONDS				
ontvangsten	1476	1.608	1548	2.313
dotatie	0	0	0	0
andere	1.476	1.608	1.548	2.313
uitgaven	12.570	7.532	1.537	781
saldo jaar	-11.094	-5.924	11	1.532
saldo vorige jaren	11.094	10.995	5.175	5.072
overdracht	0	5.071	5.186	6.604

³⁵ De transfer naar het reservefonds werd opgenomen aan de uitgavenzijde van de begroting.

³⁶ Deze DAB werd opgeheven en was in 2007 niet meer actief.

³⁷ Deze DAB werd opgeheven en was in 2007 niet meer actief.

³⁸ De transfer naar het reservefonds werd opgenomen aan de uitgavenzijde van de begroting.

³⁹ De transfer naar het reservefonds werd opgenomen aan de uitgavenzijde van de begroting.

	2006		2007	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
ICT				
ontvangsten			58.379	58.379
dotatie			58.379	58.379
andere			0	0
uitgaven			51.347	52.047
saldo jaar			7.032	6.332
saldo vorige jaren			0	0
overdracht			7.032	6.332
OVERHEIDSPERSONEEL				
Ontvangsten			2.138	1.175
Dotatie			718	718
Andere			1.420	457
Uitgaven			1.602	392
saldo jaar			536	783
saldo vorige jaren			0	0
overdracht			536	783
TOTAAL				
ontvangsten	1.094.685	1.075.355	1.385.448	1.386.503
dotatie	777.018	756.880	1.071.851	1.090.257
andere	317.667	318.475	313.597	296.246
uitgaven	1.561.872	1.256.524	1.630.467	1.430.328
saldo jaar	-467.187	-181.169	-245.019	-43.825
saldo vorige jaren	605.502	607.952	421.270	426.702
overdracht	138.315	426.783	176.251	382.877

2.4.2 Voorlegging en controleverklaring

De onderstaande tabel toont de data van ontvangst van de DAB-rekeningen door het Rekenhof en de data waarop het Rekenhof de controle beëindigd heeft verklaard.

Domein	DAB	ontvangst	CV
BZ	Catering	19/05/08	21/04/09
	Entiteit ICT-beleid	27/05/08	22/07/08
	Overheidspersoneel	24/06/08	21/04/09
	Schoonmaak	15/05/08	31/03/09
IV	Waarborgfonds Microfinanciering	24/06/08	06/01/09
OND	Hogere Zeevaartschool	11/09/08	31/03/09
WVG	Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in De Welzijnssector	27/05/08	07/04/09
	Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen	07/05/07	16/06/09
	Bijzondere Jeugdbijstand De Zande	16/05/07	07/06/09
CJSM	Alden Biesen	24/06/08	24/03/09
	Gaasbeek	16/04/08	31/03/09
	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen	02/07/08	06/01/09
LNE	Minafonds	24/07/08	23/06/09
MOW	Luchthaven Antwerpen	02/07/08	07/07/09
	Luchthaven Oostende ⁴⁰⁾	24/07/08	-
	Vlaams Infrastructuurfonds	27/05/08	23/06/09
	Linkerscheldeover	27/06/08	13/01/09

⁴⁰⁾ Voor het begrotingsjaar 2007 gaat het om een niet afgesloten rekening.

Domein	DAB	ontvangst	CV
	Loodswezen	24/06/08	09/06/09
	Vloot	27/06/08	08/01/09
ROWOE	Vlaams Instituut Onroerend Erfgoed	23/04/08	12/05/09
	Fonds Financiering Urgentieplan Sociale Huisvesting	18/03/08	03/03/09
	Grondfonds	18/03/08	05/03/09
	Herstelfonds	23/04/08	10/02/09

CV = controleverklaring door het Rekenhof

De meeste DAB's dienen hun jaarrekeningen in te dienen vóór 30 april van het jaar volgend op het begrotingsjaar. De tabel toont aan dat maar vijf van de 23 DAB's deze datum haalden. Nog zeven DAB's slaagden erin hun rekening voor te leggen met minder dan een maand vertraging. Maar één DAB had meer dan drie maand vertraging.

2.4.3 Bijzondere controleresultaten

De onderstaande paragrafen geven per beleidsdomein de belangrijkste opmerkingen weer die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controle op de rekeningen over 2007 van de DAB's aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld. Het maakt ook telkens melding van de antwoorden van de minister.

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

Aan dit beleidsdomein zijn geen DAB's verbonden.

Beleidsdomein Bestuurszaken

Catering

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Entiteit ICT-beleid

- De entiteit rekende op de post werkingskosten 50,6 miljoen EUR uitgaven aan, terwijl het goedgekeurde ordonnanceringskrediet maar 48,1 miljoen EUR bedroeg. Zij vroeg voor deze kredietoverschrijding geen voorafgaande toestemming aan de minister van Financiën en Begroting en de inhoudelijk bevoegde minister. Het ontwerpbesluit inzake materieel en financieel beheer, dat in zijn artikel 13 een bepaling bevat over kredietoverschrijdingen, is overigens nog steeds niet van kracht.

Overheidspersoneel

- Het besluit van de Vlaamse Regering voor het materieel en financieel beheer ontbreekt.
- De decretale of reglementaire basis voor het reservefonds ontbreekt, evenals de begrotingsmachtiging voor de transfer naar het reservefonds.

- Het hoofd van de DAB of van de entiteit, die in de context van Beter Bestuurlijk Beleid voor de ontvangsten en uitgaven van de DAB verantwoordelijk is, moet de rekeningen van de DAB in de toekomst voorleggen, eventueel via de IVA Centrale Accounting.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 26 mei 2009 meegedeeld dat het ontwerp door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 5 september 2008 en dat alle DAB's vanaf het begrotingsjaar 2008 hun uitvoeringsrekeningen op een eenvormige manier zouden opstellen, zoals zou zijn overeengekomen tussen de IVA Centrale Accounting en het Rekenhof. De rekeningen worden voortaan ook voorgelegd door de leidend ambtenaar in plaats van door de rekenplichtige.

Het Rekenhof vestigt er de aandacht op dat de Raad van State in zijn advies de voorrang van het BVR op de rijkscomptabiliteit veroordeelde. Ondertussen keurde de Vlaamse Regering het aangepaste ontwerp met betrekking tot de DAB Overheidspersoneel op 3 juli 2009 goed. Het BVR is nog niet gepubliceerd. De wijze van opmaken en voorleggen van de rekeningen van de DAB's is nog ter discussie.

Schoonmaak

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Financiën en Begroting

Aan dit beleidsdomein zijn geen DAB's verbonden.

Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

Waarborgfonds Microfinanciering

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

Aan dit beleidsdomein zijn geen DAB's verbonden.

Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Hogere Zeevaartschool

- De HZS verwerkte een aantal middelen als wachtgelden en raamde ze als dusdanig ook niet in de begroting: de gelden van het departement voor het academiseringsproces en het sectoraal vormingsfonds, de bijkomende academiseringsmiddelen en de gelden van het departement voor de expertisecellen hogescholen.

Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

CICOV

- In de uitvoeringsrekening 2007 overschreed de DAB CICOV de ordonnanceringskredieten, zowel voor de werkingskosten als voor de

kapitaaluitgaven. Het totaal van de uitgaven blijft evenwel onder het totaal van de ordonnanceringskredieten.

GBJ De Kempen

- De begrotingscijfers van de uitvoeringsrekening missen een grondslag in de begroting. Het begrotingsontwerp van de DAB is immers niet toegevoegd aan het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 17 augustus 2009 geantwoord dat aanvullende kredieten zouden worden gevraagd in het rekendecreet 2007, waardoor de regularisatieverrichtingen ter afsluiting van de DAB's De Kempen en De Zande de nodige budgettaire grondslag zullen krijgen.

GBJ De Zande

- De begrotingscijfers van de uitvoeringsrekening missen een grondslag in de begroting. Het begrotingsontwerp van de DAB is immers niet toegevoegd aan het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 17 augustus 2009 geantwoord dat aanvullende kredieten zouden worden gevraagd in het rekendecreet 2007, waardoor de regularisatieverrichtingen ter afsluiting van de DAB's De Kempen en De Zande de nodige budgettaire grondslag zullen krijgen.

Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Kasteel van Gaasbeek

- De beheersdienst haalde in 2006 een stijging van het bezoekerscijfer (6,2%), zij het niet de 10% die het beleidsplan 2006-2010 beoogde. In 2007 liep het aantal bezoekers echter terug tot onder het niveau van 2005. Parallel daarmee daalden ook de inkomsten buiten de dotatie en projectsubsidies, niet alleen ten opzichte van 2006 maar ook ten opzichte van 2005.

KMSKA

- Volgens de jaarrekening beschikte het KMSKA op 31 december 2007 niet over speciën. Nochtans blijft in de (toegangs)kassa's altijd een minimum (eind 2006 5.260,75 EUR).

Landcommanderij Alden Biesen

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Werk en Sociale economie

Aan dit beleidsdomein zijn geen DAB's verbonden.

Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Aan dit beleidsdomein zijn geen DAB's verbonden.

Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur

Minafonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Linkerscheldeoever

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Luchthaven Antwerpen

- De uitvoeringsrekening 2007 vertoont opnieuw overschrijdingen van vastleggings- en ordonnanceringskredieten, hoewel begin 2006 een procedure in werking zou treden die de regels van de administratieve en begrotingscontrole door tussenkomst van de controleurs van de vastleggingen zou doen respecteren.
- De lonen en wedden van het statutair personeel van de luchthaven worden in eerste instantie betaald door het departement Mobiliteit en Openbare Werken en daarna verhaald op de luchthaven. Eind 2007 en begin 2008 betaalde de luchthaven de openstaande schuld voor de wedden van februari tot december 2005 terug. Om daarvoor de middelen ter beschikking te krijgen, werden de wedden van de statutaire personeelsleden van de luchthaven voor de periode van augustus 2007 tot en met mei 2008 door datzelfde departement ten laste genomen, en dus aangerekend op de algemene uitgavenbegroting, maar niet verhaald op de luchthaven. De terugbetalingen door de luchthaven over die periode werden beschouwd als een aflossing van de nog openstaande schuld. Deze werkwijze strookt niet met één van de basisprincipes van het statuut van een DAB, nl. de gescheiden boekhouding die wordt gekoppeld aan het gescheiden beheer van een DAB.

Luchthaven Oostende

Het Rekenhof heeft tijdens zijn lopend onderzoek van de rekeningen 2008 van de DAB Luchthaven Oostende vaststellingen gedaan die ook gevolgen hebben voor de rekeningen 2005, 2006 en 2007. Het kon zo-doende vooralsnog deze DAB-rekeningen niet afsluiten.

Loodswezen

- De uitvoeringsrekening 2007 vertoont een overschrijding met 39.993,77 EUR van het vastleggingskrediet voor rubriek 12.12 (huur gebouwen).
- Al over de rekeningen 2004 heeft het Rekenhof opgemerkt dat een van de voordelen bij de oprichting van het loodswezen als DAB was dat de activiteit loodsen financieel transparanter zou worden door

het voeren van een economische boekhouding. Bepaalde kosten, zoals de huur van gebouwen, logistieke en drukkerijkosten worden echter niet aangerekend omdat de betrokken afdelingen van de Vlaamse Gemeenschap daarover geen afrekeningen opstellen.

Op 11 augustus 2009 ging de minister van Financiën en Begroting akkoord met de opmerking en gaf hij een verklarende toelichting. Hij stelde ook dat aan een verbetering van de opvolging van vastleggingen en ordonnancerings aandacht werd besteed, zodat in de toekomst geen overschrijdingen meer zullen voorkomen.

Vlaams Infrastructuurfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Vloot

- Het is nog altijd niet duidelijk of de afdeling Boekhouding en Begroting van MOW officieel bevoegd is om de rekeningen van de DAB te verifiëren. Op dit ogenblik zijn de interne controleactiviteiten in de praktijk niet afgestemd op het betrokken besluit⁽⁴¹⁾.
- Vloot heeft met de Vlaamse Regering nog geen prestatieovereenkomst of protocollen gesloten, hoewel het in de praktijk al logistieke ondersteuning geniet.

Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

FFUSH

- Het verslag van de Vlaamse Regering over de werking 2007 van het FFUSH bevat enkele onvolkomenheden: de informatie in het verslag stemt niet altijd overeen met die in de bijlagen, de inleiding refereert naar het verkeerde besluit en een beloofd erratum voor een verkeerd geboekte betaalstaat bleef uit.
- Bij overname van het rekenplichtig beheer heeft de opvolgende rekenplichtige een eindebeheersrekening voorgelegd die de rekening van zijn voorganger overlapt. Daarom heeft het Rekenhof gevraagd om een gecorrigeerde rekening over de periode van 1 juli 2007 tot 31 december 2007.

Grondfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

⁴¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 betreffende het financiële en materiële beheer, gewijzigd door het besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust.

Herstelfonds

- De foutieve boeking van 33.976,50 EUR bij de derdengelden, die het Rekenhof bij de rekeningcontrole 2005 opmerkte, is nog niet gecorrigeerd. Het saldo 2007 van de derdengelden bedroeg overigens slechts 22.638,81 EUR, en is dus foutief, aangezien het niet negatief kan zijn.

Op 23 maart 2009 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting geantwoord dat het probleem zal worden opgelost in het begrotingsjaar 2009, na overleg met het Rekenhof.

VIOE

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

2.4.4 Conclusies DAB

In 2007 bedroegen de ontvangsten van de diensten met afzonderlijk beheer 1.386,5 miljoen EUR, waarvan 1090,3 miljoen EUR dotaties. De DAB's gaven 1.430,3 miljoen EUR uit. Het Minafonds en het Vlaams Infrastructuurfonds namen daarvan samen het overgrote deel voor hun rekening (samen 1.173,5 miljoen EUR).

De positieve evolutie die de rekeningvoorlegging 2006 toonde, kreeg geen herhaling. In tegendeel, de voorlegging van de rekeningen over 2007 viel terug op de situatie met de rekeningen over 2005. Amper vijf op 23 DAB-rekeningen over 2007 werden tijdig voorgelegd.

De diverse controleresultaten geven geen aanleiding tot een gedetailleerde rapportering aan het Vlaams Parlement.

2.5 Vlaamse openbare rechtspersonen

2.5.1 Overzicht van de rekeningen 2007

Het project Beter Bestuurlijk Beleid heeft in de loop van 2006 belangrijke wijzigingen gebracht in de organisatie van de Vlaamse overheid. Ter uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijk beleid kwamen nieuwe agentschapsvormen tot stand: intern verzelfstandigde agentschappen (IVA's) met en zonder rechtspersoonlijkheid, publiekrechtelijk en privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's). Toch blijven nog heel wat Vlaamse openbare instellingen (VOI's) buiten het toepassingsgebied van het kaderdecreet, zodat de diversiteit aan Vlaamse openbare rechtspersonen is toegenomen. De belangrijkste types zijn:

- VOI van categorie A (VOI A)
- VOI van categorie B (VOI B)
- VOI sui generis (VOI SG)
- IVA met rechtspersoonlijkheid (IVA rp)
- publiekrechtelijk vormgegeven EVA (EVA publ)
- privaatrechtelijk vormgegeven EVA (EVA priv)

Met uitzondering van de privaatrechtelijk vormgegeven EVA's werden de begrotingen 2007 van de Vlaamse openbare rechtspersonen in de algemene uitgavenbegroting 2007 opgenomen (VOI's A en IVA's rp) of in de bijlage daarbij toegevoegd (VOI's B en SG, EVA's publ).

Daarnaast verkregen sommige strategische adviesraden rechtspersoonlijkheid en werden zogenaamde *eigen vermogens* met rechtspersoonlijkheid gecreëerd. In bijlage bij de algemene uitgavenbegroting zijn ze opgenomen onder de VOI sui generis.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de begrotingen en uitvoeringscijfers voor het jaar 2007. Door de reorganisatie van de Vlaamse overheid in de loop van 2006 is de vergelijkbaarheid met dat jaar beperkt en dus weggelaten.

Het Topstukkenfonds staat niet in de tabel omdat die instelling in 2007 nog geen budgettaire verrichtingen uitvoerde. Het Universitaire Ziekenhuis Gent en de openbare psychiatrische ziekenhuizen Geel en Rekem zijn onderworpen aan de ziekenhuiswetgeving en dienen geen ESR-uitvoeringsrekening voor te leggen. Ook de privaatrechtelijk vormgegeven EVA's moeten dat niet doen. De tabel bevat evenmin gegevens over de VOI Gemeenschapsonderwijs. Het Rekenhof kon de controle over de rekeningen van die instelling niet beëindigen bij ontstentenis van het gedeelte consolidatie van de scholengroep. De uitvoeringsrekening van de SERV was in 2007 nog niet het voorwerp van controle door het Rekenhof.

De tabel vermeldt de globale ontvangsten en uitgaven volgens de uitvoeringsrekeningen van de Vlaamse openbare rechtspersonen. Hij geeft de ontvangsten die voortkomen uit dotaties afzonderlijk weer. Het gaat meestal om dotaties uit de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Soms komen de dotaties ook uit de begrotingen van DAB's of andere Vlaamse openbare rechtspersonen. Voorts bevat de tabel het begrotings- en uitvoeringssaldo van het jaar, het gecumuleerde overgedragen saldo van vorige jaren en het over te dragen saldo. De overgedragen en over te dragen saldi worden voor een aantal instellingen niet alleen bepaald door de saldi van de uitvoering van de begroting, maar ook door overdrachten naar of opnemingen uit reservefondsen (in de tabel aangeduid met een asterisk).

(in duizenden EUR)

		begroting	uitvoering
Beleidsdomein Diensten voor het Algemeen			
Regeringsbeleid			
Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) - EVA publ	ontvangsten	37.739	21.523
	dotatie	34.340	19.045
	andere	3.399	2.478
	uitgaven	20.991	13.177
	saldo jaar	16.748	8.347
	saldo vorige jaren		-5.742
	overdracht		2.605
Vlaams Brusselfonds - VOI A			
	ontvangsten	5.240	5.247
	dotatie	5.168	5.168
	andere	72	79
	uitgaven	6.680	4.316
	saldo jaar	-1.440	930
	saldo vorige jaren		2.073
	overdracht		3.003
Beleidsdomein Bestuurszaken			
Geen VOR's			
Beleidsdomein Financiën en Begroting			
Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) - VOI A	ontvangsten	102.761	102.766
	dotatie	102.761	102.762
	andere	0	4
	uitgaven	155.921	130.971
	saldo jaar	-53.160	-28.205
	saldo vorige jaren		388.239
	overdracht		360.034
Vlaams Fonds voor de Landbouw (VFLD) - VOI A			
	ontvangsten	30.400	32.620
	dotatie	30.400	30.400
	andere	0	2.220
	uitgaven	53.770	24.478
	saldo jaar	-23.370	8.142
	saldo vorige jaren		82.798
	overdracht		90.941

Vlaams Toekomstfonds - IVA rp	ontvangsten	187.000	360.052
	dotatie	187.000	360.052
	andere	0	0
	uitgaven	0	0
	saldo jaar	187.000	360.052
	saldo vorige jaren		0
	overdracht		360.052
Beleidsdomein Internatio- naal Vlaanderen			
Toerisme Vlaanderen - IVA rp (*)	ontvangsten	60.204	58.363
	dotatie	55.130	53.247
	andere	5.074	5.116
	uitgaven	62.267	49.179
	saldo jaar	-2.063	9.184
	saldo vorige jaren		5.792
	overdracht		14.343
Vlaams Agentschap voor In- ternationaal Ondernemen - Flanders Investment and Tra- de (VAIO - FIT) - EVA publ	ontvangsten	51.601	49.301
	dotatie	46.834	43.938
	andere	4.767	5.363
	uitgaven	51.556	48.220
	saldo jaar	45	1.081
	saldo vorige jaren		1.552
	overdracht		2.633
Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie			
Fonds voor Flankerend Eco- nomisch Beleid (Hermes- fonds) - VOI A	ontvangsten	300.713	300.244
	dotatie	290.713	290.713
	andere	10.000	9.531
	uitgaven	304.654	217.589
	saldo jaar	-3.941	82.655
	saldo vorige jaren		49.797
	overdracht		132.452
Grindfonds - VOI A	ontvangsten	3.550	2.595
	dotatie	420	683
	andere	3.130	1.912
	uitgaven	6.000	2.163
	saldo jaar	-2.450	432
	saldo vorige jaren		28.613
	overdracht		29.045
Instituut voor de Aanmoedi- ging van Innovatie door We- tenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) - VOI B	ontvangsten	238.868	240.126
	dotatie	235.282	235.442
	andere	3.586	4.684
	uitgaven	260.610	255.514
	saldo jaar	-21.742	-15.388
	saldo vorige jaren		22.694
	overdracht		7.306

Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) - IVA rp	ontvangsten	16.772	18.425
	dotatie	14.263	15.306
	andere	2.509	3.119
	uitgaven	15.345	15.541
	saldo jaar	1.427	2.884
	saldo vorige jaren		-168
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) - VOI SG	ontvangsten	66.784	66.649
	dotatie	36.023	36.809
	andere	30.761	29.840
	uitgaven	66.601	65.422
	saldo jaar	183	1.227
	saldo vorige jaren		2.907
overdracht			4.134
Beleidsdomein Onderwijs en Vorming			
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO) - IVA rp	ontvangsten	189.909	177.552
	dotatie	171.148	171.797
	andere	18.761	5.755
	uitgaven	186.488	147.256
	saldo jaar	3.421	30.296
	saldo vorige jaren		28.828
overdracht			59.124
Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) - Strategische Adviesraad	ontvangsten	3.076	3.016
	dotatie	2.861	2.860
	andere	215	156
	uitgaven	3.082	3.020
	saldo jaar	-6	-4
	saldo vorige jaren		128
overdracht			124
Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin			
Fonds Jongerenwelzijn - IVA rp (*)	ontvangsten	278.536	276.883
	dotatie	266.559	266.601
	andere	11.977	10.282
	uitgaven	278.362	266.850
	saldo jaar	174	10.033
	saldo vorige jaren		1.506
overdracht			11.431
Kind en Gezin - IVA rp (*)	ontvangsten	430.898	435.947
	dotatie	330.098	332.475
	andere	100.800	103.472
	uitgaven	433.915	424.809
	saldo jaar	-3.017	11.138
	saldo vorige jaren		-135
overdracht			0

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) - IVA rp (*)	ontvangsten	1.005.655	1.005.604
	dotatie	981.790	982.446
	andere	23.865	23.158
	uitgaven	1.016.508	1.006.613
	saldo jaar	-10.853	-1.009
	saldo vorige jaren		10.831
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) - IVA rp (*)	ontvangsten	145.263	145.844
	dotatie	145.013	145.127
	andere	250	717
	uitgaven	168.308	151.979
	saldo jaar	-23.045	-6.135
	saldo vorige jaren		23.296
Vlaams Zorgfonds - IVA rp (*)	ontvangsten	254.117	261.515
	dotatie	126.019	126.019
	andere	129.066	128.741
	uitgaven	234.944	231.905
	saldo jaar	19.173	29.610
	saldo vorige jaren		10.037
Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media			
Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie (BLOSO) - IVA rp (*)	ontvangsten	87.150	85.554
	dotatie	77.392	74.668
	andere	9.758	10.886
	uitgaven	88.146	85.301
	saldo jaar	-996	254
	saldo vorige jaren		1.741
Fonds Culturele Infrastructuur (FOCI) - VOI A	ontvangsten	14.017	14.054
	dotatie	14.002	14.002
	andere	15	52
	uitgaven	18.928	9.954
	saldo jaar	-4.911	4.100
	saldo vorige jaren		18.692
Reproductiefonds Vlaamse Musea (RVM) - VOI SG	ontvangsten	302	235
	dotatie	0	0
	andere	302	235
	uitgaven	425	360
	saldo jaar	-123	-126
	saldo vorige jaren		177
	overdracht		51

Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) - VOI SG	ontvangsten	3.741	3.783
	dotatie	3.741	3.741
	andere	0	42
	uitgaven	3.741	3.797
	saldo jaar	0	-14
	saldo vorige jaren		-267
	overdracht		-281
Vlaamse Radio- en Televisie-omroep (VRT) - VOI SG	ontvangsten	495.011	502.916
	dotatie	305.012	300.083
	andere	189.999	202.833
	uitgaven	512.165	502.540
	saldo jaar	-17.154	376
	saldo vorige jaren		22.798
	overdracht		23.174
Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) - EVA publ	ontvangsten	2.013	2.168
	dotatie	1.331	1.332
	andere	682	836
	uitgaven	2.317	1.407
	saldo jaar	-304	761
	saldo vorige jaren		2.077
	overdracht		2.838
Vlopera - VOI SG	ontvangsten	32.018	32.822
	dotatie	24.609	24.474
	andere	7.409	8.348
	uitgaven	31.507	33.556
	saldo jaar	511	-734
	saldo vorige jaren		-150
	overdracht		-884
Beleidsdomein Werk en Sociale Economie			
Herplaatsingsfonds - VOI A	ontvangsten	4.465	4.995
	dotatie	4.465	4.465
	andere	0	530
	uitgaven	4.465	2.139
	saldo jaar	0	2.856
	saldo vorige jaren		7.539
	overdracht		10.395
Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) - VOI SG	ontvangsten	0	0
	dotatie	0	0
	andere	0	0
	uitgaven	0	0
	saldo jaar	0	0
	saldo vorige jaren		9.016
	overdracht		9.016

Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen - EVA publ	ontvangsten	54.817	53.460
	dotatie	53.090	53.147
	andere	1.727	313
	uitgaven	56.700	53.658
	saldo jaar	-1.883	-198
	saldo vorige jaren		4.149
		overdracht	3.951
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) - EVA publ	ontvangsten	531.598	528.698
	dotatie	410.315	412.347
	andere	121.283	116.351
	uitgaven	531.998	496.891
	saldo jaar	-400	31.807
	saldo vorige jaren		97.274
		overdracht	129.081
Beleidsdomein Landbouw en Visserij			
Financieringsinstrument Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) - VOI A	ontvangsten	3.923	4.005
	dotatie	3.876	3.876
	andere	47	129
	uitgaven	5.231	2.990
	saldo jaar	-1.308	1.015
	saldo vorige jaren		2.434
		overdracht	3.449
Eigen Vermogen van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (EV ILVO)	ontvangsten	18.076	21.568
	dotatie	7.146	5.856
	andere	10.930	15.712
	uitgaven	15.420	17.190
	saldo jaar	2.656	4.378
	saldo vorige jaren		7.149
		overdracht	11.527
Vlaams Landbouwinvesteringfonds (VLIF) - VOI A	ontvangsten	56.296	56.666
	dotatie	55.986	55.986
	andere	310	680
	uitgaven	56.296	55.260
	saldo jaar	0	1.406
	saldo vorige jaren		1.704
		overdracht	3.110
Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur			
Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO)	ontvangsten	2.224	2.089
	dotatie	8	3
	andere	2.216	2.086
	uitgaven	2.179	2.262
	saldo jaar	45	-173
	saldo vorige jaren		2.205
		overdracht	2.032

Eigen Vermogen van het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (EV OC-ANB)	ontvangsten	3.160	8.245
	dotatie	0	0
	andere	3.160	8.245
	uitgaven	1.171	215
	saldo jaar	1.989	8.030
	saldo vorige jaren		0
Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) - IVA rp (*) ⁽⁴²⁾	ontvangsten	75.712	64.370
	dotatie	52.127	41.884
	andere	23.585	22.486
	uitgaven	79.668	65.521
	saldo jaar	-3.956	-1.151
	saldo vorige jaren		4.650
Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - EVA publ	ontvangsten	79.419	78.452
	dotatie	69.107	67.547
	andere	10.312	10.905
	uitgaven	72.949	66.342
	saldo jaar	6.470	12.110
	saldo vorige jaren		57.137
Vlaamse Maatschappij voor de Watervoorziening (VMW) - VOI B	ontvangsten	496.637	664.744
	dotatie	47.692	193.088
	andere	448.945	471.656
	uitgaven	527.240	635.065
	saldo jaar	-30.603	29.679
	saldo vorige jaren		62.669
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) - IVA rp (*) ⁽⁴²⁾	ontvangsten	104.292	93.926
	dotatie	101.573	91.293
	andere	2.719	2.633
	uitgaven	101.925	85.935
	saldo jaar	2.367	7.991
	saldo vorige jaren		12.914
Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) - EVA publ	ontvangsten	3.201	3.203
	dotatie	3.201	3.202
	andere	0	1
	uitgaven	3.619	3.223
	saldo jaar	-418	-20
	saldo vorige jaren		538
	overdracht		518

⁴² De cijfers van de rekening in bijlage zijn aangepast omwille van vergelijkbaarheid met de andere agentschappen met reservefondsen (jaarsaldo vóór opnemingen uit / dotaties aan reservefondsen).

Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken			
De Scheepvaart NV - EVA publ	ontvangsten	111.665	102.147
	dotatie	76.369	77.021
	andere	35.296	25.126
	uitgaven	108.003	89.844
	saldo jaar	3.662	12.303
	saldo vorige jaren		2.737
	overdracht		15.040
Fonds Stationsomgevingen - IVA rp	ontvangsten	7.600	6.183
	dotatie	7.600	6.183
	andere	0	0
	uitgaven	3.500	0
	saldo jaar	4.100	6.183
	saldo vorige jaren		0
	overdracht		6.183
Pendelfonds - VOI A	ontvangsten	2.740	2.740
	dotatie	2.740	2.740
	andere	0	0
	uitgaven	3.000	2.326
	saldo jaar	-260	414
	saldo vorige jaren		5.550
	overdracht		5.964
Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn - EVA publ	ontvangsten	1.084.843	1.072.827
	dotatie	883.471	853.924
	andere	201.372	218.903
	uitgaven	1.073.484	1.071.442
	saldo jaar	11.359	1.385
	saldo vorige jaren		-165.636
	overdracht		-164.251
Waterwegen & Zeekanaal NV - EVA publ	ontvangsten	298.420	285.970
	dotatie	227.185	223.664
	andere	71.235	62.306
	uitgaven	293.757	269.600
	saldo jaar	4.663	16.370
	saldo vorige jaren		186
	overdracht		16.556
Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed			
Garantiefonds voor de Huisvesting - VOI A	ontvangsten	300	300
	dotatie	300	300
	andere	0	0
	uitgaven	300	36
	saldo jaar	0	264
	saldo vorige jaren		0
	overdracht		264

Investeringsfonds voor Gronden en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (VLABINVEST) - VOI A	ontvangsten	9.731	9.722
	dotatie	9.000	9.000
	andere	731	722
	uitgaven	11.556	3.964
	saldo jaar	-1.825	5.757
	saldo vorige jaren		5.503
Rubiconfonds - VOI A	overdracht		11.260
	ontvangsten	2.500	2.500
	dotatie	2.500	2.500
	andere	0	0
	uitgaven	2.500	0
	saldo jaar	0	2.500
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) - EVA publ	saldo vorige jaren		0
	overdracht		2.500
	ontvangsten	1.308.065	1.157.915
	dotatie	83.039	79.011
	andere	1.225.026	1.078.904
	uitgaven	1.186.260	1.181.165
TOTAAL	saldo jaar	121.805	-23.250
	saldo vorige jaren		420.645
	overdracht		397.395
	ontvangsten	8.303.022	8.430.529
	dotatie	5.588.699	5.826.227
	andere	2.714.323	2.604.302
	uitgaven	8.124.452	7.800.985
	saldo jaar	178.570	629.544
	saldo vorige jaren		1.236.477
	overdracht		1.822.003

2.5.2 Rekeningvoorlegging en controleverklaring

De onderstaande tabel toont de data van ontvangst van de VOR-rekeningen door het Rekenhof en de data waarop het Rekenhof de controle beëindigd heeft verklaard (cv).

	ontvangst 2007	CV 2007
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid		
Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) - EVA publ	05.06.08	08.09.09
Vlaams Brusselfonds - VOI A	04.09.08	06.06.09
Vzw De Rand – EVA priv	03.04.08	31.03.09
Beleidsdomein Bestuurszaken		
Beleidsdomein Financiën en Begroting		
Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) - VOI A	28.07.08	20.01.09
Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD) - VOI A	07.07.08	13.01.09
Vlaams Toekomstfonds – IVA rp	28.04.08	02.12.08
Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen		
Toerisme Vlaanderen - IVA rp	04.09.08	18.08.09
Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen - Flanders Investment and Trade (VAIO - FIT) - EVA publ	28.07.08	07.11.08

	ontvangst 2007	CV 2007
Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie		
Fonds voor Flankerend Economisch Beleid (Hermesfonds) - VOI A	28.07.08	17.03.09
Grindfonds - VOI A	28.07.08	13.01.09
Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) - VOI B	04.09.08	06.01.09
Herculesstichting – EVA priv	03.12.08	07.08.09
Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) - IVA rp	28.07.08	22.09.09
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) - VOI SG	05.09.08	12.05.09
Beleidsdomein Onderwijs en Vorming		
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) - IVA rp	04.09.08	10.02.09
Gemeenschapsonderwijs (GO) - VOI B	24.03.09	25.08.09
Universitair Ziekenhuis Gent (UZ Gent) – VOI B	10.12.08	18.08.09
Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) - Strategische Adviesraad	07.11.08	10.03.09
Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin		
Fonds Jongerenwelzijn (FJW) –IVA rp	05.09.08	16.06.09
Kind en Gezin - IVA rp	05.09.08	07.06.09
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel – EVA publ	27.01.09	30.06.09
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem – EVA publ	27.01.09	15.07.09
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) - IVA rp	01.12.08	23.06.09
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) – IVA rp	17.10.08	15.07.09
Vlaams Zorgfonds - IVA rp	18.11.08	17.02.09
Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media		
Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie (BLOSO) - IVA rp	30.09.08	20.01.09
Fonds Culturele Infrastructuur (FOCI) - VOI A	05.09.08	17.02.09
Reproductiefonds Vlaamse Musea (RVM) - VOI SG	24.12.08	07.07.09
Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) - VOI SG	05.09.08	20.01.09
Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) - VOI SG	29.10.08	28.04.09
Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) - EVA publ	10.09.08	27.01.09
Vlopera - VOI SG	06.02.09	28.07.09
Beleidsdomein Werk en Sociale Economie		
Herplaatsingsfonds - VOI A	29.07.08	26.01.09
Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) - VOI SG	06.02.08	08.04.08
Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen - EVA publ	17.10.08	31.03.09
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) - EVA publ	07.01.09	28.04.09
ESF-Agentschap Vlaanderen – EVA priv	nvt	18.08.09
Beleidsdomein Landbouw en Visserij		
Eigen Vermogen – Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek	21.01.09	29.09.09
Financieringsinstrument Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) - VOI A	10.07.08	18.11.08
Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) - VOI A	30.07.08	13.01.09
Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) – EVA priv	27.06.08	28.07.09
Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur		
Eigen Vermogen – Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek	17.11.08	22.09.09
Eigen Vermogen – Ondersteunend Centrum van het Agentschap Natuur en Bos	16.10.08	25.08.09
Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) - IVA rp	28.10.08	28.04.09
Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - EVA publ	23.12.08	22.09.09
Vlaamse Maatschappij voor de Watervoorziening (VMW) - VOI B	21.01.09	15.09.09
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) - IVA rp	11.09.08	17.03.09

	ontvangst 2007	CV 2007
Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) - EVA publ	11.06.08	28.07.09
Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken		
De Scheepvaart NV - EVA publ	14.08.08	17.02.09
Fonds Stationsomgevingen – IVA rp	04.07.08	17.03.09
Pendelfonds - VOI A	04.07.08	26.01.09
Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn - EVA publ	01.12.08	08.09.09
Waterwegen & Zeekanaal NV - EVA publ	13.03.09	08.09.09
Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed		
Garantiefonds voor Huisvesting – VOI A	02.07.08	31.03.09
Rubiconfonds – VOI A	04.09.08	07.04.09
Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (VLABINVEST) - VOI A	04.09.08	13.01.09
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) – EVA publ	19.11.2008	28.07.09

CV = datum controleverklaring door Rekenhof

Nvt: Aangezien er geen decretale basis bestaat voor de controle van het Rekenhof op het ESF-Agentschap, is dit eigenlijk niet verplicht een rekening voor te leggen, wat het toch deed.

De minister van Financiën en Begroting heeft de meeste jaarrekeningen over 2007 van Vlaamse openbare rechtspersonen met vertraging aan het Rekenhof voorgelegd. Zo ontving het Rekenhof 37 rekeningen pas na augustus 2008. Acht rekeningen werden zelfs in 2009 ontvangen (GO!, de OPZ Geel en Rekem, Vlopera, VDAB, VMW, Waterwegen en Zeekanaal). Zo is het voorleggingstempo sinds de vertraagde voorlegging van de rekeningen over 2005 nog altijd niet verbeterd. Het is zelfs licht achteruitgegaan sinds vorig jaar. Deze vertraagde voorlegging heeft mede de controle van het Rekenhof en een tijdige rapportering van de controleresultaten in dit boek beïnvloed.

2.5.3 Bijzondere controleresultaten

De onderstaande paragrafen geven per beleidsdomein de belangrijkste opmerkingen weer die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controle op de rekeningen over 2007 van de VOR's aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld. Het maakt ook telkens melding van de antwoorden van de minister. Vaak wordt verwezen naar het boekhoudbesluit, waarmee bedoeld wordt: het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

AGIV

- Inzake inventarisatie stellen zich bij het AGIV nog steeds een aantal problemen. Zo is er geen uitgeschreven procedure en zijn buitengebruikstellingen niet geregistreerd.

Vlaams Brusselfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

VZW De Rand

- De bepalingen over reservevorming in artikel 28 van de samenwerkingsovereenkomst van 1 februari 2008 verschillen van die in sommige ministeriële besluiten die de VZW een subsidie toekennen. Het is niet aangewezen andersluidende bepalingen over reservevorming in een ministerieel besluit op te nemen, aangezien de samenwerkingsovereenkomst op het niveau van de Vlaamse Regering is goedgekeurd.

Beleidsdomein Bestuurszaken

Aan dit beleidsdomein zijn geen VOR's verbonden.

Beleidsdomein Financiën en Begroting

FFEU

- Gelet op het specifieke karakter van het FFEU is de specialiteit van de door het Vlaams Parlement gestemde begroting van die instelling in eerste instantie gericht op de kredietverdeling over de onderscheiden projecten en slechts bijkomend op de ESR-classificatie. Derhalve moet de rapportering over de geconsolideerde jaarrekening niet alleen een uitvoeringsrekening volgens ESR, maar ook een uitvoeringsrekening in functie van de kredietverdeling over de projecten omvatten. Die laatste rekening ontbreekt in tegenstelling tot vorige jaren.
- Het is tevens kenmerkend voor het FFEU dat vastleggingen voor investeringsuitgaven worden aangegaan waarvan de uitvoering en betaling over verscheidene jaren worden gespreid. Derhalve is er op het einde van het jaar een belangrijk openstaand bedrag, dat echter, in tegenstelling tot vorige jaren, niet meer in de jaarrekening tot uiting komt. Meer bepaald is het volume 15B van de toelichting (staat van de vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen) niet meer ingevuld, noch in de geconsolideerde rekening, noch in de meeste deelrekeningen per project. In de huidige vorm geeft de jaarrekening 2007 van het FFEU geen getrouw beeld van de financiële toestand van die instelling: ze geeft niet aan dat tegenover het belangrijke eigen vermogen dat met overheidsdotaties is opgebouwd ook belangrijke vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen staan.

VFLD

- In sommige gevallen verloopt nog altijd een te lange termijn tussen de veroordeling van de Vlaamse Gemeenschap tot betaling en de eigenlijke uitbetaling door het VFLD.

Vlaams Toekomstfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

Toerisme Vlaanderen

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

VAIO - FIT

- De bedrijfsrevisor heeft voorbehouden geformuleerd over:
 - de onderwaardering van de voorziening voor pensioenen;
 - de mogelijke onderschatting van de rubriek diensten en diverse goederen in de resultatenrekening en van de overeenkomstige schulden op de balans;
 - de mogelijke onderschatting van de rubriek inkomensoverdrachten toegekend aan ondernemingen, en de mogelijke onderschatting van de inkomens- en kapitaaloverdrachten gerelateerd aan deze subsidies.

Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

Hermesfonds

- Voor het Hermesfonds speelt de aanwezigheid van een bestaande en toekomstige correcte en volledige debiteuren- en crediteurenadministratie een cruciale rol in de opmaak en uitbouw van een transparante economische en budgettaire boekhouding en overeenkomstige rapportering.
- Voor het aanslepende probleem van het ontbreken van een degelijke reconciliatie is een structurele aanpak in het vooruitzicht gesteld met de oprichting van een taskforce Reconciliatie in het beleidsdomein. De aangekondigde opmaak en uitklaring ervan voor het Hermesfonds tegen 31 december 2008 zal een belangrijke toetssteen zijn.
- De uitvoeringsrekening van de begroting wijkt sterk af van de begroting. Zo ligt het resultaat ruim 86 miljoen EUR hoger dan voorzien (bijna een verdrievoudiging of ruim 30% van de ontvangen dotaties). Gelet op de grootte van deze afwijkingen en het tijdstip van de laatste begrotingsaanpassing (december) kan moeilijk van een accurate budgettering en rapportering worden gesproken.

Op 13 augustus 2009 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting geantwoord. De minister onderschreef de opmerkingen, lichtte de oorzaken toe en stelde correcties in het vooruitzicht.

Grindfonds

- De reconciliatie tussen het gecumuleerd bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat blijft een probleem. Op 3 juli 2008 heeft de minister beloofd in de loop van 2008 een eenduidige link tussen beide boekhoudluiken te zullen opmaken.

IWT

- De in opbrengst geboekte dotaties stemmen niet overeen met de dotatiebesluiten. Het IWT boekte dotaties rekening houdend met de wijzigingen tijdens begrotingscontroles, die echter niet alle een formeel uitvoeringsbesluit kregen. Alleen verhogingen gaven aanleiding tot een bijkomend besluit.

Op 13 maart 2009 heeft de minister geantwoord dat de opmaak en wijziging van dotatiebesluiten sinds 2007 onder de bevoegdheid van het beleidsdomein EWI vallen. Ook in het verleden, toen het beleidsdomein Financiën en Begroting daarvoor bevoegd was, werden volgens de minister alleen nieuwe dotatiebesluiten opgemaakt als de instelling dit uitdrukkelijk vroeg.

Herculesstichting

- Door haar late operationalisering en de initiële onduidelijkheid over de toepasselijke wetgeving heeft de Herculesstichting voor 2007 geen uitvoeringsrekening van de begroting opgesteld.

VLAO

- Met het oog op de ontbinding zonder vereffening van het VLAO op 1 januari 2009, heeft het Rekenhof aangedrongen op een degelijke opvolging van de managementletter en wenste het op de hoogte te worden gebracht van de officiële verklaring over de jaarrekening.

VITO

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

AGION

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

GO!

Het Rekenhof heeft de controle van de jaarrekening 2007 nog altijd niet kunnen beëindigen aangezien het gedeelte *consolidatie* van de scholengroepen van het Gemeenschapsonderwijs, net zoals vorig jaar, niet voor toezicht werd voorgelegd. Deze problematiek sleept aan. De controle heeft voor het centraal niveau onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De waarde van de bedrijfseconomische boekhouding is relatief: het centraal niveau kon geen gedetailleerd overzicht van de vaste activa, die nochtans 80,50 % van het balanstotaal vertegenwoordigen, ter beschikking stellen en het GO! boekt verkochte en buitengebruikgestelde activa incorrect in de resultatenrekening (het neemt de volledige verkoopprijs op, in plaats van de gerealiseerde meer- of minderwaarde).
- Het GO! blijft de principes van het dubbel boekhouden maar beperkt toepassen. Zo boekt het opbrengsten van verkopen van vaste acti-

va pas op grond van de stortingen op de bank en boekt het personeelskosten kasmatisch.

- Al bij de rekening 2006 merkte het Rekenhof op dat het GO! in 2006 een deelneming nam in de private Stichting Kinderopvang Gemeenschapsonderwijs (720.000 EUR), waarbij het zonder rechtsgrond globale investeringsbedragen of subsidies verstrekke voor de uitrusting of infrastructuurwerken van een private rechtspersoon.

De controle van scholengroep 25 gaf verder aanleiding tot, onder meer, de volgende opmerkingen:

- De raad van bestuur kende drie statutaire personeelsleden van de scholengroep een hogere wedde toe en overschreed daarbij zijn bevoegdheden.
- Voor schilderwerken in een school werd geen beroep op mededinging gedaan, werd de bestelling opgesplitst om de aankoopprocedure te omzeilen en was de leverancier een werknemer van de scholengroep, wat wijst op mogelijke belangenvermenging.

UZG

- De bedrijfsrevisor heeft een voorbehoud geformuleerd betreffende de niet-geraamde inhaalbedragen, de volledigheid van de geregistreerde leveranciersschulden, de materiële activa en de registratie van de apotheekvoorraadbewegingen.
- Het UZ Gent heeft ook voor 2007 de CFO-vergoeding voor goed financieel beheer als financieel resultaat geboekt, in plaats van als operationeel resultaat.
- Het manueel opstellen van de jaarrekening brengt onvolkomenheden mee. Zo is de subrubriek *overgedragen winst van het vorige boekjaar* (rekening 790) onterecht niet ingevuld en vermeldt de balans een ander bedrag voor schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten dan de toelichting.

VLOR

- De begroting die het vast bureau heeft opgemaakt in november 2007 (vermeld als aangepaste begroting in de uitvoeringsrekening) kreeg niet de goedkeuring van de Vlaamse ministers van Onderwijs en Financiën en Begroting.
- Bij de aansluiting tussen de uitvoeringsrekening van de begroting en de bedrijfseconomische rekening hield de VLOR geen rekening met de over te dragen kosten. Zij werden budgettair niet aangerekend in het correcte begrotingsjaar.

Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

FJW

- De bedrijfsrevisor heeft een voorbehoud geformuleerd over de opname van de onroerende goederen in de balans tegen de verzekerde waarde.

- Het FJW kreeg voor 2007 een investeringsdotatie van 9,8 miljoen EUR. Het nam die dotatie onmiddellijk en volledig in resultaat, in plaats van volgens het ritme van de afschrijvingen op de betrokken investeringen. De aanrekeningsregel uit het boekhoudbesluit werd dus niet gevolgd. Bovendien is het resultaat van het boekjaar (12 miljoen EUR) met 8,6 miljoen EUR (raming) overgewaardeerd.

Kind en Gezin

- De jaarlijkse begroting gaf geen parlementaire machtiging tot toevoeging van 12.486.497 EUR aan het reservefonds. Het Rekenhof heeft voorgesteld het overschot van de middelen van het boekjaar het volgende boekjaar in te schrijven in de begroting als toe te voegen aan het reservefonds en dat door het parlement mede te laten goedkeuren.
- Gemandateerde voorzieningen konden voor de functie coördinator een subsidie krijgen bestaande uit een forfaitair gedeelte en een variabel gedeelte. Het variabel gedeelte was volgens het erkenningbesluit van de Vlaamse Regering van 30 maart 2007 afhankelijk van het aantal tewerkgestelde doelgroepwerknemers. Kind en Gezin heeft dit variabel gedeelte in 2007 echter telkens berekend en uitbetaald op grond van het maximumaantal aan te werven doelgroepwaarnemers, terwijl eind 2007 nog maar één doelgroepwerknemer was aangeworven.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 4 september 2009 geantwoord voor overdrachten naar het reservefonds de door het Rekenhof voorgestelde methode te zullen hanteren. De subsidieregeling is intussen aangepast door het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009. De subsidie bestaat nog alleen uit een forfaitair gedeelte.

OPZC Geel

- De bedrijfsrevisor heeft een voorbehoud geformuleerd over de onzekerheid die voortvloeit uit de problematiek van de raming van de inhaalbedragen en aangaande de OPZC-projectfinanciering waarvoor onvoldoende zekerheid kan worden gegeven over de volledigheid en het eigendomsrecht van de geboekte bijdragen.
- Vanaf 1 januari 2007 traden de OPZC Geel en Rekem in de rechten en plichten van het VIPA voor de tenlasteneming van hun eigenaarsonderhoud, bouw- en verbouwingswerkzaamheden en uitrustings- en apparatuurkosten. Eind 2008 was er echter nog geen duidelijkheid over de juridische kwalificatie van een eventuele eigendomsoverdracht van onroerende goederen. Dat zorgt voor onzekerheid bij het OPZC Geel, ook bij het opstellen van de jaarrekening (al dan niet boeken van afschrijvingen, aanleggen van voorzieningen,...).

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 29 september 2009 geantwoord dat het OPZC én zijn eigen diensten eveneens vragende partij zijn naar duidelijkheid over de eigendomsoverdracht van onroerende goederen.

OPZC Rekem

- Vanaf 1 januari 2007 traden de OPZC Geel en Rekem in de rechten en plichten van het VIPA voor de tenlasteneming van hun eigenaarsonderhoud, bouw- en verbouwingswerkzaamheden en uitrustings- en apparatuurkosten. Eind 2008 was er echter nog geen duidelijkheid over de juridische kwalificatie van een eventuele eigendomsoverdracht van onroerende goederen. Dat zorgt voor onzekerheid bij het OPZC Rekem, ook bij het opstellen van de jaarrekening (al dan niet boeken van afschrijvingen, aanleggen van voorzieningen,...).

VAPH

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

VIPA

- De bedrijfsrevisor heeft een voorbehoud geformuleerd wegens de onderschatting van de schuldpositie voor het bedrag van de in 2007 ontvangen subsidieaanvragen, die het VIPA nog niet uitbetaalde.
- Het bedrag van de gewaarborgde leningen in de staat van de mogelijke schuldverplichtingen in de jaarrekening, is niet correct. Het hield enerzijds geen rekening met de gewaarborgde leningen die het VIPA bij VDK afsloot, aangezien deze bank het overzicht van de toegekende leningen te laat aan het VIPA bezorgde (onderschatting van 6.157.870 EUR). Anderzijds zorgde de meetelling van nog niet opgenomen leningen als gewaarborgde leningen voor een overschatting van het bedrag (overschatting van 852.000 EUR). Het Rekenhof heeft daarom gevraagd de databank van de gewaarborgde leningen, die momenteel in ontwikkeling is, zo snel mogelijk in gebruik te nemen.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2007 onderzocht het Rekenhof ook de alternatieve financiering van de subsidiëring van de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden (zie verder punt 3.3).

Vlaams Zorgfonds

- De bedrijfsrevisor heeft een voorbehoud geformuleerd over de regularisatie van de boekhoudkundige verwerking van de administratieve geldboeten en achterstallige bijdragen 2006.
- In het kader van de aansluiting van de boekhouding van het Vlaams Zorgfonds met de boekhouding van de zorgkassen heeft het Rekenhof de jaarrekeningen van de Zorgkassen nagekeken. Het heeft opgemerkt dat de financieringswijze van de zorgkassen ervoor zorgt dat zorgkassen met veel leden grote reserves kunnen aanleggen, terwijl kleine zorgkassen maar net genoeg hebben of, in het geval van DKV, tekorten hebben. De onderstaande tabel vergelijkt de eigen vermogens van de zorgkassen op eind 2007 met de definitieve werkingssubsidies 2007. De regelgeving bevat geen bepaling over eventuele terugstorting.

Zorgkas	CM Zorgkas Vlaanderen	Neutrale Zorgkas Vlaanderen	Zorgkas v.d. Socialist. Mutualiteit	Zorgkas Liberale Ziekenf.	Zorgkas Onafhank Ziekenf.	Vlaamse Zorgkas	Zorgkas DKV Belgium
Eigen vermogen	5.562.189,39	34.461,74	1.223.605,21	86.742,56	173.866,43	109.500,00	(*)-298.587,00
Def. werkingssubsidie 2007	4.248.055,00	245.351,60	1.696.309,86	637.248,86	697.209,48	813.710,48	153.516,20
EV als % van de subsidies	130,90%	14,00%	72,10	13,60%	24,90%	13,50%	-194,50%

(*) Met de zorgkas DKV Belgium werd overeengekomen het overgedragen verlies te bevriezen op het niveau 2005, door aanzuivering van de verliezen van het boekjaar door de moederonderneming.

Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media

BLOSO

- Het BLOSO heeft nog altijd geen maatregelen getroffen voor de organisatie van de financiële diensten en de continuïteit ervan. De verantwoordelijkheid voor de boekhouding en de jaarrekening berust nog steeds grotendeels bij één persoon. Evenmin werd al een afdelingshoofd aangesteld.
- De materiële vaste activa in de jaarrekening 2007 bevatten niet alle onroerende goederen die het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2007 houdende de toewijzing van de goederen, rechten en verplichtingen aan het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid BLOSO opsomde.
- Het openstaande saldo van de kapitaalsubsidies verschilt van de nettoboekwaarde van de terreinen en gebouwen met 142.416,23 EUR. Dit verschil is ongewijzigd gebleven sinds 2006 en het BLOSO kon het niet verklaren.
- Het BLOSO kon de schuld die het eind 2007 had bij de RSZ niet volledig verantwoorden. Het dient de geldigheid van deze schuld te onderzoeken en af te stemmen met de rekeningenstand die de RSZ verschaft.
- In de uitvoeringsrekening van de begroting 2007 werd het gecumuleerd resultaat niet opgenomen (samengesteld uit het gecumuleerd resultaat van 2005 en het resultaat van het begrotingsjaar 2006), waardoor 1.741.205,55 EUR te weinig ontvangsten werden opgenomen in de uitvoeringsrekening van de begroting 2007. Dit werd gecorrigeerd in de uitvoeringsrekening van de begroting 2008.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 20 april 2009 geantwoord dat de continuïteitsmaatregelen intussen werden getroffen. De ontbrekende onroerende goederen zouden na ontvangst van gevraagde schattingsverslagen worden geactiveerd. De jaarrekening 2008 zou de aansluiting maken tussen de netto boekwaarde van de terreinen en gebouwen en het saldo van de kapitaalsubsidies. Tot eind 2008 zou voorts een precieze afstemming met de RSZ-rekeningenstand niet mogelijk zijn. Het gecumuleerd resultaat zou ten slotte in de uitvoeringsrekening van de begroting 2008 zijn gecorrigeerd.

FoCI

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningenvoorlegging. Wel nam de minister een standpunt in over een al vroeger gesignaleerde opmerking (zie punt 3.4).

Reproductiefonds Vlaamse Musea

- Het nettoactief van het Reproductiefonds Vlaamse Musea was eind 2007 door geleden verliezen gedaald tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal. De algemene vergadering besliste op 22 april 2008 tot de invereffeningstelling en sluiting van het Reproductiefonds tegen 31 december 2008. In de jaarrekening 2007 werden de waarderingsregels dan ook aangepast aan de toestand van discontinuïteit van de onderneming. Zo werden de vaste activa en voorraden gewaardeerd tegen de vermoedelijke realisatiewaarde en werd een voorziening aangelegd voor sociaal passief (85.000 EUR) en honoraria in het kader van de in vereffeningstelling (5.000 EUR).

Vlaams Fonds voor de Letteren

- Het Rekenhof heeft een onderzoek gevoerd naar de boekhoudkundige verwerking van en rapportering over de verschillende subsidies die het Vlaams Fonds voor de Letteren uitkeert ter ondersteuning van de Nederlandstalige letteren en vertalingen (zie punt 3.2 in dit boek).
- In strijd met de wettelijke bepaling dat de wedde van december budgettair in het volgende begrotingsjaar dient te worden aangerekend, rekende het VFL deze lonen in 2005, 2006 en 2007 nog in het lopende jaar aan.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 11 augustus geantwoord (zie punt 3.2.5).

VRT

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

Vlaamse Regulator voor de Media

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

Vlopera

- Het Rekenhof heeft andermaal informatie gevraagd over de rechtsgrond voor kwijschelding door de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur van 7.386 EUR schulden aan een huurder die schade aan het operagebouw in Gent had veroorzaakt.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 13 augustus 2009 geantwoord dat de organisator zijn schuld voor een deel van de bijkomende kosten betwistte, waarop de voorzitter besliste 3.750 EUR kwijt te schelden. Het resterende deel (3.636 EUR) werd inmiddels betaald.

Beleidsdomein Werk en Sociale economie

Herplaatsingsfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

VIZO

- De rekening over (januari) 2007 is de eindrekening van het VIZO. Boekhoudkundig werden de activa en passiva al grotendeels overgedragen in 2006. De liquide middelen die in januari 2007 nog op bankrekeningen van het VIZO stonden, werden niet verdeeld over de beide rechtsopvolgers, maar integraal overgedragen aan een van hen: het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen. De op 31 januari openstaande vorderingen hebben allemaal nog betrekking op verkopen tot 1 april 2006 door de dienst Design Vlaanderen of de vroegere bedrijfsadviseurs van het VIZO. Rechtsopvolger Vlaams Agentschap voor Ondernemen (VLAO) diende deze klantensaldi in te boeken. Syntra Vlaanderen boekte de op 31 januari openstaande schuld al in 2006 in. In januari registreerde het VIZO geen begrotingsontvangsten of uitgaven meer. Syntra Vlaanderen nam het over te dragen budgettair saldo van het VIZO al in 2006 integraal in zijn uitvoeringsrekening op. Het budgettair saldo werd dus niet verdeeld tussen de rechtsopvolgers. Hoewel de boekhouding op 31 januari afsloot, kwamen in het voorjaar van 2007 nog ontvangsten toe op de bankrekeningen van het VIZO. Zij werden uiteindelijk pas definitief vereffend op 26 juli 2007. De toenmalige saldi op de rekeningen werden overgeboekt op een bankrekening van Syntra Vlaanderen.
- Boekhoudkundig sloot het VIZO af toen nog geen besluit van de Vlaamse Regering over toewijzing van de goederen, rechten en verplichtingen voorhanden was. Dit vergt snel remediëring. Bovendien is de ontbinding van het VIZO maar definitief vanaf de opheffing van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de vorming en de begeleiding van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen. Het oprichtingsdecreet van Syntra Vlaanderen heeft daarin voorzien, maar het WSE-operationaliseringsbesluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 voerde deze bepaling niet uit. Na de boekhoudkundige afsluiting dient het VIZO nu ook definitief te worden ontbonden door de opheffing van zijn oprichtingsdecreet.

Op 25 juli 2008 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting geantwoord. M.b.t. de boekhoudkundige registratie van de financiële verrichtingen stelde hij dat alle transacties werden geboekt en dat maximaal rekening werd gehouden met de juiste toewijzing aan de twee rechtspersonen VIZO en Syntra Vlaanderen. M.b.t. de juridische vereffening verwees hij naar twee (door het Rekenhof gekende) overeenkomsten en stelde hij dat een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de toewijzing van de goederen, rechten en verplichtingen van het VIZO aan de rechtsopvolgers op 12 februari 2008 aan het kabinet van de toezichthoudende minister was overgelegd.

Syntra Vlaanderen

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

VDAB

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven, behalve over de laattijdige rekeningvoorlegging.

ESF-Agentschap Vlaanderen

- In de huidige programmaperiode 2007-2013 sluit het ESF-Agentschap Vlaanderen bij de toewijzing van subsidies aan projecten contracten met de promotoren. De boekhouddienst houdt buiten balans een stand van de contracten bij en rapporteert daarover in een bijlage bij de jaarrekening. Uit de detailgegevens blijkt dat de boekhouddienst in 2007 nog geen contracten registreerde voor de nieuwe programmaperiode. Toch werden in 2007 projecten opgestart en werden projecten geselecteerd met startdatum 1 januari 2008. Ondanks de voorziene startdatum, werden de contracten soms laattijdig opgesteld. Soms werden contracten pas definitief ondertekend na afloop van de projecten. Bovendien verloopt de doorstroming van ondertekende contracten naar de boekhouding soms met vertraging. De boekhoudkundige registratie van de aan projecten toegewezen middelen is dan ook niet helemaal in overeenstemming met de realiteit.

Beleidsdomein Landbouw en Visserij

FIVA

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Eigen Vermogen – Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek

- De balans en de resultatenrekening vloeien niet zonder toevoeging of weglating voort uit de balans van de betrokken rekeningen.
- De afwijkingen door het EV ILVO van de algemene waarderingsregels voor een aantal specifieke activiteiten, werden niet vooraf goedgekeurd door de minister van Financiën en Begroting. Deze specifieke regels werden evenmin nauwkeurig weergegeven in het overzicht van de toegepaste waarderingsregels in de jaarrekening.
- Het EV ILVO heeft niet alle afschrijvingen van activabestanddelen van de balans lineair en pro rata temporis berekend.

VLIF

- De debiteurenadministratie en de crediteurenadministratie zijn nog altijd onvolledig en intransparant. De aangekondigde uitzuivering is in de jaarrekening 2007 niet tot uiting gekomen. Dat heeft gevolgen voor de correctheid van de openstaande vorderingen, de aangelegde voorzieningen, het bekomen resultaat in het algemeen en de weergave van dat alles in de balans.

Het Rekenhof ontving op 13 maart 2009 een antwoord van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting waarin hij het uitblijven van de beloofde rechtzettingen toeschreef aan de zware en langdurige problemen met het gebruikte boekhoudpakket. De eerste correcties (crediteuren-administratie) zouden zichtbaar zijn in de jaarrekening 2008. Ook aan de uitzuivering van de andere aangelegenheden (o.a. debiteurenadministratie en reconciliatie) zou verdergewerkt worden.

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)

Het Rekenhof heeft de aandachtspunten die de bedrijfsrevisor in zijn managementletter over de eindejaarscontrole 2007 opnam, onderschreven. Het had geen bijkomende opmerkingen.

Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur

Eigen Vermogen – Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Het programmadecreet van 23 december 2005 stelde bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een Eigen Vermogen in als rechtsoptvolger van de voormalige eigen vermogens van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (EV IBW) en het Instituut voor Natuurbehoud (EV IN), onder de benaming Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO). Op 24 november 2006 keurde de Vlaamse Regering het besluit over de werking, het beheer en de boekhouding van het EV INBO goed, met 1 januari 2007 als datum van inwerkingtreding. Het Rekenhof heeft bij de jaarrekening 2007 onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De jaarrekening 2007 bevat oningevulde, onvolledige of foutieve gegevens.
- Het EV INBO heeft over 2007 geen jaarverslag opgesteld.
- Het eigen vermogen van de openingsbalans van 1 januari 2007 is in de jaarrekening 2007 opgenomen als kapitaal en reserves, in plaats van als overgedragen resultaat.
- De voorziening voor vakantiegeld werd te hoog geraamd.
- De klantenrekeningen bevatten nog openstaande vorderingen van vóór 1 januari 2007, waarvan er eventueel oninbaar zijn.
- Betaalde waarborgen en ontvangen intresten staan in de balans en resultatenrekening niet onder de correcte rekeningen en codes.
- De kosten- en opbrengstentoe rekening aan het boekjaar vond voor kostenfacturen en de onkostennota's niet plaats en werd voor lopende projecten niet correct toegepast. Voor de operationele en financiële opvolging van projecten is overigens geen performante informatie beschikbaar.
- Het EV INBO neemt in de uitvoeringsrekening van de begroting alle bedrijfseconomisch aangerekende opbrengsten en kosten van de resultatenrekening over als ontvangsten en uitgaven. Dat is niet conform het VOI-boekhoudbesluit en weert boekingen buiten de resultatenrekening met een budgettaire impact uit de uitvoeringsrekening (bv. in 2007 geboekte, ontvangen borgtochten).

- Voor een aantal bedrijfseconomische rekeningen geschiedt de registratie in de uitvoeringsrekening van de begroting onder een verkeerde ESR-code.
- Zowel de posten van de balans en de resultatenrekening, als de aanrekeningen in de uitvoeringsrekening van de begroting, worden beïnvloed doordat geen boekhoudkundige registratie plaatsvindt van de aanwending van personeel en middelen van het agentschap INBO (IVA zonder rechtspersoonlijkheid) door het EV INBO, en omgekeerd.

Eigen Vermogen – Ondersteunend Centrum van het Agentschap Natuur en Bos

Het programmadecreet van 19 mei 2006 heeft bij het Agentschap voor Natuur en Bos een Eigen Vermogen ingesteld, onder de benaming Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (OC-ANB). Op 24 november 2006 heeft de Vlaamse Regering het besluit over de werking, het beheer en de boekhouding van het OC-ANB goedgekeurd, met 1 januari 2007 als datum van inwerkingtreding. Het Rekenhof heeft bij de jaarrekening 2007 de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De balans en resultatenrekening die de instelling heeft voorgelegd, waren niet opgesteld volgens het VOI-boekhoudbesluit en een uitvoeringsrekening van de begroting werd niet meegestuurd.
- De instelling hanteert voor computerhardware een afschrijvingspercentage van jaarlijks 20%, terwijl het VOI-boekhoudbesluit pro rata temporis 33% voorschrijft.
- De instelling past in de uitvoeringsrekening van de begroting niet altijd de aanrekeningsregels van het VOI-boekhoudbesluit toe en heeft een aantal ontvangsten en uitgaven niet gerapporteerd (bv. investeringen).

OVAM

- De uitvoeringsrekening van de begroting rapporteert de gegevens van een begrotingsaanpassing die niet formeel werd goedgekeurd door de bevoegde ministers.
- De ontvangsten bevatten 13,9 miljoen EUR vorderingen voor ambtshalve verwijderingen en saneringen. De uitvoeringsrekening 2007 rekende forfaitair 12,9 miljoen EUR uitgaven aan voor de annulatie van de oninbare vorderingen. Zij boekte de ontvangsten en uitgaven tegen als stijving van en opneming uit het Bodembeschermingsfonds (ESR-codes 93 en 98), waardoor er geen impact was op het saldo van de uitvoeringsrekening. Het Rekenhof heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:
 - voorzieningen voor waardeverminderingen voor vorderingen op basis van hun waarschijnlijke oninbaarheid kunnen volgens de algemene begrotingsprincipes budgettair niet aangerekend worden;
 - de budgettaire en bedrijfseconomische boekhoudrekeningen van de OVAM werden nog niet aangepast om de verrichtingen transparant voor te stellen;

- de OVAM moet annuleringen van vorderingen in hetzelfde boekjaar niet als uitgaven registreren, maar als minderingen van de ontvangsten;
- de annulering van teruggevorderde uitgaven in het decreet tot oprichting van het Bodembeschermingsfonds is niet opgenomen bij de middelen die het fonds kan aanwenden.

De minister van Financiën en Begroting heeft op 11 augustus 2009 verantwoordingen en toelichtingen verstrekt bij de opmerkingen. Hij heeft ook remediërvorstellen gedaan.

VLM

- De aangepaste begrotingsgegevens in de uitvoeringsrekening vertonen enkele wijzigingen tegenover de VLM-begroting bij het uitgavendecreet. Deze wijzigingen werden niet formeel goedgekeurd.
- De uitvoeringsrekening van de begroting vertoont voor verscheidene begrotingsartikels kredietoverschrijdingen en in enkele gevallen zijn uitgaven aangerekend waarvoor in geen kredieten was voorzien.

VMW

- De VMW boekt voorziene waardeverminderingen voor oninbare handelsvorderingen nog steeds als globale waardeverminderingen (50% voor vorderingen ouder dan één jaar en 100% voor vorderingen ouder dan twee jaar) en niet op basis van historische waardeverminderingspercentages.
- De uitvoeringsrekening bevat nog onaangepaste en incorrecte begrotingsposten, bv. aanrekeningen van ontvangsten en uitgaven op grond van de bedrijfseconomische kosten en opbrengsten, aanrekeningen op niet-verdeelde posten, investeringen (die nog altijd zijn verminderd met de buitengebruikstellingen),...
- Correcties op het overgedragen saldo van het vorige boekjaar bleven uit, zodat de foutieve aanrekeningen van de vorige boekjaren, met die van dit jaar, ook in het over te dragen saldo van het boekjaar zijn begrepen.
- De rapportering bevat geen adequate informatie ter verantwoording van het begrotingssaldo, zoals een beheersrekening of een reconciliatie.
- De uitvoeringsrekening rapporteerde onder het herziene budget 30,6 miljoen EUR te weinig overgedragen overschot van vorige boekjaren en over te dragen overschot van het boekjaar in vergelijking met de bedragen in de aangepaste begroting 2007 (volgens de bijlagen bij het uitgavendecreet).

Het Rekenhof onderzocht in het kader van zijn controle op de jaarrekening 2007 ook de herstructurering en herwaardering van het leidingen-net (zie punt 3.5 in dit boek).

VMM

- De begroting bevat verscheidene artikelen met de vermelding *niet verdeeld*, die de VMM in de uitvoeringsrekening in de kolom *herzien budget* aan begrotingsartikelen heeft toegewezen. De verantwoordelijken voor het opstellen van de begroting van de VMM hebben meegedeeld dat zij in de eerstvolgende begroting (begrotingscontrole 2009) alle niet-verdeelde ontvangsten en uitgaven zullen toewijzen aan ESR-codes.

VREG

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

De Scheepvaart NV

- NV De Scheepvaart had eind 2007 nog altijd ongeveer 737.848 EUR openstaande vorderingen tegenover de aankoopcomités van de FOD Financiën. Daarvan is 295.436 EUR ouder dan 1 jaar, 51.011 EUR ouder dan 2 jaar en 264.960 EUR ouder dan 3 jaar. NV De Scheepvaart dient opnieuw contact op te nemen met de FOD Financiën om de situatie op te lossen en de openstaande vorderingen te recupereren.

Op 12 mei 2009 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting een verklaring verstrekt die het Rekenhof zal aftoetsen met de jaarrekeningen 2008 en 2009.

Fonds Stationsomgevingen

- Het fonds boekte in de rekeningen 2007 al een investeringsdotatie van de Vlaamse overheid van 6.183.156 EUR, waarvoor het dotatiebesluit pas werd getekend op 17 januari 2008. Bovendien bevatte de algemene uitgavenbegroting 2007 geen vastlegging voor de dotatie.
- In 2007 werd op de begroting een vastlegging van 1.416.844 EUR aangerekend voor de financiering van werken aan de stationsomgeving Gent-Sint-Pieters op een basisallocatie die alleen voorzag in de dotatie aan het Fonds Stationsomgevingen, en niet in projectdotaties aan De Lijn.

Op 14 mei 2009 is de Vlaamse minister van Financiën en Begroting akkoord gegaan met de opmerkingen en heeft hij een verklarende toelichting bij de vastgestelde fouten gegeven.

Pendelfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn

- De Vlaamse Vervoermaatschappij heeft in de jaarrekening 2007 de compenserende vorderingen voor voorziene kosten zoals brugpensioenen en overuren/verlof afgeboekt. Zoals in 2006 heeft zij ten on-

rechte ook de 27.990.000 EUR voorzieningen voor brugpensioenen en overuren/verlof afgeboekt.

- Het ministeriële besluit van 17 januari 2007 heeft de VVM een dotatie van 725.329.000 EUR toegekend om haar exploitatierekening in evenwicht te houden. De VVM wendt de dotatie onder meer aan om de kosten van het project START te dekken. Aangezien dat project loopt over meer jaren, heeft de VVM, zoals in 2006, een gedeelte van de werkingsdotatie (13,2 miljoen EUR) overgedragen naar 2008. Deze werkwijze is in strijd met het boekhoudbesluit, dat de instellingen werkingsdotaties waarvan de verkrijging onafhankelijk is gesteld van bepaalde voorwaarden, als opbrengsten in resultaat moet opnemen op het ogenblik van de definitieve toekenning ervan.
- De statutaire jaarrekening volgens de boekhoudwet van 1975 en de VOI-rapportering ter uitvoering van het boekhoudbesluit verschillen op diverse rubrieken van elkaar door andere waarderingsregels. De VVM maakt wel een reconciliatie op resultaatniveau, maar niet op balansniveau. Aangezien de verschillen op balansniveau de laatste jaren zijn toegenomen, is een dergelijke reconciliatie wenselijk.

Waterwegen en Zeekanaal

- Waterwegen en Zeekanaal NV heeft in 17,2 miljoen EUR voorzien voor bodemsaneringen. Ter compensatie heeft de instelling een vordering geboekt op het Vlaams Gewest. De assumptie dat toekomstige dotaties de betrokken kosten zullen financieren is voorbarig.
- Waterwegen en Zeekanaal NV heeft een factuur van 17 december 2007 voor de huur van stortingsruimte voor baggerspecie in januari 2008 (395.348,84 EUR) niet overgedragen naar het boekjaar 2008.
- In 2006 gaf de instelling gevolg aan de aanbeveling van het Rekenhof haar voorraadbeleid te evalueren, de voorraad te screenen op oude items en de waardering ervan aan te passen. Dat resulteerde eind 2006 in een geboekte waardevermindering van 376.327 EUR. De NV heeft die waardevermindering echter in 2007 volledig teruggenomen. Het Rekenhof heeft een fysieke controle uitgevoerd in het magazijn te Willebroek, waarvan de voorraad eind 2007 bijna 62% van de totale voorraadwaarde van de NV vertegenwoordigde. Het stelde vast dat de voorraad nog artikels bevatte die de NV niet meer zal gebruiken en die uit de voorraad mogen worden verwijderd. Volgens de waarderingsregels had de NV ze moeten afwaarderen op 31 december 2007. Het Rekenhof heeft de NV dan ook aanbevolen de voorraden minstens 1 keer per jaar te onderwerpen aan een uitgebreide controle en afwaarderingen uit te voeren. De controle wees ook uit dat de voorraad gereedschap bevat dat toebehoort aan het vast actief.

Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Garantiefonds voor de Huisvesting

- Het fonds kon tijdens de controle niet het jaarlijkse werkings- en beheersverslag voorleggen dat de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement moet meedelen.

Rubiconfonds

De controle heeft geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

VLABINVEST

- Voor de aankoop van een gebouw in de Kortestraat te Vilvoorde ging VLABINVEST in 2007 een prefinanciering aan van 1 miljoen EUR. Het had dat bedrag in 2007 moeten vastleggen, en niet pas in 2008.

Op 23 februari 2009 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting deze opmerking onderschreven.

Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

- Er waren nog altijd kleine verschillen tussen de interne begrotingscyclus en die van het Vlaams Gewest, ondanks de geleverde afstemmingsinspanningen.
- De VMSW heeft in 2007 een specifieke waarderingsregel aangepast, waarvoor het niet vooraf de ministeriële goedkeuring bekwam. Het heeft die goedkeuring pas aangevraagd op 26 februari 2008 en bekomen op 16 april 2008.

2.5.4 Conclusies VOR's

In 2007 bedroegen de ontvangsten van de VOR 8.430,5 miljoen EUR, waarvan 5.826,2 miljoen EUR dotaties. De VOR gaven 7.801,0 miljoen EUR uit.

Het aantal met vertraging voorgelegde rekeningen over 2007 lag nog hoger dan in het vorige jaar. Deze aanzienlijke vertragingen hadden een weerslag op de controles van het Rekenhof en lagen mede aan de basis van de laattijdige overlegging van dit rekeningenboek.

De rekeningencontrole van het Rekenhof leverde voor een aantal VOR's opmerkingen van uiteenlopende aard op. Zo kampt het AGIV met inventarisatieproblemen, geeft het FFEU openstaande toekomstige verplichtingen niet weer en betaalt het VFLD veroordelingen traag uit. Het Hermesfonds kampt met een gebrekkige debiteuren- en crediteurenadministratie en een aanslepend reconciliatieprobleem. Ook het Grindfonds kent problemen met reconciliatie. Het GO! legt nog altijd geen consolidatierekening van de scholengroep voor en de waarde van de bedrijfseconomische boekhouding van het centrale niveau is relatief. Kind en Gezin hield een niet gemachtigd reservefonds aan en de eigendomsoverdracht

van VIPA naar de OPZ's is onduidelijk. Voorts staat het Zorgfonds de zorgkassen toe grote reserves aan te leggen en kan het BLOSO nog altijd niet de continuïteit van de financiële diensten verzekeren. Het Fonds voor de Letteren boekt subsidies niet altijd ineens en volledig. Het VIZO wacht nog op definitieve juridische ontbinding. De contracten met promotoren geraken niet altijd tijdig geregistreerd in de boekhouding van het ESF-Agentschap. Het VLIF heeft zijn debiteuren- en crediteurenadministratie nog altijd niet uitgezuiverd. De jaarrekeningen van het EV INBO en het EV OC-ANB vertonen fouten en volgen het boekhoudbesluit niet. De OVAM-boekhoudrekeningen moeten de oninbare vorderingen transparanter voorstellen en de VLM-rekeningen tonen diverse kredietoverschrijdingen. Ook de VMW blijft foutieve aanrekeningen uit vorige boekjaren meeslepen. De Dienst Scheepvaart had eind 2007 nog veel vorderingen tegenover de FOD Financiën openstaan. De VVM boekte een gedeelte van de werkingsdotatie naar 2008 over en Waterwegen en Zeekanaal zuiverde haar voorraadadministratie nog altijd niet volledig uit.

2.6 Controle van de algemene rekeningen 2007

2.6.1 Inleiding

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekening 2007 en het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en de instellingen van openbaar nut voor het begrotingsjaar 2007 tijdig, op 30 juni 2008, aan het Rekenhof overgelegd.

De algemene rekening bevat de synthetische rekening en de volgende toelichtende rekeningen:

- de rekening van uitvoering van de begroting, waarvan de totalen ook worden opgenomen in het voorontwerp van rekendecreet;
- de rekening van de thesaurie;
- de rekening van de vermogenswijzigingen.

Het Rekenhof stuurde de resultaten van zijn controle en zijn opmerkingen op 28 juli 2009 naar de minister en het Vlaams Parlement. De onderstaande paragrafen rapporteren over de controle van het Rekenhof op de algemene rekening 2007 van de Vlaamse Gemeenschap⁽⁴³⁾.

2.6.2 Uitvoeringsrekening van de begroting

2.6.2.1 Ontvangsten

Behoudens kleine afrondingsverschillen, stemmen de overgedragen vastgestelde rechten, de vastgestelde rechten, de ontvangsten, de annuleringen van vastgestelde rechten en de overdracht van de vastgestelde rechten naar het volgende jaar in de rekening van de ontvangsten overeen met de eindsaldi van 2006 (voor de overdracht van de vastgestelde rechten) en de door het Rekenhof afgesloten rekeningen van de rekenplichtigen. De opgenomen ramingen stemmen overeen met de initiële en aangepaste middelenbegroting 2007.

De onderstaande tabel geeft de cijfers weer uit tabel B - rekening van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2007 – Ontvangsten, en uit de artikelen 11, 12 en 13 van het voorontwerp van rekendecreet.

⁴³ Ter uitvoering van artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

(in EUR)

Totalen middelenbegroting	Algemene ontvangsten	Toegewezen ontvangsten	Totale ontvangsten	Opbrengst van leningen	Algemeen totaal
Raming	21.388.885.000,00	246.734.000,00	31.635.619.000,00	131.479.000,00	21.767.098.000,00
Overdracht van 2006	96.407.908,15	181.044.956,50	277.452.865,65	0,00	277.452.865,65
Vastgestelde rechten 2007	21.401.242.886,79	276.218.147,47	21.677.461.034,26	0,00	21.677.461.034,26
Totaal vastgestelde rechten	21.497.650.794,94	457.263.104,97	31.954.913.899,91	0,00	31.954.913.899,91
Ontvangsten 2007	21.427.423.433,83	267.898.220,28	21.695.321.654,11	0,00	21.695.321.654,11
Verschil vastgestelde rechten – ontvangsten	70.227.361,11	189.364.884,69	259.592.245,80	0,00	259.592.245,80
Annuleringen vastgestelde rechten	26.192.454,05	49.464.587,81	75.657.041,86	0,00	75.657.041,86
Naar 2008 over te dragen vastgestelde rechten	44.034.907,06	139.900.296,88	183.935.203,94	0,00	183.935.203,94
Verschil raming versus ontvangsten	-38.538.433,83	-21.164.220,28	-59.702.654,11	131.479.000,00	71.776.345,89

2.6.2.2 Vastleggingen

De vastleggingsgegevens in de uitvoeringsrekening van de begroting 2007 van de Vlaamse Gemeenschap stemmen overeen met de geschriften⁴⁴) van het Rekenhof, alsook met de voorheen geverifieerde controlestaten. De uitvoeringsrekening kan, wat betreft de vastleggingen, worden afgesloten en opgenomen in het decreet houdende eindregeling van de begroting 2007 volgens de onderstaande bedragen.

(in EUR)

	Gesplitste vastleggingskredieten	Variabele kredieten	Totalen
Kredieten 2007	3.532.549.786,71	267.898.220,28	3.800.448.006,99
van 2006 overgedragen kredieten	78.491.784,24	307.568.963,18	386.060.747,42
Beschikbare kredieten	3.611.041.570,95	575.467.183,46	4.186.508.754,41
Aangerekende vastleggingen	3.449.595.104,70	363.470.625,64	3.813.065.730,34
Kredietoverschrijdingen	0,00	0,00	0,00
Beschikbaar op het einde van het jaar	161.446.466,25	212.403.677,36	373.850.143,61
Te annuleren kredieten	47.682.816,61	0,00	47.682.816,61
Naar 2008 overgedragen kredieten	113.763.649,64	212.403.677,36	326.167.327,00

2.6.2.3 Uitgaven

De uitgaven in de uitvoeringsrekening van de begroting 2007 van de Vlaamse Gemeenschap stemmen overeen met de geschriften van het Rekenhof, alsook met de voorheen geverifieerde controlestaten. De uitvoeringsrekening kan, wat betreft de ordonnancerings, worden afgeslo-

⁴⁴ Verschillen tussen gegevens van het Rekenhof en de vastleggingsrekening, ten gevolge van correcties ingevoerd in het grootboek, konden uiteindelijk worden verklaard. Dergelijke correcties betreffen voor het merendeel transacties uitgevoerd via de procedure vereffenaar kort.

ten⁽⁴⁵⁾ en opgenomen in het decreet houdende eindregeling van de begroting 2007 volgens de onderstaande bedragen.

	<i>(in EUR)</i>					
	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste ordonnance-ringskredieten	Variabele kredieten	Totaal titel I	Aflossing schuld (titel III)	Totaal titel I en III
Kredieten 2007	18.178.900.423,29	3.432.000.708,71	267.898.220,28	21.878.799.352,28	118.340.000,00	21.997.139.352,28
Van 2006 overgedragen kredieten	1.650.635.779,67	51.342.076,41	356.328.608,06	2.058.306.464,14	0,00	2.058.306.464,14
Beschikbare kredieten	19.829.536.202,98	3.483.342.785,12	624.226.828,33	23.937.105.816,43	118.340.000,00	24.055.445.816,43
Ordonnanceringen	18.198.496.628,04	3.179.917.088,53	278.284.846,42	21.656.698.562,99	108.010.227,49	21.764.708.790,48
Kredietoverschrijdingen	1.369,28	0,00	0,00	1.369,28	0,00	1.369,28
Beschikbaar op het einde van het jaar	1.631.040.944,22	303.425.696,59	345.941.981,91	2.280.408.622,72	10.329.772,51	2.290.738.395,23
Te annuleren kredieten	50.974.548,09	196.202.387,06	0,00	247.176.935,15	10.329.772,51	257.506.707,66
Naar 2008 overgedragen kredieten	1.580.066.396,13	107.223.309,53	345.941.981,91	2.033.231.687,57	0,00	2.033.231.687,57

Om overschrijdingen van niet-gesplitste kredieten op te vangen, wordt in 1.369,28 EUR aanvullende kredieten voorzien.

2.6.2.4 Diensten met afzonderlijk beheer

Het Rekenhof heeft de gegevens van de DAB's in de tabellen E tot G van het voorontwerp van rekendecreet 2007 vergeleken met de individuele uitvoeringsrekeningen van deze DAB's zoals afgesloten door het Rekenhof en met de officiële begrotingsdocumenten. Het heeft ook de onderliggende uitvoeringsrekeningen bij de algemene rekening 2007 getoetst aan deze individuele rekeningen. Door fouten bij de DAB's Linkerschelde-oever, De Zande en De Kempen, alsook de onmogelijkheid de rekening van de DAB Luchthaven Oostende af te sluiten, kon het Rekenhof de uitvoeringcijfers voor de DAB's in het voorontwerp van rekendecreet 2007 niet aanvaarden. Meer details over de individuele rekeningen van de DAB's zijn te vinden in hoofdstuk 2.4 en op de website van het Rekenhof.

2.6.2.5 Lenings- en vastleggingsmachtigingen

De onderstaande tabel geeft de bedragen weer van de vastleggings- en leningsmachtigingen en hun aanwending.

⁴⁵ Behoudens enkele materiële fouten die nog dienen te worden rechtgezet.

Vastleggingsmachtigingen	Aangepast	Aanwending	Beschikbaar	Over te dragen	Te annuleren
- GO ! - kleine infrastructuurwerken	11.487.000,00	11.487.000,00	0,00	0,00	0,00
- GO! - grote infrastructuurwerken	32.804.000,00	32.804.000,00	0,00	0,00	0,00
- Bijkomende investeringen gebouwen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- VIPA	28.062.000,00	24.424.513,38	3.637.486,62	0,00	3.637.486,62
- Fonds Jongerenwelzijn	8.241.000,00	6.897.983,77	1.343.016,23	0,00	1.343.016,23
- Fonds Culturele Infrastructuur	12.075.000,00	11.909.488,46	165.511,54	0,00	165.511,54
- Vlaams Brusselfonds	8.269.000,00	7.967.933,38	301.066,62	0,00	301.066,62
- Toerisme - Vlaanderen - Investerings	17.334.000,00	17.276.347,98	57.652,02	0,00	57.652,02
- Toerisme - Vlaanderen - Cofinanciering	2.321.000,00	2.291.800,00	29.200,00	0,00	29.200,00
- IVA BLOSO	4.483.000,00	4.482.278,98	721,02	0,00	721,02
- AGION					
- Vlaamse Autonome Hogescholen	8.365.000,00	8.365.000,00	0,00	0,00	0,00
- gesubs. off. ond. excl. hoger onderwijs	29.397.000,00	29.397.000,00	0,00	0,00	0,00
- gesubs. vrij ond. excl. hoger onderwijs	123.442.000,00	123.442.000,00	0,00	0,00	0,00
- gesubsid. officieel hoger onderwijs	1.455.000,00	1.455.000,00	0,00	0,00	0,00
- gesubsidieerd vrij hoger onderwijs	13.535.000,00	13.535.000,00	0,00	0,00	0,00
- Vlaams Woningfonds	248.242.000,00	248.242.000,00	0,00	0,00	0,00
- EVA ESF (1)	1.020.000,00	1.020.000,00	0,00	0,00	0,00
- EVA ESF (1)(2)	21.562.000,00	21.562.000,00	0,00	0,00	0,00
- IWT projecten initiatief van bedrijven (3)	125.765.350,00	125.761.264,13	4.085,87	0,00	4.085,87
- IWT projecten initiatief Vl. regering (4)(6)	24.464.440,00	24.464.439,93	0,07	0,00	0,07
- IWT innovatieve mediaprojecten (5)	7.837.000,00	7.828.312,00	8.688,00	0,00	8.688,00
- IWT studie- en expertisep opdrachten VIN	829.000,00	781.466,00	47.534,00	0,00	47.534,00
- Minafonds	754.959.000,00	753.500.116,01	1.458.883,99	0,00	1.458.883,99
- VIF	588.166.000,00	586.847.710,11	1.318.289,89	0,00	1.318.289,89
- VLABINVEST (7)(8)	30.492.663,29	7.216.339,38	23.276.323,91	23.276.323,91	0,00
- VLIF (9)	72.138.000,00	72.137.917,12	82,88	0,00	82,88
- FIVA	2.273.000,00	1.885.693,27	387.306,73	0,00	387.306,73
- Fonds Flankerend Econ. Beleid (10)	308.744.000,00	308.086.874,60	657.125,40	0,00	657.125,40
- Herplaatsingsfonds	6.745.000,00	4.384.015,65	2.360.984,35	0,00	2.360.984,35
- Garantiefonds voor huisvesting (11) (12)	18.500.000,00	0,00	18.500.000,00	18.500.000,00	0,00
Totaal	2.513.007.453,29	2.459.453.494,15	53.553.959,14	41.776.323,91	11.777.635,23
Leningsmachtigingen					
- Vlaams Woningfonds	248.242.000,00	248.242.000,00	0,00	0,00	0,00
- UZ Gent	68.000.000,00	67.400.000,00	600.000,00	0,00	600.000,00
Totaal	316.242.000,00	315.642.000,00	600.000,00	0,00	600.000,00
ALGEMEEN TOTAAL	2.829.249.453,29	2.775.095.494,15	54.153.959,14	41.776.323,91	12.377.635,23

(1) De bedragen die als aanwending worden opgenomen stemmen overeen met de machtigingen die bij ministerieel besluit werden toegekend en niet met de verbintenissen van het agentschap.

(2) Inclusief herverdeling t.b.v. 4.545.000,00 bij BVR dd. 07/12/2007.

(3) Inclusief herverdeling t.b.v. 3.735.350,00 EUR bij MB dd. 21/12/2007 tot herverdeling van basisallocaties, ter uitvoering van artikel 19 van het eerste aanpassingsblad 2007.

(4) Inclusief herverdeling t.b.v. -475.350,00 EUR bij MB dd. 21/12/2007 tot herverdeling van basisallocaties, ter uitvoering van artikel 19 van het eerste aanpassingsblad 2008.

(5) Inclusief herverdeling t.b.v. -3.260.000,00 EUR bij MB dd. 21/12/2007 tot herverdeling van basisallocaties, ter uitvoering van artikel 19 van het eerste aanpassingsblad 2009.

(6) Inclusief herverdeling t.b.v. 866.790,00 EUR bij BVR dd. 04/05/2007 tot verdeling van het provisioneel krediet ingeschreven op ba 00.29 van Pr 24.60.

(7) Overdracht 2006-2007 o.b.v. artikel 126 van het begrotingsdecreet 2007 en artikel 51 van het eerste aanpassingsblad 2007.

(8) Overdracht 2007-2008 op basis van artikel 123 van het begrotingsdecreet 2008.

(9) Inclusief herverdeling t.b.v. 10.005.000,00 EUR bij wijzigend besluit dd.21/09/2007 bij BVR dd. 08/06/2007 en herverdeling t.b.v. 8.495.000,00 EUR bij BVR dd. 14/11/2007.

(10) Inclusief herverdeling t.b.v. 17.500.000,00 EUR bij wijzigend besluit dd.21/09/2007 bij BVR dd. 08/06/2007 en herverdeling t.b.v. 6.561.000,00 EUR bij BVR dd. 14/11/2007.

(11) Overdracht 2006-2007 o.b.v. artikel 136 van het begrotingsdecreet 2007 en artikel 61 van het eerste aanpassingsblad 2007.

(12) Overdracht 2007-2008 op basis van artikel 133 van het begrotingsdecreet 2008.

2.6.2.6 Instellingen van openbaar nut van categorie A

Het Rekenhof had bij de eindregelingen van de begrotingen van de instellingen van openbaar nut van categorie A in het initiële voorontwerp van rekendecreet een aangepaste formulering voorgesteld voor het Fonds Jongerenwelzijn, het Herplaatsingsfonds, het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven, Kind en Gezin, en BLOSO.

2.6.3 Rekening van de thesaurie

Het Rekenhof kan de cijfers van de rekening van de thesaurie in de algemene rekening 2007 niet bevestigen door de aanwezigheid van een aantal materiële fouten. Evenmin als in 2005 en 2006 kan het Rekenhof voorlopig de rekening van de DAB Luchthaven Oostende niet afsluiten. De onderstaande tabel geeft de totalen weer, rekening houdend met de noodzakelijke wijzigingen.

Vastleggingsverrichtingen				
	Uitstaande vastleggingen op 1.1.2007	Aanrekening op vastleggingskredieten	Ordonnanceringen, annuleringen en rechtzettingen vorige jaren	Uitstaande vastleggingen op 31.12.2007
	1.904.665.821,88	3.813.065.730,34	3.519.838.982,69	2.197.892.569,53
Betalingsverrichtingen				
	Saldo op 1.1.2007	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo op 31.12.2007
<i>Financiële verrichtingen</i>	52.418.586,87	70.507.490.751,88	70.488.846.341,58	70.982.707,39
<i>Boekhoudverrichtingen</i>	0,00	0,00	0,00	0,00
Algemeen totaal	52.418.586,87	70.507.490.751,88	70.488.846.341,58	70.982.707,39

2.6.4 Rekening van de vermogenswijzigingen

Omdat de rekening van de vermogenswijzigingen 2007 nagenoeg op dezelfde wijze tot stand kwam als de rekening 2006, herhaalt het Rekenhof zijn conclusie dat deze rekening geen getrouw beeld geeft van de werkelijke vermogenstoestand van de Vlaamse overheid. Hoewel de belangrijkste posten van het vermogen - de vaste activa - effectief kunnen worden teruggevonden in de boekhouding (economische balans) van de Vlaamse overheid, kunnen hun juistheid en volledigheid niet worden gecontroleerd wegens het ontbreken van periodieke inventarissen. Ook de bewegingen zelf zijn moeilijk verifieerbaar ten aanzien van de onderliggende transacties. De wettelijke afschrijvingen op deze activa worden, althans voorlopig, nog steeds extracomptabel verwerkt en blijven moeilijk controleerbaar.

Het Rekenhof neemt aan dat in deze situatie pas verbetering zal komen als de economische balans van de Vlaamse Gemeenschap alle onderdelen van deze rekening zal weergeven of, beter zelfs, als zij ermee zal overeenstemmen en als een periodieke inventariscontrole de juistheid

en volledigheid van deze balans zal aantonen. Voor 2008 heeft de Vlaamse overheid wel geleidelijke lichte verbeteringen in de correctheid van de balansgegevens aangekondigd⁴⁶). Op juridisch vlak is het nog steeds wachten op de inwerkingtreding⁴⁷) van het comptabiliteitsdecreet, dat de wettelijke basis vormt voor de vervanging van de bestaande rekening van de vermogenswijzigingen door een economische balans. Het Rekenhof volgt deze evolutie verder op.

2.6.5 Conclusies

Het Rekenhof stelt vast dat de minister de algemene rekening 2007 tijdig heeft ingediend. Het merkt echter op dat de voorlegging van de onderliggende rekeningen van DAB's en VOR's nog een achterstand vertoonde, evenals de voorlegging van de rekeningen van VOR's die niet worden opgenomen in het rekendecreet.

De controle van de algemene rekening 2007 gaf aanleiding tot enkele formele opmerkingen en bracht een aantal verschillen tussen de algemene rekening en de onderliggende staten (o.a. bij DAB's en VOR's) aan het licht. Het Rekenhof vraagt alsnog om een herziening van de rekening en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2007.

Ten slotte wijst het Rekenhof er andermaal op dat de Vlaamse overheid afwijkt van de wetgeving op de vermogenscomptabiliteit. De vermogensrekening geeft nog geen betrouwbaar beeld bij gebrek aan een regelmatige inventariscontrole.

⁴⁶ Vanaf 2008 zouden de wettelijke afschrijvingsregels worden gebruikt voor de effectieve boekingen in Orafin.

⁴⁷ De inwerkingtreding werd door artikel 98 van het programmadecreet 2007 uitgesteld tot een datum die de Vlaamse Regering nader kan bepalen.

3 Thematisch financieel onderzoek

3.1 Defiscalisering van het wetenschappelijk onderzoek in hogescholen

Naar analogie met zijn onderzoek bij de universiteiten vorig jaar, heeft het Rekenhof ook de toepassing van de defiscaliseringsmaatregel bij de hogescholen onderzocht. Deze defiscaliseringsmaatregel kent sinds 2004 een groeiend succes. In tegenstelling tot bij de universiteiten, verloopt de boekhoudkundige registratie van de vrijstelling bij de hogescholen uniform. De rechtmatigheidstoetsing leidde niet tot belangrijke opmerkingen.

Gebruikte afkortingen

AHOVO	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassen-onderwijs en Studietoelagen
Arteveldehs	Arteveldehogeschool
EhB	Erasmushogeschool Brussel
EHSAL	Europese Hogeschool Brussel
HA	Hogeschool Antwerpen
HOBu	Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit
Hogent	Hogeschool Gent
hogescholende- creet	decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap
HOWEST	Hogeschool West-Vlaanderen
HZS	Hogere Zeevaartschool
KaHo Sint-Lieven	Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
KATHO	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
KdG	Karel de Grote-Hogeschool
KHBO	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
KHK	Katholieke Hogeschool Kempen
KHLeuven	Katholieke Hogeschool Leuven
KHLim	Katholieke Hogeschool Limburg
KHM	Katholieke Hogeschool Mechelen
Lessius	Lessius Hogeschool
PHL	Provinciale Hogeschool Limburg
Plantijn	Plantijnhogeschool
PWO	projectmatig wetenschappelijk onderzoek
Sint-Lukas	Hogeschool Sint-Lukas Brussel

W&K	Hogeschool voor Wetenschap en Kunst
XIOS	Hogeschool Limburg

3.1.1 Onderzoek

Naar analogie met zijn onderzoek bij de universiteiten, waarvan het de resultaten op 9 januari 2007 aan de minister van Onderwijs meedeelde⁽⁴⁸⁾, heeft het Rekenhof ook de toepassing van de defiscaliseringsmaatregel bij de hogescholen onderzocht. Het onderzoek betrof drie aspecten:

- de boekhoudkundige verwerking en de opbrengsten;
- het toepassingsgebied;
- de besteding van de middelen.

Voor de verschillende aspecten voerde het Rekenhof gesprekken met medewerkers van de personeelsdienst en de financiële dienst van de diverse hogescholen, de coördinator van het wetenschappelijk onderzoek van de instellingen en de medewerkers van het AHOVO. Het vroeg de aangiften van de bedrijfsvoorheffing en de nominatieve lijsten van de statutaire personeelsleden op bij het AHOVO. De gegevens over de contractuele personeelsleden vroeg het in de hogescholen op, evenals de documenten over de besteding van de middelen. Om na te gaan of de gedefiscaliseerde personeelsleden daadwerkelijk onderzoek verrichtten, vroeg het verantwoordingsstukken op zoals arbeidsovereenkomsten, lessenroosters, onderzoeksrapporten, jaarfiches, enz.

Het onderzoek had betrekking op alle hogescholen van de Vlaamse Gemeenschap. Het Rekenhof heeft zijn onderzoeksbevindingen op 28 juli 2009 overgelegd aan de Vlaamse minister van Onderwijs.

3.1.2 Maatregel

De programmawet van 24 december 2002 bepaalt in artikel 385 dat de *universiteiten en hogescholen die bezoldigingen uitbetalen of toekennen aan assistent-onderzoekers (...) worden vrijgesteld van het storten aan de Schatkist, van 50 pct. van die bedrijfsvoorheffing, op voorwaarde dat*

⁴⁸ kenmerk N 09-3.181.904 B1.

ze op die bezoldigingen 100 % van die bedrijfsvoorheffing inhouden⁽⁴⁹⁾. Dit percentage verhoogde vanaf 1 januari 2005 tot 65%⁽⁵⁰⁾.

De memorie van toelichting bij de programmawet specificeerde dat de federale overheid met deze maatregel universiteiten en hogescholen meer financiële ruimte wilde geven om bijkomende wetenschappelijke onderzoekers aan te werven of om het budget voor het eigenlijke wetenschappelijk onderzoek te verhogen en zo bijvoorbeeld buitenlandse onderzoekers aan te trekken. De regelgeving bevat echter geen voorwaarden voor de besteding van de vrijgekomen middelen: de memorie van toelichting achtte het niet noodzakelijk bijkomende verplichtingen op te leggen voor de werkelijke besteding van de niet gestorte bedrijfsvoorheffing, omdat zij ervan uitging dat de besparingen altijd rechtstreeks of onrechtstreeks ten goede zouden komen aan het wetenschappelijk onderzoek, doordat de maatregel beperkt blijft tot de wetenschappelijke onderzoekers die de universiteiten en hogescholen tewerkstellen.

Om van deze maatregel te kunnen genieten, moeten de instellingen bij hun aangifte van de bedrijfsvoorheffing onder andere de identiteit van de betrokken personen vermelden en het bewijs leveren dat het gaat om een (assistent of postdoctorale) onderzoeker⁽⁵¹⁾.

3.1.3 Opbrengst en boekhoudkundige verwerking

3.1.3.1 Opbrengst van de maatregel

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengst per hogeschool.

⁴⁹ In werking getreden op 1 oktober 2003 (artikel 386). Artikel 106 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact schreef de maatregel vanaf 9 januari 2006 als artikel 275.3 in het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 in. Diezelfde wet heeft artikel 385 van de programmawet van 24 december 2002 opgeheven vanaf 9 januari 2006. Artikel 275.3 is echter al van toepassing op de bezoldigingen die sinds 1 januari 2006 zijn betaald of toegekend.

⁵⁰ Koninklijk besluit van 11 maart 2005 tot uitvoering van artikel 385, vijfde lid, van de programmawet (I) van 24 december 2002 en tot wijziging van het KB/WIB 92 op het vlak van de vrijstelling van doorstorting van de bedrijfsvoorheffing.

⁵¹ Koninklijk besluit van 28 september 2003 tot vaststelling van de toepassingsmodaliteiten zoals voorzien in artikel 385 van de programmawet (I) van 24 december 2002. Voor bezoldigingen die worden betaald of toegekend vanaf 1 januari 2006 wordt verwezen naar het koninklijk besluit tot wijziging van het KB/WIB 92 op het vlak van de aangifte in de bedrijfsvoorheffing.

	2004	2005	2006	2007	2004-2007
Arteveldehs	33.391,57	51.168,11	88.310,67	147.618,28	320.488,63
EhB	83.052,61	135.695,89	208.047,23	237.393,16	664.188,89
EHSAL	78.992,23	145.439,81	183.378,55	245.354,02	653.164,61
Groep T	0,00	0,00	20.800,04	94.029,24	114.829,28
HA	257.159,46	392.537,47	452.378,53	709.920,85	1.811.996,31
Hogent	428.565,25	667.875,64	816.289,78	1.101.653,42	3.014.384,09
HOWEST	130.263,49	216.204,94	348.784,73	393.468,60	1.088.721,76
HZS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KaHo Sint-Lieven	412.043,88	441.955,70	661.446,63	1.053.780,47	2.569.226,68
KATHO	10.933,30	16.886,07	78.700,39	234.225,87	340.745,63
KdG	133.181,37	255.367,07	249.207,39	474.763,20	1.112.519,03
KHBO	99.992,89	174.124,30	225.148,61	193.915,15	693.180,95
KHK	82.010,20	119.776,86	283.559,17	519.190,11	1.004.536,34
KHLeuven	0,00	5.718,70	22.764,02	87.084,56	115.567,28
KHLim	71.948,91	94.857,20	104.326,50	249.785,37	520.917,98
KHM	21.766,53	19.457,60	39.787,89	139.459,95	220.471,97
Lessius	129.318,44	129.221,89	197.278,04	295.392,35	751.210,72
PHL	59.554,02	91.732,10	154.284,25	256.661,95	562.232,32
Plantijn	0,00	0,00	25.834,09	71.469,41	97.303,50
Sint-Lucas	23.304,21	21.117,32	33.296,09	39.339,10	117.056,72
W&K	168.170,53	410.447,74	525.759,11	553.476,40	1.657.853,78
XIOS	69.041,73	115.609,41	130.267,04	278.762,79	593.680,97
<i>Totaal</i>	<i>2.292.690,62</i>	<i>3.505.193,82</i>	<i>4.849.648,75</i>	<i>7.376.744,25</i>	<i>18.024.277,44</i>

De gegevens komen uit de boekhouding, maar stemmen daar niet altijd helemaal mee overeen, omdat werd getracht de opbrengsten aan de juiste periode toe te rekenen. De gegevens over de periode 2007 steunen bovendien vaak op een nog niet afgesloten boekhouding. De HZS genoot om juridisch-technische redenen tot 2007 niet van de defiscaliseringsmaatregel, hoewel zij onderzoekers tewerkstelde⁵²). Het decreet betreffende het onderwijs XVIII heeft deze juridisch-technische problemen opgelost met terugwerkende kracht tot 1 september 2007. Voor de HSZ ging dus vier jaar verloren.

De maatregel leverde de hogescholen in de periode 2004-2007 in totaal 18 miljoen EUR op. De bovenstaande tabel toont dat de maatregel inmiddels op kruissnelheid is gekomen, na een aarzelende start in sommige hogescholen. Die aarzeling was te wijten aan onduidelijkheden in de regelgeving en het nog in volle opbouw zijn van de onderzoekscomponent.

De verhoging van de vrijstelling tot 65% en de uitbreiding van het toepassingsgebied (zie verder) verklaren mede de stijging van de opbrengsten.

De volgende twee tabellen splitsen de opbrengst van de maatregel uit over statutaire en contractuele personeelsleden. Zij tonen duidelijk dat

⁵² Volgens haar eigen gegevens, kon de HZS in het academiejaar 2006-2007 mogelijks acht onderzoekers defiscaliseren.

de statutaire personeelsleden het grootste deel van de opbrengst genereren: enerzijds geniet een groter aantal statutaire personeelsleden van de maatregel, anderzijds wordt het loon van de statutaire personeelsleden volledig gedefiscaliseerd, ongeacht het onderzoekspercentage. Dat is vaak niet het geval bij de contractuele personeelsleden (zie verder).

Opbrengst bij statutaire personeelsleden					
	2004	2005	2006	2007	2004-2007
Arteveldehs	33.391,57	38.559,41	77.142,26	129.616,65	278.709,89
EhB	50.476,69	103.965,51	176.698,70	203.528,61	534.669,51
EHSAL	56.098,70	94.799,72	111.551,04	169.254,06	431.703,52
Groep T	0,00	0,00	20.800,04	94.029,24	114.829,28
HA	214.582,73	278.447,12	365.306,51	619.194,88	1.477.531,24
Hogent	302.472,46	471.283,45	547.903,31	831.183,99	2.152.843,21
HOWEST	86.691,63	150.858,10	268.317,10	300.664,50	806.531,33
HZS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KaHo Sint-Lieven	284.162,72	228.607,55	317.590,56	768.789,00	1.599.149,83
KATHO	0,00	0,00	69.125,00	223.440,03	292.565,03
KdG	86.245,89	144.327,76	142.035,72	388.102,32	760.711,69
KHBO	87.502,45	135.615,54	189.994,01	150.218,76	563.330,76
KHK	28.897,46	53.954,93	192.727,15	404.025,78	679.605,32
KHLeuven	0,00	0,00	0,00	44.897,77	44.897,77
KHLim	33.162,00	43.961,59	43.951,64	176.693,32	297.768,55
KHM	0,00	0,00	25.098,53	92.321,57	117.420,10
Lessius	109.300,15	92.604,86	153.336,09	243.117,54	598.358,64
PHL	17.437,54	26.849,32	79.267,75	167.033,41	290.588,02
Plantijn	0,00	0,00	25.834,09	71.469,41	97.303,50
Sint-Lucas	23.304,21	21.117,32	33.296,09	39.339,10	117.056,72
W&K	136.930,08	285.929,68	340.460,12	300.457,37	1.063.777,25
XIOS	30.910,62	67.120,97	89.153,18	235.710,75	422.895,52
<i>Totaal</i>	1.581.566,90	2.238.002,83	3.269.588,89	5.653.088,06	12.742.246,68

Opbrengst bij contractuele personeelsleden					
	2004	2005	2006	2007	2004-2007
Arteveldehs	0,00	12.608,70	11.168,41	18.001,63	41.778,74
EhB	32.575,92	31.730,38	31.348,53	33.864,55	129.519,38
EHSAL	22.893,53	50.640,09	71.827,51	76.099,96	221.461,09
Groep T	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
HA	42.576,73	114.090,35	87.072,02	90.725,97	334.465,07
Hogent	126.092,79	196.592,19	268.386,47	270.469,43	861.540,88
HOWEST	43.571,86	65.346,84	80.467,63	92.804,10	282.190,43
HZS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KaHo Sint-Lieven	127.881,16	213.348,15	343.856,07	284.991,47	970.076,85
KATHO	10.933,30	16.886,07	9.575,39	10.785,84	48.180,60
KdG	46.935,48	111.039,31	107.171,67	86.660,88	351.807,34
KHBO	12.490,44	38.508,76	35.154,60	43.696,39	129.850,19
KHK	53.112,74	65.821,93	90.832,02	115.164,33	324.931,02
KHLeuven	0,00	5.718,70	22.764,02	42.186,79	70.669,51
KHLim	38.786,91	50.895,61	60.374,86	73.092,05	223.149,43
KHM	21.766,53	19.457,60	14.689,36	47.138,38	103.051,87
Lessius	20.018,29	36.617,03	43.941,95	52.274,81	152.852,08
PHL	42.116,48	64.882,78	75.016,50	89.628,54	271.644,30
Plantijn	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sint-Lucas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
W&K	31.240,45	124.518,06	185.298,99	253.019,03	594.076,53
XIOS	38.131,11	48.488,44	41.113,86	43.052,04	170.785,45
<i>Totaal</i>	711.123,72	1.267.190,99	1.580.059,86	1.723.656,19	5.282.030,76

3.1.3.2 Boekingswijze

In de verschillende hogescholen ging het Rekenhof na hoe de boekhouding de defiscaliseringsopbrengsten verwerkte. Alle hogescholen namen de vrijgekomen middelen van zowel statutaire als contractuele personeelsleden op onder de opbrengsten. Zij brachten ze dus niet in mindering op de personeelskosten.

3.1.3.3 Invloed van de defiscaliseringsmaatregel op de 80%-norm

De geraamde bezoldigingskosten van de geraamde personeelsformatie van de contractuele personeelsleden bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering en van de plaatsvervangers kunnen maximaal 5% variëren van de norm dat zij 80% van de jaarlijkse werkingsuitkering mogen opslorpen⁽⁵³⁾.

De defiscaliseringsmaatregel heeft in de hogescholen geen effect op de 80%-norm, aangezien alle hogescholen de opbrengsten ervan op een aparte opbrengstenrekening boeken.

53 Artikel 232 van het hogescholendecreet.

De berekening van de 80%-norm geeft echter een licht vertekend beeld. De hogescholen overschatten de bezoldigingskosten immers doordat zij de defiscaliseringsopbrengsten niet in rekening brengen.

3.1.3.4 Gemiddeld aantal onderworpen personeelsleden

De onderstaande tabel overziet de jaargemiddelden van het aantal aan de maatregel onderworpen personeelsleden. Deze aantallen betreffen aantallen personeelsleden (koppen), en niet fulltime equivalenten.

	2004			2005			2006			2007		
	S	C	totaal	S	C	totaal	S	C	totaal	S	C	totaal
Arteveldehs	9	0	9	6	4	10	10	5	15	22	6	28
EhB	11	10	21	21	5	26	21	6	26	31	7	39
EHSAL	12	7	19	14	14	28	18	17	35	18	17	35
Groep T	0	0	0	0	0	0	4	0	4	13	0	13
HA	46	13	59	48	17	65	64	23	87	102	36	138
Hogent	61	14	75	95	42	137	88	70	158	130	66	196
HOWEST	16	9	25	24	17	41	33	25	58	51	33	84
HZS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KaHo Sint-Lieven	40	34	74	29	39	68	53	44	97	111	56	167
KATHO	0	3	3	0	5	5	12	4	16	36	7	43
KdG	12	8	20	15	19	34	25	19	44	43	15	57
KHBO	12	7	19	16	8	25	19	9	28	25	9	34
KHK	5	13	18	5	16	21	19	24	44	49	36	85
KHLeuven	0	0	0	0	1	1	0	6	6	7	4	10
KHLim	4	12	16	5	13	17	8	13	21	20	16	36
KHM	0	6	6	0	5	5	3	5	9	11	7	18
Lessius	18	4	22	17	3	20	19	6	26	31	5	36
PHL	4	11	15	9	13	21	14	12	26	24	23	46
Plantijn	0	0	0	0	0	0	3	0	3	13	0	13
Sint-Lukas	7	0	7	6	0	6	7	0	7	9	0	9
W&K	10	30	40	28	35	63	35	50	85	43	52	95
XIOS	8	6	13	11	8	19	16	10	26	24	11	35
totaal	274	187	460	349	264	613	471	348	819	813	404	1217

S = statutaire personeelsleden, C = contractuele personeelsleden

De maatregel kent duidelijk een groeiend succes. Zowel het aantal gedefiscaliseerde contractuelen, als het aantal gedefiscaliseerde statutairen neemt ieder jaar toe. Het aantal gedefiscaliseerde contractuelen kent een gestage stijging. Bij de statutairen is de stijging uitgesprokener: bij de start van het academiejaar 2006-2007 kwamen voor het eerst ook de (hoofd)lectoren belast met PWO, in aanmerking. De toepassing voor deze categorie onderzoekers brak definitief door in het academiejaar 2007-2008. Zo toonden de Plantijnhogeschool en de KHLeuven op dit vlak sterke toenames.

3.1.3.5 Gemiddelde opbrengst per onderworpen personeelslid

De onderstaande tabel toont de jaarlijkse gemiddelde opbrengst van de maatregel per personeelslid dat eraan werd onderworpen (in EUR).

	2004	2005	2006	2007
Gemiddelde opbrengst per onderzoeker	4.966,12	5.721,21	5.921,43	6.014,88

De gemiddelde opbrengst varieert sterk tussen de hogescholen. Zo bedroeg de laagste gemiddelde opbrengst in 2007 4.371,01 EUR (Sint-Lukas), de hoogste 8.262,72 EUR (Lessius). Mogelijke verklaringen voor deze sterke spreiding kunnen zijn: het geldelijke ambt van de onderzoeker, het onderzoekspercentage of de leeftijd van de onderzoeker. Het Rekenhof heeft deze mogelijkheden niet verder onderzocht.

3.1.4 Toepassingsgebied

3.1.4.1 Gedefiscaliseerde personeelsleden

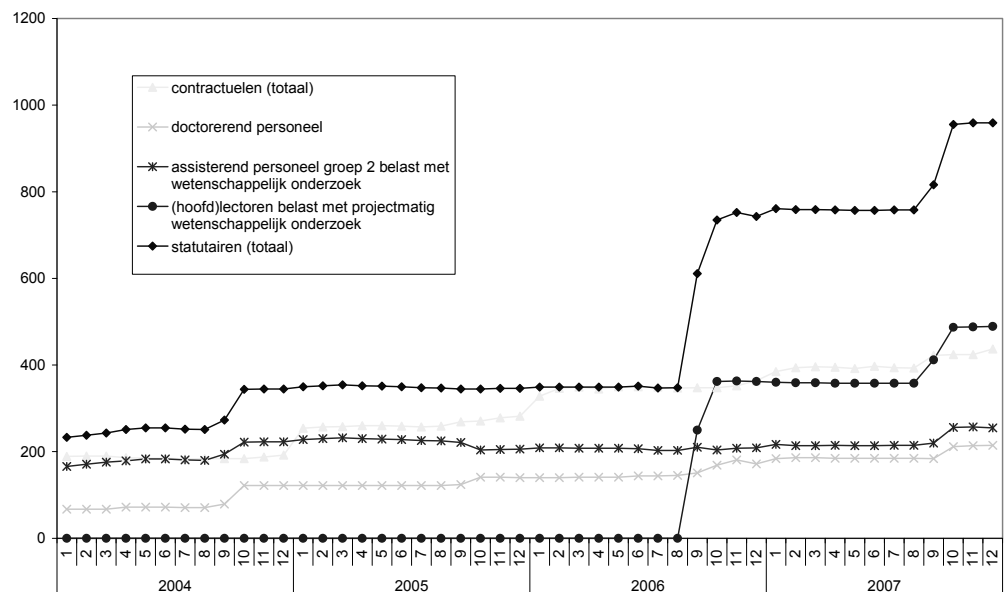
Bij de invoering van de defiscaliseringsmaatregel heeft het AHOVO de hogescholen personeelscategorieën opgelegd die in aanmerking komen:

- assistenten aan de hogescholen die een doctoraat voorbereiden, met uitzondering van praktijkassistenten;
- assistenten, doctor-assistenten en werkleiders die aan onderzoek doen;
- contractuele onderzoekers aan de hogescholen die betaald worden met middelen uit het HOBV-fonds of de middelen van de Vlaamse Gemeenschap voor PWO.

Vanaf het academiejaar 2006-2007 breidde de maatregel zich uit tot statutaire lectoren en hoofdlectoren belast met PWO.

De onderstaande grafiek geeft weer hoe het aantal gedefiscaliseerden evolueert sinds 2004. De bijlage bevat grafieken met meer informatie per hogeschool.

Aantal gedefiscaliseerde onderzoekers (2004-2007)

Om de gelijkheid tussen de verschillende hogescholen te garanderen, werden de regeringscommissarissen belast met een controlefunctie. Bij het begin van elk academiejaar moet elke hogeschool de regeringscommissaris een lijst met de statutaire personeelsleden die in aanmerking komen voor de maatregel, voorleggen. De regeringscommissaris moet deze lijsten goedkeuren na controles ter plaatse. De scholen dienen wijzigingen aan de lijst in principe onmiddellijk mee te delen aan de regeringscommissaris. Dergelijke wijzigingen vinden in de praktijk echter niet of maar eenmaal per jaar plaats.

Het AHOVO en de regeringscommissarissen oefenen geen controles uit op de contractuele personeelsleden die voor de maatregel in aanmerking komen.

Het valt op dat deeltijdse onderzoekers verschillend worden behandeld naargelang hun statuut: voor statutaire onderzoekers vindt geen proportionalisering plaats naargelang het aandeel van de onderzoekscomponent in hun totale opdracht⁽⁵⁴⁾, voor contractuele onderzoekers meestal wel. De meeste hogescholen voeren die proportionalisering automatisch uit, omdat het contractpercentage vaak gelijk is aan het onderzoekspercentage (een contractueel met een opdracht van 80% in de hogeschool, van wie de opdracht bestaat uit 40% onderzoek en 40% onderwijs, krijgt doorgaans twee contracten). Voor andere hogescholen past het sociaal secretariaat de proportionalisering toe. Een beperkt aantal hogescholen (KdG, KHM, EhB, HOWEST) hanteert voor contractuele onderzoekers hetzelfde stelsel als voor statutairen: volledige defiscalisering. Er is dus geen volledig gelijke behandeling bij alle hogescholen.

⁵⁴ Bij een onderzoeker met een opdracht van 100% waarvan bijvoorbeeld 20% onderzoek betreft, wordt het loon dus volledig vrijgesteld.

De toezichthoudende minister heeft de beslissing genomen het volledige loon van statutaire personeelsleden te defiscaliseren, op voorstel van het college van regeringscommissarissen bij de hogescholen en na samspraak met de federale minister. De beslissing sluit aan bij de missie van de hogescholen, die driedig is (onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening) en waarvan de leden onderling ook sterk verweven zijn.

Het Rekenhof berekende het gemiddelde percentage van de onderzoeksopdracht voor de gedefiscaliseerde statutaire personeelsleden. Uit de onderstaande tabel blijkt het aandeel zelden boven de helft uit te komen. Het toegekende voordeel is dus veel groter dan het onderzoeks-aandeel.

	2004-2005			2005-2006			2006-2007			2007-2008		
	doct	ass	lec	doct	ass	lec	doct	ass	lec	doct	ass	lec
Arteveldehs	40	20		48	20		58	31	0	60	35	0
EhB	63	30		68	16		50	30	27	55	20	26
EHSAL	44	43		43	47		45	44	45	48	24	60
Groep T							50	10	17	50	28	35
HA	36	16		35	22		40	20	14	34	22	23
Hogent	55	42		53	37		60	40	18	64	47	26
HOWEST	32	31		39	26		46	26	71	37	25	23
HZS							50	10	10	50	10	10
KaHo Sint-Lieven	49	32		41	28		57	23	19	56	22	22
KATHO									23			32
KdG		47			48		40	44	39	58	32	39
KHBO	50	23		50	23		50	17	13	49	18	15
KHK	50	13		50	23		50	23	30	45	25	28
KHLeuven												20
KHLim	23	33		23	50		30	32	34	35	44	25
KHM									50			36
Lessius	62			65	43		58	70	23	52	22	53
PHL	26			26			28	40	15	44	30	18
Plantijn									16			22
Sint-Lukas	18	37		13	37		19	40	0	21	34	0
W&K	10	35		9	26		35	23	15	15	21	13
XIOS	43	24		50	20		50	19	23	50	35	25
Gemiddelde ⁽⁵⁵⁾	40	30		41	31		45	30	24	46	27	25

doc= doctorerend personeel / ass=assisterend personeel groep 2 belast met onderzoek
lec= (hoofd)lectoren belast met PWO

Nuancering is geboden als het niet gaat om voltijdse, maar deeltijdse statutairen. De vertekening is immers kleiner voor een onderzoeksopdracht van 40% voor iemand die maar 50% werkt, dan voor iemand met een voltijdse opdracht. Uit de nominatieve lijsten blijkt dat de meeste statutaire onderzoekers echter voltijds werken.

⁵⁵ Het betreft een ongewogen gemiddelde.

Bij het doctorerend personeel is de onderzoeksopdracht het omvangrijkst, vaak nagenoeg 50%. De regelgeving werkt dat wellicht in de hand, aangezien het hogescholendecreet stelt dat een tijdelijk assistent het recht heeft ten minste de helft van zijn werktijd aan de voorbereiding van een doctoraatsproefschrift te besteden (art. 105, § 1). Voor de twee andere groepen is het onderzoeksaandeel kleiner: 25% tot 30%.

De regeringscommissarissen, die een controlefunctie uitvoeren, adviseren een minimumdrempel van 10%⁽⁵⁶⁾. Zij beoordelen de drempel op contractbasis. De niet-proportionalisering en de lage minimumdrempel kunnen leiden tot neveneffecten:

- een spreiding van een onderzoeksopdracht over zoveel mogelijk (maximaal tien) onderzoekers in plaats van een concentratie bij één of twee onderzoekers;
- een spreiding van onderzoeksopdrachten die gerealiseerd worden in periodes zonder onderwijsactiviteit, over een volledige contractperiode⁽⁵⁷⁾ en dus ook defiscalisering van periodes waarin geen onderzoek plaatsvindt.

Het Rekenhof heeft niet kunnen vaststellen of deze onbedoelde gevolgen zich ook daadwerkelijk hebben voorgedaan.

3.1.4.2 *Rechtmatigheid*

Het Rekenhof ging na of de gedefiscaliseerde personeelsleden (zowel statutaire als contractuele) daadwerkelijk onderzoekers waren⁽⁵⁸⁾. Daarvoor heeft het aanstellingsbeslissingen, arbeidsovereenkomsten, taakbelastingen, onderzoeksrapporten, wetenschappelijke publicaties, enz. opgevraagd. Deze documenten toonden aan dat gedefiscaliseerden doorgaans wel degelijk onderzoeksactiviteiten uitvoerden. Het Rekenhof had daarbij alleen detailopmerkingen:

- een handvol dossiers betroffen een onderzoeksopdracht van minder dan 10%; de hogescholen hebben het advies van de regeringscommissarissen dus bijna volledig opgevolgd;

⁵⁶ Het college van regeringscommissarissen oordeelde dat deze drempel een logisch gevolg is van de regel in het hogescholendecreet die stelt dat een opdracht van een lid van het onderwijzend personeel minimum 10% dient te bedragen. Deze drempel is echter adviserend, maar niet bindend.

⁵⁷ Een vereenvoudigd voorbeeld: een personeelslid verricht voltijds onderzoek gedurende anderhalve maand, gespreid over de periode juli-september. 1,5 op 12 maanden staat gelijk aan 12,5%. op jaarbasis. De onderzoeker wordt een volledig jaar gedefiscaliseerd. Dat werkt uiteraard ook in omgekeerde richting: een voltijds personeelslid dat bijvoorbeeld één maand voltijds onderzoek doet en de rest van het jaar geen onderzoek verricht, komt op jaarbasis niet in aanmerking.

⁵⁸ Het onderzocht niet of alle in aanmerking komende onderzoekers wel werden opgegeven voor defiscalisatie. Het ging er vanuit dat de financiële prikkel voor de hogescholen voldoende groot is om de maatregel in zo ruim mogelijke mate toe te passen.

- enkele dossiers bevatten geen voortgangsrapport of iets dergelijks. Het was niet altijd gemakkelijk te beoordelen of de personen in kwestie effectief onderzoek verrichtten: zo werden af en toe personeelsleden gedefiscaliseerd die eerder louter uitvoerend (bv. gastmuzikant in een onderzoeksproject) of sturend werk deden (bv. lid van een onderzoeksraad zonder zelf onderzoek te doen). Het aantal dergelijke gevallen was echter beperkt.

3.1.5 Besteding van de middelen

De regelgeving heeft de besteding van de middelen vrij gelaten. Zoals al vermeld, ging de regelgever ervan uit dat de besparingen altijd rechtstreeks of onrechtstreeks ten goede zouden komen aan het wetenschappelijk onderzoek.

Tijdens het onderzoek onderscheidde het Rekenhof drie bestedingsmogelijkheden:

- betaling van personeelskosten van onderzoekers;
- betaling van onderzoeksuitgaven (buiten personeelskosten van onderzoekers, kunnen dat ook andere personeelskosten, investeringen of werkingskosten zijn);
- geen bijzondere bestemming (opname in de algemene hogescholenbegroting).

Hoewel variaties mogelijk zijn (bv. in de algemene hogescholenbegroting, maar alleen voor personeelskosten, ...), probeerde het Rekenhof de hogescholen in één van deze categorieën te plaatsen. Het ging na hoe de scholen de middelen in 2007⁽⁵⁹⁾ besteedden. Zestien hogescholen wendden de opbrengst aan voor onderzoeksuitgaven, twee hogescholen besteedden de vrijgekomen middelen alleen aan personeelskosten voor onderzoekers en drie hogescholen gaven de middelen geen bijzondere bestemming, maar namen ze op in hun algemene begroting. Het Rekenhof concludeerde dat de meeste middelen terugvloeien naar onderzoek.

3.1.6 Vergelijking tussen hogescholen en universiteiten

In tegenstelling tot de universiteiten, passen de hogescholen de defiscaliseringsmaatregel vrij uniform toe. Het AHOVO heeft immers strikte regels opgelegd voor het toepassingsgebied en de boekingswijze. Alle hogescholen boeken de vrijgekomen middelen als opbrengst, terwijl de universiteiten ze soms ook in mindering brachten van de (personeels)kosten. Door de uniforme boekingswijze hebben de defiscaliseringsopbrengsten bij de hogescholen geen invloed op de 80%-norm. Bij de universiteiten was dat niet altijd het geval.

⁵⁹ Dat betekent dus dat zij de middelen in andere jaren niet noodzakelijk op dezelfde manier besteedden of besteden.

Het toepassingsgebied was bij de universiteiten minder opgevolgd. Zij spraken met de regeringscommissarissen alleen af welke personeelscategorieën in aanmerking kwamen. Ook in de hogescholen zijn de betrokken personeelscategorieën bepaald, maar de regeringscommissarissen oefenen bovendien een controle ex ante uit op de statutaire personeelsleden die in aanmerking komen voor defiscalisering.

In 2004 bedroeg de totale opbrengst van de defiscalisering bij de universiteiten 24.077.919 EUR. Bij de hogescholen bedroeg die opbrengst maar 2.292.691 EUR (alleen al bij de KULeuven of de UGent bedroeg de opbrengst meer dan die van alle hogescholen samen). In 2005 leverde de maatregel de universiteiten 32.762.666 EUR op en de hogescholen 3.505.194 EUR. Ook het aantal onderzoekers was veel kleiner bij de hogescholen dan bij de universiteiten: in 2004 en 2005 telden alle hogescholen samen respectievelijk 460 en 613 onderzoekers, terwijl de universiteiten er respectievelijk 4.533 en 4.446 telden. De gemiddelde opbrengst van de defiscaliseringsmaatregel per onderzoeker liep in 2004 en 2005 gelijk bij universiteiten en hogescholen. Hij bedroeg bij de universiteiten respectievelijk 4.192 EUR en 5.602 EUR en bij de hogescholen 4.966 EUR en 5.721 EUR.

De besteding van de vrijgekomen middelen liep gelijk in de universiteiten en de hogescholen: de meeste middelen vloeiden terug naar onderzoek of naar onderzoeksgerelateerde kosten.

3.1.7 Besluit

De defiscaliseringsmaatregel kent sinds 2004 een groeiend succes. De opbrengst voor de hogescholen verdrievoudigde op drie jaar tijd: van 2,3 miljoen EUR in 2004 tot 7,4 miljoen EUR in 2007. Ook het aantal aan de maatregel onderworpen personeelsleden steeg sterk: van 460 naar 1217.

Statutaire onderzoekers zijn goed voor ongeveer 70% van de opbrengst. Niet alleen omdat meer statutaire dan contractuele onderzoekers in aanmerking komen, maar ook omdat de hogescholen de maatregel verschillend toepassen voor beide categorieën: terwijl zij voor contractuelen de vrijstelling meestal beperken tot het onderzoeksgedeelte van de verloning (zij het niet altijd, zodat een gelijke behandeling van de hogescholen niet gegarandeerd is), wordt bij de statutairen de volledige wedde vrijgesteld. Het onderzoeksgedeelte bij die laatste categorie schommelt, afhankelijk van het statuut, tussen de 25 en 46%. Het toegekende voordeel is dus veel groter dan het onderzoeksaandeel.

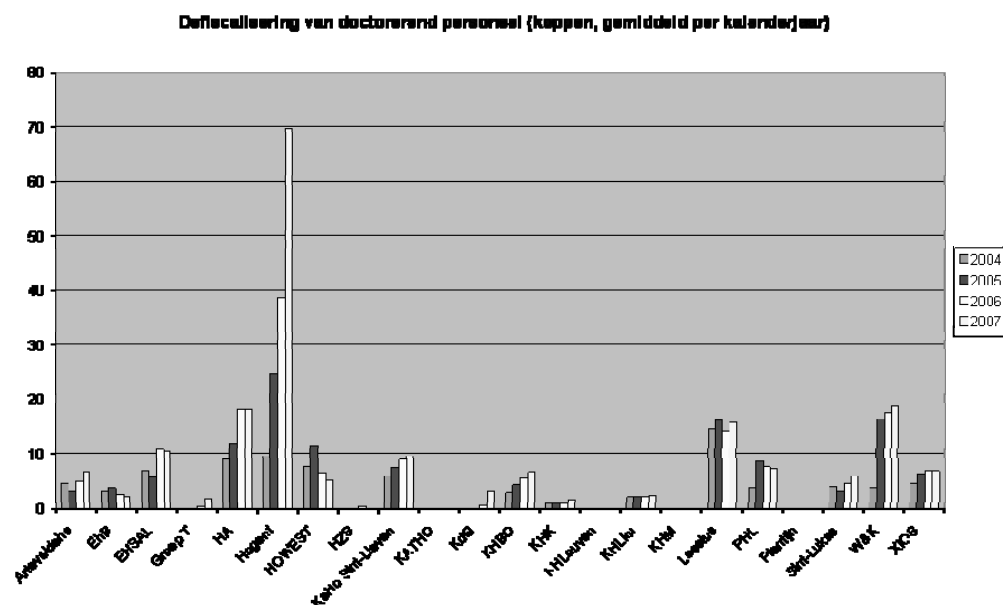
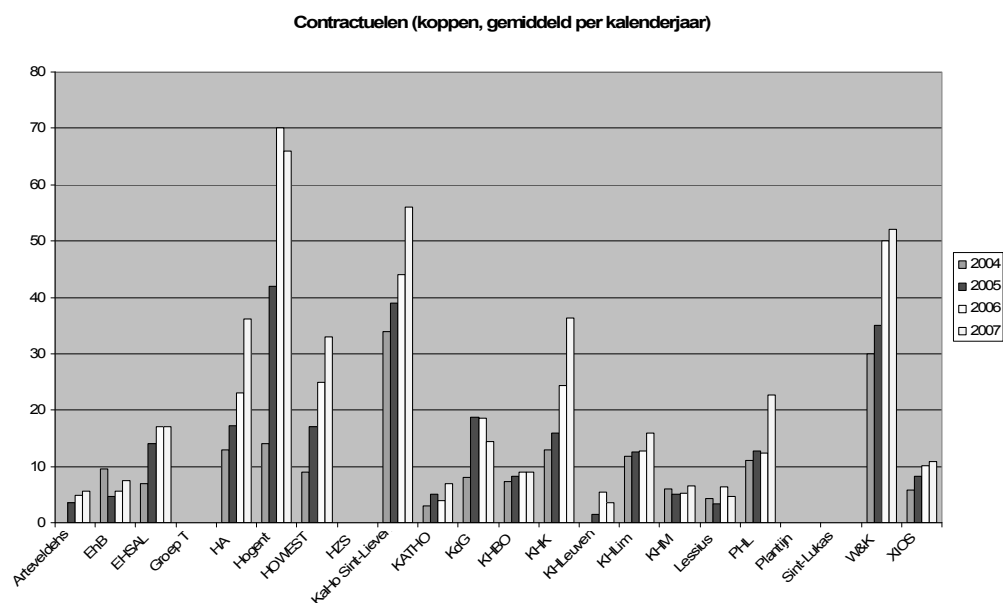
In tegenstelling tot bij de universiteiten, verloopt de boekhoudkundige registratie van de vrijstelling bij de hogescholen overal op dezelfde manier. De uniformiteit van de berekening van de 80%-norm blijft dan ook gevrijwaard.

De rechtmatigheidstoetsing leidde niet tot belangrijke opmerkingen. De richtlijnen die het departement Onderwijs uitvaardigde en de controle

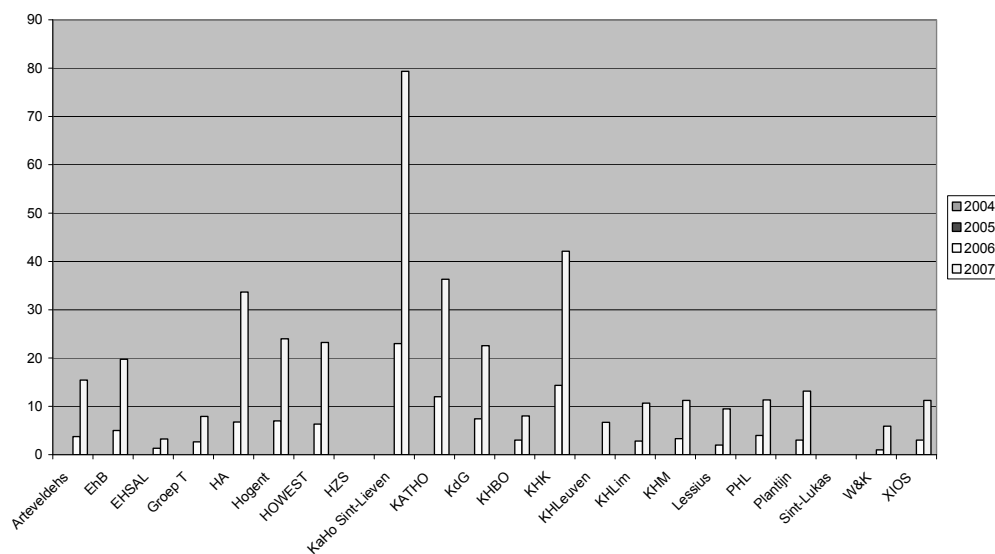
door de regeringscommissarissen (die uitgebreider is dan bij de universiteiten), droegen daar wellicht toe bij.

De hogescholen zetten de vrijgekomen middelen meestal in voor hun onderzoeksbegroting, zij het niet noodzakelijk alleen voor de aanwerving van extra onderzoekers. De regelgever liet de bestedingswijze overigens vrij.

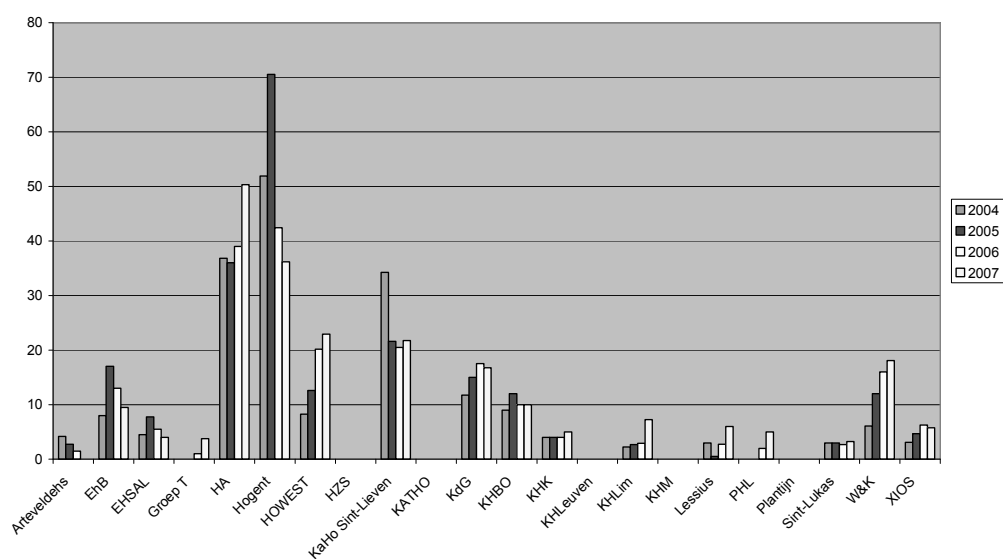
3.1.8 Aantal gedefiscaliseerden per hogeschool

(hoofd)lectoren belast met PWO (koppen, gemiddeld per kalenderjaar)

Assisterend personeel groep 2 belast met onderzoek (koppen, gemiddeld per kalenderjaar)

3.1.9 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Onderwijs heeft op 25 augustus 2009 gevraagd om verlenging van de antwoordperiode met een maand. Op het ogenblik van de afsluiting van dit boek had de minister nog niet geantwoord.

3.2 Aanrekening van subsidiebetalingen door het Vlaams Fonds voor de Letteren

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de wijze waarop het VFL uitbetaalde subsidies boekt, de toekomstige subsidieverplichtingen van het fonds niet tot uiting brengt. Het verschilt bovendien van mening met het fonds over de boeking van sommige werkingskosten (bv. reis- en verblijfskosten van personeelsleden) als subsidies.

3.2.1 Onderzoek

In het kader van zijn controle op de jaarrekening 2007 heeft het Rekenhof de verschillende subsidies onderzocht die het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) uitkeert ter ondersteuning van de Nederlandstalige letteren en vertalingen. Het ging daarbij na hoe het fonds deze verschillende subsidiëeringsvormen in zijn bedrijfseconomische en budgettaire boekhouding verwerkt en hoe het over de toekomstige verplichtingen dienaangaande rapporteert. Het deelde zijn opmerkingen op 20 januari 2009 aan de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur mee.

3.2.2 Boekhoudkundige verwerking

Het VFL boekt de subsidies die het verstrekt zowel bedrijfseconomisch als budgettair in op grond van een toekenningsbrief, die het maximumbedrag aan toegekende subsidies vermeldt. Ook als subsidies over meer jaren lopen, boekt het fonds ze jaarlijks in op grond van de toekenningsbrief, die jaarlijks wordt opgesteld. Deze manier van boeken brengt niet tot uiting dat het VFL nog toekomstige verplichtingen heeft aangaande de subsidies die voor meer jaren werden toegekend.

In het kader van de subsidiemaatregelen *focuspunten en literaire tijdschriften* betaalt het VFL ook voorschotten uit. Ook deze voorschotten moet het fonds op het ogenblik van hun toekenning bedrijfseconomisch volledig in kosten te nemen en langs de overlopende rekening van het actief uit het resultaat te halen als ze geen betrekking hebben op het boekjaar.

Ten slotte deed het Rekenhof bij een steekproefcontrole op de subsidiedossiers de volgende vaststellingen:

- Het VFL kon niet altijd een correct verantwoordingsstuk voorleggen.
- Het fonds boekt werkingskosten als subsidies, bv. reis- en verblijfskosten van personeelsleden die in het kader van een project (zoals een buitenlandse literaire beurs) kosten hebben gemaakt. Het Rekenhof is van oordeel dat reis- en verblijfskosten van personeelsleden thuishoren onder de werkingskosten. De terugbetaling van reis-

en verblijfkosten van auteurs kunnen daarentegen wel worden beschouwd als subsidies. Het VFL is echter de mening toegedaan dat een registratie van reis- en verblijfkosten als werkingskosten, deze post onterecht zou opblazen. Bovendien vindt het fonds dat die kosten moeten worden gezien als subsidies, omdat ze louter zijn gemaakt in het kader van een bepaald project.

3.2.3 Conclusie

De wijze waarop het VFL uitbetaalde subsidies boekt, brengt de toekomstige subsidieverplichtingen van het fonds niet tot uiting en het fonds boekt soms werkingskosten als subsidies.

3.2.4 Aanbevelingen

- Het VFL dient de subsidies budgettair op jaarbasis in de uitvoeringsrekening van de begroting op te nemen en een vastleggingsmachtiging aan te vragen om de toekomstige verplichtingen te kunnen aangaan.
- Het VFL dient een detailtabel bij te houden van de toekomstige verplichtingen waarin het per soort van subsidie en per begunstigde bijhoudt welke toegekende subsidies het in de toekomst nog verschuldigd is.
- Het VFL kan bedrijfseconomisch het beste het volledig toegekende subsidiebedrag in kosten nemen op het ogenblik van de subsidietoekenning, zodat de volledige schuld in de balans tot uiting komt. Als het VFL subsidies toekent voor activiteiten waarvan de duurtijd langer is dan één jaar, dan moet het de inresultaatname spreiden over de geschatte looptijd van de activiteiten. Het moet deze gespreide inresultaatname uitvoeren langs de overlopende rekening van het actief *over te dragen kosten*.
- Voor de toekomstige verplichtingen dient het VFL de toelichting bij de jaarrekening in te vullen.
- Het VFL dient ook de voorschotten voor de subsidiemaatregelen *focuspunten en literaire tijdschriften* op het ogenblik van toekenning bedrijfseconomisch volledig in kosten te nemen en langs de overlopende rekening van het actief uit het resultaat te halen als ze geen betrekking hebben op het boekjaar.
- Het fonds dient reis- en verblijfkosten van personeelsleden onder de werkingskosten te boeken.

3.2.5 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 11 augustus geantwoord dat het VFL een poging heeft gedaan om van de uitstaande verbintenissen 2008 een betaalkalender op te stellen. Vanaf 2009 zou deze informatie per subsidieregeling en project ter beschikking zijn. Volgens hem is een vastleggingsmachtiging niet vereist omdat het niet om

investeringsprojecten gaat, maar om inkomstenoverdrachten. Het VFL zou voorts voorschotten behandelen als onvoorwaardelijke subsidies, omdat het later altijd kan terugvorderen als blijkt dat aan bepaalde criteria niet is voldaan. De opmerking over het ontbreken van verantwoordingsstukken deed de minister af als een alleenstaand geval. Op het vlak van de reis- en verblijfskosten van personeelsleden deelde hij de mening van het Rekenhof dat ze als werkingskosten moeten worden geboekt.

3.3 Alternatieve financiering bij het VIPA

Het Rekenhof onderzocht de bedrijfseconomische en budgettaire aanrekening van de verplichtingen en tegoeden ingevolge het alternatieve financieringssysteem van het VIPA, dat de Vlaamse Regering in 2006 in het leven riep om de wachtlijsten weg te werken. Het concludeerde dat het VIPA de reële kosten die aan de alternatieve financiering zijn verbonden, niet in zijn jaarrekening in beeld brengt en dat het administratief dossierbeheer tekortschiet.

3.3.1 Inleiding

3.3.1.1 VIPA

Het VIPA verleent investeringssubsidies en -waarborgen aan initiatiefnemers uit de gezondheids- en welzijnssector voor de oprichting, aankoop, uitbreiding, verbouwing of leasing van gebouwen, alsook voor de aankoop van uitrusting of apparatuur daarbij. In 2007 omvat het VIPA-actieterrein voorzieningen in zeven sectoren: verzorgingsvoorzieningen (ziekenhuizen), voorzieningen voor preventieve en ambulante gezondheidszorg, voorzieningen voor bejaarden en voorzieningen in de thuiszorg (ouderenvoorzieningen), algemeen welzijnswerk, voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, voorzieningen voor kinderopvang en voorzieningen voor personen met een handicap.

3.3.1.2 Alternatieve financiering

In 2006 riep de Vlaamse Regering⁽⁶⁰⁾ de alternatieve financiering in het leven om de wachtlijsten in de sectoren ouderen en thuiszorg⁽⁶¹⁾, verzorgingsvoorzieningen⁽⁶²⁾ en gehandicaptenzorg⁽⁶³⁾ weg te werken. De alternatieve financiering bestaat uit een alternatieve investeringssubsidie en een alternatieve investeringswaarborg.

⁶⁰ Decreet van 17 maart 2006 tot wijziging van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden, besluit van de Vlaamse Regering van 1 september 2006 tot regeling van de alternatieve investeringssubsidies verstrekt door het VIPA, en besluit van de Vlaamse Regering van de alternatieve investeringswaarborg verstrekt door het VIPA.

⁶¹ In 2006 63 dossiers, ten bedrage van 318.675.843 EUR. De oudste dossiers wachten sinds december 2002.

⁶² In 2006 45 dossiers, ten bedrage van 414.670.947 EUR. De oudste dossiers wachten sinds oktober 2003.

⁶³ In 2006 vijftien dossiers, ten bedrage van 7.190.440 EUR. De oudste dossiers wachten sinds november 2004. De prioriteit gaat naar dossiers met een uitbreiding van de capaciteit, waardoor vervangingsbouwwerken worden uitgesteld.

Alternatieve investeringssubsidie

De eerste procedurestappen voor de alternatieve investeringssubsidies, namelijk de goedkeuring van de zorgstrategische plannen en de technisch-financiële plannen of masterplannen, zijn identiek aan die in de procedure voor de *klassieke* investeringssubsidies.

In plaats van een subsidiebelofte ontvangt de initiatiefnemer voor de alternatieve investeringssubsidie een zogenaamd *principeel akkoord*. Dat deelt het berekende basisbedrag mee. Op grond ervan bepaalt het VIPA de jaarlijkse gebruikstoelage⁶⁴ die de initiatiefnemer over een periode van 20 jaar kan krijgen voor zijn goedgekeurd project. Deze periode start één jaar na het bevel tot aanvang van de werken. De fasen *subsidiebeslissing* en *gunning* uit de klassieke procedure vallen weg. Het VIPA mag in de periode 2006-2009 één miljard EUR principiële akkoorden⁶⁵ afsluiten.

Nadat hij het principeel akkoord heeft ontvangen, kan de initiatiefnemer de werken gunnen en doen starten. Hij moet het bevel tot aanvang van de werken naar het VIPA sturen. De datum van dit bevel is belangrijk in het kader van een eventuele indexatie van het basisbedrag uit het principeel akkoord.

Ten vroegste één jaar na het bevel tot aanvang der werken kan de initiatiefnemer een eerste gebruikstoelage aanvragen. Telkens een jaar nadien, en dit over een periode van 20 jaar, kan hij de volgende gebruikstoelage aanvragen. In principe zal het VIPA tijdens de bouwfase nagaan in welke mate de infrastructuur die de initiatiefnemer realiseert, in overeenstemming is met het principeel akkoord en de vooraf gestelde criteria, normen en vereisten. Na de ingebruikname toetst het VIPA de gebruikstoelageaanvragen nog louter aan de minimale gebruiksnormen per sector.

Alternatieve investeringswaarborg

Het VIPA kan een principeel akkoord voor een investeringswaarborg alleen verlenen als de initiatiefnemer voor zijn project over een principeel akkoord voor alternatieve investeringssubsidies beschikt. Een aanvraag voor een investeringswaarborg kan pas geschieden na de ontvangst van een principeel akkoord over de investeringswaarborg en nadat het bevel tot aanvang van de werken is gegeven. In het nieuwe systeem van de alternatieve investeringswaarborg waarborgt het VIPA

⁶⁴ De gebruikstoelage wordt berekend door een coëfficiënt toe te passen op het geïndexeerde bedrag van het principeel akkoord.

⁶⁵ Geïndexeerd met de bouwindex op de datum van het bevel van de aanvang van de werken.

90% van de subsidiabele kostprijs⁽⁶⁶⁾, terwijl dat vroeger maar 40% van de subsidiabele kostprijs was.

3.3.1.3 Onderzoek

Bij de controle van de rekeningen 2007 van het VIPA onderzocht het Rekenhof de bedrijfseconomische en budgettaire aanrekening van de verplichtingen en tegoeden ingevolge het alternatieve financieringssysteem. Bijzondere aandachtspunten vormen de tijdigheid (het moment waarop het VIPA de verbintenis in zijn boekhouding moet opnemen), de volledigheid (het risico op debudgettering), de classificatie in de boekhouding en de interne controle. Het Rekenhof deelde zijn opmerkingen op 15 juli 2009 mee aan de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn.

3.3.2 Boekhoudkundige verwerking

3.3.2.1 Tijdigheid

Bedrijfseconomisch

Kosten voor subsidies worden erkend op het ogenblik dat ze zijn *opgeëist* en de realisatie van de *voorwaarden* die eraan gesteld zijn *zeer waarschijnlijk* worden geacht⁽⁶⁷⁾.

- De alternatieve investeringssubsidies worden jaarlijks opgeëist in de vorm van een gebruikstoelage. De aanvraag voor de gebruikstoelage bevat een aantal documenten. Na de aanvraag moet het VIPA adviseren over de conformiteit met het principiële akkoord, de overeenstemming met de normen die op de initiatiefnemer van toepassing zijn, de naleving van de principes van de wetgeving op de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, en de financiële aspecten. Op grond van die adviezen beslist de minister (bij de eerste aanvraag) of de algemene leiding van het VIPA (bij de volgende aanvragen) over de verstrekking van de gebruikstoelage.
- De voorwaarden voor de toekenning van de gebruikstoelage zijn pas zeer waarschijnlijk vanaf de bovengenoemde beslissingen van de minister bij de eerste aanvraag of de algemene leiding van het VIPA bij de volgende aanvragen. Aangezien de initiatiefnemers de eerste gebruikstoelagen pas in 2008 konden aanvragen, konden de eerste kosten pas in 2008 in de boekhouding verschijnen.

⁶⁶ Het kapitaalgedeelte van de lening (10/6 van het geïndexeerde bedrag van het principiële akkoord). Ook 90% van de geplafonneerde interesten is gewaarborgd.

⁶⁷ Artikel 44 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

Budgettair

Subsidie-uitgaven worden erkend op het ogenblik dat het besluit ondertekend is, en dit in het boekjaar waarop zij betrekking hebben⁽⁶⁸⁾. Het besluit wordt ondertekend door de minister bij de eerste aanvraag of de algemene leiding van het VIPA bij de volgende aanvragen. Aangezien de initiatiefnemers de eerste gebruikstoelagen pas in 2008 konden aanvragen, konden de eerste uitgaven pas in 2008 in de boekhouding verschijnen.

De aanrekening op de vastleggingsmachtiging vindt plaats op het ogenblik van het aangaan van de verbintenissen⁽⁶⁹⁾. De instelling moet dit extracomptabel opvolgen en rapporteren in de toelichting bij de uitvoering van de begroting. Zij mag de verbintenis jaar na jaar pas aangaan bij de toekenning van de gebruikstoelage. Het principiële akkoord volstaat dus niet om een financiële verbintenis te doen ontstaan. Het bedrag van het principiële akkoord moet dus niet worden vastgelegd.

3.3.2.2 Volledigheid

Een vastlegging van het bedrag van het principiële akkoord is dus niet nodig. De potentiële verplichtingen van het VIPA over twintig jaar voor de betaling van de gebruikstoelagen komt dus niet meer tot uiting langs de vastleggingen. Als de regelgeving niet wijzigt, bestaat de mogelijkheid dat het VIPA voor alle toegekende principiële akkoorden twintig jaar lang gebruikstoelagen zal moeten betalen. Dat kan gezien worden als een mogelijke schuldverplichting, waarover de instelling moet rapporteren in haar jaarrekening.

Het Rekenhof is dan ook van mening dat het VIPA in de staat van de mogelijke schuldverplichtingen onder de *niet kwantificeerbare mogelijke schuldverplichtingen* informatie moet verstrekken over de alternatieve financiering. Daarbij moet het minstens het totale bedrag aan toegekende principiële akkoorden en de per jaar geschatte te betalen gebruikstoelagen vermelden.

3.3.2.3 Classificatie

De classificatie van de kosten of uitgaven voor de gebruikstoelagen is identiek aan die van de klassieke investeringssubsidies⁽⁷⁰⁾. De instelling moet haar echter in een aparte grootboekrekening of onder een aparte

⁶⁸ Artikel 53 van het in de vorige voetnoot genoemde besluit.

⁶⁹ Artikel 54 van het in de vorige voetnoot bedoelde besluit.

⁷⁰ Bedrijfseconomisch onder klasse 64 (inkomensoverdrachten) en budgettair onder ESR-code 52.1 (kapitaaloverdrachten aan privaatrechterlijke instelling zonder winstoogmerk ten behoeve van gezinnen – investeringsbijdragen) of 63.21 (kapitaaloverdrachten aan lokale overheden – aan gemeenten – investeringsbijdragen).

ESR-code opnemen, om een onderscheid te maken met de kosten of uitgaven van investeringssubsidies volgens de klassieke procedure.

De instelling moet alternatieve investeringswaarborgen net als klassieke investeringswaarborgen opnemen in de staat van de mogelijke schuldverplichtingen, onder *kwantificeerbare mogelijke schuldverplichtingen - andere verstrekte garanties*. Een bijkomende toelichting met een opsplitsing naar de klassieke investeringswaarborgen en de alternatieve waarborgen, met uitleg over de waarborgregeling in beide systemen, zou de informatie in de jaarrekening sterk verbeteren.

3.3.3 Interne controle

3.3.3.1 Algemene controlewerkzaamheden

Geschreven procedures

In de instelling zijn geen geschreven procedures aanwezig. VIPA verwijst naar de procedures die beschreven staan in de wetgeving.

Modeldocumenten

Het VIPA gebruikt een aantal modeldocumenten die garanderen dat iedereen de controlewerkzaamheden op eenzelfde manier uitvoert:

- De website van het VIPA bevat *financiële modellen* voor ieder type instelling op grond van de balans, resultatenrekening en de geprojecteerde resultaten, waaruit automatisch een aantal ratio's berekend worden. Bovendien bevatten die modellen ook een geldstroom (cash-flow) analyse.
- Er is een *technisch model* voor het dossier, met een modelbrief voor de ontvangst van de aanvraag voor een principieel akkoord. Er zijn ook modelverslagen voor de bouwtechnische evaluatie van aanvragen voor een principieel akkoord of een gebruikstoelage.

Het Rekenhof stelde echter vast dat het VIPA de modeldocumenten niet altijd gebruikt. In de meest recente dossiers maakt het VIPA wel meer gebruik van de modeldocumenten.

Gegevensverwerking

Momenteel houdt het VIPA alle gegevens nog bij in Word, Excel of het GKB (gemeenschappelijk klantenbestand) van het departement. Vanaf september 2009 zou de instelling het dossieropvolgingssysteem ORKA in gebruik nemen. Zij heeft inmiddels de VIPA Waarborg Applicatie (VWA) in gebruik genomen, waarin zij de alternatieve waarborgdossiers volledig heeft ingevoerd en verwerkt.

Functiescheiding

Een financieel-administratief ondersteuner boekt de uit te betalen subsidies in. In principe kunnen de financieel analist en de financieel deskundige dat ook doen. Andere gebruikers van het boekhoudpakket hebben die bevoegdheid niet. Alleen de administrator kan deze bevoegdheden wijzigen. Hij komt ook tussen voor de validatie van de begunstigden en de invoering van het visum voor de vastleggingen. Zonder validatie van de begunstigde kan geen vastlegging worden geviseerd en zonder visum is betaling onmogelijk. Slechts twee personen kunnen de betaling in Isabel uitvoeren: de teamverantwoordelijke van het bouwtechnische team en het afdelingshoofd. Ze kunnen beiden afzonderlijk tekenen.

3.3.3.2 Controle op de alternatieve investeringssubsidies

De controle van het Rekenhof beperkte zich tot de technisch-financiële aspecten van het masterplan en de aanvraag van de gebruikstoelage. De controle op de zorgstrategische aspecten van het masterplan behoort immers niet tot de bevoegdheden van het VIPA.

Het Rekenhof selecteerde twee dossiers uit elke categorie (zie verder) om na te gaan of het VIPA de procedure uit de regelgeving voor het technische en financiële aspect van het masterplan heeft gevolgd (te bezorgen stukken, termijnen, adviezen) en de subsidies correct heeft berekend. Het heeft de volgende dossiers geselecteerd voor de controle op de technisch-financiële aspecten van het masterplan:

- Verzorgingsvoorzieningen (in totaal 38 goedgekeurde principiële akkoorden): PC Sint-Amedeus te Mortsels en PC Sint-Hiëronymus te Sint-Niklaas.
- Voorzieningen voor ouderen en thuiszorg (in totaal 68 goedgekeurde principiële akkoorden): De Zeven Torentjes te Assebroek en Beukenhof te Zele.
- Voorzieningen voor personen met een handicap (in totaal 36 goedgekeurde principiële akkoorden): De Klinkaard te Boom en Home Zonnelied te Roosdaal.

Vijf van de bovenstaande dossiers staan op wachtlijsten, één ervan betreft een nieuwe aanvraag (De Klinkaard in Boom).

Aangezien er maar acht aanvragen voor een gebruikstoelage waren en de uitbetaling ervan wordt uitgesteld wegens een verwachte wijziging in de regelgeving⁷¹), die de gebruikstoelage zal verhogen, heeft het Rekenhof maar één gebruikstoelagedossier geselecteerd: dat van PZ OLV te Sint-Michiels (Brugge).

⁷¹ Het forfait voor de algemene kosten, dat momenteel 5 of 7% bedraagt, zal stijgen tot 10%. Dat mag toegepast worden op alle dossiers die nog geen toekenning van subsidies kenden (dus zolang nog geen gebruikerstoelage is toegekend).

Aangaande de aanvragen van principiële akkoorden, deed het Rekenhof de volgende vaststellingen:

- De dossiers bevatten niet alle stukken van de aanvraag.
- De dossierstukken zijn niet chronologisch gerangschikt.
- De dossiers bevatten niet altijd een bewijs van ontvangst (met een vermelding over de ontvankelijkheid van de aanvraag en de ontvankelijkheidsdatum). Navraag wees uit dat het VIPA dit document in het verleden niet altijd opmaakte en aan de initiatiefnemer bezorgde, maar dat het dit in de nieuwe dossiers wel doet.

Over de aanvraag van de gebruikstoelage heeft het Rekenhof geen opmerkingen.

3.3.3.3 *Controle op de alternatieve investeringswaarborg*

Uit de 29 dossiers met principiële akkoorden voor alternatieve investeringswaarborg selecteerde het Rekenhof drie dossiers:

- Nottebohm te Antwerpen;
- RVT Sint-Jozef te Rumst;
- Zonnelied te Roosdaal.

De dossiers met de principiële akkoorden voor investeringswaarborgen bleken formeel niet volledig te zijn:

- De dossiers bevatten geen ontvangstbewijzen (met vermelding van de ontvankelijkheid van de aanvraag en de ontvankelijkheidsdatum).
- Het advies van de financieel deskundige van het VIPA of een externe raadgever ontbrak in de drie dossiers. Soms stak in het dossier een kopie van het financieel advies naar aanleiding van het principiële akkoord voor een investeringssubsidie.
- Een expliciete aanvraag van principiële akkoord ontbrak in één van deze dossiers (zij ontbrak ook in het dossier met het principiële akkoord voor de investeringssubsidie). Het waarborgdossier bevatte evenmin de stukken van het aanvraagdossier.

Het VIPA had de dossierstukken evenmin chronologisch gerangschikt.

3.3.4 Conclusie

Eenzijds volstaat de toelichting in de jaarrekening van het VIPA niet om de potentiële, maar reële kosten die aan de alternatieve financiering zijn verbonden, in beeld te brengen. Anderzijds schiet het administratief dossierbeheer bij het VIPA tekort: het VIPA beschikt over modeldocumenten, maar gebruikte die in het verleden niet altijd; de instelling houdt de dossiers voor de aanvragen van principiële akkoorden voor alternatieve investeringssubsidies en alternatieve investeringswaarborgen, niet chronologisch bij en de dossiers zijn evenmin altijd volledig. De oorzaak van de onvolledigheid is in sommige gevallen het niet bestaan van de stukken.

3.3.5 Aanbevelingen

- Het VIPA dient bijkomende toelichting te verschaffen over de toegekende principiële akkoorden en de per jaar geschatte te betalen gebruikstoelagen.
- Een bijkomende toelichting met een opsplitsing naar de klassieke investeringswaarborgen en de alternatieve waarborgen, met uitleg over de waarborgregeling in beide systemen, zou de informatie in de jaarrekening sterk verbeteren.
- Het VIPA moet de procedures voor de aanvraag van een principieel akkoord voor een investeringssubsidie of een investeringswaarborg volgen en dat ook in zijn dossiers kunnen aantonen. Het moet altijd de modeldocumenten gebruiken.

3.3.6 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Welzijn had op het ogenblik van de afsluiting van dit boek nog niet geantwoord.

3.4 Fonds Culturele Infrastructuur: alternatieve financieringen

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft inzake de erfpacht-met-wederinhuringstechniek die het FoCI in 2005 gebruikte, medio 2008 het standpunt ingenomen dat de budgettaire ongunstiger operatie gerechtvaardigd was in functie van de beheersing van het schuldensaldo en de leninglast van de Vlaamse overheid.

3.4.1 Inleiding

In zijn brief van 5 juni 2007 over de jaarrekening 2005 van het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) formuleerde het Rekenhof een opmerking betreffende erfpacht-met-wederinhuring-overeenkomsten. Het stelde ook een aantal vragen over deze operatie. Het Rekenhof nam deze opmerking ook op in zijn rekeningenboek over 2004 en 2005. Pas op 3 oktober 2008 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting geantwoord. Hij verwees ook naar een antwoord van het FoCI d.d. 1 april 2008.

3.4.2 Erfpacht met wederinhuring

De Vlaamse Gemeenschap heeft in 2005 een aantal onroerende goederen gevaloriseerd langs erfpacht-met-wederinhuring-overeenkomsten. Het gaat om twee administratieve gebouwen, gelegen te Brussel in de Arenbergstraat en de Gretrystraat, en over het Huis van Oombergen te Gent, een geklasseerd pand waarin de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde haar kantoren vestigde. De eenmalige, vooraf betaalbare erfpachtvergoedingen (canons), in totaal 7,3 miljoen EUR, zijn bestemd voor het FoCI, dat de komende achttien jaar ook de huurlasten zal dragen. De Vlaamse Gemeenschap heeft deze inkomsten echter maar kunnen halen door de gebouwen zelf weer in te huren op grond van een achttienjarige huurovereenkomst (verlengbaar tot 27 jaar). De totale huurlasten (niet geactualiseerd) over deze huurtermijn vallen hoger uit dan de eenmalige opbrengst die in 2005 is gerealiseerd (erfpachtvergoeding en onderhoud ten laste van derden). Het is niet duidelijk waar de diensten van de Vlaamse overheid na het verstrijken van de huur (18 of 27 jaar) en voor het verstrijken van de erfpachtvereenkomst (99 jaar) heen moeten en welke kosten dat met zich zal brengen.

Bij deze alternatieve financiering rezen de volgende vragen:

- Gebruikt de Vlaamse overheid de techniek van alternatieve financiering niet louter voor het in evenwicht brengen van de begroting ?
- Wegen de extra inkomsten uit erfpachtvergoedingen en de renovatiekosten die derdeninverteerders dragen, op tegen de bijkomende

huurlasten die de Vlaamse overheid in de toekomst moet dragen om gebruik te kunnen maken van deze gebouwen ?

- Zal de Vlaamse overheid uiteindelijk niet meer betalen dan wanneer zij zelf zou lenen en instaan voor de financiering ?

Het Rekenhof heeft daarom gevraagd of de Vlaamse Gemeenschap een kosten-batenanalyse heeft gemaakt van deze erfpachten met wederinhuring die de korte-termijninkomsten voldoende heeft afgewogen ten opzichte van de uitgaven op (middel)lange termijn.

3.4.3 Antwoord van de minister

Op 3 oktober 2008 stelde de Vlaamse minister van Financiën en Begroting dat deze vorm van valorisatie van de gebouwen van Cultuur deel uitmaakte van een ruimere operatie die onder meer tot doel had het naleven van de gestelde budgettaire normen en meer bepaald van het aandeel van de Vlaamse overheid hierin. De minister verwees ook naar een brief van de directeur-cultuuradviseur van de stafdienst infrastructuur van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Die stelde dat de budgettaire operatie ongunstiger was dan het zelf financieren of het zelf lenen en zelf instaan voor het eigenaaronderhoud. De Vlaamse overheid wenste echter het schuldensaldo en de leninglast budgettair niet te verhogen. De directeur-cultuuradviseur stelde tevens gesteld dat noch de Participatiemaatschappij Vlaanderen, noch een instantie van de Vlaamse overheid van deze operatie een kosten-batenanalyse op (middel)lange termijn heeft gemaakt.

3.4.4 Conclusie

De minister heeft bevestigd dat de Vlaamse overheid de techniek van alternatieve financiering louter gebruikte voor het in evenwicht brengen van de begroting en dat deze techniek uiteindelijk duurder is dan zelffinanciering. Het Rekenhof oordeelde dat het dit standpunt aan het Vlaams Parlement diende mede te delen.

3.5 Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening: herstructurering en herwaardering van het leidingennet

Het Rekenhof heeft bij zijn controle van de jaarrekening 2007 van de geherstructureerde VMW bijzondere aandacht gehad voor de opmaak van resultatenrekeningen door de provinciale operationele directies en voor de herwaardering van het leidingennet. Bij dit tweede aandachtpunt merkte het op dat de VMW het positieve herwaarderingsresultaat in haar resultatenrekening overwegend compenseerde met de aanleg van pensioenvoorzieningen. Het wijst er dan ook op dat de besteding van deze voorzieningen de resultaten van de VMW in de komende jaren zal verfraaien.

3.5.1 Inleiding

Op 9 juni 2006 stemde de algemene vergadering van de vennoten van de VMW in met een statutenwijziging, die het bestuurlijk kader schiep voor het project VMW-Integraal. De VMW werd daardoor een lokaal verankerd waterketenbedrijf met centraal een aantal gespecialiseerde diensten en vier provinciale operationele directies met een hoge mate van autonomie, nl. de provinciale waterdiensten West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. De statutenwijziging hield onder meer in dat iedere ingerichte provinciale waterdienst een bijzondere resultatenrekening dient bij te houden op grond van een analytische boekhouding. Deze bijzondere resultatenrekeningen en de advisering aan de raad van bestuur over de bijzondere resultaten behoort tot de basisbevoegdheden van de provinciale comités. In 2007 bracht de VMW de statutenwijziging in de praktijk.

Bovendien heeft de VMW het college van commissarissen opdracht gegeven het getrouw beeld te attesteren van het leidingennetwerk, de aanhorigheden en de kamers. Op grond van de technische kenmerken van de leidingen, hun respectieve investeringsdatum en de historische aanschafwaarden, werd de boekhoudkundige inventaris aan aanschaffingswaarde opnieuw samengesteld. Dat onderzoek heeft in het boekjaar 2007 geleid tot een toename van de aanschaffingswaarde van deze activa met 363 miljoen EUR.

De wedersamenstelling van de boekhoudkundige inventaris van het leidingennet ging gepaard met een aanpassing van de bestaande waarderingsregels voor de afschrijvingen van het leidingennet, nl. een verlenging van de afschrijvingsperiode en de instelling van een restwaarde. De VMW heeft deze aangepaste waarderingsregel toegepast op de geherwaardeerde leidingen. Dat resulteerde in een toename van de afschrij-

vingen met 94 miljoen EUR, die werden toegevoegd aan de gecumuleerde afschrijvingen op het einde van het boekjaar.

De netto-toename van de vaste activa m.b.t. de leidingen, aanhorigheden en kamers (begrepen onder de code 23 van de jaarrekening) bedraagt bijgevolg 269 miljoen EUR.

3.5.2 Onderzoek van het Rekenhof

Naar aanleiding van de grondige controle van de jaarrekening 2007 van de VMW, heeft het Rekenhof bijzondere aandacht gehad voor de opzet van de bijzondere resultatenrekeningen van de provinciale operationele directies en voor de herwaardering van het leidingennet. Het verkreeg inzicht in het herwaarderingsproces in gesprekken met de directie en medewerkers van de VMW en de vertegenwoordigers van het college van commissarissen en in de ter zake doende verslagen. Het heeft deze informatie zo veel mogelijk getoetst aan onderliggende documenten en berekeningen. Het deelde zijn bevindingen op 15 september 2009 mee aan de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu.

3.5.3 Herstructurering

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de VMW bij de opmaak van de bijzondere resultatenrekeningen op 31 december 2007 werd geconfronteerd met een aantal opstartproblemen. Zij heeft de voornaamste gebreken echter samen met de commissaris kunnen oplossen in 2008. Zo heeft zij de verdeelsleutels op een meer verantwoorde manier berekend en de procedure volledig gedocumenteerd. Ook boekt de VMW herallocaties niet meer lijn per lijn, maar langs een beperkt aantal rekeningen. In de komende jaren zal de maatschappij haar opmaakprocedures nog verder optimaliseren.

De VMW heeft dus initiatieven en maatregelen genomen om haar boekhouding zo aan te passen en te organiseren dat iedere provinciale waterdienst op het einde van het boekjaar een bijzondere resultatenrekening opstelt.

3.5.4 Herwaardering

Aangezien de gewijzigde afschrijvingen afwijken van die in het VOI-boekhoudbesluit, heeft de VMW de minister van Financiën en Begroting op 31 oktober 2008 om een afwijking van de waarderingsregels gevraagd, overeenkomstig artikel 23 van het VOI-boekhoudbesluit. De VMW heeft op dat schrijven nog geen antwoord ontvangen. Nochtans stipuleert artikel 23 dat de specifieke waarderingsregels vooraf ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting.

De VMW heeft de meerwaarde uit de herwaardering (269 miljoen EUR) volledig in de resultatenrekening opgenomen als een uitzonderlijke opbrengst (code 764/9). Zij heeft deze aanzienlijke boekhoudkundige winst echter langs de resultaatverwerking niet toegevoegd aan het eigen vermogen (code 691/2), maar geneutraliseerd in de resultatenrekening 2007 met de boeking van voorzieningen en waardeverminderingen.

De belangrijkste voorziening is die voor 245 miljoen EUR pensioenverplichtingen (code 662). De VMW heeft deze voorziening aangelegd in het kader van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen. Zij werd door Ethias berekend op 245 miljoen EUR. Normaliter zal de maatschappij de voorziening in de volgende boekjaren besteden naarmate zij, in cash, aan de pensioenverplichtingen zal moeten voldoen, zonder dat dit dan een impact zal hebben op de resultatenrekening. Zodoende zal de VMW haar resultaten in de volgende boekjaren positiever kunnen voorstellen.

3.5.5 Besluit

De VMW heeft enerzijds voldoende maatregelen genomen om haar boekhouding aan te passen aan het project VMW-Integraal. Anderzijds impliceert de compensatie van het resultaat van de herwaardering van haar leidingennetwerk met de aanleg van voorzieningen voor, onder meer, pensioenverplichtingen, dat bij de besteding van deze voorzieningen de resultaten in de volgende boekjaren positiever worden voorgesteld.

3.5.6 Antwoord van de minister

De Vlaamse ministers van Financiën en Begroting noch van Leefmilieu hadden bij de afsluiting van dit boek al geantwoord op de opmerkingen van het Rekenhof.

3.6 Regeringscommissarissen, regeringsafgevaardigden en gemachtigden van Financiën

Het Rekenhof heeft een onderzoek gewijd aan de diverse vertegenwoordigers die de Vlaamse Regering na de herstructurering weer heeft ingevoerd bij diverse openbare rechtspersonen. Het heeft geconcludeerd dat het onduidelijk is hoeveel afgevaardigden en commissarissen er precies in de Vlaamse overheid actief zijn. Bovendien is, behalve wat bezoldigingen en vergoedingen betreft, voor deze vertegenwoordigers nauwelijks iets generiek geregeld.

3.6.1 Inleiding

Opdat een minister toezicht zou kunnen houden op de entiteiten die onder zijn verantwoordelijkheid vallen, kan hij zich laten vertegenwoordigen door een regeringscommissaris. Het ambt van regeringscommissaris is een vertrouwenspost en de minister kan voor die functie in principe een beroep doen op de persoon die hij het best aangewezen acht om als zijn lasthebber op te treden. Zijn informatieve rol is van groot belang. Hij is als het ware de minister in de instelling⁽⁷²⁾.

Artikel 9 e.v. van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut bevestigt dat de controlebevoegdheid van de minister wordt uitgeoefend door een of meer regeringscommissarissen die de Koning (lees: de Vlaamse Regering), op de voordracht van de bevoegde minister, benoemt⁽⁷³⁾. Luidens de wet van 1954 woont een regeringscommissaris, met raadgevende stem, de vergaderingen van de beheers- en controleorganen bij en kan hij een opschortend beroep instellen tegen elke beslissing die hij strijdig acht met de wet, met de statuten of met het algemeen belang. Een gemachtigde van de minister van Financiën heeft dezelfde bevoegdheden voor alle beslissingen met een budgettair of financieel belang⁽⁷⁴⁾. De minister kan na een beroep een beslissing eventueel vernietigen, na het advies van de andere betrokken ministers te hebben ingewonnen.

Het Rekenhof wijdde een verkennend onderzoek aan de rol en positie van de regeringscommissarissen, regeringsafgevaardigden en gemachtigden van Financiën in het Vlaamse overheidslandschap. Het deelde

⁷² MAST, A., e.a., *Overzicht van het Belgisch Administratief Recht*, Kluwer, Antwerpen, 1999, nr. 112, p. 127.

⁷³ In de instellingen van de categorieën B, C en D; niet in A: dat zijn de zogenaamde personele besturen waar de beheersbevoegdheid bij de minister is gebleven.

⁷⁴ Als hierna wordt gesproken van *regeringscommissaris* geldt mutatis mutandis hetzelfde voor de *gemachtigde van Financiën*.

zijn bevindingen op 28 juli 2009 aan de leden van de Vlaamse Regering mede.

3.6.2 Vlaamse overheid

De wet van 1954 is lange tijd van toepassing geweest op de Vlaamse openbare instellingen (VOI's). In het kader van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) besliste de Vlaamse Regering op 5 oktober 2001 echter de figuur van de regeringscommissaris te laten verdwijnen. Een regeringscommissaris zou een te grote inbreuk hebben betekend op de autonomie van de toen nog op te richten verzelfstandigde agentschappen. Volgens de memorie van toelichting bij het ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid moest het traditionele toezicht worden vervangen *door modernere vormen van controle*, die beter zouden samen gaan met een *vlotte bedrijfsvoering*. Door een adequaat en efficiënt systeem van interne controle, door een verhoogde responsabilisering en aanspreekbaarheid van de organen van het extern verzelfstandigd agentschap (EVA) en door de beheersovereenkomst zou het ministerieel toezicht verzekerd zijn⁽⁷⁵⁾. In het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 was de figuur van de regeringscommissaris of de gemachtigde van Financiën dan ook verdwenen.

Na de inwerkingtreding van BBB en de opstart van de nieuwe agentschappen werd echter duidelijk dat het nieuwe stelsel van toezicht als *minimaal* en *niet toereikend* werd ervaren. Het miste *elke doeltreffendheid*, terwijl de bevolking een adequaat toezicht op de verzelfstandigde agentschappen verwachtte, als *element van democratische legitimatie*⁽⁷⁶⁾. Bovendien was in een aantal instellingen nog wel een regeringscommissaris, gemachtigde of gewestcommissaris aanwezig gebleven op grond van hun oprichtingsdecreten en dus in afwijking van het kaderdecreet van 2003. Die situatie deed zich bijvoorbeeld voor bij De Lijn, De Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) en de Vlaamse Landmaatschappij.

Om aan de vraag naar *volwaardig toezicht* tegemoet te komen, stelde de Vlaamse Regering met een ontwerp van decreet dan ook voor de regeringscommissaris en de gemachtigde van Financiën opnieuw in te voeren voor alle publiekrechtelijke EVA's. Die beleidsoptie kwam overigens tegemoet aan een advies dat het Rekenhof destijds gaf bij het ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid. Volgens het Rekenhof diende het administratief toezicht te worden behouden wegens de ministeriële verantwoordelijkheid ten opzichte van het parlement. Het formuleerde dat advies voornamelijk met het oog op aangelegenheden die niet in de beheersovereenkomst zouden voorkomen of situaties waarin

⁷⁵ Aanvullend bepaalde het kaderdecreet ook nog dat de Vlaamse Regering ter plaatse inzage kon nemen van alle documenten, en alle inlichtingen en verificaties kon vorderen die ze nodig achtte.

⁷⁶ Zie VR/2006/08.09/DOC.0854 TER.

het agentschap beslissingen zou nemen die manifest in strijd zouden zijn met de beheersovereenkomst, de wet of de statuten⁽⁷⁷⁾.

Het decreet van 27 april 2007 heeft een nieuw artikel 23 ingevoerd in het kaderdecreet bestuurlijk beleid, waarmee alle publiekrechtelijke EVA's onder het toezicht werden gebracht van een regeringsafgevaardigde. Voor de agentschappen die na BBB nog een commissaris, gemachtigde of afgevaardigde hadden behouden, verving het nieuwe stelsel het oude systeem, zonder wezenlijke veranderingen⁽⁷⁸⁾.

3.6.3 Regeringsafgevaardigde

Door de wijziging van het kaderdecreet bestuurlijk beleid bij decreet van 27 april 2007 moet er in elke publiekrechtelijke EVA een gewone regeringsafgevaardigde worden aangesteld en een regeringsafgevaardigde van Financiën voor de budgettaire en financiële zaken, respectievelijk op voordracht van de functioneel bevoegde minister en de minister van Financiën en Begroting. De daaraan verbonden kosten zijn ten laste van het agentschap. De afgevaardigden worden aangesteld bij besluit van de Vlaamse Regering (BVR).

De regeringsafgevaardigden brengen verslag uit bij hun minister. Ze zetelen met raadgevende stem in de raad van bestuur van het agentschap en in de door de raad van bestuur ingestelde comités, met uitzondering van het auditcomité van het agentschap. Ze moeten uitgenodigd worden op alle vergaderingen van die bestuursorganen. Ze kunnen alle documenten opvragen en alle inlichtingen ontvangen die noodzakelijk zijn. Het agentschap stelt de menselijke en materiële middelen die nodig zijn ter beschikking.

De regeringsafgevaardigde kan bij zijn minister binnen een termijn van vier werkdagen een gemotiveerd beroep instellen tegen elke beslissing die hij strijdig acht met het algemeen belang, de wetten, decreten, ordonnances en reglementaire besluiten, met het organiek statuut van het agentschap of met de beheersovereenkomst. Het beroep is opschortend. De minister heeft tien werkdagen om de nietigverklaring uit te spreken, anders wordt de beslissing definitief.

Zo nodig kan de minister of de regeringsafgevaardigde het bevoegde bestuursorgaan verplichten om, binnen de door hem gestelde termijn, te beraadslagen over iedere door hem bepaalde aangelegenheid.

Volgens het decreet kan de Vlaamse Regering de regeling van de deontologie en onverenigbaarheden van de regeringsafgevaardigden bepalen en stelt ze hun vergoedingen vast. Die vergoeding werd geregeld

⁷⁷ Advies van het Rekenhof over het ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid, brief van 24 juni 2003 aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

⁷⁸ Al kunnen bepaalde instellingsspecifieke decretale vereisten inzake onverenigbaarheden nog van toepassing blijven.

door het BVR van 9 maart 2007 tot regeling van de vergoedingen van de bestuurders van de publiekrechtelijke EVA's van de Vlaamse overheid, en van de regeringsafgevaardigden die toezicht uitoefenen bij deze agentschappen.

3.6.4 Regeringscommissaris

Behalve de regeringsafgevaardigden die onder de regeling van het kaderdecreet bestuurlijk beleid vallen, zijn er nog een aantal regeringscommissarissen, gemachtigden of afgevaardigden van de minister actief in het Vlaamse overheidslandschap zonder dat het gaat om een publiekrechtelijke EVA. Het is moeilijk een precies beeld te krijgen van hun aantal.

Zo is aan sommige EVA's van privaatrecht een ministeriële vertegenwoordiger toegewezen op grond van het machtigingsdecreet, de statuten en/of de samenwerkingsovereenkomst⁽⁷⁹⁾. Maar ook in de VOL's die buiten de BBB-hervorming werden gehouden, zoals het UZ Gent of de VRT, bestaan regeringscommissarissen. Hetzelfde geldt voor de hogescholen en universiteiten. Tot slot zijn er ook nog afgevaardigden actief in organisaties die niet tot de Vlaamse overheid behoren, maar er dicht bij aanleunen, omdat ze bv. geheel of grotendeels door haar worden gesubsidieerd of gefinancierd (bv. de Ancienne Belgique).

3.6.5 Opdrachten en statuut

Niet alleen is het onduidelijk hoeveel afgevaardigden en commissarissen precies actief zijn in de Vlaamse overheid, er bestaan evenmin generieke regels die hun opdrachten en statuut vastleggen.

Voor de wijze waarop regeringsafgevaardigden of -commissarissen hun opdracht moeten uitoefenen, kan alleen worden teruggegrepen naar het kaderdecreet bestuurlijk beleid en eventueel naar de wet van 16 maart 1954, in eerste instantie voor de organisaties waarop uitdrukkelijk het kaderdecreet of de wet van 1954 van toepassing zijn, voor de andere organisaties bij wijze van analogie. Soms moeten die principes worden aangevuld met bepalingen uit het oprichtingsdecreet of een regerings- of ministerieel besluit met betrekking tot de organisatie bij wie de afgevaardigde of commissaris werd aangesteld. Ook de beheersovereenkomst met de betrokken instelling kan elementen bevatten die betrekking hebben op het functioneren van een regeringscommissaris⁽⁸⁰⁾.

Over het statuut van de regeringsafgevaardigden of -commissarissen bestaat slechts voor één aspect een gedeeltelijke uniforme regeling, namelijk voor hun vergoeding en/of bezoldiging:

⁷⁹ Uiteraard blijven de IVA's met of zonder rechtspersoonlijkheid buiten beeld, aangezien zij onder het hiërarchisch gezag van de minister blijven ressorteren.

⁸⁰ Dat is bv. het geval bij het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF).

- (a) de regeringsafgevaardigden die toezicht houden op de publiekrechtelijke EVA's ressorteren allemaal onder de vergoedingsregeling van het BVR van 9 maart 2007⁽⁸¹⁾;
- (b) de regeringscommissarissen die geen toezicht houden op een publiekrechtelijke EVA en die onder het toepassingsgebied vallen van de BVR's van 1988⁽⁸²⁾, vallen ook onder een uniforme regeling, zij het afwijkend van het BVR van 9 maart 2007;
- (c) een aantal regeringscommissarissen vallen noch onder het BVR van 9 maart 2007, noch onder de BVR's van 1988.

Er bestaat geen generieke normering voor de wijze van aanstelling en ontslag van de regeringsafgevaardigden en -commissarissen, de noodzakelijke competenties, de verwachte tijdsbesteding, eventuele onverengbaarheden met andere jobs of mandaten, enzovoort.

3.6.6 Vergoeding en bezoldiging

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid heeft dus maar beperkt gezorgd voor eenvormigheid. Het voorziet alleen in het toezicht door een regeringsafgevaardigde in de publiekrechtelijke EVA's en legt alleen de regeling van de bezoldiging op. De begeleidende nota van de Vlaamse Regering bij die bezoldigingsregeling vermeldt wel dat de bedragen en andere bepalingen uit de regeling kunnen worden opgenomen in de ad-hocbesluiten van de Vlaamse Regering voor de vergoedingen bij de privaatrechtelijke EVA's en de andere instellingen.

3.6.6.1 Afgevaardigden onder het BVR van 9 maart 2007

Voor de afgevaardigden die zijn aangesteld bij de publiekrechtelijke EVA's geldt als principe dat zij dezelfde vergoeding ontvangen als de bestuurders van het betrokken agentschap. De vergoeding bestaat uit twee delen: een vast bedrag op jaarbasis en een presentiegeld per vergadering. Voor de vaststelling van de bedragen heeft de Vlaamse Regering in het BVR van 9 maart 2007 dertien publiekrechtelijk vormgegeven EVA's ingedeeld in vier categorieën⁽⁸³⁾. Naargelang de categorie bedraagt de vaste vergoeding op jaarbasis 2.653 EUR, 2.122,4 EUR,

⁸¹ Zie punten 3 en 6.1.

⁸² BVR van 27 januari 1988 houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de toelagen en presentiegelden aan commissarissen, gemachtigden van financiën, afgevaardigden van de Vlaamse Regering, voorzitters en leden van niet-adviserende bijzondere commissies of van raden van bestuur van instellingen en ondernemingen die onder de Vlaamse Regering behoren; BVR van 13 juli 1988 tot uitvoering van het BVR van 27 januari 1988.

⁸³ De dertien publiekrechtelijke EVA's die onder deze regeling ressorteren zijn: VVM-De Lijn, VDAB, Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, De Scheepvaart nv, Waterwegen en Zeekanaal nv, Vlaamse Landmaatschappij nv, Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen nv, Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming-Syntra Vlaanderen, OPZ Geel, OPZ Rekem, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen, VREG en de Vlaamse Regulator voor de Media.

1.591,8 EUR of 1.326,5 EUR en het presentiegeld per vergadering 265,3 EUR, 212,24 EUR, 159,18 EUR of 132,65 EUR (geïndexeerd). Vanaf de 16e vergadering kan slechts 50% van een presentiegeld worden toegekend. Ook reiskosten kunnen worden vergoed.

3.6.6.2 Commissarissen onder de BVR's van 1988

Ook voor de commissarissen die onder het toepassingsgebied vallen van de BVR's van 1988 heeft de Vlaamse Regering voor de vaststelling van de toelagen, vergoedingen en presentiegelden de betrokken instellingen, ondernemingen of bijzondere commissies ingedeeld in categorieën, zij het drie in plaats van vier. De forfaitaire jaarlijkse toelage bedraagt 2.210 EUR, 1.657,55 EUR of 1.105 EUR (geïndexeerd). Daar kan een presentiegeld bijkomen van maximaal 36,83 EUR per zitting (en maximaal 1.473,37 EUR per jaar), 55,24 EUR (en maximaal 2.210 EUR per jaar) of 73,67 EUR (en maximaal 2.946,76 EUR per jaar). Ook aan commissarissen kunnen reiskosten worden betaald.

De lijst van organisaties die onder deze regeling vallen, is exhaustief opgenomen in het BVR van 13 juli 1988. De lijst is echter gedateerd:

- de lijst houdt geen rekening met de nieuwe instellingen/benamingen na BBB;
- het BVR van 9 maart 2007 heeft er een aantal instellingen uitgehaald of een afzonderlijk BVR heeft het BVR van 9 maart 2007 van toepassing gemaakt, zonder dat de betrokken organisatie formeel uit het BVR van 13 juli 1988 werd geschrapt;
- een aantal organisaties werden tussen 1988 en nu opgeheven, maar niet uit het BVR geschrapt.

3.6.6.3 Afgevaardigden en commissarissen met een ad-hocregeling

Een aantal regeringscommissarissen vallen noch onder het BVR van 9 maart 2007, noch onder de BVR's van 1988, zodat hun bezoldigingsregeling ad hoc is geregeld, soms uitdrukkelijk in het oprichtingsdecreet, in een besluit ter uitvoering daarvan, of uitzonderlijk ook in de beheersovereenkomst. De bezoldiging van de commissarissen aan de universiteiten en hogescholen is geregeld in het universiteiten- en hogescholen-decreet.

3.6.7 Andere aspecten van het statuut

Voor een hele reeks van aspecten van het statuut van de afgevaardigden en commissarissen bestaat geen enkele generieke regeling, met name de wijze van aanstelling, de noodzakelijke competenties, de tijdsbesteding, enzovoort.

Het is dan ook begrijpelijk dat er in de praktijk sterke verschillen bestaan tussen de verschillende afgevaardigden en commissarissen.

3.6.7.1 Aanstelling en competenties

Bij gebrek aan enige uniforme procedure is de aanstelling door de minister volledig vrij. Juridisch gezien gaat het in principe om een lastgeving die steeds herroepbaar is door de lastgever. Dat betekent ook dat de minister zelf oordeelt of iemand al dan niet is geschikt om die toezichtstaak op zich te nemen. Aan kennis en ervaring zijn in de regel geen voorwaarden gesteld. Dat neemt niet weg dat voor sommige specifieke aanstellingen, bv. de regeringscommissarissen bij de universiteiten en hogescholen, toch bepaalde diplomavereisten bestaan.

3.6.7.2 Tijdsbesteding

Ministeriële antwoorden op een parlementaire vraag tonen aan dat er grote verschillen bestaan tussen de regeringscommissarissen onderling qua intensiteit van de opdracht en tijdsinvestering⁽⁸⁴⁾. Uiteraard hangt dat samen met de grootte en aard van de entiteit, de bevoegdheden, enzovoort. In de praktijk varieert de opdracht van 5 à 15 uur per maand of 1 à 8 uur per week, over 40% van de totale arbeidstijd tot een voltijdse opdracht.

3.6.7.3 Cumulaties

Sommige regelingen leggen cumulatievoorwaarden op aan een regeringscommissaris. Die kan dan bv. niet tezelfdertijd personeelslid of bestuurder van de betrokken organisatie zijn. In andere gevallen zijn er geen onverenigbaarheden geformuleerd. Uit de schriftelijke antwoorden op de parlementaire vraag van 2006 blijkt alleszins dat de meeste regeringscommissarissen in de praktijk er nog allerlei hoofd- of bijwerkzaamheden op na houden. De meesten zijn in hoofdberoep kabinetsmedewerker, parlementair medewerker of ambtenaar. Anderen cumuleren met bestuursmandaten in andere publieke organisaties en/of privéorganisaties. Sommige regeringscommissarissen bekleden een politiek mandaat. Bij gebrek aan een generieke regelgeving kan niet zonder meer worden gesteld dat elke cumulatie onwettelijk is. Op het vlak van goed bestuur, integriteit, gevaar van partijdigheid of schijn van partijdigheid kunnen er evenwel vragen rijzen. Er bestaat momenteel geen gedragscode of enige andere vorm van normering die oplegt hoe een afgevaardigde of commissaris zich dient te gedragen in het licht van een integere en ethische handelwijze. De Vlaamse Regering heeft nog geen gebruik gemaakt van de gewijzigde bepaling in het kaderdecreet bestuurlijk beleid die stelt dat zij de deontologie en onverenigbaarheden van de afgevaardigden kan bepalen.

⁸⁴ Vlaams Parlement, *Vragen en Antwoorden*, vraag nr. 65 van 11 januari 2006.

3.6.8 Conclusies

Het is onduidelijk hoeveel afgevaardigden en commissarissen er actief zijn in de Vlaamse overheid. Er bestaan geen generieke regels voor de aanstelling, aanwervings- en selectievoorwaarden, functie-uitoefening, evaluatie en deontologie of onverenigbaarheden. Alleen voor de bezoldiging en vergoeding bestaan enkele generieke regelingen, maar die hebben slechts een beperkt toepassingsgebied.

3.6.9 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Onderwijs heeft op 25 augustus 2009 gevraagd om een verlenging van de antwoordtermijn met een maand. Bij de afsluiting van dit boek had nog geen van de Vlaamse ministers geantwoord op de opmerkingen van het Rekenhof.

4 Visumcontrole door het Rekenhof

4.1 Controlemethodiek

Het Rekenhof oefent een wettigheidscontrole uit op de openbare uitgaven en ontvangsten, onder meer middels het voorafgaand visum op de uitgavenordonnanties⁸⁵) en de controle van de vastleggingen. Het Rekenhof werkt met een operationeel risicomodel (ORM) om de basisallocaties te selecteren die het grondig controleert aan de hand van checklisten voor overheidsopdrachten, subsidies en diverse uitgaven. Het is de bedoeling op die manier gedurende een meerjarige controlecyclus de totaliteit van de basisallocaties af te dekken.

Het Rekenhof gaat bij de controle uit van de volgende onderzoeksvragen:

- wettelijkheid: worden de wettelijke, reglementaire en contractuele beschikkingen die op de uitgave betrekking hebben, in acht genomen ?
- werkelijkheid: is het bestaan van de verbintenis of de schuldvoordring met voldoende documenten gestaafd en worden enkel de werkelijk verschuldigde bedragen op het juiste moment aan de schuldeiser uitbetaald ?
- regelmatigheid: is de uitgave door de bevoegde instanties goedgekeurd en volgens de juiste procedures tot stand gekomen en is ze op een correcte wijze aangerekend ?

Het Rekenhof noteert de onregelmatigheden, onvolledigheden en verbeteringen met het oog op een globale, periodieke rapportering in een controleverslag per beleidsdomein. Dat controleverslag bevat enkele aanbevelingen ter versterking van de interne controle op de begrotingsuitgaven.

Van januari tot december 2007 heeft het Rekenhof de ordonnanceringen en bijhorende vastleggingen van diverse uitgaven op de door het ORM geselecteerde basisallocaties aan een grondige controle onderworpen. Alle andere ordonnanceringen werden aan een summiere controle onderworpen. Bijkomend werd een grondige controle uitgevoerd op kredietvastleggingen voor overheidsopdrachten van minstens 300.000 EUR.

In 2008 heeft het Rekenhof per beleidsdomein de controleresultaten van de voornoemde periode samengevat. Het heeft de controleverslagen

⁸⁵ Geen enkele uitgave mag worden vereffend zonder het visum van het Rekenhof, dat de naleving van de reglementering verifieert vooraleer het zijn visum verleent. Om de vereffening ervan te bespoedigen, zijn tal van recurrente uitgaven, zoals de personeelsuitgaven, vrijgesteld van het voorafgaand visum. De wettigheid en regelmatigheid van die uitgaven controleert het Rekenhof dan a posteriori.

bezorgd aan de leidend ambtenaren en in een tweede fase aan de bevoegde ministers.

De onderstaande paragrafen vatten per beleidsdomein de rapportering op hoofdlijnen samen.

4.2 Resultaten van de controle 2007

4.2.1 Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid en de ministeriële kabinetten

De samenwerking met de dossierbehandelaars van de administratie verliep vlot. De verantwoordingsdossiers waren goed gedocumenteerd en de meeste tekortkomingen die het Rekenhof heeft vastgesteld, konden in onderling overleg met de dossierbehandelaar worden opgelost, zonder dat daarvoor schriftelijke communicatie noodzakelijk was. Ontbrekende verantwoordingsstukken werden onmiddellijk voorgelegd of opgevraagd bij de begunstigten.

Wel dient de administratie strikter toe te zien op een consequente naleving van de overheidsopdrachtenwet. Zo verzuimde zij een boete op te leggen bij niet-naleving van de borgstelling en maakte zij gebruik van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaandelijke bekendmaking, zonder daarvoor een concrete motivering te geven.

De administratie dient er bij overheidsopdrachten en subsidies op te letten dat schriftelijke notificaties voorhanden zijn, anders kan niet worden nagegaan of de vastlegging tijdig werd gedaan.

Het controleverslag werd op 7 mei 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, die op 5 juni 2008 heeft gereageerd. De administratie erkende de vaststellingen van het Rekenhof en onderschreef de conclusies en aanbevelingen. Het departement Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid werkt sinds 1 april 2006 actief aan de verbetering van de organisatie. Voor de evaluatie van zijn functioneren heeft het departement gekozen voor een internationaal kwaliteitsmodel, het Common Assessment Framework-model. Dat heeft in 2007 geleid tot het opstellen van tien verbeteracties. In 2009 zou een nieuw zelfevaluatietraject worden doorlopen, in een iets ruimere context. Alle aspecten van kwaliteit en organisatiebeheersing zouden aan bod komen. Het departement werkt ook aan een handleiding en een draaiboek inzake subsidiedossiers en heeft een kenniscel overheidsopdrachten opgericht die eerstelijns ondersteuning geeft.

Op 9 juli 2008 heeft het Rekenhof alle ministers van de Vlaamse Regering aangeschreven. Op 8 september 2008 antwoordde de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening dat de administratie de conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof zou opvolgen.

4.2.2 Bestuurszaken

Het Rekenhof wees de administratie afdeling gebouwen erop dat zij strikt dient toe te zien op een consequente naleving van de overheidsopdrachtenwet, meer bepaald van de bepalingen over mededinging en betalingstermijnen. Er is ook nood aan een meer doorgedreven interne controle binnen de buitendiensten van die administratie.

Sinds de aanstelling van de huidige adjunct-Vlaamse Bouwmeester is de administratieve afhandeling en opvolging van overheidsopdrachten kwalitatief sterk verbeterd. Wel dient nog te worden gewaakt over de voorafgaandelijke vastleggingen van de aangeane verbintenissen.

De subsidiebesluiten in het kader van het inburgeringsbeleid zijn voor verbetering vatbaar. Meer bepaald moet aandacht worden besteed aan de reservevorming en de verantwoordingsstukken, zodat in de toekomst een sluitende en passende controle van de subsidieaanwending mogelijk wordt. Een efficiënte controle vereist bovendien dat de betalingsbundels volledig zijn. Het Rekenhof kondigde daarom aan in het begrotingsjaar 2008 de betrokken ordonnanceringen te onderwerpen aan een grondige visumcontrole.

Het controleverslag werd op 22 april 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Bestuurszaken, aan de administrateur-generaal van het Agentschap voor Facilitair Management en aan de administrateur-generaal van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur heeft op 16 mei 2008 het gebrek aan mededinging voor een bepaalde opdracht toegelicht. Verder waren er volgens het agentschap voor sommige betalingsbundels geen offertes nodig. Het departement Bestuurszaken verklaarde op 21 mei 2008 dat bij een bepaalde overheidsopdracht de mededinging niet werd gerespecteerd omdat wegens de complexiteit slechts twee advocatenbureaus in aanmerking zouden komen. Omdat dit niet uitdrukkelijk was meegedeeld en ook niet uitdrukkelijk gemotiveerd, kon het Rekenhof dat niet verifiëren. Voor een andere opdracht kon het Rekenhof de reden als zou de architect zijn gekozen om de uniformiteit te garanderen, niet aanvaarden. Het Agentschap Facilitair Management bracht op 26 mei 2008 het gebrek aan mededinging in een bepaald dossier in verband met werken die maar aan één bepaalde aannemer kunnen worden toegewezen wegens de bescherming van exclusieve rechten. In de oorspronkelijke overeenkomst werd echter niet bepaald dat de opdrachtgever eigenaar werd van het ontwerp. In een ander dossier zou de eigenaar van het gebouw een aannemer hebben vooropgesteld omdat die al eerdere werken aan het gebouw had gedaan. De Vlaamse overheid dient echter steeds de wet op de overheidsopdrachten na te leven.

Het Rekenhof heeft het verslag op 9 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, alsook aan de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbe-

leid, Wonen en Inburgering. De ministers hebben geen gebruik gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.3 Internationaal Vlaanderen

De administratie verstrekt vlug en bereidwillig alle ontbrekende stukken of bijkomende informatie. Zij dient de kwaliteit van de uitgevoerde controles verder uit te bouwen en de verantwoording van de subsidies met de nodige zorgvuldigheid te controleren.

Wat de subsidies voor projecten in Centraal- en Oost-Europa betreft, is gebleken dat de administratie voldoende aandacht besteedt aan alle aspecten van verantwoording en dus is tegemoetgekomen aan de eerdere aanbeveling van het Rekenhof.

Het controleverslag werd op 19 mei 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Internationaal Vlaanderen en aan de administrateur-generaal bij het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking. Het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking bevestigde in zijn antwoord van 27 juni 2008 de opmerkingen over programma 12.2. De secretaris-generaal lichtte op 2 juli 2008 toe waarom voor een bepaalde basisallocatie geen enkele ordonnantie werd voorgelegd aan het Rekenhof. Hij ging volledig akkoord met de opmerkingen over de subsidies.

Het Rekenhof heeft het verslag op 29 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, die geen gebruik heeft gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.4 Onderwijs en Vorming

Het Rekenhof wees de administratie erop dat zij er beter dient op toe te zien dat de voorschriften van subsidiebesluiten worden nageleefd, zoals het respecteren van de indieningstermijn van verantwoordingstukken en schuldvorderingen, de voorlegging van een gedateerde en ondertekende schuldvordering en de volledigheid van de voorgelegde verantwoordingsstukken.

Om er zeker van te zijn dat de indieningstermijnen worden gerespecteerd, is het raadzaam dat de administratie een algemeen en uniform systeem invoert waarbij zij alle inkomende stukken onmiddellijk dateert als ze bij haar aankomen.

De administratie dient strikt toe te zien op een consequente naleving van de overheidsopdrachtenwet, meer bepaald van het principe van de borgtocht. De betrokken diensten dienen op de hoogte te worden gesteld van de correcte termijn waaraan de borgstelling is gebonden. De administratie dient ook te waken over de voorafgaandelijke vastlegging van de aangegane verbintenissen.

Bovenstaande tekortkomingen wijzen op de noodzaak van een meer doorgedreven interne controle en van een sensibilisering van de betrokken diensten en dossierbehandelaars.

Het controleverslag werd op 7 mei 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Onderwijs en Vorming, de administrateur-generaal van het Agentschap voor Onderwijsdiensten, de waarnemend administrateur-generaal van het Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs en de administrateur-generaal van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie.

Het antwoord van de administrateur-generaal van 4 juni 2008 namens het departement en de betrokken agentschappen gaf bij enkele opmerkingen een afdoende verantwoording, zodat die opmerkingen uit het verslag werden geschrapt. Het wees ook op een aantal maatregelen. Zo zou worden nagegaan of de checklists waarmee de administratie werkt (de checklist *overheidsopdrachten* en de checklist *samenstelling dossiers*) kunnen worden aangepast en vervolledigd. Jaarlijks zouden ook opleidingen *overheidsopdrachten* worden georganiseerd, die verplicht zijn voor de nieuwe personeelsleden van niveau A en waarop alle inhoudelijke ordonnateurs worden uitgenodigd. Om tegemoet te komen aan enkele vormelijke opmerkingen zouden een aantal procedures opnieuw worden bekeken.

Het Rekenhof heeft het verslag op 15 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming, die geen gebruik heeft gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.5 Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie

De samenwerking met de dossierbehandelaars van de administratie verloopt vlot. De administratie verwerkt de opmerkingen van de Inspectie van Financiën en de controleurs van de vastleggingen vooraleer de dossiers over te zenden aan het Rekenhof. De tekortkomingen die het Rekenhof heeft vastgesteld, konden in onderling overleg met de dossierbehandelaars worden opgelost, zonder dat daarvoor schriftelijke communicatie noodzakelijk was. Ontbrekende verantwoordingsstukken werden voorgelegd.

Het controleverslag werd op 29 april 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie en aan de administrateur-generaal van het Agentschap Economie. Zij maakten geen gebruik van de tegensprekelijke procedure.

Het Rekenhof heeft het verslag op 9 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap en Innovatie, die geen gebruik heeft gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.6 Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Het Rekenhof stelde in zijn verslag dat de controle door de administratie op de subsidiebesteding onvoldoende is. Zij moet er beter op toezien dat de verantwoording voldoet aan de voorwaarden van het subsidiebesluit en dat de correcte besteding voldoende is aangetoond.

Zoals uit diverse antwoorden van de dossierbehandelaars blijkt, worden (nog steeds) niet alle subsidiebesluiten met de nodige zorgvuldigheid opgesteld. Bovendien zou een door de subsidietrekker aangevraagde en door de subsidieverstrekker goedgekeurde wijziging van de aanwendingsvoorwaarden moeten resulteren in een (bij voorkeur onmiddellijke) aanpassing van het toekenningsbesluit. Bij de controle wordt immers alleen rekening gehouden met de subsidievoorwaarden zoals vervat in de overgelegde besluiten.

Inzake overheidsopdrachten vormen vooral de met een universiteit of hogeschool afgesloten dienstverleningscontracten een aandachtspunt.

Met het oog op een effectievere en efficiëntere controle van de uitgaven achtte het Rekenhof het wenselijk dat de in 2007 aangekondigde maatregelen, waaronder het voorzien in opleidingen, worden voortgezet.

Het controleverslag werd op 18 maart 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, aan de administrateur-generaal van het agentschap Kunsten en Erfgoed en aan de waarnemend administrateur-generaal van het agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. Zij legden hun commentaar voor op respectievelijk 16 en 25 april, 15 april en 18 april 2008.

In hun respectieve antwoorden trachtten het departement en de IVA Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (hierna aangeduid met IVA SCWJV) een aantal opmerkingen te weerleggen. De replieken waren soms naast de kwestie of deden niet ter zake (bijvoorbeeld commentaar bij een niet correct weergegeven opmerking) en hebben het standpunt van het Rekenhof niet gewijzigd. Uit de antwoorden bleek dat wordt tegemoetgekomen aan de aanbevolen opleidingen. De (verdere) naleving van de procedure om de tekortkomingen op te volgen, kwam ook aan bod in de antwoorden van het departement en van de IVA SCWJV. Daarenboven engageerde het departement zich tot het naleven van de volgende afspraken: alle vereffeningsdossiers zullen een bewijs van de uitgevoerde controle bevatten (bij subsidies in principe bij de betaling van het saldo); subsidiebesluiten zullen met de nodige zorgvuldigheid worden opgesteld en een afschrift ervan zal worden bezorgd aan de begunstigden; goedgekeurde wijzigingen van de aanwendingsvoorwaarden zullen resulteren in wijzigingen van de subsidiebesluiten. De secretaris-generaal erkende dat dienstverleningscontracten met een universiteit of een hogeschool een aandachtspunt vormen.

Op 25 juni 2008 bezorgde het Rekenhof het verslag aan de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel. Hij liet op 14 juli 2008 weten dat het verslag zou worden geagendeerd op de beleidsraad. De

administrateur-generaal van het agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen deelde op 2 juli 2008 nog mee dat er in september 2008 voor de dossierbehandelaars een nieuwe opleiding rijkscomptabiliteit zou worden voorzien.

4.2.7 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Het Rekenhof stelde vast dat de administratie niet altijd voldoende aandacht besteedt aan de aanwezigheid van de vereiste verantwoordingsstukken of de ingediende stukken niet altijd aan een grondige controle onderwerpt.

De administratie dient de kwaliteit van de interne controle verder uit te bouwen. Op basis van intern uitgewerkte processen en procedures dienen eventuele tekortkomingen, ontoereikende verantwoording, misbruiken en onnauwkeurigheden tijdig te worden gedetecteerd en rechtgezet. Uitgaven, in het bijzonder subsidies, dient zij met de nodige zorgvuldigheid te controleren en goed te keuren, opdat de rechtmatigheid, rechtszekerheid en wettigheid worden verzekerd. De effectieve toepassing van de vastgelegde controles dienen op regelmatige tijdstippen het voorwerp uit te maken van een monitoring en evaluatie.

Het controleverslag werd op 25 maart 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en aan de administrateur-generaal van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Zij legden hun gezamenlijk antwoord over op 23 april 2008, waarin zij weliswaar een aantal bedenkingen formuleerden, maar de controleresultaten niet betwistten, op één opmerking na. Gelet op de argumentatie werd de opmerking uit het controleverslag geschrapt. Wat betreft de aanbevelingen deelde het departement (ook namens de IVA) mee dat initiatiecursussen inzake overheidsopdrachten en rijkscomptabiliteit zouden worden georganiseerd en de interne controle zou worden versterkt om de correctheid van de dossiers te waarborgen. Aan de dossierbehandelaars en de inhoudelijk ordonnateurs zou worden gevraagd de nodige aandacht te besteden aan de op- of samenstelling van de dossiers.

Het verslag werd op 9 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Hij bevestigde in zijn antwoord van 25 juli 2008 dat de nodige stappen zouden worden genomen om de diverse tekortkomingen te verhelpen.

4.2.8 Werk en Sociale economie

De samenwerking met de dossierbehandelaars van de administratie verloopt vlot. De administratie verwerkt de opmerkingen van de Inspectie van Financiën en de controleurs van de vastleggingen vooraleer de dossiers over te zenden aan het Rekenhof. De meeste tekortkomingen die het Rekenhof heeft vastgesteld, konden in onderling overleg met de dossierbehandelaar snel en efficiënt worden opgelost. Ontbrekende verantwoordingsstukken werden steeds voorgelegd.

Het controleverslag werd op 15 april 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Werk en Sociale Economie en aan de administrateur-generaal van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. De secretaris-generaal antwoordde op 5 mei 2008 in naam van het beleidsdomein dat zowel het departement als het subsidieagentschap WSE de aanbevelingen van het Rekenhof ernstig nemen en ze aangrijpen om de interne procedures en werkwijzen verder op punt te stellen en in lijn te brengen met de reglementaire bepalingen. Ook werden de door het Rekenhof vastgestelde punctuele onvolkomenheden erkend en acties ondernomen om ze in de toekomst te vermijden.

Het Rekenhof heeft het verslag op 9 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Werk, die geen gebruik heeft gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.9 Mobiliteit en Openbare Werken

Het Rekenhof heeft tijdens de referentieperiode weinig fouten of onregelmatigheden vastgesteld. Ontbrekende verantwoordingsstukken werden na tussenkomst van de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement voorgelegd. De geleidelijke verbetering van de dossiers zet zich voort. Dat is mede te danken aan de volgehouden inspanning van de boekhouding om te komen tot een degelijke opvolging van de opmerkingen van het Rekenhof.

Het ministerie dient bij overheidsopdrachten nauwgezet toe te zien op de naleving van de algemene aannemingsvoorwaarden, waaronder de motivering van de juridische grondslag bij schadegevallen en het bewijs van borgtochtstelling.

In het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken moet het Vlaams Gewest nog altijd een aanzienlijk bedrag aan verwijlinteressen betalen. Het verdient aanbeveling een procedure in te stellen waardoor bij langdurige afwezigheid van de verantwoordelijke dossierbehandelaar de lopende dossiers strikter worden opgevolgd en tijdig gepaste maatregelen worden genomen. Ook de toestand van de ordonnanceringskredieten vergt een striktere opvolging.

Het controleverslag werd op 14 mei 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Mobiliteit en Openbare Werken, aan de administrateur-generaal van het Agentschap Wegen en Verkeer en aan de administrateur-generaal van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust. De administrateur-generaal van het Agentschap Wegen en Verkeer, deelde op 28 mei 2008 mee dat hij in het bijzonder akkoord gaat met de aanbeveling inzake het beperken van de verwijlinteressen. Het lijnmanagement kreeg de opdracht binnen hun afdeling de gepaste maatregelen te nemen opdat betalingsdossiers zonder vertraging worden ingediend. Op 12 juni 2008 beloofde ook de secretaris-generaal van het departement Mobiliteit en Openbare Werken dat zijn diensten in de toekomst verder inspanningen zullen leveren om

de verbetering van de dossierkwaliteit voort te zetten. Hij lichtte bepaalde initiatieven toe die het departement in de loop van het jaar al had genomen wat betreft de betaalde verwijlresten en de kwaliteitsverbetering van de overheidsopdrachtendossiers. In verband met de vorm van de ordonnancering wees hij erop dat door de aanpassing van Orafin de procedure voor dossiers met inpandgeving vanaf begin 2008 werd gewijzigd, zodat nu opnieuw het rekeningnummer van de leverancier of begunstigde wordt vermeld. Daarnaast werden duidelijke afspraken gemaakt met alle betrokkenen met het oog op de gevraagde transparantie van de aanrekeningen. Bovendien werd de interne dossierstroom en controleprocedure geactualiseerd met een verduidelijking en versterking van het interne controlesysteem als gevolg. De administrateur-generaal van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust deelde op 9 juli 2008 mee geen commentaar te hebben op het controleverslag.

Het Rekenhof heeft het verslag op 29 juli 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Mobiliteit en de Vlaamse minister van Openbare Werken. De Vlaamse minister van Openbare Werken liet op 17 september 2008 weten zich te verheugen dat het Rekenhof een geleidelijke verbetering vaststelt van de dossiers. Zij sloot zich aan bij de geformuleerde conclusies met betrekking tot de naleving van de algemene aannemingsvoorwaarden en de motivering van de juridische grondslag bij schadegevallen, net als het bewijs van de borgtochtstelling. Daarnaast beloofde ze bij de leidende ambtenaren van het beleidsdomein te blijven aandringen op een nauwgezette opvolging van de problematiek van verwijlresten. De Vlaamse minister van Mobiliteit heeft geen gebruik gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.10 Landbouw en Visserij

Het Rekenhof heeft tijdens de referentieperiode weinig fouten of onregelmatigheden vastgesteld. Het acht het echter raadzaam dat de administratie meer zorg besteedt aan de documentatie van de verantwoordingsdossiers.

Het controleverslag werd op 8 april 2008 voor commentaar voorgelegd aan de secretaris-generaal van het departement Landbouw en Visserij, alsook aan de administrateur-generaal van het agentschap voor Landbouw en Visserij. De secretaris-generaal deelde op 16 mei 2008 mee dat in de toekomst rekening zou worden gehouden met de geformuleerde aanbevelingen.

Het Rekenhof heeft het verslag op 10 juni 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Institutionele hervormingen, Landbouw en Zeevisserij, die geen gebruik heeft gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.2.11 Leefmilieu, Natuur en Energie

Het Rekenhof heeft meermaals het ontbreken van gegevens of onregelmatigheden vastgesteld. Het achtte het raadzaam dat de administratie:

- meer zorg besteedt aan de documentatie van de verantwoordingsdossiers;
- meer zorg besteedt aan de vormvoorschriften voor de uitgifte van ordonnanties;
- de wetgeving op de overheidsopdrachten met gepaste nauwgezetheid naleeft;
- meer aandacht heeft voor een correcte begrotingsaanrekening.

Het controleverslag werd op 25 maart 2008 voor commentaar voorgelegd aan de administratie. De secretaris-generaal van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie deelde op 10 april 2008 mee dat aan de afdelingen van het departement werd gevraagd aandacht te schenken aan de aanbevelingen uit het verslag. De administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos heeft op 23 april 2008 en 5 juni 2008 bijkomende verduidelijking verstrekt bij de vaststellingen. Zij heeft akte genomen van de aanbevelingen van het Rekenhof en aan de cel interne controle van het agentschap voor Natuur en Bos opdracht gegeven daaraan uitvoering te geven.

Op 25 juni 2008 werd het verslag bezorgd aan de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, die op 22 juli 2008 meedeelde dat de aanbevelingen van het Rekenhof de nodige aandacht zouden krijgen, alsook zouden worden geïmplementeerd binnen de administratie. Meer in het bijzonder wees zij erop dat de leidende ambtenaren van het departement en van het agentschap aan hun interne controlediensten de opdracht hebben gegeven toe te zien op de uitvoering van de aanbevelingen en dat aan de dossierbehandelaars werd gevraagd meer zorg te besteden aan de vormvoorschriften betreffende de vastleggingen en ordonnanties, alsook aan de documentatie ervan. Ten slotte kondigde zij aan dat in het najaar maatopleidingen wetgeving overheidsopdrachten zouden worden georganiseerd binnen het departement, dat alle nieuw aangeworven personeelsleden van het niveau A zouden worden verplicht de basisopleiding te volgen en dat personeelsleden met een (sub)delegatie om overheidsopdrachten uit te schrijven of te gunnen een opleiding voor gevorderden zullen volgen.

4.2.12 Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het Rekenhof heeft een beperkt aantal fouten of onregelmatigheden vastgesteld. Het achtte het raadzaam dat:

- de administratie meer zorg besteedt aan de vormvoorschriften voor de uitgifte van ordonnanties en vastleggingen,
- de Vlaamse Regering uitvoeringsbesluiten vaststelt zodat de in de begroting voorziene toelagen aan stedenbouwkundige en planologische ambtenaren kunnen worden uitbetaald.

Op 18 maart 2008 bezorgde het Rekenhof zijn controleverslag aan de administratie. De administrateur-generaal van het Agentschap Wonen – Vlaanderen stelde op 21 maart 2008 geen opmerkingen te hebben bij het verslag. De leidend ambtenaren van het departement Ruimtelijke

Ordering, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed en van het agentschap Inspectie RWO hebben geen gebruik gemaakt van de tegensprekelijke procedure. De administrateur-generaal van het Agentschap RO-Vlaanderen antwoordde op 14 april 2008. Hij bevestigde o.a. dat het uitkeren van subsidies aan regionale landschappen in de vorm van facultatieve subsidies inderdaad een probleem is, maar dat het zou worden opgelost door een nieuw basisdecreet Onroerend Erfgoed.

Het Rekenhof heeft het verslag op 14 mei 2008 bezorgd aan de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening en van Wonen, die geen gebruik hebben gemaakt van de tegensprekelijke procedure.

4.3 Aanbevelingen

In het algemeen dient de administratie:

- de controle op de subsidiebesteding verder uit te bouwen en in de dossiers een spoor van die controle achter te laten;
- bij overheidsopdrachten oog te hebben voor de borgstelling en het beroep op de mededinging;
- meer zorg te besteden aan de volledigheid van de verantwoordingsbundels.

Een meer doorgedreven interne controle kan het aantal tekortkomingen beperken.

5 Kleine gereguleerde subsidies

5.1 Controlemethodiek

Voor een aantal kleine gereguleerde subsidies voert het Rekenhof na een risicoanalyse een a-posteriori controle uit op de betalingsdossiers. Het onderzoek behelst niet alleen de controle van de wettelijkheid, de werkelijkheid en de regelmatigheid van de uitgaven, maar ook de kwaliteit van de regelgeving en de controle door de administratie.

5.2 Subsidies voor de Regionale Technologische Centra

5.2.1 Onderzoek

Voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming heeft het Rekenhof de subsidies aan de Regionale Technologische Centra (hierna RTC) onderzocht. Het heeft zijn controleverslag op 4 november 2008 aan de Vlaamse minister van Onderwijs bezorgd. De minister heeft geantwoord op 24 november 2008.

5.2.2 Subsidieregeling

Een RTC is een regionaal of interregionaal centrum, georganiseerd in een samenwerkingsverband tussen de verschillende spelers in het opleidingsveld (scholen, VDAB, Syntra, UNIZO, Voka, bedrijfssectoren en ondernemingen). Een RTC wil synergieën tussen onderwijsinstellingen en bedrijven bewerkstelligen; leerlingen, studenten en cursisten optimaal doen doorstromen naar het bedrijfsleven en het technisch en beroepsonderwijs opwaarderen.

De subsidies voor de RTC werden geregeld bij onderwijsdecreet XIII⁽⁸⁶⁾ en maken deel uit van het beleid van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming. Door een beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering af te sluiten, opent een RTC het recht op een driejaarlijkse vaste werkingsenveloppe. Daarnaast voorzag het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 2005 in een systeem van projectfinanciering⁽⁸⁷⁾. Sinds 2008 regelt het decreet van 14 december 2007⁽⁸⁸⁾ de subsidies aan de RTC (RTC-decreet). Het systeem van projectfinanciering is afgeschaft.

⁸⁶ Decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozatek.

⁸⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 2005 betreffende de subsidie projectfinanciering voor Regionale Technologische Centra.

⁸⁸ Decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de Regionale Technologische Centra.

Vlaanderen telde tot 31 december 2007 zes RTC. Sinds 1 januari 2008 is er maar één RTC per provincie meer. De RTC moeten volgens het RTC-decreet de rechtsvorm van een vzw aannemen. De begrotingen 2006, 2007 en 2008 bevatten respectievelijk 2,24 miljoen EUR, 2,27 miljoen EUR en 2,3 miljoen EUR voor de RTC-subsidies (basisallocatie 32.1.33.07).

De grootte van de werkingsenveloppe per RTC werd in het verleden bepaald op grond van een aantal niet altijd eenduidige criteria. Sinds de inwerkingtreding van het RTC-decreet op 1 januari 2008 wordt de driejaarlijkse werkingsenveloppe meer eenduidig vastgesteld, namelijk: een forfait (jaarlijks geïndexeerd) van 200.000 EUR per RTC en een variabel bedrag naar rato van een bepaald aantal regelmatige leerlingen in het werkingsgebied van de RTC.

De uitbetaling van de subsidie gebeurde tot 31 december 2007 in schijven: vier voorschotten van telkens 22,5% en een saldobetaling van 10%. Sinds het RTC-decreet zijn er nog drie schijven: 70% eind februari, 20% na goedkeuring van het jaaractieplan van het RTC voor het volgende werkingsjaar en 10% na de indiening en goedkeuring van het werkings- en activiteitenverslag.

Zowel het onderwijsdecreet XIII als het RTC-decreet van 2007 lieten de concrete uitwerking en de toekenningsvoorwaarden aan de Vlaamse Regering over, die regelingen kan vastleggen in beheersovereenkomsten.

Het onderwijsdecreet vroeg alleen een werkings- en activiteitenverslag als verantwoordingsstuk. De beheersovereenkomsten schreven ook een businessplan voor. Het RTC-decreet voorziet in de voorlegging van een strategisch plan voor de looptijd van de beheersovereenkomst en een jaarlijks jaaractieplan (inclusief een financieel plan). De RTC moeten ook een werkingsverslag, een financieel verslag, een afschrift van de bewijsstukken en hun jaarrekening aan het ministerie bezorgen.

Het RTC-decreet is beperkter op het vlak van de algemene voorwaarden die de beheersovereenkomsten moeten regelen. Zo bepaalt het niet meer dat de beheersovereenkomst de wijze moet bepalen waarop de lokale actoren bij de werking van het RTC betrokken kunnen worden, noch de remediërende en sanctionerende maatregelen in geval van niet-naleving van de beheersovereenkomst. Ook de bepaling over een centraal ondersteunende RTC-coördinator is verdwenen.

5.2.3 Controleresultaten

Het Rekenhof heeft de betalingsdossiers voor 2006 en 2007 grondig gecontroleerd. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De administratie had geen schriftelijke procedure opgesteld voor de behandeling en betaling van de RTC-subsidies, maar heeft dat in-gevolge de controle intussen wel gedaan.

- Er werd niet over gewaakt of de controlerende persoon niet ook tussenbeide was gekomen in de subsidiebehandeling of -beslissing. Intussen is er een vorm van risicobeheersing doordat het diensthoofd de eindbeslissing neemt.
- Tal van stavingstukken waren ongedateerd. Dat probleem doet zich al lang voor op de administratie van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Sinds de controle plaatst het secretariaat van de afdeling datumstempels op binnenkomende poststukken.
- De laattijdige indiening van stavingstukken leidt niet tot een sanctie. Sancties zijn overigens niet opgenomen in de regelgeving. Volgens de administratie diende geen enkele RTC de verantwoordingsstukken extreem laat in, aangezien dat de uitbetaling van hun subsidie aanzienlijk zou vertragen.

Het Rekenhof stelde voorts vast dat de RTC en de administratie strikt toezien op de naleving van de subsidievoorwaarden en de facturen en stavingstukken nakijken. De aanvaarde facturen vielen alle binnen de correcte subsidieperiode. Aantekeningen in de betalingsdossiers toonden aan dat de administratie de stavingdocumenten uitgebreid doorneemt. Zij vorderde in verscheidene brieven te veel betaalde voorschotten of saldi van de RTC terug. De uitbetalingsmodaliteiten werden nageleefd en de betalingen werden verricht aan de juiste begunstigde.

5.2.4 Conclusies

Het RTC-decreet van 14 december 2007 is duidelijker dan het onderwijsdecreet XIII en regelde een aantal lacunes, maar dicteert minder de algemene voorwaarden van de beheersovereenkomsten en bevat geen remediërende of sanctionerende maatregelen. De administratie is sterker uitgebouwd dan vroeger en controleert de subsidieverstrekking en -verantwoording op een degelijke wijze. Zij reageerde ook alert op de controle van het Rekenhof met de introductie van diverse maatregelen.

5.2.5 Aanbevelingen

- De decreetgever zou het beste de algemene voorwaarden uit de beheersovereenkomsten vastleggen, zoals hij dat in het oprichtingsdecreet XIII deed.
- Als een scheiding tussen de beslissende, begeleidende en controlerende functie voor de subsidiedossiers niet mogelijk is, dient op een andere manier risicobeheersing plaats te vinden, bv. door een tweede controle, zoals gepland door de administratie.

5.2.6 Antwoord van de minister

De minister heeft zich in zijn antwoord van 24 november 2008 aangesloten bij het antwoord dat de administratie eerder verstrekke. Hij verduidelijkt de stappen die werden genomen om een deugdelijke controle van

de subsidiestromen mogelijk te maken, te weten: een uitgebreide beheersovereenkomst, aangevuld met een strategisch plan én een jaaractieplan. Hij verklaarde ook waarom een aantal, voorheen decretaal geregelde aspecten, uit de decreetgeving werden gehaald.

Volgens de minister moet de overheidscontrole op de RTC zich in eerste instantie richten op het bereiken van de resultaten, en niet zozeer op de wijze waarop de RTC zich organiseerden om deze resultaten te bereiken. Hij stipuleerde hoe de administratie op twee cruciale momenten, één *ex ante* en één *ex post* de RTC controleert en op grond daarvan besluit tot de uitbetaling van schijven en saldi of tot terugvordering van middelen.

De minister beloofde dat de administratie de aanbevelingen over de procedures ter harte zou nemen, zodat op termijn een meer uitgebreid systeem van risicobeheersing zal ontstaan.

5.3 Investeringsubsidies aan de beschutte werkplaatsen

5.3.1 Subsidieregeling

Met de investeringsubsidies aan de beschutte werkplaatsen wil de Vlaamse Regering bijdragen in de kostprijs of de financiering van de aankoop, verbouwing, uitbreiding of nieuwbouw van beschutte werkplaatsen. De subsidies worden beheerst door het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden en een drietal besluiten van de Vlaamse Regering⁸⁹). In haar beleidsbrieven 2006-2007 en 2007-2008 heeft de minister van Sociale Economie de opmaak van een eenheidsdecreet voor de beschutte en sociale werkplaatsen aangekondigd.

Tot eind maart 2006 waren de kredieten voor de beschutte werkplaatsen onderdeel van de dotatie aan het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap. Sinds 1 april 2006 krijgen de kredieten in het kader van de hervorming Beter Bestuurlijk Beleid een aparte basisallocatie in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (BA 52.4-52.10). Zij bedroegen in 2006 en 2007 respectievelijk 2,1 miljoen EUR en 1,5 miljoen EUR.

De uitbetaling gebeurt in principe in schijven: 30% na overlegging van het aanvangsbevel van het werk en van de eerste vorderingsstaat, 30% na uitvoering van meer dan 50% van de werkzaamheden, 30% na meer dan 75% en het saldo (10%) na voorlegging van het pv van voorlopige oplevering en de eindafrekening.

5.3.2 Subsidiebeheer

Sinds juni 2006 behoort de financiële afhandeling van de investeringsdossiers voor de Vlaamse beschutte werkplaatsen tot de bevoegdheid van het Vlaams Subsidie Agentschap voor Werk en Sociale Economie (VSAWSE). De controle van de technische voorwaarden (bouwvoorwaarden, normen voor materiaal, uitrusting en meubilair,...) geschiedt door de inspectiediensten van het VIPA. Het VIPA adviseert de voor-schotbetalingen en eindafrekening op grond van de facturen en het proces-verbaal van oplevering.

⁸⁹ Besluit van 6 juli 1994 tot vaststelling van de totale investeringsubsidie en de bouwtechnische normen voor de voorzieningen voor de sociale integratie van personen met een handicap, besluit van 8 juni 1999 houdende de procedureregels inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden en besluit van 17 november 2006 tot aanpassing van de regelgeving met betrekking tot de integratie op de arbeidsmarkt van personen met een handicap binnen het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

5.3.3 Controleresultaten

In 2007, het referentiejaar voor het onderzoek van het Rekenhof, voerde het VSAWSE acht betalingen uit. Het Rekenhof heeft alle acht dossiers in 2008 grondig gecontroleerd op de volgende punten:

- de naleving van de vastgelegde proceduregang;
- de berekening van de subsidie in overeenstemming met de aard van de geplande investering;
- de uitbetaling van de subsidie in functie van de gerealiseerde investeringen;
- de aanwezigheid van de noodzakelijke verantwoordingsstukken.

Deze controle heeft geen fouten aan het licht gebracht.

5.4 Subsidies voor amateurkunsten

5.4.1 Oogmerk en onderwerp van de controle

Het Rekenhof heeft de subsidiëring van amateurskunsten onderzocht. Enerzijds controleerde het de subsidiëring van erkende organisaties voor amateurkunsten in 2007, het eerste jaar van de beleidsperiode 2007-2011⁹⁰). Anderzijds onderzocht het de subsidiëring van projecten. Daarbij richtte het zich op de recentst toegekende en uitgekeerde subsidies, de zogenaamde subsidies eerste en tweede ronde 2008. De bevoegde administratie is het IVA Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. Het heeft zijn verslag op 28 juli 2009 voorgelegd aan de Vlaamse minister van Cultuur, die op 20 augustus 2009 heeft geantwoord.

5.4.2 Juridisch kader en toepassing

Het decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten stelt dat de subsidiëring een netwerk van organisaties voor amateurkunsten wil creëren om de artistieke en sociale component van de amateurkunstbeoefening en -beleving bij elke burger te valoriseren. Op 17 november 2006 wijzigde de decreetgever het amateurkunstendecreet met terugwerking tot 1 januari 2006⁹¹). De Vlaamse Regering heeft het decreet uitgevoerd met het besluit van 7 september 2007. Hoewel in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media werd gesteld dat de *uitvoeringsbesluiten* kort na de goedkeuring van het decreet klaar zouden zijn⁹²) en de sector op de hoogte werd gehouden van de wijzigende regelgeving, werd het uitvoeringsbesluit pas gepubliceerd op 5 oktober 2007, met inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking.

Het decreet onderscheidt vijf disciplines en (binnen twee ervan) zes deeldisciplines, waarvoor de minister elk één organisatie kan erkennen, dus negen organisaties in totaal. Op het moment van het onderzoek was dat ook het geval. Voor één organisatie was 2007-2011 de eerste beleidsperiode. De erkende organisaties ontvangen subsidies langs een systeem van jaarlijkse subsidie-enveloppen, telkens voor een periode van vijf jaar. In beleidsplannen moeten zij aangeven welke activiteiten ze zullen realiseren met de toegekende subsidies.

⁹⁰ De laatst uitbetaalde jaarlijkse werkingssubsidies op datum van aankondiging van het onderzoek (4 november 2008) werden onderzocht. De verantwoording van de subsidies 2008 werd immers pas uiterlijk op 15 maart 2009 verwacht (het saldo moet vóór 1 juli 2009 worden uitbetaald).

⁹¹ De wijziging herdefinieerde onder meer enkele deeldisciplines, waardoor de tot dan toe onrechtmatige erkenning van een organisatie in overeenstemming met de decretale bepalingen werd gebracht.

⁹² Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Stuk 918 (2005-2006) – Nr. 4.

Daarbuiten voorziet het decreet in de subsidiëring van een coördinerend centrum voor amateurkunsten. De erkende organisaties richtten dit *Forum voor Amateurkunsten* in 2006 op. Het vervult de vroegere steunpuntfunctie van het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten.

Ten slotte voorziet het decreet in drie soorten projectsubsiëring.

De onderstaande tabel overziet de subsidiëring 2007-2009 op budgettair vlak.

BA	programma		Bestemd voor	kredieten (in EUR)
33.03	HD Sociaal-Cultureel Werk voor Volwassenen	Subsidies aan organisaties voor amateurkunsten (decreet van 22 december 2000)	erkende organisaties, het Forum voor Amateurkunsten en de projecten rond internationale activiteiten	2007: 6.212.000 2008: 6.723.000** 2009: 6.887.000
33.80	HC Algemeen	Subsidies in uitvoering van artikel 62bis van de financieringswet voor algemeen cultuurbeleid (middelen van de Nationale Loterij)	(o.m.) ondersteuning van kwaliteitsbevorderende projecten binnen de amateurkunstensector	2009: 250.000*
33.81	45.20 (2007)	subsiëring van semiprofessionele initiatieven		500.000**
	HD 33.81 D (2008)			250.000**

*Op een totaal van 5.339.000 EUR voor de volledige BA.

**Na begrotingscontrole

5.4.3 Subsidiëring van erkende organisaties

5.4.3.1 Bepaling van de jaarlijkse subsidie-enveloppe

De jaarlijkse subsidie-enveloppen bevatten de middelen voor de jaarlijkse personeels- en werkingskosten van de organisaties. Deze enveloppen kunnen per nieuwe beleidsperiode stijgen om meerwaarden te realiseren tegenover de vorige beleidsperiode. Die *meergelden* steunen op een evaluatie van de werking, een financieel behoefteplan van de organisatie en de beleidsintenties van de Vlaamse Regering. De verhoging bedraagt maximaal 20%, behalve voor een organisatie die een grote groei heeft gekend ten opzichte van haar basissubsidie. Een nieuw erkende organisatie ontvangt een enveloppe van minimaal 200.000 EUR. Het decreet staat onder voorwaarden toe een subsidiereserve te vormen.

De decreetgever voorziet in afzonderlijke indexeringen van de personeelsuitgaven en de overige uitgaven, waarbij alleen de eerste indexering verplicht is. Dat impliceert dat het aandeel van beide categorieën in de enveloppe vooraf duidelijk is vastgesteld, wat echter niet het geval is. Op 28 augustus 2006 heeft de leidend ambtenaar van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen de aanwendingsvoorwaarden van de bijkomende subsidies (meergelden) meegedeeld, waarbij de verhouding personeels- versus werkingsuitgaven varieerde van 100/0 tot 42,27/57,73. De administratie gaat ervan uit dat het totale begrotingskrediet voor de helft op loon- en voor de helft op werking slaat. Op het eerste aandeel past zij de loonindexering van de Vlaamse

ambtenaren toe, op het tweede de gezondheidsindex. Deze verdeling stemt echter niet overeen met de werkelijke kostenverhouding. Zij houdt er geen rekening mee dat de enveloppe, inclusief meergelden, eventueel bestaat uit vier deelsubsidies.

5.4.3.2 Jaarlijkse verantwoording en vereffening

De organisaties moeten jaarlijks de volgende verantwoordingsstukken indienen: de rekeningen van het vorige jaar met de bewijsstukken, een door de algemene vergadering goedgekeurde begroting, en een werkingsverslag van het voorbije jaar en een jaarplanning voor het volgende jaar. Zij moeten een boekhouding voeren volgens het genormaliseerd boekhoudkundig stelsel, maar moeten ook een opgelegd specifiek boekhoudkundig plan en bijzondere regelingen betreffende de boekhouding volgen. De organisaties moeten aantonen dat zij, rekening houdend met de eigen middelen, sluitend of batig kunnen werken. Een batig saldo in de resultatenrekening verplicht de organisatie een financiële reserve op te bouwen. Bij afwijking kunnen zij, als zij de decretale voorwaarden naleven, een subsidiereserve aanleggen. De administratie betaalt de jaarlijkse subsidie uit in vier driemaandelijks voorschotten en een saldo.

Het Rekenhof heeft over de jaarlijkse verantwoording en de vereffening de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Hoewel het decreet de overlegging van een jaarplanning voor het volgende jaar eist, heeft het uitvoeringsbesluit toegestaan dit document pas tegen 15 maart van het lopende jaar voor te leggen.
- De administratie heeft bij de rekeningen 2007 de betalingsbewijzen niet opgevraagd. Bovendien vond de ordonnancering van de saldo-subsidies laattijdig plaats (pas eind juli en begin augustus 2008 in plaats van vóór 1 juli 2008).
- Uit de overgelegde verantwoording blijkt niet dat alle organisaties het rekeningstelsel gebruiken dat de administratie heeft opgelegd.
- Aangezien het aandeel van de personeelsuitgaven en de overige uitgaven in de totale enveloppe niet werd bepaald, kon het Rekenhof niet nagaan of subsidiereserves werden aangelegd.
- Een van de organisaties heeft een globale subsidiereserve aangelegd hoewel het beleidsplan die werkwijze niet expliciet had vastgesteld, zoals decretaal voorgeschreven.
- Een organisatie wendde de meergelden 2007 niet volledig aan, zonder dat zij met de overschotten specifieke reserves aanlegde. Zij nam overigens de aanwerving van bijkomend personeel niet op in haar personeelsplan, dat deel uitmaakt van het beleidsplan.

5.4.3.3 Controle door de administratie van de verantwoording

De administratie gebruikt een goed geconcipeerde checklist, wat resulteert in een grondige controle van de verantwoording. Zij bundelt de controlebevindingen per organisatie.

Beleidsplannen

De administratie heeft alle beleidsplannen aanvaard. Bij de goedkeuring ervan heeft zij onder meer de volgende tekortkomingen gesignaleerd:

- De doelstelling *samenwerking* bleef beperkt tot een opsomming van de partners en de doelstelling *vernieuwing en verbreding* kwam onvoldoende tot uiting. Bovendien bevatte het beleidsplan onvoldoende toelichting bij de besteding van de meergelden.
- Aan de doelstelling *vernieuwing en verbreding* werden maar twee acties verbonden, die dan nog eerder thuishoorden bij *communicatie*. Het beleidsplan vermeldde niets over de semiprofessionele aanpak en er bestond geen duidelijkheid over de besteding van de meergelden.
- Het plan bevatte weinig gegevens over het bereiken van de doelstellingen *vernieuwing en verbreding* en *internationale werking*. De administratie heeft erop gewezen dat de vereniging nauwkeuriger moest formuleren hoe zij wou inspelen op de verschillende behoeften van de vele doelgroepen.
- Er was weinig aandacht voor de verschillende werkvormen en de organisatie moest werk maken van acties die de participatiegraad verhogen.

In haar brieven heeft de administratie aanbevelingen geformuleerd en de organisaties verzocht daarmee rekening te houden in de jaarplanning en de verdere bijsturing. Daarenboven gaf zij ten behoeve van de subsidiebegunstigden voorbeelden van activiteiten die in principe in het plan zelf hadden moeten staan. De vraag rijst waarom de administratie de betrokken organisaties niet heeft gevraagd de beleidsplannen bij te sturen. De administratie kon bezwaarlijk het beleidsplan aanvaarden als uit haar evaluatie bleek dat één of meer verplichte aspecten niet of maar in beperkte mate aan bod kwamen.

Jaarplannen en werkingsverslagen

De regelgeving schrijft geen formele goedkeuring door de administratie van het jaarplan en het werkingsverslag voor. De administratie heeft wel de jaarplanningen 2007 geëvalueerd. Zij heeft daarbij de volgende tekortkomingen gesignaleerd:

- Niet alle organisaties volgden de aanbevelingen op die de administratie bij de goedkeuring van de beleidsplannen gaf.
- De omschrijving van de geplande acties was vrij beknopt en de vooropgestelde resultaatsmeting was voor verbetering vatbaar.
- Aangezien de jaarplanning 2007 volgens het uitvoeringsbesluit pas op 15 maart 2007 moest voorliggen, kon de administratie het resultaat van haar controle pas mededelen op 26 april 2007 (voor de jaarplanning 2008 pas op 16 juni 2008). Het is weinig waarschijnlijk dat

de organisaties hun jaarplanning op dat ogenblik nog kunnen bijsturen.

- Diverse organisaties leefden de instructies voor het werkingsverslag 2007 niet na. Zij maakten het verslag bv. niet op volgens de structuur van de jaarplanning.

5.4.4 Subsidiëring van projecten

Het decreet heeft een aantal soorten projecten onderscheiden, waarvoor het uitvoeringsbesluit of de toekenningsbesluiten de toekenningswaarden bepaalden.

Projecten uit een kunst- of deeldiscipline die het decreet niet subsidieert

Volgens het decreet kunnen nieuwe initiatieven met een landelijke werking die vandaag niet als kunst- of deeldiscipline worden erkend, amateurkunstenorganisaties, amateurkunstengroepen en amateurkunstenaars aanvragen voor projectsubsidies indienen. Het uitvoeringsbesluit stelt daarentegen dat de subsidies uitsluitend kunnen worden toegekend aan verenigingen of instellingen die beschikken over rechtspersoonlijkheid en in de projectaanvraag aantonen dat zij tegen het begin van de volgende beleidsperiode in aanmerking kunnen komen om te worden erkend als volwaardige amateurkunstenorganisatie. In de huidige beleidsperiode werden nog geen projectaanvragen van deze categorie ingediend.

Internationale culturele projecten in Vlaanderen

Voor deze categorie moeten verenigingen met rechtspersoonlijkheid of verenigingen die zijn aangesloten bij een erkende organisatie, de aanvragen indienen. Overeenkomstig het uitvoeringsbesluit moeten zij de aanvraag indienen tegen 1 oktober van het jaar dat voorafgaat aan het projectjaar. Diverse aanvragen voor in 2008 georganiseerde projecten werden ingediend na 1 oktober 2007. Dat is niet verwonderlijk, aangezien het uitvoeringsbesluit pas werd gepubliceerd en in werking trad op 5 oktober 2007. Voordien werden de subsidies verleend overeenkomstig het *reglement voor subsidiëring internationale culturele projecten in de amateurkunstensector*. Het uitvoeringsbesluit bevat echter geen overgangsbepalingen.

Tegemoetkomingen in buitenlandse reizen

Voor deze categorie komen ook individuele kunstenaars in aanmerking. Het uitvoeringsbesluit voorziet in een tegemoetkoming in reiskosten die verband houden met de deelname aan vier onderscheiden activiteiten. De subsidies variëren naargelang de aanvrager (individuele deelnemer of amateurkunstengroep), maar zijn begrensd, hoewel de minster afwijkingen kan toestaan op advies van de adviescommissie. Alleen de *inter-*

nationale vervoerkosten naar het buitenland en terug zijn subsidiabel, met uitsluiting van de vervoerkosten *in het betrokken land* zelf.

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het uitvoeringsbesluit onduidelijke begrippen gebruikt: in een artikel spreekt het tegelijk van een financiële tegemoetkoming in de reiskosten en van subsidiabele reiskosten die beperkt zijn tot de internationale vervoerkosten. Vervoerkosten omvatten in principe echter niet alleen de reiskosten⁽⁹³⁾.

Hoewel het advies van de adviescommissie alleen vereist is voor een hogere tegemoetkoming, behandelt de commissie ook aanvragen binnen de reglementaire maximumbedragen. De commissie licht bovendien de bedragen die zij voorstelt, niet nader toe.

Projecten die kaderen in de beleidsintenties van de Vlaamse Regering op het vlak van doelgroepen en/of thema's

Het decreet bevat geen nadere regeling voor deze projectsubsiëring, maar de memorie van toelichting stelt dat het *gaat om een ondersteuning van initiatieven die gericht zijn op samenwerking tussen de amateurkunstensector en de professionele kunstenaar*. De minister lichtte toe dat alleen voor deze projecten niet decretaal is bepaald wie projectsubsidies kan aanvragen, zodat de Vlaamse Regering dat moet doen⁽⁹⁴⁾. De beleidsbrief Cultuur heeft initiatieven op dat vlak aangekondigd⁽⁹⁵⁾.

Het uitvoeringsbesluit bevat geen voorschriften voor de samenwerking met de professionele kunstenaar, maar stelt dat het beleidsplan de projecten moet beschrijven die zullen worden ingediend naar aanleiding van het subsidiereglement over de semiprofessionele aanpak. Dit subsidiereglement werd echter niet getroffen⁽⁹⁶⁾. De ondersteuning van de kwaliteitsvolle amateurkunstenprojecten die een brug slaan tussen de amateur- en professionele kunstbeoefening, verloopt daarom langs een toekenningsbesluit. Dat stelt dat de subsidie zal worden uitbetaald nadat een financieel verslag, dat de aanwending van de subsidie verantwoordt, en een inhoudelijk verslag over de activiteit zijn voorgelegd aan en goedgekeurd door de administratie en de Inspectie van Financiën.

Het Rekenhof stelde tijdens zijn controle op de aanwending van de subsidies een enkele tekortkomingen vast:

⁹³ Normaliter zijn kosten voor het vervoer van personen reiskosten, terwijl vervoerkosten ook het transport van materialen (instrumenten, decors, kunstwerken, ...) kunnen omvatten.

⁹⁴ Memorie van toelichting, stuk 918 (2005-2006) – Nr. 1.

⁹⁵ Beleidsbrief Cultuur. Beleidsprioriteiten 2006-2007. Stuk 969 (2006-2007) - Nr. 1.

⁹⁶ Voor het uitvoeringsbesluit in werking trad (5 oktober 2007), werden 6 subsidies voor een totaalbedrag van 126.500 EUR verleend op basis van het reglement voor de subsidiëring van participatie-, experimentele, uitzonderlijke en bijzondere projecten, en hobbyverenigingen 2007.

- Een van de subsidiebegunstigden bracht de aankoop van duurzame roerende goederen in rekening tegen aankoopprijs, in plaats van langs afschrijving.
- Een ander project wendde de subsidie aan ter ondersteuning van eindwerken en bijzondere producties door derden, die echter geen verantwoordingsstukken indienden, maar schuldvorderingen. Daaruit blijkt dat de organisatie in feite voorschotten ter beschikking stelde (voorfinanciering van toekomstige uitgaven).

5.4.5 Forum voor Amateurkunsten (FvA)

Een beheersovereenkomst met de minister specificeerde de opdrachten van de vzw. Bepaalde taken van het centrum kunnen ook worden afgeleid uit het uitvoeringsbesluit. De subsidiëring van het FvA verloopt nagenoeg op dezelfde manier als die van de erkende organisaties. De subsidie-enveloppe van het FvA bevat behalve gedeelten voor de loon- en werkingskosten, ook een gedeelte voor de ondersteuning van samenwerkingsinitiatieven waaraan minstens twee aangesloten (erkende) organisaties participeren⁹⁷). Die deelsubsidie werd ondergebracht in een *bijzonder fonds voor de amateurkunsten*. Per organisatie ontvangt het FvA jaarlijks een bedrag 25.000 EUR, die door middel van een trekingsrecht ter beschikking wordt gesteld aan de betrokken vereniging. Op het fonds kan een beroep worden gedaan mits een *subsidiereglement* wordt nageleefd dat afspraken bevat over in aanmerking komende projecten en over planning, opname en besteding van de middelen.

Het Rekenhof merkte op dat, net als bij de erkende organisaties, de subsidie-enveloppe niet is uitgesplitst in personeels- en werkingskosten, hoewel dat noodzakelijk is om de decretale indexering te kunnen toepassen.

De tegemoetkomingen van het bijzonder fonds worden in principe beperkt tot het verwachte projecttekort. Hoewel binnen de drie maand na projectvoltooiing een projectafrekening moet voorliggen, steunt de betaling op ingediende onkostennota's met kopieën van financiële bewijsstukken, overeenkomstig het reglement van het bijzonder fonds. Op dat ogenblik beschikt het FvA echter nog niet over de projectafrekening, zodat het geen rekening kan houden met het gerealiseerde tekort of overschot.

5.4.6 Vlaams Centrum voor Amateurkunsten

Het amateurkunstendecreet verwees de opdrachten van coördinatie, overleg en samenwerking voor het werkveld naar een vereniging die de erkende organisaties oprichtten (Forum voor Amateurkunsten). De

⁹⁷ Samenwerking met andere organisaties is een van de decretaal bepaalde erkenningvoorwaarden die geldt voor iedere organisatie.

steunpuntwerking voor de sector berust sindsdien dan ook niet meer bij het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten. Op 2 april 2007 veranderde die vereniging haar naam in Vlaams Huis voor Amateurkunsten in Brussel (VLHAKB vzw). Bovendien werden haar doel en opdrachten gewijzigd en geconcretiseerd in een overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschap. Ondanks de herpositionering van het VLHAKB in het werkveld van de amateurkunsten, bleef het decreet waarop de werking van de vzw steunt, ongewijzigd.

5.4.7 Conclusies

Het reglementair kader van de subsidiëring van de amateurkunsten vertoont tal van gebreken:

- Behalve voor de meergelden, bepaalt het uitvoeringsbesluit het aandeel van de personeelskosten en van de overige uitgaven in de subsidie-enveloppen niet, hoewel de decreetgever voor die soorten uitgaven in afzonderlijke indexeringen voorziet.
- Door de onbekende samenstelling van de toegekende subsidie-enveloppe is het niet mogelijk na te gaan of de bepalingen over subsidiereserves worden nageleefd. Uit de afrekeningen (balans) blijkt niet dat de begunstigden gebruik maakten van die decretale mogelijkheid.
- Het decreet en het uitvoeringsbesluit bepalen een ander tijdschema voor de indiening van de jaarplanning.
- Het decreet en het uitvoeringsbesluit verschillen ook in hun bepaling van wie projectsubsidies kan aanvragen voor een kunstdiscipline of deeldiscipline die het decreet niet subsidieert.
- De subsidiabele kosten van buitenlandse reizen worden niet eenduidig bepaald.
- De Vlaamse Regering heeft geen subsidiereglement getroffen voor projecten die een brug slaan tussen de amateur- en professionele kunstbeoefening.
- Het decreet waarop de werking van het VCA steunt, werd alsnog niet gewijzigd, ondanks de herpositionering van het centrum (het huidige VLHAKB) in het werkveld van de amateurkunsten.

Bovendien past de overheid dit kader niet altijd nauwgezet toe:

- De administratie vraagt de betalingsbewijzen niet op.
- Zij aanvaardt beleidsplannen hoewel uit haar evaluaties blijkt dat zij ernstige tekortkomingen vertonen.
- De adviescommissie licht voorgestelde bedragen niet toe in dossiers die zij reglementair niet hoeft te behandelen.
- De administratie aanvaardt bepaalde kosten ten onrechte als subsidiabel.

- Bij de subsidie-uitkering in het kader van het bijzonder fonds voor de amateurkunsten houdt het Forum voor Amateurkunsten geen rekening met de projectafrekening.

5.4.8 Aanbevelingen

- De herpositionering van de vzw VLHAKB in het werkveld van de amateurkunsten, dient decretaal te worden geregeld.
- De Vlaamse Regering moet een subsidiereglement treffen voor de projecten die kaderen in haar beleidsintenties op het vlak van doelgroepen en/of thema's. De uiterste datum van indiening van de jaarplanning in het uitvoeringsbesluit dient te worden gewijzigd overeenkomstig het decreet. Verder moet het besluit eenduidig bepalen welke kosten van buitenlandse reizen subsidiabel zijn.
- De minister dient de samenstelling van de subsidie-enveloppe duidelijk te bepalen.
- De praktijk en de regelgeving van de voorlegging van betalingsbewijzen moeten met elkaar in overstemming worden gebracht.
- De administratie moet erop toezien dat een subsidiereserve wordt opgenomen in de balans.
- De administratie mag een beleidsplan met tekortkomingen niet goedkeuren voor het is gewijzigd.
- De adviescommissie dient haar adviezen nader toe te lichten.
- Projectsubsidies mogen uitsluitend kosten in aanmerking nemen die als subsidiabel kunnen worden aanvaard.
- Bij de uitkering van de subsidies van het bijzonder fonds dient het Forum voor Amateurkunsten rekening te houden met het gerealiseerde tekort dat uit de projectafrekening blijkt.

5.4.9 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Cultuur ging op 20 augustus 2009 akkoord met het verslag. Zij wijt tegenstrijdigheid tussen decreet en uitvoeringsbesluit aan een vergissing die in het decreet is geslopen en beloofde voor een aanpassing van het decreet te zullen zorgen. Bovendien beklemtoonde de minister dat werkwijze van het Forum voor Amateurkunsten niet als prefinanciering mag worden beschouwd en dat het fonds hoe dan ook in de tweede fase van de financiële controle oprechte verleende subsidiebedragen terugvordert.

6 Controle van rekenplichtigenrekeningen

6.1 Inleiding

De controle op de voorgelegde rekeningen van de rekenplichtigen geschiedt grondig of summier op grond van een op vooraf bepaalde selectie. Het Rekenhof selecteert periodiek, op grond van risico-inschatting, een aantal rekeningen voor grondige controle. Het is de bedoeling zo gedurende een meerjarige controlecyclus het totale controleveld van de rekeningen af te dekken. Voor de verschillende beleidsdomeinen heeft het Rekenhof de verrichtingen die in de periode van 1 januari 2007 tot 31 december 2007 werden aangerekend op de ontvangsten- of warenrekeningen van een selectie van entiteiten, aan een grondige controle onderworpen, die zich richtte op de aspecten boekhouddocumenten, budgettaire controle, regelmatigheid en administratieve omkadering.

BD	BO	betrokken entiteit	ontvangsten	uitgaven*
1. DAR	-	-		-
2. BZ	-	-		
3. FB	113	onroerende voorheffing	4.268	
	890	thesaurierekening onroerende voorheffing opcentiemen	1.995	
	114	heffing leegstand bedrijfsruimten	11,8	
	108	Geldenrekening centrale invorderingscel (CIC) Landbouw en Economie	0,6	
4. IV	118	Geldenrekening van de DAR-boekhoudcel	0,4	
5. EWI	-	-		
6. OV	838	Geldenrekening van de dienst Hogescholen (BO)	0,0	5,1
	844	Geldenrekening van de dienst Leerlingenbegeleiding	1,5	
	842	Geldenrekening van de dienst Deeltijds Kunstonderwijs	12,9	25,9
	144	Geldenrekening van de dienst Boekhouding-Logistiek	3,4	
	837	Geldenrekening van de dienst Secundair Onderwijs	0,0	
7. WVG	-	-		
8. CJSM	-	-		
9. WSE	-	-		
10. LV	892	Geldenrekeningen van het Agentschap voor Landbouw en Visserij	374,0	405
	893		12,4	12,4
	898			
	830	Geldenrekening van de dienst Zeevisserij van het Departement Landbouw en Visserij	3,8	2,9
11. LNE	179	Geldenrekening van de Vlaamse Milieumaatschappij	71,7	
	180	Geldenrekening van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (BO)	46,7	
	177	Geldenrekening van de Vlaamse Milieumaatschappij (BO)	1,0	
12. MOW	166	Geldenrekeningen van het Agentschap Infrastructuur, afdelingen Wegen en Verkeer te Antwerpen en te Oost-Vlaanderen	2,3	
	164		2,7	
	160	Geldenrekening van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, afdeling Scheepvaartbegeleiding	5,5	
	165	Geldenrekening van het Agentschap Infrastructuur, afdeling Stafdienst en afdeling Planning en Coördinatie (Wegeninspectie) (BO)	20,8	
	126	Geldenrekeningen van de afdeling Boekhouding en Begroting van het Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken en het Agentschap Infrastructuur	5,8	
	175		6,5	
	Waren	Warenrekeningen van de afdelingen Wegen en Verkeer, en Elektriciteit en Mechanica		
	waren	Warenrekeningen van de afdelingen Wegen en Verkeer, en Elektriciteit en Mechanica		
13. ROW/OE	-	-		

BD = Beleidsdomein

* effectieve ontvangsten en uitgaven 2007 in miljoen EUR

BO = Beheersorganisatie

Het Rekenhof heeft de resultaten van deze controles aan de diverse administraties voorgelegd en hun reacties verwerkt in de verslagen die het aan de Vlaamse minister voor Financiën en Begroting heeft voorgelegd, met afschriften aan de inhoudelijk bevoegde ministers. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft tot op heden niet geantwoord.

6.2 Beleidsdomein Financiën en Begroting

6.2.1 *Ontvangstrekening onroerende voorheffing (BO 113) en thesaurierekening onroerende voorheffing opcentiemen (BO 890)*

Op de ontvangstenrekening BO 113 komen alle ontvangsten van de onroerende voorheffing. Zij worden verdeeld aan de gemeenten, provincies en gewesten. Van de thesaurierekening BO 890 stort dezelfde rekenplichtige van juli tot december voorschotten door aan gemeenten en provincies. Het informaticasysteem van CIPAL berekent hoeveel elke overheid moet krijgen. De afrekening van de voorschotten vindt plaats op 31 juli van het volgende jaar. De rekenplichtige voert alleen de opdrachten uit die de inhoudelijke ordonnateurs vanuit hun vestigingsplaats Aalst doorgegeven. Zij heeft geen inzage in de inhoudelijke dossiers.

Begin 2007 hebben de inhoudelijk ordonnateurs een nieuwe inventaris van de vastgestelde rechten opgemaakt. De rekenplichtige vraagt op het einde van het jaar een overzicht van de openstaande vastgestelde rechten, maar Cipal levert dat echter niet af.

De controle van het Rekenhof wees uit dat de opvolging van de vastgestelde rechten niet nauwkeurig is en de interne controle van het IVA Centrale Accounting ontoereikend, al is het werken met key performance indicatoren positief⁹⁸. Het is vooralsnog niet duidelijk of de grondige wijzigingen aan het systeem in 2008 en 2009 verbetering zullen brengen. De administratie belooft op 27 mei 2009 met de IVA Vlaamse Belastingdienst te zullen overleggen over een nauwkeuriger registratie en opvolging van de vastgestelde rechten.

6.2.2 *Geldenrekening heffing leegstand bedrijfsruimten (BO 114)*

De inningen op deze rekening geschieden ter uitvoering van het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten. Een gedeelte van de inningen vindt centraal plaats, een deel bij de gemeenten. Als ge-

⁹⁸ Het IVA Centrale Accounting maakt centraal controlelijsten op met KPI's, die mogelijke fouten of onvolledigheden in de boekhouding aanwijzen, en mailt die op regelmatige basis aan de rekenplichtige door. De rekenplichtige volgt ze op.

meenten besluiten zelf een heffing in te voeren, worden hun administratieve kosten vergoed.

Bij de overbrenging van gegevens maakte de rekenplichtige vroeger tal van fouten. Het Rekenhof had daarom aanbevolen de gegevens automatisch om te zetten. De administratie heeft deze aanbeveling opgevolgd. In 2007 waren dan ook minder correctieboekingen nodig. Op 27 mei 2009 stelde de administratie dat zij met de IVA Vlaamse Belastingdienst een verdere automatisering en een versterking van de interne controle daarop zou onderzoeken.

De interne controle is inderdaad nog te beperkt. Zij betreft niet de inhoud van de dossiers, maar alleen de boekhoudkundige verwerking ervan in rapporten. Het werken met key performance indicatoren is weliswaar positief.

Het Rekenhof heeft aanbevolen overdrachtfouten te vermijden door een verdere automatisering van de datatransmissie.

6.2.3 *Geldenrekening centrale invorderingscel (CIC) Landbouw en Economie (BO 108)*

De inningen op deze rekening betreffen terugvorderingen van premies of subsidies die ten onrechte betaald zijn aan zelfstandigen, maar waarvoor geen geschil is gerezen. Financiën en Begroting voert deze invorderingen uit voor de beleidsdomeinen Economie en Landbouw. Het stort ze de ontvangen gelden door.

Het Rekenhof merkte op dat de rekenplichtige in het geval van een haalbaarheidsstudie te veel intrest terugvorderde. Het heeft dan ook aanbevolen erover te waken dat de intresten worden geïnd die de contracten vermelden. Het stelde voorts vast dat de interne controle niet de inhoud van de dossiers betreft, maar de boekhoudkundige verwerking ervan in rapporten. Het werken met key performance indicatoren is in elk geval positief.

6.3 Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

6.3.1 *Geldenrekening van de DAR-boekhoudcel (BO 118)*

Op deze rekening int de rekenplichtige vooral ontvangsten voor zendingen van voornamelijk regeringsleden in het kader van activiteitenprogramma's en toegewezen ontvangsten voor het Fonds Ontwikkelingsamenwerking.

Het Rekenhof stelde geen onregelmatigheden vast in het beheer van de rekening. Er bestaat wel een risico op onvolledigheid van de rekening: de rekenplichtige is voor de nodige gegevens immers afhankelijk van de inhoudelijk ordonnateur. De rekenplichtige volgt de vastgestelde rechten goed op, maar heeft weinig invloed op de terugvorderingssnelheid.

Soms ontbreken gerechtelijke initiatieven ter inning van de rechten. Het Rekenhof merkte voorts op dat de boekhoudkundig ordonnateur niet over een aanstellingsbesluit beschikt. De secretaris-generaal antwoordde daarop dat de boekhoudkundig ordonnateur zijn bevoegdheid krijgt door zijn aanstelling in de boekhoudcel en dat de handtekeningen van zowel de inhoudelijk, als de boekhoudkundig ordonnateur bij het Rekenhof worden neergelegd.

Het Rekenhof heeft een intensievere samenwerking tussen de inhoudelijk ordonnateurs en de rekenplichtige aan de inning van vastgestelde rechten aanbevolen. Zij kunnen bijvoorbeeld een procedure opstellen voor de inning van dossiers met omvangrijke buitenlandse vastgestelde rechten. De secretaris-generaal heeft geantwoord dat zo'n procedure zal worden opgesteld.

6.4 Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

6.4.1 *Geldenrekening van de dienst Hogescholen (BO 838)*

Sinds 2004 is deze financiële rekening onveranderd gebleven. Zij bevat sinds die datum 5.123.597,04 EUR ontvangen wachtrekeninggelden, fondsenbewegingsgelden of derdengelden waartegenover echter geen claims van derden staan. De nalatige voormalige rekenplichtige wees de gelden niet toe. Het Rekenhof heeft daar al vroeger opmerkingen over geformuleerd⁹⁹. De administratie had al op 4 september 2000 in samenspraak met het Rekenhof de oplossing uitgewerkt dat de middelen globaal zouden worden overgeboekt naar de middelenbegroting, maar de invoering in 2001 van Orafin bracht een discussie mee tussen het Departement Onderwijs en Accounting over de correcte oplossing van het probleem. De afhandeling van het dossier bleef daardoor jaren aanslepen. Pas bij de budgetcontrole 2007 stelde de ordonnateur voor de gelden in de middelenbegroting op te nemen, wat ook effectief geschiedde. De enige beweging die in 2007 op de rekening plaatsvond was dan ook de integrale doorstorting van de gelden naar de centrale ontvangstenrekening van de Vlaamse overheid (op 25 oktober). Het Rekenhof heeft aanbevolen slapende rekeningen nauwgezet op te volgen om te vermijden dat gelden jarenlang op toewijzing wachten. De secretaris-generaal kondigde naar aanleiding van deze aanbevelingen aan dat het volledige proces in het beleidsdomein aan een grondige evaluatie zal worden onderworpen.

⁹⁹ Brieven met kenmerk N 10-1.493.317 B4 van 20 mei 1999 en N 10-1.493.317 B6 van 2 mei 2000

6.4.2 *Geldenrekening van de dienst Leerlingenbegeleiding (BO 844)*

De uitgaven op deze rekening betreffen uitsluitend derdengelden en doorstortingen naar de centrale ontvangstenrekening (per kwartaal). De inkomsten bestaan uit terugvorderingen van wedden en toelagen van personeel van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB). Deze terugvorderingen zijn talrijk en komen vaak voor bij onvoorspelbare loopbaanwijzigingen zoals verplichte oppensioenstellingen, bevallingsverlof, enz. Het voornaamste risico is de volledigheid van de rekening. De vraag rijst immers of in alle gevallen terugvordering plaatsvond.

Het Rekenhof stelde geen onregelmatigheden vast in het beheer van de rekening, maar merkte een risico op onvolledigheid van de rekening op: de rekenplichtige is immers afhankelijk van de gegevens die hij krijgt van de inhoudelijk ordonnateur. In zijn antwoord wees de secretaris-generaal erop dat de financiële dienst volgens het principe van de functiescheiding strikt gescheiden is van de inhoudelijke afdelingen: de rekenplichtige volgt de vastgestelde rechten goed op, maar heeft geen zicht op de onderliggende gegevens van contante rechten. Het Rekenhof heeft voorts opgemerkt dat de communicatie vanuit Registratie en Domeinen met de rekenplichtige voor verbetering vatbaar is en dat de boekhoudkundig ordonnateur niet over een aanstellingsbesluit beschikt.

Het Rekenhof heeft aanbevolen:

- door een doorgedreven coördinatie met de inhoudelijke afdeling meer garanties te bieden op de volledigheid van de terugvorderingen;
- door een regelmatige communicatie met Registratie en Domeinen tot een betere opvolging van de openstaande vastgestelde rechten te komen.

De secretaris-generaal heeft gewezen op de geringe respons van de kantoren van Registratie en Domeinen. Hij kondigde tevens een grondige procesevaluatie in het beleidsdomein aan.

6.4.3 *Geldenrekening van de dienst Deeltijds Kunstonderwijs (BO 842)*

Deze rekening betreft het fonds inschrijvingsgelden van het Deeltijds Kunstonderwijs (DKO). Personen die DKO volgen, betalen de school een inschrijvingsgeld. De scholen moeten die gelden doorstorten naar de financiële rekening van de Vlaamse overheid. Deze middelen gaan naar de betaling van salarissen en salarissubsidies in het DKO per onderwijsnet.

Het Rekenhof stelde geen onregelmatigheden vast in het beheer van de rekening. Er bestaat echter een risico op onvolledigheid van de rekening: de rekenplichtige is immers afhankelijk van de gegevens die hij krijgt van de inhoudelijk ordonnateur. In zijn antwoord wijst de secretaris-generaal erop dat volgens het principe van de functiescheiding, de financiële dienst strikt gescheiden is van de inhoudelijke afdelingen. De

rekenplichtige heeft geen zicht op de onderliggende gegevens van contante rechten. Het Rekenhof merkte voorts op dat de boekhoudkundig ordonnateur niet beschikt over een aanstellingsbesluit.

Het Rekenhof heeft aanbevolen een alternatief beheer van de rekening te voeren, met bijvoorbeeld vastgestelde in plaats van contante rechten, wat een beter zicht zou bieden op de volledigheid en juistheid van de ontvangsten. De secretaris-generaal kondigde een grondige procesevaluatie in het beleidsdomein aan.

6.4.4 *Geldenrekening van de dienst Boekhouding-Logistiek (BO 144)*

Deze rekening is een ontvangstenrekening met diverse soorten ontvangsten. De terugstorting door de vzw EPON van een deel van de reserves was in 2007 goed voor meer dan de helft van de ontvangsten. De Vlaamse Gemeenschap richtte de vzw op voor de ondersteuning van opleidingsprojecten die zij opzet in samenwerking met de Europese Unie. De regelgeving verplicht de vzw naargelang haar reserves jaarlijks een bedrag terug te storten aan de Vlaamse Gemeenschap.

Het Rekenhof stelde geen onregelmatigheden vast in het beheer van de rekening. Er bestaat echter een risico op onvolledigheid van de rekening: de rekenplichtige is immers afhankelijk van de gegevens die zij krijgt van de inhoudelijk ordonnateur. In zijn antwoord wijst de secretaris-generaal erop dat volgens het principe van de functiescheiding, de financiële dienst strikt gescheiden is van de inhoudelijke afdelingen. De rekenplichtige volgt de vastgestelde rechten goed op, maar heeft weinig invloed op de terugvorderingssnelheid. Het Rekenhof wees er ook op dat er geen aanstellingsbesluit is voor de boekhoudkundig ordonnateur.

Het Rekenhof heeft de inhoudelijk ordonnateurs en de rekenplichtige aanbevolen intensiever samen te werken aan de inning van vastgestelde rechten. De secretaris-generaal kondigde een grondige procesevaluatie in het beleidsdomein aan.

6.4.5 *Geldenrekening van de dienst Secundair Onderwijs (BO 837)*

Deze rekening is een gemengde rekening met aan de inkomstenzijde terugvorderingen van loonkosten van onderwijzend personeel (57.448,04 EUR op de middelenbegroting) en aan de uitgavenzijde alleen de doorstorting naar de centrale ontvangstenrekening en derden-gelden. Kenmerkend is het uitdovend karakter: er komen geen nieuwe vastgestelde rechten bij. Deze financiële rekening handelt immers oude vastgestelde rechten af, die bleven openstaan door het inadequate beheer van een aantal rekenplichtigen. De ontvangsten gaan naar het fonds voor de aanwending van teruggevorderde ten onrechte gestorte wedden en weddetoelagen van de sector Onderwijs.

Het Rekenhof merkte op dat de opeenvolgende rekenplichtigen de laatste jaren weinig inspanningen hebben geleverd voor een snelle invordering van de openstaande dossiers. Bovendien bestaat het risico op een incorrecte consolidatie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap, gelet op het aantal andere Vlaamse overheidsentiteiten dat schuldenaar is en de niet altijd correcte identificatie van privéschuldenaars. In de detaillijst stonden namelijk een aantal dossiers van privépersonen onder een klantennaam die verwijst naar een overheidsdienst (bv. het Departement Onderwijs). Overigens zal het aan het huidige betalingstempo nog zeventien jaar zal duren voor de rekening volledig is uitgedoofd. Ten slotte was er op het moment van de controle geen reserverekenplichtige en de boekhoudkundig ordonnateur beschikte niet over een aanstellingsbesluit.

Het Rekenhof heeft dan ook aanbevolen:

- dringend de openstaande vastgestelde rechten uit te zuiveren, met medewerking van Registratie en Domeinen (de secretaris-generaal heeft op de geringe respons van Registratie en Domeinen gewezen);
- erover te waken openstaande vastgestelde rechten onder een correcte klantennaam te registreren;
- aandacht te hebben voor een correcte consolidatie in de gevallen dat schuldenaars entiteiten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zijn.

De secretaris-generaal kondigde maatregelen naar aanleiding van de aanbevelingen van het Rekenhof aan.

6.5 Beleidsdomein Landbouw en Visserij

6.5.1 *Geldenrekeningen van het Agentschap voor Landbouw en Visserij (BO's 892, 893 en 898)*

De rekenplichtige van BO 892 beheerde in 2007 de financiële rekening van het Vlaams betaalorgaan voor het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en voor het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). Dit betaalorgaan is verantwoordelijk voor de betalingen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid in het kader van het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS) en de plattelandsontwikkeling, en voor enkele niet-GBCS-maatregelen. Het situeert zich in het Agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV), meer bepaald in de afdelingen Markt- en Inkomensbeheer (AMIB), Procesondersteuning MOD-ICT (APOD) en Structuur en Investerings (ASI). De rekenplichtige van BO 892 maakt deel uit van de dienst Betalingen en Inninngen (DBI), die ressorteert onder de APOD. Een aantal gedelegeerde beheersdiensten voeren het beheer en de bijhorende controles van de premiemaatregelen voor plattelandsontwikkeling uit en geven de DBI betalingsopdrachten.

De rekenplichtige van BO 898 beheerde in 2007 de financiële rekening van het zogenaamde *Quotumfonds*, bestemd voor de herverdeling van

melkquota. Het wordt gestijfd met de stortingen van de overnemers van melkquota, waarmee de vergoedingen worden betaald aan zij die de quota overlaten. Dat is een gesloten systeem zonder Europese of Vlaamse financiering.

De financiële rekening van BO 893 was een hulprekening van de BO's 892 en 898. In het kader van het debiteuren- en derdenbeheer van het betaalorgaan en het Quotumfonds werden premies en overnamevergoedingen van melkquota afgeleid naar deze hulprekening. Derdenbeheer heeft betrekking op de premies of vergoedingen die aan een andere begunstigde (derde) moeten worden uitbetaald (een financiële instelling, een gerechtsdeurwaarder, een curator, ...). Op vraag van het IVA Centrale Accounting werd deze hulprekening op 30 juni 2007 opgeheven. Voortaan geschiedt de afleiding van de premies naar de financiële rekening van het betaalorgaan (BO 892).

In het kader van de boekhoudkundige reorganisatie van de Vlaamse overheid is de gemengde rekening van het Quotumfonds op 1 januari 2008 omgevormd tot een scharnierrekening, die dagelijks wordt genivelleerd. De uitgaven verlopen nu langs de hulprekening van het beleidsdomein Landbouw en Visserij middels een uitgavendossier dat de dienst Financiën en Begroting van het Departement Landbouw en Visserij afhandelt.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- Dat het Vlaams betaalorgaan premies die het voorwerp kunnen zijn van schuldvergelijking of compensatie sinds 1 juli 2007 langs de eigen financiële rekening behandelt, leidt tot fictieve ontvangsten en uitgaven die het betaalorgaan langs de trimestriële verzamelboekingen aanrekent op haar specifieke budgettaire orderekening.
- De technische diensten geven de DBI soms de elektronische betaallijnen en geautoriseerde betaalnota's laattijdig door wegens technische problemen. Dan voert de DBI betalingsopdrachten soms al uit voor de inhoudelijke ordonnateur ze heeft goedgekeurd, omdat overschrijding van de uiterste betaaldatum die de Europese Commissie heeft opgelegd, aanleiding kan geven tot zware financiële sancties.
- Annulaties ingevolge gegrondverklaring van bezwaarschriften voert de DBI niet uit grond van op een gemotiveerde schriftelijke opdracht van de inhoudelijke ordonnateur. De AMIB gaf de beslissingen over gegrondverklaringen van bezwaarschriften ook niet altijd tijdig door aan de DBI, waardoor vorderingen blijven openstaan. De annulatie-dossiers van de DBI bleken evenmin altijd een afschrift van de kwijtscheldingsbrief te bevatten.
- De vroegere juridische dienst van het beleidsdomein Landbouw en Visserij volgde de gerechtelijke procedures en de werkzaamheden van de aangestelde advocaten niet altijd optimaal op. Sinds de invoering van Beter Bestuurlijk Beleid op 1 april 2006 volgen juristen van het ALV de gerechtelijke procedures op en geven juridische feedback aan de DBI met duidelijk betere resultaten.

- In enkele gevallen verliep veel tijd tussen de notificatiebrief en de eerste herinneringsbrief doordat de DBI in het ongewisse was van het resultaat van ingediende bezwaarschriften.
- Niet alle operationele diensten storten de Vlaamse cofinanciering snel en in een keer op de financiële rekening van het betaalorgaan. Dat bezorgt de DBI bijkomend werk en kan leiden tot vertraging in de uitbetaling van de steun.
- Eind 2007 stortte het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) met de goedkeuring van de Vlaamse minister van Landbouw een vooruitbetaling op de Vlaamse cofinanciering aan het betaalorgaan, om het ESR-vorderingensaldo 2007 te verlagen en om de overdracht naar 2008 van in 2007 niet aangewende VLIF-middelen te vrijwaren.
- De DBI week voor de steunmaatregel *grasklaver* in het kader van het Programma Plattelandsontwikkeling 2000-2006 af van het principe de integrale steun aan de landbouwer pas uit te betalen na ontvangst van de Vlaamse bijdrage omdat de betrokken begrotingskredieten ontoereikend waren.
- Er doen zich steeds kleine, niet aan de juiste betaalnota's toewijsbare verschillen voor tussen de bedragen die cofinancierende administraties aan de DBI storten voor de beheersovereenkomsten in het kader van het natuurdecreet, en het Vlaams aandeel dat de betaalnota's van de VLM vermelden. Deze verschillen vloeien in eerste instantie voort uit wijzigingen aan de vijfjarige beheersovereenkomsten, die de VLM niet altijd meedeelt aan de administraties. Zij worden ook veroorzaakt doordat de VLM de betaalnota's al opmaakt en overlegt aan de DBI voor zij in het bezit is van de opmerkingen van de administraties over de vergoedingslijsten. De administraties storten hun bijdragen om onduidelijke redenen overigens met veel vertraging.
- Op 5 oktober 2007 betaalde de DBI in totaal 88.507,12 EUR verwijntresten wegens laattijdige betaling van de beheersvergoedingen met vervaldatum 1 januari 2007 in het kader van het natuur- en mestdecreet door informatiseringsproblemen.
- In de periode 2001-2004 zijn een aantal subsidies voor stagebedrijven maar gedeeltelijk aan de rechthebbenden uitgekeerd. Het Vlaams betaalorgaan heeft de teveel uitgekeerde subsidies in 2007 teruggevorderd.
- Een ander personeelslid van de dienst Boekhouding en Begroting van het DLV voerde de controletaken van de boekhoudkundig ordonnateur uit.
- De controle van de kwartaalrekeningen was te beperkt.

Het Rekenhof concludeerde dat de boekhouding van het Vlaams betaalorgaan op een behoorlijke wijze werkt, maar dat het orgaan bij de annulatie van vastgestelde rechten onvoldoende rekening houdt met de richtlijnen voor ontvangstenrekenplichtigen. Bepaalde operationele diensten leven de regel van de tijdige storting van het exacte bedrag van de Vlaamse cofinanciering niet na, wat leidt tot betalingsvertraging en sup-

plementair werk voor de boekhouding van het betaalorgaan. De interne controle op de beheersrekeningen van de rekenplichtigen was in de onderzochte periode niet afdoend.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De operationele diensten moeten het exacte bedrag van de Vlaamse cofinanciering op grond van een geautoriseerde betaalnota tijdig en in een keer storten op de financiële rekening van het betaalorgaan.
- Het hoofd van het Vlaams betaalorgaan moet alle betalingsopdrachten vóór hun uitvoering goedkeuren.
- Het hoofd van het betaalorgaan moet ook alle opdrachten tot gehele of gedeeltelijke annulatie van vastgestelde rechten of vorderingen voorafgaandelijk goedkeuren. De DBI moet de annulatiebeslissingen altijd op afdoende wijze motiveren.
- De operationele diensten van het betaalorgaan moeten de DBI zo snel mogelijk in kennis stellen van terugvorderingen en het resultaat van eventueel ingediende bezwaarschriften daartegen.
- De DBI moet de interne verrichtingen van het Vlaams betaalorgaan (afgeleide betalingen) uit de trimestriële verzamelboekingen filteren.
- Het ALV dient te waken over een optimale verdediging van de belangen van het Vlaams Gewest (betaalorgaan) en van de Europese Commissie in gerechtelijke procedures.
- De interne controle van de trimestriële verzamelboekingen dient te worden geoptimaliseerd.

6.5.2 *Geldenrekening van de dienst Zeevisserij van het Departement Landbouw en Visserij (BO 830)*

In 2007 diende de gemengde rekening van BO 830 voor de ontvangsten van de Europese steun van het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) en de uitvoering van betalingsopdrachten met deze steun. In het kader van beter bestuurlijk beleid (BBB) heeft de dienst Zeevisserij te Oostende op 1 april 2006 de functie van beheersautoriteit van het FIOV overgenomen van de afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid (ALTO) te Brussel. In het kader van de boekhoudkundige reorganisatie bij de Vlaamse overheid is de zichtrekening van BO 830 op 31 december 2007 opgeheven. De uitgaven en ontvangsten van de FIOV-steun verlopen voortaan langs een hulprekening van het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De beheers- of betalingsautoriteit registreert terug te vorderen communautaire bijstand niet als vastgestelde rechten, zodat het beeld van de nog te verwachten ontvangsten incorrect is en het risico bestaat dat zij niet worden geïnd.

- De Europese Commissie annuleert ambtshalve aangegane betalingsverplichtingen waarvoor na het tweede jaar nog geen ontvankelijke betalingsaanvraag is ingediend. Door de trage uitvoering van het FIOV-programma heeft deze regel geleid tot de ambtshalve annulering van belangrijke bedragen.
- In zijn meest recente auditrapport stelde de Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) vast dat de beheers- en de betalingsautoriteit bij hun controles niet nagaan of de Europese en Belgische regelgevingen op de overheidsopdrachten van toepassing zijn op de communautaire steunverlening. Zij toetsen evenmin de eventuele naleving ervan.
- De huidige beheersautoriteit heeft het controlehandboek of compendium voor de behandeling van de steun- en betalingsaanvragen voor FIOV-steun sinds eind 2006 niet meer geactualiseerd.
- De overdracht van de ALTO naar de dienst Zeevisserij verliep weinig efficiënt: er was geen overdracht van personeelsleden en de begeleiding voor de personeelsleden van de nieuwe beheersautoriteit was beperkt. Dat leidde tot de vertraagde betaling van enkele betalingsaanvragen. De ALTO werkte de lopende dossiers niet meer af en de nieuwe rekenplichtige bij de dienst Zeevisserij had geen ervaring met het boekhoudkundig systeem van de Vlaamse overheid (Orafin). De beperkte personeelsbezetting van de huidige beheersautoriteit heeft gevolgen voor de verplichte controletaken.
- IAVA heeft opgemerkt dat de beheersautoriteit geen tussentijdse controles bij de promotor ter plaatse uitvoert, noch een controle van de boekhouding ter plaatse bij de begunstigde bij de eindcontrole voor de saldobetaling. Hij voert evenmin ex-post controles uit.

Het Rekenhof concludeert dat de kennisoverdracht van taken aan de nieuwe beheersautoriteit op een weinig efficiënte wijze verliep en dat externe en interne factoren een optimale aanwending van de voorziene intracommunautaire steun voor het FIOV-programma verhinderden. Bovendien besteedt de beheersautoriteit bij steunverlening aan publiek-rechtelijke instellingen nauwelijks aandacht aan de toepassing en naleving van de regelgeving op de overheidsopdrachten en beschikt zij over onvoldoende middelen om haar controletaken optimaal uit te voeren.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De dienst Zeevisserij moet zekere en vaststaande vorderingen als vastgestelde rechten boeken.
- De beheersautoriteit moet nagaan of de regelgeving op de overheidsopdrachten toepasselijk is en de naleving ervan controleren.
- De Vlaamse overheid moet waken over een optimale aanwending van de Europese middelen voor de visserij- en aquicultuursector.
- De beheersautoriteit moet voorzien in de nodige controles.
- Een overheveling van taken moet gepaard gaan met voldoende kennisoverdracht.

- De uitvoeringsbesluiten van het gewijzigde FIVA-decreet vergen een spoedige publicatie.

6.6 Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

6.6.1 *Geldenrekening van de Vlaamse Milieumaatschappij (BO 179)*

Langs BO 179 werd de heffing op waterverontreiniging en de winning van grondwater voor de grootverbruikers geïnd. In het kader van de boekhoudkundige reorganisatie bij de Vlaamse overheid is de ontvangstenrekening voor de inning van de heffingen voor grootverbruikers bij de VMM op 31 december 2007 opgeheven.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De rekenplichtige liet na de kosten voor de verwerking van overschrijvingen op papier en de overdracht daarvoor van de centrale rekening van de DAB Minafonds, te registreren in haar boekhouding.
- Wegens het groot aantal teruggaven, voegt de rekenplichtige niet altijd de verantwoordingsstukken bij zijn kwartaalrekening. In de praktijk steunen deze teruggaven op voorstellijsten die het informatieprogramma voor grootverbruikers genereert. De rekenplichtige legt geen uitgavendossier met verantwoordingsstukken aan. Het merendeel van de terugbetalingen vloeit voort uit bezwaarschriften en gerechtelijke uitspraken. De rekenplichtige kan de juistheid van deze uitgaven dus maar beperkt inhoudelijk controleren.
- De inhoudelijke ordonnateur heeft de verlening van ambtshalve ontheffingen en de uitvoering van oninbaarstellingen in het kader van falingen, alsook de invorderingsprocedure, op 1 september 2008 gesubdelegeerd aan de rekenplichtige.
- IAVA heeft aangedrongen op een controle op de correctheid van de oninbaarstellingen, maar de VMM heeft op dat vlak nauwelijks vooruitgang geboekt.
- De federale overheid weigert de heffing op waterverontreiniging voor de militaire domeinen te betalen. Van 1991 tot eind 2006 liep de betrokken openstaande schuld op tot 6.539.176,00 EUR. De VMM heeft de verjaring jaarlijks gestuit, maar is tot op heden uit politieke overwegingen niet overgegaan tot gedwongen invordering. De deblokkeringsinitiatieven die de Vlaamse minister van Leefmilieu begin 2002 in het Vlaamse Parlement aankondigde, hebben tot op heden niet tot resultaten geleid. Voor de militaire domeinen die vallen onder het stelsel van kleinverbruikers, is het probleem voor de toekomst opgelost: vanaf het heffingsjaar 2006 vervangt de bovengemeentelijke saneringsbijdrage de heffing op waterverontreiniging. Voor de grootverbruikers wordt deze bijdrage in mindering gebracht van de heffing op waterverontreiniging.

- Hoewel de VMM een richtlijn voor faillissementen heeft opgesteld, verliep de opvolging ervan door de dossierbehandelaars in de buitendiensten niet altijd nauwgezet.
- Voor de heffingsjaren 2006 en 2007 bleek na de inkohiering van de heffingen dat de bovengemeentelijke saneringsbijdragen die vier drinkwatermaatschappijen opgaven, tal van fouten bevatten. Daardoor diende de VMM de verschuldigde heffing voor een aantal grootverbruikers te herberekenen. De externe dienstenverlener CIPAL, die de gegevens bundelt tot een waterboek, heeft dit boek gecorrigeerd op kosten van de betrokken maatschappijen. Ook de VMM wil de extrakosten door de aanpassing van het heffingsbedrag op de maatschappijen verhalen. De kwaliteit van de gegevens die de drinkwatermaatschappijen aanleveren is volgens de VMM de laatste jaren wel sterk verbeterd dankzij nieuwe facturatiesystemen.
- De heffing op de waterverontreiniging voor grootverbruikers kan worden berekend met de afvalwateranalyseresultaten of met de omzettingsscoëfficiënten die de decreetgever heeft vastgelegd (forfaitaire). De meeste grootverbruikers kiezen voor de forfaitaire berekening. De omzettingsscoëfficiënten zijn echter sinds 1992 niet meer herzien.
- IAVA heeft vastgesteld dat de VMM met de waterloopbeheerders geen gegevens over oppervlaktewatercaptaties uitwisselt, waardoor het risico bestaat dat heffingsplichtigen niet worden gedetecteerd.
- IAVA heeft vastgesteld dat de VMM het bestaan van een eigen waterwinning of op de melding van de stopzetting ervan niet systematisch controleert.
- De VMM heeft in 2005 stroomschema's voor het ontvangstenproces inzake de heffingen voor grootverbruikers opgesteld. Sindsdien heeft ze die echter niet meer geactualiseerd. De gevolgen van de reorganisatie van de watersector op het heffingsproces zijn er dan ook nog niet in verwerkt. Een specifieke richtlijn of handleiding voor de boekhouding van de heffingen grootverbruikers bestaat niet.
- De inhoudelijke ordonnateur heeft de kwartaalrekeningen van de rekenplichtige bij de VMM goedgekeurd, aangezien de instelling geen boekhoudkundig ordonnateur heeft.
- Bovendien beperkte de controle van de kwartaalrekeningen zich tot een summier nazicht van de cijfers en de budgettaire aanrekening.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat het beheer van de onderzochte rekening degelijk is, maar dat de aanslepende problematiek van de heffingen van de Vlaamse militaire domeinen onopgelost bleef. De VMM hanteert bovendien voor de forfaitaire berekening van de afvalwaterheffing verouderde omzettingsscoëfficiënten en fouten in de facturatiegegevens die de drinkwatermaatschappijen leveren nopen de VMM soms tot herberekening. Ten slotte is de inhoudelijke controle op de verrichtingen die de rekenplichtige in de kwartaalrekeningen opnam, te beperkt.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De Vlaamse overheid moet een definitieve oplossing zoeken voor de waterverontreinigingsheffing van militaire domeinen.
- De omzettingsscoëfficiënten voor de forfaitaire berekening van de afvalwaterheffing vergen actualisatie.
- De kwaliteit van de gegevens die de drinkwatermaatschappijen aanleveren, dient verder te verbeteren.
- De VMM dient initiatieven te nemen voor een meer systematische controle op de gegevens over oppervlaktewatercaptaties.
- De interne controle van de boekhouding moet worden geoptimaliseerd.

6.6.2 *Geldenrekening van de Vlaamse Milieumaatschappij (BO 177)*

Langs BO 177 werd de heffing op waterverontreiniging voor de kleinverbruikers in de provincie Antwerpen geïnd. Sinds 1 januari 2005 is de VMM belast met het ecologisch en economisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur en het toezicht op de doorrekening door de exploitanten van de kosten die aan de saneringsverplichting zijn verbonden. Voor kleinverbruikers vervangt de bovengemeentelijke saneringsbijdrage de heffing op de waterverontreiniging, waardoor is het aantal heffingsbiljetten voor kleinverbruikers sinds 2006 sterk is verminderd. Vanaf het heffingsjaar 2008 zullen alle inningen van heffingen voor kleinverbruikers verlopen via één scharnierrekening.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De financiële instelling bezorgt de rekenplichtige geen details van de dagelijkse betalingen en de rekenplichtige vraagt die details maar sporadisch op bij de externe dienstverlener.
- Wegens het groot aantal teruggaven en annuleringen, houdt de VMM de verantwoordingsstukken die in het uitgavendossier moeten zitten, in haar provinciale buitendiensten. De rekenplichtige kan dus de juistheid van de uitgaven niet inhoudelijk controleren.
- De federale overheid weigert de heffing op waterverontreiniging voor de militaire domeinen te betalen. Van heffingsjaar 1991 tot eind 2006 was de betrokken openstaande schuld opgelopen tot 2.878.982,28 EUR (zie de opmerkingen bij de ontvangstenrekening voor heffingen grootverbruikers -BO 179).
- De VMM heeft toegezegd weer nauwlettender te zullen toezien op de effectieve overlegging van een jaarlijkse rapportering door de gerechtsdeurwaarders die instaan voor de uitvoering van dwangbevelen. Op 31 december 2006 was nog een belangrijk aantal oudere dossiers in behandeling bij deze gerechtsdeurwaarders. Het is van belang dat de deurwaarders voor deze dossiers duidelijk aangeven of er nog invorderingsmogelijkheden zijn. Zo niet, dan is afboeking aangewezen.

- IAVA heeft vastgesteld dat de VMM geen controles uitvoerde op het bestaan van een eigen waterwinning of op de melding van de stopzetting ervan. De maatschappij doet dat nog altijd niet, volgens haar wegens het groot aantal eigen waterwinningen en het gebrek aan controlebevoegdheid van haar personeelsleden ten aanzien van particularien.
- Een specifieke richtlijn of handleiding voor de boekhouding van de heffingen kleinverbruikers bestaat niet.
- Het IVA Centrale Accounting informeert de rekenplichtige niet rechtstreeks over aanpassingen aan de richtlijnen voor ontvangstenrekenplichtigen of over andere zaken die van belang zijn voor het financieel en boekhoudkundig beheer. Deze informatieverstrekking verloopt langs de DAB Minafonds, maar geschiedt niet optimaal.
- De VMM beschikte niet over een boekhoudkundig ordonnateur en de controle van de kwartaalrekeningen beperkte zich tot een summier nazicht van de cijfers en de budgettaire aanrekening.

Het Rekenhof concludeert dat het beheer van de onderzochte rekening degelijk is, maar dat de opvolging van de werkzaamheden van de gerechtsdeurwaarders de voorbije jaren onvoldoende was en dat de aanslepende problematiek van de heffingen van de militaire domeinen nog geen oplossing kreeg. Ten slotte is de inhoudelijke controle op de verrichtingen die de rekenplichtige in de kwartaalrekeningen opnam, te beperkt. Het Rekenhof heeft dan ook onder meer aanbevolen:

- De Vlaamse overheid moet een definitieve oplossing zoeken voor de problematiek van de heffingen van militaire domeinen.
- De VMM moet erover waken dat deurwaarders hun verplichting tot jaarlijkse rapportering effectief nakomen.
- De VMM moet regelmatig de effectieve invorderingsmogelijkheden in oudere heffingsdossiers evalueren en eventueel afboeken.
- De interne controle van de boekhouding moet worden geoptimaliseerd.
- De VMM moet nagaan hoe zij een controle op de eigen waterwinningen van kleinverbruikers kan organiseren.

6.6.3 *Geldenrekening van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (BO 180)*

Langs BO 180 inde de OVAM de heffing op afvalstoffen. Heffingsplichtigen zijn de uitbaters van afvalverwijderings- of verwerkingsinrichtingen en de ophalers van in het Vlaams Gewest geproduceerde afvalstoffen voor verwerking buiten het gewest. In het kader van de boekhoudkundige reorganisatie bij de Vlaamse overheid is deze ontvangstenrekening op 1 januari 2008 omgevormd tot een scharnierrekening, die dagelijks wordt genivelleerd naar de centrale rekening van de DAB Minafonds.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De rekenplichtige heeft in de boekhouding - en dus ook de beheersrekening - niet de kosten geregistreerd voor de verwerking van de overschrijvingen op papier, die Dexia elk kwartaal automatisch in rekening bracht, en evenmin de overdracht daarvoor van de centrale rekening van de DAB Minafonds.
- De rekenplichtige registreert vorderingen die voortvloeien uit ambtelijke aanslagen of navorderingen in de boekhouding zonder tussenkomst van de inhoudelijke ordonnateur.
- De OVAM heeft tegen geen hoger beroep aangetekend tegen een vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen uit 2006 (13.407.000,86 EUR). De juridische dienst heeft nagelaten de rekenplichtige in kennis te stellen, zodat de vordering in de boekhouding eind 2007 nog openstond. De boekhouding van de vastgestelde rechten gaf dus geen volledig getrouw beeld van de werkelijkheid.
- Gerechtelijke procedures door betwistingen van opgelegde heffingen, navorderingen of ambtelijke aanslagen door heffingsplichtigen slepen al sinds 1991-1995 aan. In sommige gevallen was de OVAM daar mede schuldig aan: hij talmde soms met heractivering of de juridische dienst ondernam nauwelijks acties. In een geval liet zijn advocaat na het gunstige vonnis te betekenen. De OVAM heeft in zijn antwoord van 19 juni 2009 een overleg over de oude heffingsdossiers met het advocatenbureau in het vooruitzicht gesteld. Er zal tevens een plan van aanpak met strikte opvolging worden afgesproken. De juridische dienst, die niet beschikt over een geïnformatiseerd dossieropvolgingsstelsel, rapporteerde overigens niet periodiek of systematisch aan de dienst Milieuheffingen over de stand van zaken in de afvalstoffenheffingdossiers.
- In 2006 verklaarde het hof van beroep te Antwerpen een aantal navorderingen (439.985,11 EUR) jegens een nv ongegrond wegens onvoldoende gemotiveerd van de bestuurshandelingen. Sindsdien geeft de dienst Milieuheffingen in de begeleidende brief een uitgebreide motivering op grond van het interne controleverslag.
- Voor iedere navordering of ambtelijke aanslag moet de OVAM decretaal een administratieve geldboete opleggen van 100% van de verschuldigde milieuheffing. De maatschappij heeft in 2007 echter in 35 dossiers 1.162.905 EUR (91%) kwijtgescholden. In 2008 daalde het gemiddeld kwijtscheldingspercentage tot 89,7%. Een voorstel tot decretale aanpassing van de procedure haalde het niet bij de Vlaamse minister van Leefmilieu
- Sinds 1 januari 2008 voert de boekhouding van de DAB Minafonds terugbetalingen van ten onrechte ontvangen bedragen of teveel betaalde heffingen uit, in plaats van de rekenplichtige. Dat leidde tot een langere uitvoeringstermijn en bijkomend administratief werk voor de rekenplichtige. Het kasboek geeft evenmin nog een getrouw beeld van de financiële toestand inzake afvalstoffenheffingen.
- IAVA heeft opgemerkt dat de OVAM de heffingsplichtigen nodeloos belast met de verplichting ook voor het voorschot voor het vierde kwartaal een aangifte te doen. De OVAM kan immers zelf deze voorschotten berekenen en invorderen. De OVAM is niet ingegaan op deze aanbeveling.

- Het ontbrak de rekenplichtige soms aan gegevens die van belang zijn voor het financieel en boekhoudkundig beheer (actuele richtlijnen, informatie over belangrijke wijzigingen of beslissingen, toegang tot gegevensbestanden). Volgens het departement Leefmilieu, Natuur en Energie situeert het knelpunt zich in de communicatie van het IVA Accounting met de DAB Minafonds.
- De OVAM beschikte niet over een boekhoudkundig ordonnateur en de controle op de kwartaalrekeningen beperkte zich in 2007 tot een summiere controle van de cijfers en de budgettaire aanrekening.

Het Rekenhof concludeert dat de OVAM de boekhouding van afvalstoffenheffingen op een degelijke, maar niet altijd efficiënte wijze, voert. Het heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De rekenplichtige moet vastgestelde rechten boeken op basis van een schriftelijke opdracht vanwege de inhoudelijke ordonnateur.
- De juridische dienst van de OVAM dient de dienst Milieuheffingen tijdig te informeren over te annuleren vastgestelde rechten n.a.v. gerechtelijke beslissingen. Hij moet de gerechtelijke afvalstoffenheffingenprocedures uit de jaren negentig actiever opvolgen.
- Gelet op de hoge graad van kwijtscheldingen van administratieve boetes, vergt de decretale regeling evaluatie en eventueel bijsturing.
- De OVAM dient tijdig te worden geïnformeerd over beslissingen en maatregelen met gevolgen voor de boekhouding van de afvalstoffenheffingen.

6.7 Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

6.7.1 *Geldenrekeningen van het Agentschap Infrastructuur, afdelingen Wegen en Verkeer te Antwerpen en te Oost-Vlaanderen (BO 166 en BO 164)*

De beide afdelingen van Wegen en Verkeer staan in voor diverse ontvangsten. Voor beide provinciale afdelingen zijn de ontvangsten uit schadedossiers de belangrijkste, vervolgens die uit de verkoop van gewestgronden en uit huurovereenkomsten, cijzen en retributies.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De afdelingen hielden de boekhouding niet altijd correct bij: verkoopaktes ontbraken in dossiers over verkopen van onroerende goederen, de AWVO deed soms lang over de afboeking van vastgestelde rechten en boekte ontvangsten bij de betaling soms als constante rechten in plaats van als vastgestelde rechten, bij de AWVA deden zich geregeld dubbele boekingen voor, vastgestelde rechten blijven bij de AWVA soms openstaan na inning.
- De schuldvorderingen en uiteindelijke betalingen lopen soms veel vertraging op omdat de AWVA laatsttijdig herinnerings- en aanmaningsbrieven verstuurt. De achterstand wordt momenteel ingehaald.

- Het Rekenhof legde medio januari 2009 een selectie van onderzochte schadedossiers aan de Afdeling Juridische Dienstverlening (AJD) voor. Dit overleg leidde tot annulaties van vastgestelde rechten en een minnelijke regeling. In ongeveer de helft van de besproken dossiers deden zich allerlei kleine of grote problemen voor. Het Rekenhof heeft de AJD gesuggereerd met de AWVA en de AWVO lijsten uit te wisselen en samen na te gaan of geen vastgestelde rechten moeten worden geboekt of afgeboekt.
- Met een tijdelijke handelsvennootschap rezen sinds 2004 talrijke discussies over tientallen schadegevallen met nutsleidingen en kabels tijdens de heraanleg van de ring te Antwerpen. Voor tal van deze dossiers moet de AJD de vastgestelde rechten te annuleren wegens onvoldoende bewijslast. De grote tijdsdruk en de complexe werforganisatie bij de heraanleg van de ring heeft het maken van correcte vaststellingen door de afdeling Elektriciteit en Mechanica te Antwerpen (AEMA) immers sterk bemoeilijkt. Bovendien heeft de THV een schadeclaim ingediend bij de AWVA wegens kosten door het uitstel van de aanvangsdatum van werken aan de ring.
- De AWVA had ten tijde van het Rekenhofonderzoek een achterstand in de opvolging van de schadedossiers. De samenwerking van de AEMA met de dienst Schade van de AWVA verloopt niet altijd even vlot.
- De interne controle bij de AJD, AWVA, AWVO en AEMA is niet systematisch.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de boekhouding van de afdelingen van Wegen en Verkeer weliswaar aan het verbeteren is, maar dat nog tal van inspanningen vereist zijn. Het heeft in het bijzonder de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De AWVA en de AWVO moeten de vastgestelde rechten beter opvolgen.
- Een betere gegevensdoorstroming tussen de verschillende Afdelingen is geboden, alsook meer interne controle, ook vanuit het Ministerie Mobiliteit en Openbare Werken.
- De AWVA en AJD moeten probleemdossiers zoals die van de van de tijdelijke vereniging verder opvolgen en op gepaste wijze behandelen. De AEMA dient de schadedossiers beter te beheren (foto's dateren, tijdig tegensprekelijke vaststellingen doen,...).

6.7.2 *Geldenrekening van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, afdeling Scheepvaartbegeleiding (BO 160)*

De AS staat in voor de ontvangsten uit het VBS (Verkeers Begeleiding Systeem Tarief) en uit de participatie van Nederland in de walradarketen langs de Westerschelde. De dienst met afzonderlijk beheer Loodswezen (LW) staat in voor de inning van de VBS-gelden langs een aparte boekhoud- en facturatiesystemen. Het facturatiesysteem *Loodsen-Informatie-Systeem* staat niet alleen in voor de facturatie van de loodsgelden, maar ook voor de facturatie van de VBS-gelden. LW boekt

de inningen van de VBS-gelden als derdengelden en stort ze verder door naar de rekening van de AS, waar ze als effectieve ontvangsten worden geboekt. De AS houdt van de VBS-vorderingen geen vastgestelde rechten bij, wel LW. Daarom heeft het Rekenhof ook de verrichtingen van LW met betrekking tot de VBS-gelden aan een controle onderworpen.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De volledigheid van de dossiers laat soms te wensen over.
- De opvolging van de vastgestelde rechten door de AS vertoonde de vorige jaren een groot aantal gebreken, wat in 2007 in een vijftigtal dossiers leidde tot afboekingen van vastgestelde rechten, vooral voor verjaarde schadedossiers en kleine vorderingen die na een kosten-batenanalyse oninbaar werden geacht. De afgeboekte dossiers bleven lang liggen bij de afdeling Boekhouding en Begroting (ABB) voor zij werden doorgestuurd naar de AJD. Deze dienst heractiveerde slechts een tiental dossiers. Gelet op deze vaststellingen, concludeert het Rekenhof dat de interne controle noch op het niveau van de eigen dienst, noch op ministerieel niveau voldoet.
- Eind oktober 2008 stonden aanzienlijke VBS-gelden open, doordat aanmerende schepen systematisch tegen de inning protesteerden. Een aantal rederijen diende tegen het VBS-besluit een beroep tot nietigverklaring in bij de Raad van State in, omdat zij oordeelden dat het om een belasting ging, terwijl het Vlaamse Gewest de VBS-vergoeding kwalificeerde als een retributie. Een uitspraak is er voorsnog niet. Inmiddels heeft het scheepvaartbegeleidingsdecreet⁽¹⁰⁰⁾ de betrokken decretale bepalingen vervangen en is het aangevochten VBS-besluit hernomen in een decretale tekst met terugwerkende kracht⁽¹⁰¹⁾, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 10 maart 2009. Dit decreet zou uiteraard ook nog voor de Raad van State kunnen worden gebracht. Een uitspraak van de Raad van State in het voordeel van de rederijen dat het om een belasting gaat in plaats van een retributie, zou ertoe kunnen leiden dat de rederijen met terugwerkende kracht alle betaalde VBS-vergoedingen terugvorderen voor de rechtbank. Dat zou zeer grote financiële implicaties voor het Vlaams Gewest kunnen hebben (tientallen miljoenen EUR).

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Het dossier van de VBS-gelden moet verder worden opgevolgd, met aandacht voor de mogelijke toekomstige negatieve financiële implicaties voor het Vlaams Gewest.

¹⁰⁰ Decreet van 16 juni 2006 betreffende de begeleiding van de scheepvaart op de maritieme toegangswegen en de organisatie van het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum (B.S. 26 oktober 2006).

¹⁰¹ Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een dergelijke regeling mogelijk indien het om een externe illegaliteit gaat.

- De AS had de dossiers met eventueel af te boeken rechten te gepasten tijde ter behandeling aan de AJD moeten bezorgen.

6.7.3 *Geldenrekening van het Agentschap Infrastructuur, afdeling Stafdienst en afdeling Planning en Coördinatie (Wegeninspectie) (BO 165)*

De Wegeninspectie en de APCO innen ontvangsten in het kader van de beteugeling van de aantasting van de wegeninfrastructuur door overgewicht of overtollige asdruk, ook *aslasten* genoemd. De Wegeninspectie en AST zijn onder meer verantwoordelijk voor de inning van ontvangsten uit nevenbedrijven langs autosnelwegen.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De rekenplichtige boekt ontvangsten uit boetes van aslasten altijd als contante rechten. De APCO houdt de dossiers extracomptabel bij in een databank. Daardoor bevat het boekhoudsysteem van het Vlaams Gewest (Orafin) geen spoor van dossiers met schuldverdringen die lang blijven openstaan of worden betwist. Dergelijke betwistingen komen frequent voor. Als de overtreder een vernietigingsberoep instelt, stelt de afdeling Juridische Dienstverlening (AJD) een advocaat aan. Tot op heden werden 74 dergelijke procedures ingeleid, waarvan de meeste nog niet afgehandeld zijn.
- De AST boekt inningen van cijzen die nevenbedrijven betalen vaak als een contant recht in plaats van als een vastgesteld recht. De inningsdatum gaat vaak verscheidene weken de datum van ontvangst van het afschrift voor de rekenplichtige vooraf.
- De fiscale administratie heft van een nevenbedrijf sinds kort een roerende voorheffing van 15 of 25%. De inkohiering ervan slaat op 2002 tot 2007. Dat is een precedent. Als de administratie dit uitbreidt naar de andere nevenbedrijven, kan dat grote financiële implicaties hebben: de jaarlijkse inningen van nevenbedrijven belopen immers bijna twintig miljoen EUR. De AJD vecht namens het Vlaams Gewest de betaling van deze roerende voorheffing aan.
- In het bijzonder aangaande de opmaak van de vastgestelde rechten, blijft de interne controle in gebreke.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De APCO moet voor de aslasten de vastgestelde rechten boeken.
- De AST moet voor de ontvangsten uit nevenbedrijven tijdig vastgestelde rechten boeken.
- De interne controle moet efficiënter worden georganiseerd.
- De AST dient aandacht te schenken aan de betwisting met de fiscale administratie over de roerende voorheffing op de ontvangsten uit nevenbedrijven.

6.7.4 *Geldenrekeningen van de afdeling Boekhouding en Begroting van het Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken en het Agentschap Infrastructuur (BO 126 en BO 175)*

De voornaamste ontvangsten van de afdeling Boekhouding en Begroting ten behoeve van de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Infrastructuurfonds (ABBVIF) zijn ontvangsten uit grondenverkopen, retributies voor het gebruik van openbaar domein en EU-ontvangsten betreffende uitgaven voor mobiliteit en openbare werken. De voornaamste ontvangsten van de afdeling ten behoeve van de Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken (ABBMOW) zijn terugbetalingen van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden en terugbetalingen van salarissen.

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- Bij de overdracht van de bevoegdheden van de afdeling Maritieme Toegang in 2006 aan het Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken werden een vijftigtal dossiers voor verdere behandeling aan de ABBMOW bezorgd. De AS boekte voor deze dossiers in 2007 326.334,99 EUR vastgestelde rechten af. Het betrof hoofdzakelijk dossiers van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust. Deze dossiers bleven geruime tijd onaangeroerd bij de ABBMOW liggen. Pas begin 2008 onderzocht de AJD de dossiers. Zij concludeerde dat het grootste gedeelte ervan was verjaard en heractiveerde er slechts een tiental van. De ABBMOW heeft voor de geheractiveerde dossiers in 2008 geen nieuwe vastgestelde rechten geboekt.
- In het kader van de uitzuivering van de BTW-rekening van het Ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken werd in 2007 62.936,96 EUR het ABBMOW gestort. Het ging om het *teveel* op deze BTW-rekening zonder verantwoordingsstukken. Dat bedrag figureert al jaren in de rekeningen en dateert van voor 2001.
- In de rekening ABBVIF deden zich problemen voor bij de vordering van retributies van enkele bedrijven en van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De ABBVIF dient alles in het werk te stellen om de retributies in te vorderen.
- De ABBMOW moet dossiers tijdig aan de AJD voorleggen om verjaaring te vermijden.

6.7.5 *Warenrekeningen van de afdelingen Wegen en Verkeer, en Elektriciteit en Mechanica*

De grondige controle van het Rekenhof heeft onder meer aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen:

- De uitslagbonnen zijn soms onzorgvuldig opgemaakt en de magazijnboeken van de afdeling Elektriciteit en Mechanica zijn door een informaticaprobleem al jaren incorrect.
- Voor een beperkt aantal artikelen werden verkeerde hoeveelheden in- of uitgeboekt.
- Voor de waardebepaling van de stocks in de magazijnen ontbreekt een reglementering.
- De interne controle (IC) zette de controles ter plaatse eind 2003 stop en beperkte zich de boekhoudkundige juistheid van de in- en uitgaande hoeveelheden. Op aandringen van het Rekenhof startte de IC in april 2008 weer met effectieve controles ter plaatse. De verslagen van deze controles bevestigden de twijfels van het Rekenhof over de juistheid van de hoeveelheden in de inventarissen. De magazijnen slaan goederen zonder factuur meestal niet in. Dat resulteert in een foutief beeld van de ware voorraad in het magazijn. De redenen voor het ontbreken van een factuur zijn o.a. de centrale bestelling van goederen die worden verdeeld over de magazijnen en overschotten op bepaalde werken.

Het Rekenhof heeft dan ook onder meer de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De diensten moeten streven naar een degelijke oplossing voor de verwerking van goederen zonder inkoopfactuur.
- De afdeling Elektriciteit en Mechanica moet haar magazijnboeken dringend correct opmaken.
- De diensten moeten een reglementering opstellen voor de waardebepaling van hun stock.

6.8 Conclusies

De resultaten van de diverse grondige rekeningencontroles lieten het Rekenhof toe te concluderen dat het rekenplichtig beheer vrij degelijk wordt uitgevoerd. Behalve een aantal meer rekeningspecifieke problemen, kon het in het algemeen een aantal gemeenschappelijke pijnpunten in dit beheer ontdekken:

- De rekenplichtigen, die mede over de volledigheid en juistheid van de inningen moeten waken, ontvangen vaak te weinig informatie van de betrokken operationele afdelingen. Dikwijls ontbreekt informatie over de dossierinhoud (onderliggende stukken) of over de vastgestelde rechten.
- De rekenplichtigen beschikken niet altijd over richtlijnen voor specifieke procedures.
- De interne controle is vaak ontoereikend. Zij beperkt zich over het algemeen tot de boekhoudkundige verwerking van de dossiers. Inhoudelijke of meer grondige controles vinden zelden plaats. Zo zij er wel zijn, laten zij nauwelijks controlesporen na.

- De interne controle kan niet altijd steunen op voldoende functiescheiding. Vaak vallen de taken van rekenplichtige en boekhoudkundig ordonnateur samen.
- Regelmatig merkte het Rekenhof een ontoereikende opvolging van dossiers door de rekenplichtige op, in het bijzonder met betrekking tot gerechtelijke procedures.

6.9 Aanbevelingen

- Functiescheidingen dienen strikt te worden toegepast.
- De interne controle dient zich uit te strekken tot het inhoudelijke van de dossiers. Alle controles moeten navolgbare controlesporen en rapporteringen nalaten.
- De rekenplichtigen dienen de procedure die een gedwongen invordering voorafgaat nauwgezet uit te voeren en het verloop ervan op te volgen.

7 Rekeningen Vlaamse universiteiten

7.1 Controle Rekenhof op universiteitsrekeningen

7.1.1 Regelgeving en controle

Het Rekenhof controleert de rekeningen van de universiteiten⁽¹⁰²⁾ met toepassing van art 43, §2, van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen. Dit artikel bepaalt dat de rekeningen worden goedgekeurd door de minister bevoegd voor het universitair onderwijs en dat deze minister de goedgekeurde rekeningen door bemiddeling van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting naar het Rekenhof stuurt voor toezicht en visum. Het Rekenhof kan daarvoor ook een controle ter plaatse organiseren op de comptabiliteit en de verrichtingen van de inrichtingen.

Artikel 162, eerste lid, van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, bepaalt dat het universiteitsbestuur elk jaar voor 31 mei een jaarrekening moet indienen bij de Vlaamse Regering. Overeenkomstig artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 februari 1995, stuurt de Vlaamse Regering deze jaarrekening voor 31 december naar het Rekenhof.

Het Rekenhof heeft de jaarrekeningen 2005 en 2006 van de universiteiten onderworpen aan een grondige controle, met bijzondere aandacht voor de controle op de uitvoering van de begroting, de uitgaven in de afdeling werking en de financiële afhandeling van inkomsten van onderzoeksprojecten. De jaarlijkse controle aan de hand van een checklist omvat onder meer het nazicht van de balans en van de resultatenrekeningen van de verschillende afdelingen⁽¹⁰³⁾, en van de rekening voor orde. Zij omvat onder andere een analytisch nazicht, de aansluiting met de boekhouding, de overeenstemming tussen de toegezegde en de geboekte uitkeringen, een controle van de overschrijvingen en verrekeningen tussen de verschillende afdelingen, en de boeking van financiële kosten en opbrengsten. Meer in het algemeen gaat het Rekenhof ook na of de universiteiten aan alle vormvereisten hebben voldaan en of zij opvolging hebben gegeven aan de opmerkingen van de voorgaande jaren.

Voorts ging bij de rekeningencontrole bijzondere aandacht naar de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten bij de UA en de

¹⁰² Katholieke Universiteit Brussel (KUBrussel), Katholieke Universiteit Leuven (KU-Leuven), Universiteit Antwerpen (UA), Universiteit Gent (UGent), Universiteit Hasselt (UHasselt) en Vrije Universiteit Brussel (VUB).

¹⁰³ De resultatenrekening van de universiteiten is ingedeeld in de volgende afdelingen: I Werking, II Investerings, III Sociale Voorzieningen voor Studenten, IV.1 Bijzonder Onderzoeksfonds, IV.2 Andere Onderzoeksfondsen en V Patrimonium. Bij de UA is er ook nog een afdeling IOB (Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en Beheer) en een afdeling IJS (Instituut voor Joodse Studies).

interne controleprocedures met betrekking tot de aankoopcyclus bij de UGent.

7.1.2 Controle van de uitvoering van de begroting

7.1.2.1 Overschrijding van limitatieve kredieten

Artikel 2, §2, van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 februari 1995 houdende vaststelling van nadere regels voor het opmaken van de begroting en de personeelsformatie van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (verder afgekort tot: begrotingsbesluit), bepaalt dat het universiteitsbestuur geen uitgaven mag doen boven de per artikel ingeschreven bedragen in de afdelingen I Werking en II Investerings. In alle universiteiten, behalve de KU Brussel, waren er in 2005 en/of 2006 echter overschrijdingen van limitatieve kredieten.

7.1.2.2 Overschrijding van variabele kredieten

Volgens artikel 2, §4, van het begrotingsbesluit hebben de bedragen ter dekking van de uitgaven van de afdelingen III (sociale voorzieningen voor studenten), IV (bijzonder onderzoeksfonds - BOF) en IV (andere onderzoeksfonds - AOF), V (patrimonium) en VI (voor orde), het karakter van variabele kredieten. De hoogte van de toegestane uitgaven wordt beperkt door de hoogte van de werkelijk geboekte inkomsten per afdeling of onderafdeling. Een negatief jaarsaldo is alleen aanvaardbaar als de begroting daarin heeft voorzien en onder de voorwaarde dat het gecumuleerd saldo dat mogelijk maakt.

Alle universiteiten, behalve de KU Brussel, overschreden de variabele kredieten. Deze overschrijdingen waren meestal gerechtvaardigd, op een paar uitzonderingen na, waarbij de begroting niet in een negatief jaarsaldo had voorzien¹⁰⁴. In één geval leidden de weliswaar begrote uitgaven tot een negatief gecumuleerd saldo, wat evenmin toegestaan is¹⁰⁵.

7.1.3 Uitgaven in de afdeling werking

De artikels 128 en 129 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap bepalen welke uitgaven de universiteiten met de werkingsuitkering mogen betalen. Het gaat om:

¹⁰⁴ Jaarrekening 2006 van de UA, afdeling Instituut voor Joodse studies; Universiteit Hasselt jaarrekening 2005, afdeling III Sociale Voorzieningen voor Studenten en jaarrekening 2006 onderafdeling IV AOF.

¹⁰⁵ Afdeling V Patrimonium van de jaarrekening 2006 van de UGent.

- de gewone uitgaven voor academisch onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening en administratie van de universiteit, met inbegrip van de roerende uitrustingen;
- uitgaven voor sociale voorzieningen voor het personeel bekostigd ten laste van de werkingsuitkering;
- kosten ingevolge de samenwerkingsakkoorden bedoeld in de artikels 94 en 95 van het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, of ingevolge de deelneming aan de associaties;
- kosten uit overeenkomsten die in het kader van de artikels 125 en 126 met een of meer universiteiten of met instellingen van het hoger onderwijs van het lange type worden afgesloten voor de gezamenlijke organisatie van onderwijs- of onderzoeksactiviteiten.

Het Rekenhof heeft bij alle universiteiten steekproefsgewijze de uitgaven in de afdeling Werking gecontroleerd. Daarbij richtte het zich vooral op commissies en honoraria, bijdragen beroepsverenigingen, sponsoring, PR kosten, gelegenheidsgeschenken, giften en vrijgevheden.

Bij de UHasselt ontdekte het Rekenhof geen onregelmatigheden. Voor de andere universiteiten vroeg het Rekenhof het standpunt van de minister over een aantal gevallen van financiering van activiteiten, sponsoring van cultuurevenementen en kosten voor publicitaire advertenties, die geen rechtstreeks verband houden met de statutaire opdracht van de universiteiten.

Volgens het Rekenhof mag sponsoring van verenigingen die geen band hebben met de universiteit, niet ten laste van de werkingsuitkering vallen. Het herinnerde aan zijn standpunt uit 1997 over het prijzengeld voor de Vlaamse Wiskunde Olympiade. De minister ging toen akkoord met de verwerping ervan. Het Rekenhof kan bijgevolg evenmin aanvaarden dat de werkingsuitkering de helft van de kosten van een server voor de Wiskunde Olympiade betaalt.

Twee universiteiten betaalden kosten die personeelsleden maakten, terug zonder voorlegging van de originele factuur of het kasticket.

Het Rekenhof adviseerde één universiteit het public-relationsbudget van de rector te spreiden over de afdelingen Werking en Patrimonium, opdat een onderscheid mogelijk wordt tussen de uitgaven die rechtstreeks te maken hebben met de universitaire opdracht, en uitgaven die meer de uitstraling van de universiteit ten goede komen. De universiteit heeft toegezegd dat zij dit vanaf de rekening 2009 zou doen.

Het Rekenhof adviseerde de KULeuven, de UGent en de VUB algemene richtlijnen uit te vaardigen voor de departementen om te verduidelijken onder welke voorwaarden zij bepaalde uitgaven¹⁰⁶) kunnen be-

¹⁰⁶ Zoals onder meer relatiegeschenken voor medewerkers, bijdrage voor bloemen voor verjaardagen, huwelijk etc...

schouwen als *uitgaven voor sociale voorzieningen voor het personeel bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering* en, bijgevolg, ten laste van de werkingsuitkering mogen nemen. De KUBrussel en de UA beschikken al over dergelijke richtlijnen. De UA vaardigde ze zeer recent uit en paste ze nog niet altijd en voor alle personeelsleden toe. De gecontroleerde periode vertoonde echter een gunstige evolutie en de universiteit ondernam stappen om de richtlijnen op alle personeelsleden van toepassing te maken.

7.1.4 Financiële afhandeling van inkomsten uit onderzoeksprojecten

Het Rekenhof heeft de financiële afhandeling onderzocht van de inkomsten uit onderzoeksprojecten 2006. Het onderzoek steunde op een willekeurige steekproef die de verschillende financieringsbronnen overspande (bv. federale overheid, Vlaamse Gemeenschap, steden en provincies, Europese Commissie, internationale instellingen of privébedrijven). Het Rekenhof ging onder meer na of er een ondertekende en tijdige overeenkomst was, of de inkomsten in overeenstemming waren met het contract, of de inkomsten tijdig werden gevorderd en of de universiteit onbetaalde facturen voldoende opvolgde. Het onderzoek leidde tot de volgende vaststellingen:

- In alle universiteiten werden contracten voor onderzoeksprojecten frequent laattijdig ondertekend.
- De KULeuven, de UA, de UGent en de VUB vorderden niet altijd tijdig de verschuldigde bedragen bij gebrek aan een (afdoend) facturatieplan of aan personeel.
- Bij de UA stortte de financierende entiteit, meestal de Europese Commissie, de inkomsten meermaals te laat.
- Behalve bij de UA, werden de contracten niet altijd ondertekend door de universiteiten én de tegenpartijen.
- In bijna alle gevallen volgden de universiteiten de onderzoekscontracten nauwgezet op.
- Eén universiteit deed nog uitgaven voor projecten die al waren afgesloten doordat de promotor vrij kon beschikken over het saldo. Het Rekenhof heeft aanbevolen vrij beschikbare saldi over te boeken naar een kas per promotor, waar deze gelden vrij kunnen worden besteed. Zo kan de universiteit het oorspronkelijke project uitboeken.
- In een paar gevallen werden de inkomsten fout geclassificeerd.
- In bijna alle gevallen stemden de inkomsten overeen met het contract.
- In een paar gevallen week de betalingstermijn op de factuur af van die in het contract doordat het geautomatiseerd boekhoudsysteem in een standaardbetalingstermijn voorziet.
- Het Rekenhof heeft de KUBrussel aanbevolen duidelijke procedures op te stellen voor de autorisatie, opvolging en boekhoudkundige verwerking van onderzoeksprojecten.

7.1.5 Overzicht van de universiteitsrekeningen 2005-2006

De onderstaande paragrafen overzien de resultaten 2005 en 2006 van de diverse Vlaamse universiteiten (in duizenden EUR).

2005	KULeuv.	UGent	UA	VUB	UHasselt	KUBrus.
Afdeling I – Werking						
Overheidsuitkeringen	225.142	177.999	81.976	81.885	22.241	5.574
Andere inkomsten	0	0	0	0	286	118
Overschrijvingen	9.198	6.547	3.239	865	549	59
Verrekeningen	0	2.085	1.130	0	75	13
Inkomsten	234.340	186.631	86.345	82.750	23.151	5.764
Personeelskosten	184.694	134.182	69.057	63.621	16.479	4.799
Uitrustings/ werkingskosten	46.115	44.401	14.968	16.618	4.722	1.186
Overschrijvingen	21.302	3.567	6.693	1.566	624	80
Verrekeningen	1.963	0	2.909	0	0	0
Uitgaven	254.074	182.150	93.627	81.805	21.825	6.065
Resultaat	-19.734	4.481	-7.282	945	1.326	-301
Gecumuleerd saldo	9.385	25.385	26.929	47.709	10.831	3.979
Afdeling II – Investerings						
Overheidsuitkeringen	9.142	6.370	4.934	3.006	588	139
Inkomsten uit onroer. Goed.	847	1.035	0	587	11	72
Financiële inkomsten	387	0	0	107	19	25
Andere inkomsten	160	189	119	640	4	13
Overschrijvingen	17.767	0	5.250	200	75	0
Verrekeningen	20	108	0	0	0	0
Inkomsten	28.323	7.702	10.303	4.540	697	249
Investerings	27.504	5.484	8.210	1.215	1.044	49
Financiële kosten	2	0	195	1.029	1	2
Overschrijvingen	151	0	0	124	0	0
Verrekeningen	1	0	0	0	0	0
Uitgaven	27.658	5.484	8.405	2.368	1.045	51
Resultaat	665	2.218	1.898	2.172	-348	198
Gecumuleerd saldo	21.979	10.191	8.680	22.779	705	893
Afdeling III – Sociale voorzieningen ten behoeve van studenten						
Overheidsuitkeringen	4.784	5.119	2.105	1.951	575	178
Inkomsten uit onroer. Goed.	4.276	3.004	766	2.477	0	54
Exploitatie studentenresto's	0	2.475	1.056	1.474	344	90
Financiële inkomsten	69	9	302	62	15	22
Andere inkomsten	1.905	1.185	247	2.209	893	26
Overschrijvingen	2.705	1.728	300	873	194	0
Verrekeningen	170	1.221	340	0	0	28
Inkomsten	13.909	14.741	5.116	9.046	2.021	398
Personeelskosten	4.615	4.586	2.025	3.893	463	147
Uitrustings/ werkingskosten	7.600	13.062	2.483	3.697	1.585	230
Financiële kosten	385	6	157	455	12	30
Verrekeningen	315	0	256	0	75	0
Uitgaven	12.915	17.654	4.921	8.045	2.135	407
Resultaat	994	-2.913	195	1.001	-114	-9
Gecumuleerd saldo	5.340	2.897	5.485	4.100	783	654

2005	KULeuv.	UGent	UA	VUB	UHasselt	KUBrus.
Afdeling IV 1 – Bijzonder onderzoeksfonds						
Overheidsuitkeringen	42.396	32.498	11.848	12.562	1.905	214
Andere inkomsten	0	207	58	0	1.390	10
Overschrijvingen	5.087	3.567	1.455	1.366	549	80
Verrekeningen	6	4.492	0	0	0	0
Inkomsten	47.489	40.764	13.361	13.928	3.844	304
Personeelskosten	26.783	19.904	4.525	5.011	1.702	38
Uitrustings/ werkingskosten	11.983	8.036	2.506	3.489	678	156
Overschrijvingen	9.198	4.586	2.501	2.281	303	59
Verrekeningen	921	3.680	1.253	0	0	0
Uitgaven	48.885	36.206	10.785	10.781	2.683	253
<i>Resultaat</i>	<i>-1.396</i>	<i>4.558</i>	<i>2.576</i>	<i>3.147</i>	<i>1.161</i>	<i>51</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>84.358</i>	<i>55.201</i>	<i>14.369</i>	<i>23.003</i>	<i>5.580</i>	<i>321</i>
Afdeling IV 2 – Andere onderzoeksfonds						
Overheidsbijdragen	89.446	71.998	30.036	30.794	10.334	562
Internationale organen	20.344	16.353	7.037	2.104	1.633	1
Bijdragen privé-sector	21.864	0	4.581	2.205	952	0
Wetensch. Dienstverl.	22.839	26.955	2.943	5.022	2.552	11
Andere inkomsten	1.759	2.518	142	906	990	3
Overschrijvingen	11.952	0	8.169	0	0	43
Verrekeningen	316	10.556	1.580	0	0	0
Inkomsten	168.520	128.380	54.488	41.031	16.461	620
Personeelskosten	74.544	51.854	21.185	20.011	8.931	192
Uitrustings/ werkingskosten	54.080	54.556	15.044	18.278	6.882	310
Andere kosten	2.447	52	3.076	0	0	0
Overschrijvingen	0	0	286	0	0	0
Verrekeningen	5.346	12.400	1.456	0	0	0
Uitgaven	136.417	118.862	41.047	38.289	15.813	502
<i>Resultaat</i>	<i>32.103</i>	<i>9.518</i>	<i>13.441</i>	<i>2.742</i>	<i>648</i>	<i>118</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>126.609</i>	<i>79.368</i>	<i>15.878</i>	<i>17.737</i>	<i>5.054</i>	<i>415</i>
Afdeling V – Patrimonium						
Inschrijv./examengelden	11.372	10.402	3.565	2.426	809	252
Financiële opbrengsten	17.187	594	7.770	19.146	389	207
Uit onroerende goederen	3.714	434	2.967	5.870	0	147
Uit overhead	14.626	9.326	4.499	2.272	1.498	30
Postacademische vorming	6.880	2.644	6.805	0	755	29
Giften, schenk. en legaten	2.369	436	217	186	37	5
Andere inkomsten	31.728	5.763	8.640	9.897	2.662	256
Verrekeningen	8.533	4.425	7.613	0	0	4
Inkomsten	96.409	34.024	42.076	39.797	6.150	930
Personeelskosten	15.160	6.687	14.276	10.821	2.031	664
Uitrustings/ werkingskosten	32.925	13.750	13.400	4.912	3.057	462
Investeringskosten	5.084	12.764	2.401	313	0	0
Financiële kosten	2.566	1.971	662	678	18	17
Overschrijvingen	16.058	3.689	9.154	1.604	440	43
Verrekeningen	499	4.656	4.731	0	0	0
Uitgaven	72.292	43.517	44.624	18.328	5.546	1.186
<i>Resultaat</i>	<i>24.117</i>	<i>-9.493</i>	<i>-2.548</i>	<i>21.469</i>	<i>604</i>	<i>-256</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>198.867</i>	<i>1.801</i>	<i>60.340</i>	<i>24.647</i>	<i>7.105</i>	<i>1.135</i>
Afdeling VI – Voor orde						
Inkomsten	14.002	0	4.510	7.306	402	0
Uitgaven	10.358	0	4.510	423	402	0
<i>Resultaat</i>	<i>3.644</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>6.883</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>5.908</i>	<i>0</i>	<i>23</i>	<i>8.401</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

2006	KUL	UGent	UA	VUB	UHasselt	KUB
Afdeling I – Werking						
Overheidsuitkeringen	244.406	183.581	83.859	83.329	23.245	5.654
Andere inkomsten	0	0	0	0	478	119
Overschrijvingen	9.644	6.423	2.515	1.115	791	64
Verrekeningen	347	1.771	1.160	0	0	16
Inkomsten	254.397	191.775	87.534	84.444	24.514	5.853
Personeelskosten	203.519	136.252	70.753	61.346	16.379	4.822
Uitrustings/ werkingskosten	42.781	47.995	16.436	18.407	5.699	1.332
Overschrijvingen	1.983	3.666	1.460	1.582	483	100
Verrekeningen	1.669	0	2.971	0	0	9
Uitgaven	249.952	187.913	91.620	81.335	22.561	6.263
<i>Resultaat</i>	<i>4.445</i>	<i>3.862</i>	<i>-4.086</i>	<i>3.109</i>	<i>1.953</i>	<i>-410</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>13.830</i>	<i>29.247</i>	<i>22.844</i>	<i>50.818</i>	<i>12.784</i>	<i>3.568</i>
Afdeling II – Investerings						
Overheidsuitkeringen	10.060	7.219	3.217	3.308	647	154
Inkomsten uit onroer. goed.	962	3.026	494	656	12	0
Financiële inkomsten	301	0	0	199	16	17
Andere inkomsten	393	199	0	1.840	30	75
Overschrijvingen	6.663	2.000	0	200	255	0
Verrekeningen	534	110	0	0	0	0
Inkomsten	18.913	12.554	3.711	6.203	960	246
Investerings	23.921	2.888	6.868	1.691	782	1.066
Financiële kosten	70	0	0	1.012	0	1
Overschrijvingen	33	0	0	124	0	0
Verrekeningen	0	0	0	0	0	0
Uitgaven	24.024	2.888	6.868	2.827	782	1.067
<i>Resultaat</i>	<i>-5.111</i>	<i>9.666</i>	<i>-3.157</i>	<i>3.376</i>	<i>178</i>	<i>-821</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>16.868</i>	<i>19.857</i>	<i>5.523</i>	<i>26.155</i>	<i>883</i>	<i>72</i>
Afdeling III – Sociale voorzieningen ten behoeve van studenten						
Overheidsuitkeringen	5.388	5.195	2.136	1.980	584	181
Inkomsten uit onroer. goed.	4.540	3.263	756	2.399	0	53
Exploitatie studentenresto's	0	2.779	1.397	1.532	367	99
Financiële inkomsten	118	41	297	119	15	17
Andere inkomsten	1.637	1.199	131	3.477	824	36
Overschrijvingen	2.742	1.837	335	868	218	0
Verrekeningen	143	1.461	380	0	0	25
Inkomsten	14.568	15.775	5.432	10.375	2.008	411
Personeelskosten	4.931	4.761	2.121	3.787	441	180
Uitrustings/ werkingskosten	8.190	8.986	3.005	4.347	1.496	344
Financiële kosten	431	2	152	451	11	29
Verrekeningen	193	1.131	341	0	0	0
Uitgaven	13.745	14.880	5.619	8.585	1.948	553
<i>Resultaat</i>	<i>823</i>	<i>895</i>	<i>-187</i>	<i>1.790</i>	<i>60</i>	<i>-142</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>6.162</i>	<i>3.792</i>	<i>5.298</i>	<i>5.889</i>	<i>842</i>	<i>513</i>
Afdeling IV 1 – Bijzonder onderzoeksfonds						
Overheidsuitkeringen	43.765	34.686	12.135	11.514	2.081	219
Andere inkomsten	0	208	0	0	1.411	7
Overschrijvingen	5.111	3.665	1.710	1.381	228	100
Verrekeningen	0	4.871	0	0	0	0
Inkomsten	48.876	43.430	13.845	12.895	3.720	326
Personeelskosten	28.987	21.681	4.596	5.299	1.437	30
Uitrustings/ werkingskosten	12.512	9.359	2.433	3.592	746	254
Overschrijvingen	9.644	5.273	2.367	2.189	317	64
Verrekeningen	1.049	4.672	1.333	0	0	0
Uitgaven	52.192	40.985	10.729	11.080	2.500	348
<i>Resultaat</i>	<i>-3.316</i>	<i>2.445</i>	<i>3.116</i>	<i>1.815</i>	<i>1.220</i>	<i>-22</i>
<i>Gecumuleerd saldo</i>	<i>81.041</i>	<i>57.646</i>	<i>17.485</i>	<i>24.818</i>	<i>6.801</i>	<i>299</i>

2006	KUL	UGent	UA	VUB	UHasselt	KUB
Afdeling IV 2 – Andere onderzoeksfondsen						
Overheidsbijdragen onderz.	88.257	65.532	31.815	28.854	10.254	392
Internationale organen	21.186	20.553	12.270	3.863	1.563	1.579
Bijdragen privé-sector	28.028	4.715	4.041	1.886	622	6
Wetensch. Dienstverl.	26.732	28.621	2.481	3.859	2.395	12
Andere inkomsten	3.131	2.091	152	1.011	1.185	11
Overschrijvingen	8.707	0	330	0	0	39
Verrekeningen	378	14.895	622	0	0	0
Inkomsten	176.419	136.407	51.711	39.473	16.019	2.039
Personeelskosten	87.702	53.273	22.712	21.356	9.633	289
Uitrustings/ werkingskosten	58.807	54.474	17.066	16.482	6.421	351
Andere kosten	2.812	58	7.577	0	0	500
Overschrijvingen	0	0	225	0	0	0
Verrekeningen	5.090	17.270	675	0	0	0
Uitgaven	154.411	125.075	48.255	37.838	16.054	1.140
Resultaat	22.008	11.332	3.456	1.635	-35	899
Gecumuleerd saldo	148.617	90.700	19.334	19.372	5.019	1.315
Afdeling V – Patrimonium						
Inschrijv./examengelden	12.286	10.692	3.630	4.203	898	293
Financiële opbrengsten	19.242	1.084	3.680	4.583	516	200
Opbr. uit onroer. goederen	3.616	305	110	800	0	89
Opbrengsten uit overhead	17.000	10.636	5.008	2.203	1.477	51
Postacademische vorming	6.943	2.108	5.036	0	549	20
Giften, schenk. en legaten	1.852	640	300	277	99	15
Andere inkomsten	38.172	6.605	11.144	9.242	3.381	188
Verrekeningen	7.348	5.066	5.174	0	0	7
Inkomsten	106.459	37.136	34.082	21.308	6.920	863
Personeelskosten	24.540	6.700	14.559	10.592	2.125	590
Uitrustings/ werkingskosten	41.346	14.723	12.035	5.811	2.996	435
Investeringskosten	15.505	16.897	8.545	236	0	0
Financiële kosten	7.515	795	708	1.519	12	16
Overschrijvingen	21.206	4.988	1.418	1.850	692	38
Verrekeningen	748	4.118	1.452	0	0	0
Uitgaven	110.860	48.221	38.717	20.008	5.825	1.079
Resultaat	-4.401	-11.085	-4.635	1.300	1.095	-216
Gecumuleerd saldo	194.466	-9.284	55.706	25.947	8.200	920
Afdeling VI – Voor orde						
Inkomsten	8.883	0	5.199	1.491	409	2
Uitgaven	10.784	0	5.199	259	409	4
Resultaat	-1.901	0	0	1.232	0	-2
Gecumuleerd saldo	4.008	0	23	9.634	0	-2

7.2 Toepassing door de UA van de wetgeving op de overheidsopdrachten

7.2.1 Onderzoek

Het Rekenhof heeft bij zijn grondige controle op de jaarrekeningen 2005 en 2006 van de UA bijzondere aandacht gehad voor de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten. Het heeft in eerste instantie bij de universiteit alle richtlijnen, procedures en nota's opgevraagd die te maken hebben met de wetgeving op overheidsopdrachten. Het heeft deze documenten beoordeeld op hun volledigheid. Vervolgens heeft het de gunningen in een steekproef van 8 op de 24 in 2006 gepubliceerde dossiers uitgebreid getoetst aan de wetgeving op de overheidsopdrachten. Vijf van de geselecteerde dossiers werden beheerd door de centrale aankoopdienst op de campus Drie Eiken. De resterende dossiers werden beheerd door het departement Infrastructuur op de Stadscampus. Het dossieronderzoek betrof de bekendmakingsvoorschriften (kwalificatie, bevoegdheid, publicatie), het onderzoek van de offertes (kwalitatieve selectie, regelmatigheid, vereiste documenten, abnormale prijzen, gunningscriteria, varianten, tijdigheid,...), de gunning van de opdracht (motivatie, informatieverplichting) en de borgtochtstelling. Ten slotte ging het Rekenhof na of er voldoende mededinging was in een aantal dossiers van minder dan 67.000 EUR. Boven die grens onderzocht het ook of een aantal aankopen die niet werden gepubliceerd, voldeden aan de wetgeving.

7.2.2 Richtlijnen en procedures

De UA beschikt over een duidelijke aankoop- en bestelprocedure, die een aantal keer verwijst naar de wetgeving op de overheidsopdrachten. Een ander document bepaalt per aankoopcategorie wie beslissingsbevoegdheid heeft voor de aankopen, wie het contract, de bestelbon of de offerte-aanvraag mag tekenen en wie zijn akkoord moet geven voor de betaling van de facturen. Ook de intranetsite van de UA bevat ten behoeve van het personeel een aantal nuttige documenten (gunningswijzen, drempelbedragen).

7.2.3 Opvolging

In het algemeen volgen beide campussen de overheidsopdrachtendossiers goed op. Toch deed het Rekenhof enkele vaststellingen:

- In de onderzochte periode konden twee verschillende diensten dossiers voor overheidsopdrachten opstarten: de centrale aankoopdienst en het departement Infrastructuur.
- In één dossier (aankoop keukenapparatuur) kwalificeerde het bestek de opdracht als levering, terwijl de publicatie in het Bulletin der Aanbestedingen van een opdracht voor werken gewaagde.

- Twee dossiers (aankoop tafels bibliotheek, renovatie gebouw Lange Nieuwstraat) overschreden het drempelbedrag voor Europese publicatie. Een dergelijke publicatie vond echter niet plaats.
- De gunning hanteerde in één dossier (huur fotokopieertoestellen) een verschillende waardering van de gunningscriteria: de prijs kreeg waarde 60, de kwaliteit waarde 40. Het bestek kende deze criteria nochtans geen waarde toe.
- Sommige bestelbonnen of brieven die opdrachten toewezen, vermeldten een datum die de datum van de officiële toewijzingsbeslissing voorafging.
- De wijze waarop de UA de gegadigde kennis geeft van de toewijzing, varieert. Soms stuurt de universiteit een officiële brief van toewijzing of een bestelbon, soms geeft zij een bevel tot aanvang van de werken.
- In één dossier (onderhoud wasgoed) motiveerde de UA de gunningsbeslissing onvoldoende. De motivatie bij deze algemene offerteaanvraag beperkte zich tot het prijs criterium (goedkoopste offerte), terwijl nog andere gunningscriteria van belang waren.
- In één dossier (bouwproject 'De Ark') rees de vraag of er voldoende mededinging was. Nadat de UA de opdracht in eerste instantie niet toeweest wegens te hoge prijzen, wijzigde zij het project waardoor een nieuwe publicatie was aangewezen, terwijl zij in realiteit een onderhandelingsopdracht met één van beide oorspronkelijke inschrijvers heeft opgestart.
- In één dossier stelde het bestek dat geen borgtocht werd gevraagd, hoewel de algemene aannemingsvoorwaarden in dit specifieke geval niet in een vrijstelling voorzagen.
- Een dossier, uitbesteed aan een coördinatiebureau, bevatte een rekenfout. Deze fout zou het resultaat van de gunning echter niet hebben gewijzigd.

Voor opdrachten van minder dan 67.000 EUR vroeg de UA over het algemeen drie offertes, tenzij het ging om aankopen die maar bij één leverancier mogelijk zijn. De universiteit liet na een aantal aankopen van meer dan 67.000 EUR te publiceren, meestal van technologisch materiaal waarvan de leverancier over een monopoliepositie beschikt. In een aantal gevallen ging het om uitbreidingen van bestaande contracten (softwarelicenties). Beide redenen zijn voorzien in artikel 17, § 2, van de wet van 24 december 1993.

7.2.4 Conclusie

De UA beschikt over een duidelijke aankoop- en bestelprocedure en volgt de overheidsopdrachtendossiers doorgaans goed op. De opmerkingen van het Rekenhof hadden dan ook een minder essentieel karakter, maar kunnen bijdragen tot een verdere optimalisering van de toepassing van de overheidsopdrachtenreglementering.

7.2.5 Aanbevelingen

- Het is aangewezen dat één dienst alle dossiers coördineert. Volgens de administratie van de UA zouden de centrale aankoopdienst en het departement Infrastructuur vanaf 2009 volledig smelten.
- Het bestuur moet de opdracht correct en eenduidig kwalificeren. Deze kwalificatie heeft immers gevolgen voor de bekendmakingsvoorschriften en uitvoeringsregels.
- Het bestek moet de ongelijke waardering van de gunningscriteria vermelden, indien relevant.
- Er moet over gewaakt worden dat de toewijzingsbeslissing de toewijzingsmelding voorafgaat.
- Het is aangewezen gegadigden op eenduidige wijze met een officiële brief kennis van de toewijzing van de opdracht te geven.
- De gunningsmotivatie moet alle criteria in aanmerking nemen.
- Bij uitbesteding van een overheidsopdrachtendossier blijft een summiere controle nodig.

7.2.6 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Onderwijs had bij de afsluiting van dit boek nog niet geantwoord.

7.3 Interne controle op de aankoopcyclus bij de Universiteit Gent

7.3.1 Inleiding

Het Rekenhof heeft een onderzoek verricht naar de interne controle op de aankoopcyclus bij de UGent. In eerste instantie heeft het alle procedures, voorschriften, richtlijnen, enz. van de UGent die verband houden met aankopen, onderzocht op duidelijkheid en volledigheid. Op grond van gesprekken met aankopers in vier vakgroepen⁽¹⁰⁷⁾ en één directie⁽¹⁰⁸⁾, en met personeelsleden van de financiële dienst en de cel overheidsopdrachten heeft het een systeembeschrijving gemaakt van de aankoopcyclus, waarvan het een aantal punten onderzocht (zie verder de punten 7.3.3 tot en met 7.3.10).

Om een globaal oordeel te kunnen geven over de kwaliteit van de interne controle, heeft het Rekenhof onder meer aandacht besteed aan de aanwezige functiescheidingen, het gebruik van SAP, de beveiliging van activa en de controle op transacties. Met een *walk through* (lijncontrole) verwierf het meer inzicht in de gegevensverwerking en ging het na of de systeembeschrijving met de werkelijkheid overeenstemde.

Ten slotte heeft het Rekenhof testen uitgevoerd op een steekproef van vijftig facturen, gespreid over het jaar en de betrokken vakgroepen en directie. Het controleerde de autorisaties, de volledigheid van het besteldossier, de factuur, de boeking (classificatie, periode), en de correcte uitvoering en registratie van de betaling.

7.3.2 Interne richtlijnen en procedures

De UGent stelt heel wat informatie over het aankoopbeleid ter beschikking op zijn intranet en in besluiten van het bestuurscollege, circulaires, interne richtlijnen, enz. Momenteel loopt bij de UGent ook een project dat de aankoop en inventarisatie van gevaarlijke producten wil optimaliseren. De universiteit kon geen handtekeningenlijst of parafenlijst voorleggen, maar tal van goedkeuringen geschieden elektronisch (langs SAP en Isabel). Bij een interne bestelbon, voorafgaand aan SAP, berust de goedkeuring altijd bij een klein aantal personen, die elkaar kennen.

7.3.3 Initiatief tot aankoop

De wijze waarop een aankoop tot stand komt, verschilt sterk in de universiteit.

¹⁰⁷ De vakgroepen Farmacologie, Voedselveiligheid en Voedselkwaliteit, Communicatiewetenschappen en Burgerlijk Recht.

¹⁰⁸ De directie Informatie- en Communicatietechnologie.

7.3.4 Aanvraag van offerten en aankoopbeslissing

Voor veel voorkomende aankopen waarvan het bestelbedrag lager ligt dan 5.500 EUR, werkt de universiteit vaak met vaste leveranciers. Zij doet dat om technische redenen, uit gewoonte of omdat een lagere prijs elders niet opweegt tegen bijkomend administratief werk.

7.3.5 Bestelling

De UGent heeft in zijn aankoopcyclus tal van functiescheidingen ingebouwd. Een bestelbon boven de 5.500 EUR vergt twee tot vier goedkeuringen, afhankelijk van het bestelbedrag, voor hij kan worden afgedrukt. Alleen bij bestellingen lager dan 5.500 EUR is er niet altijd sprake van een functiescheiding tussen de personen die de bestelbonnen ingeven, de bestelbonnen goedkeuren, de leveringsbonnen tekenen en de facturen ingeven.

Het is bij de UGent mogelijk een bestelbon pas in te geven nadat een factuur is toegekomen. In één vakgroep is dit de gewone werkwijze. De *walk through* toonde aan dat dit zich ook bij andere vakgroepen voordoet. Daardoor ontbreekt het de universiteit aan voldoende zicht op de kredietstand. In principe kan die altijd online worden geraadpleegd en houdt hij rekening met alle geplaatste bestellingen (zelfs al zijn ze nog niet gefactureerd), loonreserveringen, onkostennota's, enz. Volgens de procedures moeten de bestelbonnen altijd in SAP worden ingeven voor de bestelling plaatsvindt. Dat is onder meer belangrijk voor de kredietbewaking.

7.3.6 Ontvangst van goederen en behandeling van retouren

De onderzochte entiteiten hanteren uiteenlopende manieren om een leveringsbon af te tekenen. Soms tekent de persoon af die de bestelling heeft aangevraagd of iemand die kennis heeft van de aangekochte producten. In andere gevallen kan bijna iedereen van de vakgroep aftekenen.

Er bestaat geen procedure voor de behandeling van foute leveringen of retouren.

7.3.7 Ontvangst, goedkeuring en registratie van facturen

Aangezien facturen decentraal binnenkomen, bestaat het risico dat de aankopen in de boekhouding onvolledig zijn. Bij de jaarafsluiting kan dat problemen geven voor de toerekening tot het juiste boekjaar. Facturen aan een volgend boekjaar koppelen, leidt tot een onderschatting van de schuldenpositie van de universiteit. De steekproef van vijftig facturen bracht vier facturen aan het licht die werden geboekt in het verkeerde (volgende) boekjaar. Bovendien gaan inkomende facturen bij twee vak-

groepen eerst ter controle naar de professor, voor ze worden verwerkt in SAP, wat een bijkomend risico op onvolledigheid van aankopen inhoudt.

De UGent heeft een beperkt aantal facturen geboekt op een verkeerde grootboekrekening. In het geval van investeringen kan dat gevolgen hebben voor de gehanteerde afschrijvingspercentages en, bijgevolg, een invloed hebben op het bedrijfsresultaat.

7.3.8 Controle en betaling van facturen

Bij de controle en de betaling van facturen zijn voldoende functiescheidingen ingebouwd.

Hoewel facturen decentraal aankomen, tracht de financiële directie altijd zo snel mogelijk te betalen. De verschuldigde verwijlrenten kennen de laatste jaren een daling.

7.3.9 Aankoopcyclus in SAP

In een van de vier onderzochte vakgroepen was slechts één persoon voldoende vertrouwd met het SAP-systeem. In de andere vakgroepen en directie was wel in een back-up voorzien, die kon zorgen voor vervanging.

Positief is dat alleen de financiële directie cruciale gegevens (zoals het rekeningnummer van een leverancier) in SAP kan invoeren. De aanvraag tot aanmaak in SAP van een nieuwe leverancier, start decentraal bij een vakgroep met een aanvraagformulier. Bijkomend moet een factuur of ander document de wijziging staven. Zodra de gegevens zijn ingebracht, ontvangt de aanvrager een bericht van goedkeuring en kan hij de leverancier inschakelen. Bankgegevens van een leverancier kunnen noch bij de creatie, noch als wijziging decentraal worden ingevuld. Dat geschiedt altijd op de financiële directie, op grond van een officieel stuk.

Als het bedrag op een bestelbon aanpassing vergt, bv. door een hoger factuurbedrag, dan moet de bestelbon opnieuw worden goedgekeurd. Een bestelbon kan echter meer dan één keer worden afgedrukt, zonder dat dit er duidelijk op wordt vermeld. Alleen bij een wijziging aan de oorspronkelijke bestelbon, verschijnt een vermelding dat de nieuw afgedrukte bestelbon de voorgaande vervangt.

Een automatische controle in SAP vermijdt dubbele betalingen.

7.3.10 Werking van de cel overheidsopdrachten

De cel overheidsopdrachten is bij de opmaak van een besteldossier verantwoordelijk voor de juridische advisering over de wetgeving op de overheidsopdrachten. Elk jaar controleert zij een steekproef van besteldossiers. Behalve aan de conformiteit met de wetgeving op de overheidsopdrachten, besteedt ze aandacht aan de btw en de veiligheids-

voorschriften. Uit verslagen aan het bestuurscollege blijkt dat een positief leereffect te hebben gehad.

Bij een Europese publicatie van overheidsopdrachten kan een bestelbon tijdens de *stand still* periode worden afgedrukt en bestaat het risico dat hij te vroeg wordt verstuurd. De cel overheidsopdrachten volgt dat risico op een procedurefout manueel op.

7.3.11 Conclusies

De UGent heeft zijn interne controle op de aankoopcyclus vrij degelijk georganiseerd. De meeste procedures zijn voldoende gedocumenteerd, maar soms ontbreekt het aan een uniforme en nauwgezette toepassing ervan. Zo geeft zij bestelbonnen soms laattijdig in of rekent zij facturen in een verkeerd boekjaar in. Positief is onder meer het accent op de snelheid van betaling, waardoor verwijlinteresten uitblijven.

7.3.12 Aanbevelingen

- Het is raadzaam ook onder de 5.500 EUR regelmatig verschillende offertes te vragen met het oog op een optimale leverancierskeuze.
- Voor bestellingen onder de 5.500 EUR dient de UGent voldoende functiescheidingen in te bouwen.
- De UGent moet erop toezien dat bestelbonnen altijd in SAP worden ingegeven voor de bestelling plaatsvindt, met het oog op de kredietbewaking.
- Bestellingen langs kadercontracten kunnen de administratieve werklast voor de aanvrager verlagen en de UGent de zekerheid bieden dat wordt aangekocht bij een geprefereerde leverancier.
- Het is raadzaam richtlijnen te bezorgen aan de verschillende vakgroepen en directies over het aftekenen van een leveringsbon en de vereiste controles, alsook over teruggaven van foutieve of onvolledige leveringen.
- Het is wenselijk een factuur onmiddellijk na ontvangst te verwerken in de boekhouding. Zolang de budgethouder een factuur niet heeft goedgekeurd, moet de betaling worden geblokkeerd.
- De UGent moet altijd nauwkeurig op de correcte grootboekrekeningen boeken, zeker bij investeringsaankopen.
- De UGent dient ervoor te zorgen dat in elke vakgroep en directie minimum twee personen SAP beheersen.
- Een ongewijzigde bestelbon die een tweede afdruk heeft gekregen, moet dit vermelden om dubbele bestellingen te vermijden.
- Het is wenselijk de manuele opvolging van de *stand still* periode te verankeren in de software (SAP).

7.3.13 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Onderwijs heeft op 17 september 2009 geantwoord dat de directie Financiën van de UGent de aankoopprocedure goed opvolgt en ondersteunt dankzij een ver doorgevoerde automatisering via het ERP-systeem SAP, een doorgedreven scheiding van autorisaties, de terbeschikkingstelling van online documentatie, de permanente opleiding van de mensen en het ter beschikking zijn van een Cel Overheidsopdrachten. De beslissing van de raad van bestuur uit 2002 om een decentrale administratie te voeren en ook decentraal bestellingen en factuurregistraties te verrichten, leidt ertoe dat de centrale bewaking van het aankoopproces intensiever dient te gebeuren. De UGent zal de aandachtspunten die het Rekenhof signaleerde, ter harte nemen en zal, rekening houdend met het decentrale karakter van de UGent, optimalisaties uitwerken.

8 Europa: subsidiëring van bedrijfsadviesssystemen voor land- en tuinbouwers

Het Agentschap Landbouw en Visserij kan subsidies verlenen om land- en tuinbouwers aan te moedigen een beroep te doen op erkende bedrijfsadviseringsdiensten. Dit subsidiestelsel geeft uitvoering aan een Europese Verordening. Het ging echter met vertraging van start, zodat er in 2007 geen Vlaamse aanvragen waren. Het Rekenhof onderzocht de erkenning van de betrokken adviesdiensten en ontdekte daarbij enkele hiaten in de regelgeving. Het stelde vast dat de administratie inmiddels wel de vereiste controleprocedures op de erkennings-, subsidie- en betalingsaanvragen heeft uitgewerkt

8.1 Onderzoek

Voor een aantal kleine gereguleerde subsidies voert het Rekenhof op grond van een risicoanalyse een a-posteriori controle uit op de betalingsdossiers. Het onderzoek behelst niet alleen de controle van de wetmatigheid, de werkelijkheid en de regelmatigheid van de uitgaven, maar ook de kwaliteit van de regelgeving en de controle door de administratie. Zo heeft het in 2008 de subsidiëring van bedrijfsadviesssystemen voor land- en tuinbouwers in 2007 onderzocht. Het heeft zijn onderzoeksbevindingen op 2 september 2008 aan de Vlaamse minister van Landbouw en Visserij voorgelegd.

8.2 Europees kader

De Europese verordening (EG) nr. 1782/2003 van de Raad van 29 september 2003¹⁰⁹ verplichtte de lidstaten tegen 1 januari 2007 een systeem op te zetten voor de advisering van de landbouwers over grond- en bedrijfsbeheer (bedrijfsadviesstelsel). De lidstaten dienden voor het beheer van dit systeem één of meer autoriteiten of particuliere instanties aan te wijzen. De advisering moet ten minste betrekking hebben op de beheerseisen die uit de regelgeving voortvloeien (volksgezondheid, diergezondheid en gezondheid van planten; milieu; dierenwelzijn) en op de goede landbouw- en milieuconditie¹¹⁰. Voor de goede landbouw- en milieuconditie dienden de lidstaten minimeisen te bepalen voor de bescherming van de bodem, het minimale onderhoud en de voorkoming

¹⁰⁹ Artikel 13 van de Europese verordening (EG) nr. 1782/2003 van de Raad van 29 september 2003 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers. Publicatieblad van de Europese Unie nr. L 270 van 21 oktober 2003.

¹¹⁰ Bedoeld in hoofdstuk 1 (*randvoorwaarden*) van de verordening.

van de achteruitgang van habitats, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de betrokken gebieden⁽¹¹¹⁾. Om voor EU-cofinanciering in aanmerking te komen, moet de adviseringsactiviteit ten slotte ook slaan op de arbeidsveiligheidsnormen, gebaseerd op de communautaire regelgeving.

Het gebruik van adviesdiensten behoort tot de maatregelen ter verbetering van het concurrentievermogen van de land- en de bosbouwsector door verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (ELFPO)⁽¹¹²⁾. De lidstaten kunnen steun verlenen tot 80% van de subsidiabele kosten, beperkt tot 1.500 EUR. De verordening begrenst de bijdrage uit het ELFPO tot 50% van de *subsidiabele overheidsuitgaven* (het totaal van alle overheidsbijdragen, zowel van de staat, de regionale of plaatselijke overheid, als van de EU). Het financieringsplan⁽¹¹³⁾ voor de programmeringsperiode 2007-2013 heeft de Europese bijdrage voor Vlaanderen vastgesteld op 30%.

Artikel 14 van verordening (EG) nr. 1782/2003 stelt ten slotte dat voorrang landbouwers die meer dan 15.000 EUR rechtstreekse betalingen per jaar ontvangen, voorrang moeten krijgen.

8.3 Vlaamse regelgeving

Het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2006 tot instelling van een bedrijfsadviesstelsel voor land- en tuinbouwers⁽¹¹⁴⁾ gaf uitvoering aan de Europese verordeningen 1782/2003 en 1698/2005. Het besluit biedt de Vlaamse minister van Landbouw de mogelijkheid subsidies te verlenen aan land- of tuinbouwbedrijfschefs om bedrijfsadvies in te winnen bij door de minister erkende adviesdiensten en regelt de erkenning van de adviesdiensten. Het land- of tuinbouwbedrijfschefe dat de subsidie wil ontvangen, moet zich eerst aanmelden en heeft vervolgens twee jaar de tijd om de adviezen in te winnen en zijn subsidieaanvraag in te dienen. De Vlaamse Regering heeft de minister ten slotte opgedragen de adviesonderwerpen te bepalen die voor subsidie in aanmerking komen, alsook de voorwaarden waaraan de adviezen, adviesdiensten, adviesaanvragen en subsidieaanvragen moeten voldoen⁽¹¹⁵⁾.

¹¹¹ Verordening (EG) nr. 1782/2003, artikel 5, en bijlage IV bij die verordening. De Vlaamse Regering heeft de minimumeisen voor het Vlaams Gewest vastgelegd in haar besluit van van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoelageregeling en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers en tot toepassing van de randvoorwaarden.

¹¹² Verordening (EG) nr. 1698/2005, artikel 20 en artikel 24.

¹¹³ Bijlage I bij de beschikking van de Commissie van 13 november 2007 tot goedkeuring van het programma voor plattelandontwikkeling van Vlaanderen (België).

¹¹⁴ Gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 14 september 2007.

¹¹⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2006, artikel 3.

Het ministerieel besluit van 16 november 2007⁽¹¹⁶⁾ heeft de adviesonderwerpen die voor subsidiëring in aanmerking komen, onderverdeeld in vijf modules: (1) milieu, goede landbouw- en milieuconditie; (2) planten- en volksgezondheid; (3) diergezondheid en -welzijn, volksgezondheid; (4) arbeidsveiligheid en (5) bedrijfsoptimalisatie. Het splitste de vijfde module op in (5.1) bedrijfseconomische en milieuparameters en (5.2) vermarkttingsadvies. Het ministerieel besluit geeft per module de vereiste adviesonderdelen en -onderwerpen en zorgvuldigheidscriteria. De eerste vier modules betreffen de adviesonderwerpen die de EU minimaal oplegde. Submodule 5.1 betreft de parameters waaraan een bedrijfseconomische boekhouding voor land- en tuinbouwbedrijven moet voldoen volgens het ministerieel besluit van 1 oktober 2007⁽¹¹⁷⁾. Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet het advies de modules 1, 2, 3 en 4, alsook submodule 5.1 omvatten, voor zover zij voor het betrokken bedrijf relevant zijn. Als advies over de modules 2 of 3 niet relevant is, dient dat te worden vermeld op het aanmeldingsformulier en gemotiveerd in het verstrekte advies.

Land- of tuinbouwbedrijfshoofden die al subsidies ontvangen in het kader van de subsidieregelingen voor bedrijfsleiding⁽¹¹⁸⁾ of voor milieukundig adviseren⁽¹¹⁹⁾, kunnen maar in aanmerking komen voor subsidiëring langs het bedrijfsadviesstelsel als zij de vroegere overeenkomsten opzeggen. Het voorgelegde advies mag bovendien niet steunen op bedrijfseconomische of milieugegevens over een jaar waarvoor zij onder de vorige regelingen al subsidies ontvingen.

Conform de Europese verordeningen bedraagt de subsidie 80% van de totale advieskosten, met een maximum van 1.500 EUR⁽¹²⁰⁾. Zij wordt uitbetaald nadat het land- of tuinbouwbedrijfshoofd de facturen en betalingsbewijzen van alle adviezen heeft voorgelegd. Een circulaire van 6 december 2007 heeft verdere verduidelijkingen gegeven⁽¹²¹⁾.

8.4 Budgettair kader

De decreetgever machtigt jaarlijks de betrokken uitgaven door een speciale bepaling in de algemene uitgavenbegroting⁽¹²²⁾ in de zin van arti-

¹¹⁶ Ministerieel besluit van 16 november 2007 betreffende de instelling van de adviesmodules en de bepaling van de adviesinhoud in het kader van het bedrijfsadviesstelsel.

¹¹⁷ Ministerieel besluit van 1 oktober 2007 betreffende bepalingen en minimumstandaard voor de bedrijfseconomische boekhouding in de landbouw dienstig als basis voor de door de Vlaamse overheid gesteunde adviseringssystemen.

¹¹⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 24 februari 2006.

¹¹⁹ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 maart 2004.

¹²⁰ Ministerieel besluit van 16 november 2007, artikel 5.

¹²¹ *Bedrijfsadviesstelsel. Inhoudelijke en administratieve vereisten voor het Vlaams Bedrijfsadviesstelsel (BAS)* van het Agentschap voor Landbouw en Visserij.

¹²² Artikel 12 van de begrotingsdecreten voor 2007 en 2008

kel 12 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit⁽¹²³⁾. Voor die subsidies voorzag de algemene uitgavenbegroting 2007 in programma 54.9 *Uitvoering Landbouwbeleid* in een basisallocatie 31.31 *Subsidies in het kader van bedrijfsadviessystemen voor land- en tuinbouwers (EU-cofinanciering)* met 630.000 EUR gesplitste vastleggingskredieten en 630.000 EUR gesplitste ordonnanceringskredieten⁽¹²⁴⁾.

8.5 Erkenning van de adviesdiensten

Om te worden erkend, moet een adviesdienst overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2006 over een administratieve uitrusting beschikken die hem in staat stelt alle nodige gegevens op papier en op elektronische drager aan de klant en de Vlaamse beheersdienst⁽¹²⁵⁾ ter beschikking te stellen. Hij moet ook aantonen dat hij beschikt over een toereikende technische uitrusting en voldoende expertise om over alle modules advies te verstrekken.

Het besluit bevat geen specificaties over het bewijs van de vereiste administratieve en technische uitrusting. Om zijn expertise aan te tonen, dient de adviesdienst volgens het besluit te bewijzen dat hij adviseurs in dienst heeft die een hogere studie over de adviesonderwerpen hebben gevolgd of die als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd door de ervaring die ze hebben opgebouwd. Hij kan de expertise ook bewijzen door de beheersdienst een kopie te bezorgen van een overeenkomst die hij heeft afgesloten met een onderaannemer voor de advisering van bepaalde modules.

Noch de ministeriële uitvoeringsbesluiten, noch de circulaire concretiseren de ervaringsvereisten of de zinsnede *hogere studie over de adviesonderwerpen* uit het besluit van de Vlaamse Regering. Tijdens een infomiddag over het bedrijfsadviessysteem op 6 december 2007 somde het Agentschap voor Landbouw en Visserij de diploma's op die voldoen aan de voorwaarden om te worden erkend als adviseur in het bedrijfsadviessysteem. Het gaat om de diploma's van bio-ingenieur landbouw, industrieel ingenieur landbouw en - op voorwaarde van voldoende ervaring - graduaat landbouw. Voor module 3 (diergezondheid en -welzijn) wordt ook het diploma van dierenarts en voor de module 5 (bedrijfsoptimalisatie) ook het diploma economie⁽¹²⁶⁾ erkend. Voor de module 4 (arbeidsveiligheid) wordt het diploma aanvaard van preventieadviseur of veiligheidsadviseur. Het gaat hier niet om beperkende criteria in de zin

¹²³ In zijn advies nr. 43.355/1/V bij het voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 september 2007 heeft de Raad van State erop gewezen dat een organieke regeling in een afzonderlijk decreet vereist is.

¹²⁴ De uitgavenbegroting 2008 bevatte dezelfde kredieten op basisallocatie 31.31 van programma *E Uitvoering Landbouw- en Plattelandsbeleid*, beleidsdomein *K Landbouw en Visserij*.

¹²⁵ De afdeling Structuur en Investerings van het Agentschap voor Landbouw en Visserij.

¹²⁶ Voor submodule 5.1 (bedrijfseconomische en milieuparameters) aan te tonen met het curriculum vitae.

dat de opgesomde diploma's noodzakelijk zijn, maar ze worden in elk geval geacht te voldoen aan de voorwaarde van hogere studie.

De vaststelling van de bekwaamheden die voldoen aan de voorwaarden die de Vlaamse Regering stelde, is een uitvoeringsmaatregel. Nochtans was die vaststelling niet het voorwerp van een ministerieel uitvoeringsbesluit. Het hoofd van de afdeling Structuur en Investerings van het agentschap heeft op 10 juni 2008 toegelicht dat de opsomming van de diploma's niet werd geformaliseerd in een ministerieel besluit om adviseurs te kunnen erkennen die, hoewel zij niet over een van de betrokken diploma's beschikken, in het kader van de vroegere regelingen blij hebben gegeven van hun bekwaamheid. Aangezien het agentschap zelf jarenlange ervaring heeft met bedrijfsadviseringssystemen in de land- en tuinbouw, zou het nochtans in staat moeten zijn te oordelen over de ervaring die als voldoende kan worden beschouwd en zou zij dat ook moeten kunnen vaststellen in een besluit.

Op het moment van het onderzoek waren vijf adviesdiensten erkend. Het Rekenhof heeft de erkenningsdossiers van die diensten onderzocht. Dat onderzoek heeft geen aanleiding gegeven tot opmerkingen. Alle dossiers bevatten door de minister goedgekeurde erkenningsaanvragen. Bij elke erkenningsaanvraag stak een overzicht van de administratieve en technische uitrusting en een lijst met medewerkers en hun diploma-afschriften. De diploma's sloegen alle op de opgesomde opleidingen.

Het Agentschap voor Landbouw en Visserij verwacht dat nog meer adviesdiensten erkenning aanvragen, voornamelijk adviesdiensten die al waren erkend in het kader van de vroegere subsidieregelingen voor bedrijfsleidingsadvies en milieukundig adviseren.

8.6 Subsidiëring

In 2007 werd op basisallocatie 31.31 van het programma 54.9 geen enkele subsidie vastgelegd of geordonneerd. Een ministerieel besluit van 19 oktober 2007 herverdeelde de kredieten naar basisallocatie 51.01 van hetzelfde programma (*Ondersteuning m.b.t. het toepassen van milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden, bedrijfsbegeleiding (EU-cofinanciering)*).

Op 19 december 2007 bevestigde de administrateur-generaal van het Agentschap voor Landbouw en Visserij dat tot dan toe geen subsidies waren verleend in het kader van het bedrijfsadviessysteem. Hij wees erop dat het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2006 op 14 september 2007 werd gewijzigd en dat de ministeriële besluiten pas op 1 oktober 2007 en op 16 november 2007 werden ondertekend. Daardoor heeft geen enkele land- of tuinbouwer in 2007 een subsidieaanvraag ingediend. De administrateur-generaal verwachtte de aanvragen vanaf 1 januari 2008, na de erkenning van de bedrijfsadviesdiensten.

Vóór de bekendmaking van de ministeriële besluiten over de praktische en inhoudelijke invulling van het bedrijfsadviessysteem, konden inderdaad geen subsidies, en zelfs geen adviezen, worden aangevraagd.

Vóór 16 november 2007, de datum van het betrokken ministerieel uitvoeringsbesluit, konden ook geen adviesdiensten worden erkend.

Hoewel de Vlaamse Regering het bedrijfsadviseringssysteem formeel instelde op 17 november 2006, was het dus op 1 januari 2007 nog niet operationeel, zoals artikel 13, eerste lid, van verordening (EG) nr. 1782/2003 het vereist. De verordening voorziet niet in specifieke sancties, maar de Europese Commissie (of een andere lidstaat) kan België voor het Hof van Justitie in gebreke stellen wegens niet-uitvoering van Europese regelgeving⁽¹²⁷⁾. Een nadelig gevolg van de vertraagde start is ook dat België mogelijke EU-subsidies misloopt en dat geïnteresseerde begunstigden zo een jaar van advies verstoken blijven.

Volgens de administratie is de vertraging deels het gevolg van coördinatieproblemen bij de dossieroverdracht in 2004 van het federale naar het Vlaamse niveau. Verder gaf de administratie aan dat de module 4 (arbeidsveiligheid) en de submodule 5.1 (bedrijfseconomische en milieuparameters) van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2006 aanpassing vergde. De land- en tuinbouwsector vond de eerste versie van het besluit namelijk onvoldoende passend voor de sector omdat die stelde dat de bedrijfsadviesdiensten een beroep moesten doen op erkende externe diensten voor preventie en bescherming op het werk⁽¹²⁸⁾, voor zover zij zelf niet als zodanig waren erkend. Bovendien was de sector van oordeel dat het algemeen kader van de bedrijfseconomische boekhouding onvoldoende was gericht op de specifieke noden van de bedrijfsvoering in de land- en tuinbouw. Het werd nodig geacht de inhoud van de adviesmodules meer te concretiseren in de uitvoeringsbesluiten, waardoor ook het besluit van de Vlaamse Regering moest worden aangepast. Een derde oorzaak van de vertraging was volgens het agentschap de hervorming van de Vlaamse administratie in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Vóór de hervorming viel het beheer van het bedrijfsadviesstelsel onder de bevoegdheid van de dienst Begeleidende Maatregelen van de administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie⁽¹²⁹⁾. Bij de reorganisatie verhuisde die dienst naar de afdeling Structuur en Investerings van het Agentschap voor Landbouw en Visserij, terwijl het departement Landbouw en Visserij in eerste instantie de besluiten moest opstellen⁽¹³⁰⁾. Omdat de nodige competentie zich echter bij het agentschap bevond, werd de aangelegenheid uiteindelijk naar het agentschap overgeheveld.

¹²⁷ Op grond van de artikelen 226 tot 228 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

¹²⁸ Erkend in het kader van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk.

¹²⁹ De dienst die instond voor het beheer van de vorige subsidieregelingen voor bedrijfsleiding en voor het milieukundig adviseren.

¹³⁰ Aangezien het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003, en ter uitvoering daarvan het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 betreffende de organisatie van de Vlaamse administratie, de beleidsondersteunende taken toevertrouwt aan de departementen.

De vraag rijst of voorafgaand overleg met de federale overheidsdienst bevoegd voor Landbouw de coördinatieproblemen bij de dossieroverdracht niet had kunnen vermijden. De Vlaamse overheid had ook de bezwaren van de land- en tuinbouwsector kunnen ondervangen door de sector vooraf, tijdens de voorbereiding van het besluit, bij de opzet van het bedrijfsadviessysteem te betrekken.

Het Rekenhof heeft ook onderzocht of de Vlaamse overheid voorrang geeft aan landbouwers die meer dan 15.000 EUR rechtstreekse betalingen per jaar ontvangen⁽¹³¹⁾. De administratie heeft geantwoord dat zij momenteel geen bijzondere regelingen noodzakelijk acht, aangezien voldoende middelen voorhanden zijn. Mocht een selectie van de kandidaten om budgettaire redenen noodzakelijk worden, dan zal zij met de voorrangsregel rekening houden.

8.7 Controle door de administratie

Het Rekenhof heeft onderzocht hoe de administratie de controles organiseert op de erkenningsvoorwaarden van de adviesdiensten en op de naleving van de subsidievoorwaarden door de subsidiebegunstigden.

De administratie controleert de adviesdiensten bij hun erkenningsaanvraag op grond van de ingediende stukken. Bovendien voert zij nog een onrechtstreekse controle uit langs de begunstigden: bij de grondige controles van de betalingsaanvragen, met controle ter plaatse op het bedrijf, zal zij de inhoud en relevantie van het verstrekte advies controleren.

Bij gebrek aan individuele dossiers, bekeek het Rekenhof verder alleen de inmiddels vastgestelde controleprocedures. Die procedures dienen ten minste te omvatten:

- een controle op de subsidieaanvragen, in het bijzonder op de opzegging van de eventuele lopende overeenkomsten in het kader van bedrijfsleidings- of milieuadvies;
- een controle op de betalingsaanvragen: de voorgelegde facturen en betalingsbewijzen, alsook de inhoud van de verstrekte adviezen.

De administratie deelde mee dat zij:

- iedere subsidieaanvraag in het kader van het bedrijfsadviessysteem zal vergelijken met de gegevens van de subsidies bedrijfsleidingsadvies en de subsidies milieukundig adviseren;
- alle betalingsaanvragen zal onderwerpen aan een controle op stukken (bij de betalingsaanvragen te voegen facturen, betalingsbewijzen en bijlagen bij de facturen);
- steekproefsgewijs een grondige controle zal uitvoeren op 5% van de betalingsaanvragen, die onder meer een bezoek ter plaatse inhoudt

¹³¹ Ter uitvoering van artikel 14 van verordening (EG) nr. 1782/2003.

(daarbij zullen de buitendiensten de kwaliteit van de verstrekte adviezen onderzoeken).

Het Agentschap voor Landbouw en Visserij heeft een dienstinstructie voor de controles van het bedrijfsadviessysteem opgesteld. Die voorziet in een gedeeltelijke controle van alle betalingsaanvragen en een grondige controle van een aantal ervan voor ten minste 5% van de uitgaven. De grondige controle omvat een gericht gedeelte, waarbij het langs risicoanalyse bij voorkeur de landbouwers selecteert bij wie het een tegenstrijdigheid heeft vastgesteld tussen de gegevens op het aanvraagformulier en de betalingsaanvraag; tussen de gegevens van de betalingsaanvraag en de verzamelaanvraag⁽¹³²⁾ of van Sanitel⁽¹³³⁾; of tussen de voorgelegde facturen en betalingsbewijzen. In een aselekt gedeelte zal het agentschap de overige betalingsaanvragen in de steekproef controleren.

8.8 Conclusies

De Vlaamse overheid heeft het Europees verplichte bedrijfsadviessysteem met vertraging ingesteld, waardoor zij mogelijke EU-subsidies voor 2007 misliep en geïnteresseerden een jaar niet van de maatregel konden genieten. Bij gebrek aan subsidieaanvragen in 2007, richtte het Rekenhof zijn onderzoek op de erkenning van de betrokken adviesdiensten en de opgezette interne-controleprocedures. Het concludeerde enerzijds dat de erkenningsregelgeving enkele hiaten vertoont: zo ontbreken formele definities van de vereiste bewijzen van voldoende expertise of van gelijkgeschakelde nuttige ervaring. Anderzijds is gebleken dat de administratie in toereikende controles heeft voorzien op de erkennings-, subsidie- en betalingsaanvragen.

8.9 Aanbevelingen

- Bij de voorbereiding van subsidieregelingen dient het Agentschap voor Landbouw en Visserij de land- en tuinbouwsector tijdig te betrekken.
- De vaststelling van de bekwaamheidsbewijzen en de nuttige ervaring om adviezen te mogen verstrekken in het kader van het bedrijfsadviessysteem, is een uitvoeringsmaatregel van het besluit van de Vlaamse Regering. Zij moet dan ook in een ministerieel besluit geformaliseerd worden.

¹³² De aanvraag voor rechtstreekse betalingen op grond van de bedrijfstoeslagregeling en de andere oppervlaktegebonden steunregelingen, zoals vastgesteld in de titels III en IV van Verordening (EG) nr. 1782/2003.

¹³³ Geautomatiseerd systeem voor gegevensverwerking in verband met de identificatie en de registratie van de runderen (koninklijk besluit van 8 augustus 1997, artikel 19).

8.10 Antwoord van de minister

De Vlaamse minister van Landbouw en Visserij had bij de afsluiting van dit boek nog niet geantwoord.

9 Algemene conclusies van het rekeningenboek

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekening over 2007 tijdig voorgelegd. De controle van het Rekenhof op deze rekening kende wel nog vertraging door de sterk vertraagde voorlegging van de rekeningen van de Vlaamse openbare rechtspersonen. Bovendien stemden de gegevens in de algemene rekening onvoldoende overeen met de onderliggende staten, van onder meer DAB en VOR's, zodat het Rekenhof een verbeterde algemene rekening en een aangepast rekendecreet diende te vragen.

De Vlaamse Gemeenschap boekte volgens de voorgelegde algemene rekening ook in 2007 positieve begrotings- en kasresultaten, zij het minder dan in 2006. De Vlaamse Regering kon daarmee de directe schuld nog eens halveren. Zij bedroeg op 31 december 2007 nog 244 miljoen EUR. Daartegenover staat dat de Vlaamse Gemeenschap elk jaar meer schulden van Vlaamse openbare en andere instellingen waarborgt, wat potentiële risico's inhoudt. Zo steeg de gewaarborgde schuld 7.044 miljoen EUR eind 2006 tot 7.207 miljoen EUR eind 2007.

Het Rekenhof kan zich ten slotte nog altijd niet uitspreken over de deugdelijkheid van de begrotingsuitvoering. Immers, ook in 2007 ontbraken daarvoor nog objectieve beoordelingscriteria.

De inning benaderde in 2007 de begrote ontvangsten (99,7%) en de aanwending op de beleidskredieten bedroeg 90,5%.

In tegenstelling tot in 2006, verliep de rekeningaflegging van de DAB's over 2007 weer met veel vertraging. Het Rekenhof had daarbij echter weinig opmerkingen die een gedetailleerde rapportering aan het Vlaams Parlement vergen. Ook de rekeningaflegging door de Vlaamse openbare rechtspersonen over 2007 kende, zoals die over 2006, een grotere vertraging. Bij zijn controles formuleerde het Rekenhof diverse opmerkingen.

Buiten de controles op de begrotingsuitvoering 2007, leidden specifieke onderzoeken met financiële inslag tot enkele conclusies die rapportering aan het Vlaams Parlement rechtvaardigen. Zo betroffen een tweetal onderzoeken alternatieve financiering, waar de leden van het Vlaams Parlement blijkens een recente door het Rekenhof uitgevoerde enquête, belang aan hechten. De belangrijkste conclusies in deze onderzoeken luiden dat het VIPA de reële kosten die aan alternatieve financiering zijn verbonden, in zijn jaarrekening niet in beeld brengt en dat de Vlaamse overheid de duurdere techniek van alternatieve financiering door het FoCI louter gebruikte voor het evenwicht van de begroting.

Het Rekenhof leerde uit een verkennend onderzoek voorts dat het niet duidelijk is hoeveel regeringsafgevaardigden en -commissarissen er in de Vlaamse overheid actief zijn en dat voor deze vertegenwoordigers nauwelijks generieke regelgeving bestaat.

De grondige visumcontrole op een selectie van basisallocaties leidde in 2007 tot dezelfde conclusies als in 2006: de administraties volgen subsidiebestedingen nog altijd onvoldoende op, in dossiers ontbreken vaak controlesporen, bij overheidsopdrachten is er te weinig oog voor borgstelling of mededinging en verantwoordingsbundels zijn vaak onvolledig. Het Rekenhof pleit andermaal voor een meer doorgedreven interne controle.

De resultaten van de a-posterioricontrole op betalings- en vastleggingsdossiers voor een selectie van kleine gereguleerde subsidies leverde dit jaar diverse resultaten op: bij de subsidies aan de Regionale Technologische Centra en de investeringssubsidies aan beschutte werkplaatsen had het Rekenhof weinig opmerkingen; terwijl de subsidiëring van de amateurkunsten een gebrekkig reglementair kader en een minder nauwgezette toepassing vertoont.

Ook de controle op de rekenplichtigenrekeningen over 2007 leidde tot gelijkaardige opmerkingen als over 2006: het rekenplichtig beheer is vrij degelijk is, maar een aantal problemen kunnen worden teruggevoerd op een gebrekkige informatiedoorstroming of een ondermaatse interne controle.

Het Rekenhof rapporteert dit jaar voor het eerst in zijn rekeningenboek over zijn controle op de Vlaamse universiteiten, daarmee ingaand op de suggestie die de leden van het Vlaams Parlement in de bovengenoemde enquête formuleerden. Op rekeningenvlak vielen vooral de vele overschrijdingen van de limitatieve kredieten 2005 en 2006 op. De bijzondere onderzoeken van de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten door de UA en de interne controle op de aankoopcyclus bij de UGent leverden vrij positieve evaluaties van het Rekenhof op.

Ten slotte stelde het Rekenhof vast dat de toepassing van het Europees subsidiestelsel tot promotie van bedrijfsadvisering bij land- en tuinbouwers door het Agentschap Landbouw en Visserij vertraging kende.

druk	Albe De Coker
adres	Rekenhof Regentschapsstraat 2 B-1000 Brussel
tel	02-551 81 11
fax	02-551 86 22
website	www.rekenhof.be